

ROMAN CIKHART

POPIS TÁBORSKA

ROMAN CIKHART

POPIS TÁBORSKA

Soupis

archeologických, historických, lidových a přírodních
památek

politického okresu táborského
s přehledem příslušné literatury.

V TÁBOŘE 1947.

Nákladem Okresní rady osvětové. — Tiskem „Autografie“ v Táboře.

Od katedrály až k prostým božím mukám v poli, od zámku až k roubené chalupě, od celku velkého města až k obrazu české vesnice, všechno nám musí znamenat hodnotu.

Dr. V. Wagner.

Nejstarší soustavnou topografií Táborska, ač stručnou a ne vždy dosti spolehlivou je Topographie des Koenigreichs Boehmen, díl XIV. z r. 1790, od Jaroslava Schallera. Důkladnější zpracování má J. G. Sommer: Das Königreich Böhmen, díl X. z r. 1842 a nemalou důležitost zejména po stránce názvoslovné má Frant. Palackého Popis království Českého (1848).*

Velkou část naší historické topografie zahrnuje církevní popis diecése českobudějovické od Jana Trajera: Historisch-statistische Beschreibung der Diöcese Budweis (1862), Krásné dílo Fr. Al. Hebra Böhmens Burgen, Vesten und Bergschlösser (díl III, 1843, díl V, 1847) po prvé zevrubněji podává historii našich hradů a tvrzí s doprovodem původních obrázků, plánů, erbů a mapek jako předchůdce zevrubnějšího a úplnějšího díla Aug. Sedláčka Hrady, tvrze a zámky království Českého, bohatě ilustrovaného zejména Kar. Liebscherem. Táborsko popsáno je v díle III. (1884), IV. (1885) a VII. (1890). Dílo toto zůstane trvalým základem naší historické topografie. Současně vydáno bylo nakladatelstvím J. Otty v Praze nádherně vypravené dílo „Čechy“ (1892), v němž popsal Táborsko prof. H. Mejsnar, spíše básnic-ky než věcně. Cennějším po této stránce je kniha Fr. Ad. Šuberta Z českého jihu (1883).

* Ojedinelé zprávy o jednotlivých místech podávají ve starší době díla Aeneáše Sylvia (1475), Bartol. Paprockého (1602), Pavla Stránského (1634), Zach. Theobalda (1612), Mart. Zeilera (1650), J. H. Seyfrieda (1683), M. Vogta (1712), F. J. Beckovského (1700), J. Fr. Seyfarta (1757), Ber. Erbera (1760) a j.

Specielně obíral se Tábořskem Frant. *Heyduk* († 1885), přispívaje četnými statemi do krajinských listů (Českého jihu, Táboru, Vožičana). Obíral se úmyslem zpracovati celou historickou topografií politického okresu tábořského a sbíral k tomu látku, avšak k ucelenému zpracování se nedostal. Minil také vydání dějiny Soběslavě a Miličína. Také velmi zasloužilý historický místopisec Ant. Norb. *Vlasák* († 1901), jenž zpracoval a v Bibliotéce místních dějepisů vydal popis několika okresů, hodlal časem vydati i popis okresu tábořského, jak lze souditi z konceptů po něm pozůstalých. Historický popis Tábořska, který měl býti součástí velikého místopisu celé země, zpracovaný Janem *Bartákem* († 1941), zůstal v rukopise, v němž zaklet je i spis Frant. *Lískovce* Okres tábořský v dávnověku.

Velmi pilně přispívali do tábořských týdeníků předčasně zemřelý Ant. *Václavík* (Dalemil *Fiala*) a tábořský historiograf prof. Martin *Kolář* († 1898); práce tohoto byly souborně vydány r. 1924 (Sborník historických prací o dějinách Tábořa péči jeho syna dr. Jana Koláře).

Z jednotlivých míst dostaly vlastní monografie Mladá Vožice (1870) od Aug. *Sedláčka*, Tábor (1886) od Fr. Dušana *Zenkla*, Miličín (1899) od Frant. *Teplého*, od něhož je i řada statí z minulosti miličinské v tábořském „Českém jihu“, Chýnov (1904) od P. Václ. *Kústky*, Soběslav (1907) od R. *Cikharta* a nověji (1941) od Jana *Lintnera*, Jistebnice (1903) od Em. *Pravdy* a později (1925) od R. *Cikharta*, farní osada chotovinská (1932) od Rud. Ez. *Cikharta*. Tábor má nadto důkladné zpracování o svém významu válečném v díle prof. K. *Thira* Hradiště Hory Tábor jako pevnost v minulosti (1895); od něho je i vypsání historie jednotlivých domů staroměstských v Táboře (Staré domy a rodiny tábořské, I. 1920, II. 1921), co zatím prof. Fr. Aug. *Slavík* vypsál (1884) Panství tábořské a bývalé poměry jeho poddaných. Řada prací Jos. *Lintnera* († 1927) o dějinách soběslavských zůstala roztroušena po časopisech a sbornících.*)

Přehledný popis politického okresu tábořského podali (1907) Jan *Dotřel* a Fr. *Teplý* v Korbrově vlastivědě „Království České“ s pěkným obrázkovým doprovodem. Historická data o jednotlivých místech sebral R. *Cikhart* v „Starých a nových zvěstech

*) Drobnější práce samostatně vydané uvádím při jednotlivých místech.

ze Soběslavě a okolí“ (1905 — Soběslavsko) a v „Táboru“ (1910 — Mladovožicko), pokud pak se týkají soudního okresu tábořského v samostatné, bohatě ilustrované publikaci Okres tábořský (1909). Největší prací toho druhu je monografie „Táborsko“, společná práce R. Cikharta a Jos. Švehly (1921, 1922); část tímto zpracovaná byla vydána také samostatně (Táborsko v pravěku, 1922). Doplnuje pak zmíněnou monografií „Táborsko v minulosti i přítomnosti“ (1940), společná práce několika autorů za redakce R. Cikharta. Okres soběslavský souborně popsal Emil Smrž („Soběslavsko“, 1930). Jinak zprávy o jednotlivých místech mají také vlastivědné čítanky „Krajem Táborů (1922), a „Vltava“ (1926), jakož i spisek R. Cikharta „Krajem božích bojovníků“ (1935). Dobrou příručkou je také starší „Úplný adresář hejtmanství tábořského“ (1904) od Václ. Kudrnáče. Přehled dějin Tábořska od samého úsvitu až po přítomnost podává R. Cikhart ve spisu „Minulost Tábořska“ (1946).

Mnoho vlastivědné látky uloženo je v přechetných statích krajských listů a sborníků: „Českém jihu“, „Hlasech od Lužnice“, „Jihočeském sborníku historickém“, „Jihočeském kraji“ (měsíčníku i pozdějším týdeníku téhož jména), „Kraji kalicha“, „Starých i nových letopisech tábořských“ (red. Rich. Hrdlička), „Starých i nových zvěstech ze Soběslavě a okolí“ (red. K. Lustig), „Stráží na Táboře“, „Táboru“, „Táborském kraji“, „Vožičanu“.

Posud však postrádá Tábořsko přes svou bohatost památek *Soupisu památek historických a uměleckých*, jaké vydávala o jednotlivých pol. okresech Česká Akademie. Práce tato svěřena byla osvědčeným pracovníkům dr. Ant. Podlahovi (jehož pěkné dílo „Posvátná místa království Českého“ zůstalo neukončeno) a dr. Ed. Šittlerovi, oběma již zemřelým. Nyní se jí ujal dr. Václav Wagner.

Při díle tak široce založeném a vědecky podloženém nelze zatím čekatí brzkého vydání. Přítomný spis, založený ovšem na jiných základech a zaznamenávající i takové památnosti jednotlivých míst, jež ve vědeckém historicko-archeologickém a umělecko-historickém soupisu zůstávají bez povšimnutí, chce býti zatímni, ovšem nedokonalou náhražkou připravovaného Soupisu. Chce shrnouti, doplniti a opravití dosavadní práce o Tábořsku a tak podati nový přínos do bohaté již studnice poznání o našem, historicky tak významném kraji. Podkladem jeho byla vedle

vlastních autorových výzkumů na místech samých, pramenů archivních a příslušné literatury i trojí dotazníková akce. Přes to i tak sotva se bylo lze vyhnouti v podřadnějších věcech nějakému nedopatření, jež prosíme omluviti.

Soupis památek přírodních přehlédl, opravil a doplnil pan RNDr Antonín Z. Hnízdo, jehož neobyčejná ochota budiž na tomto místě vděčně kvitována.

Protože bylo nutno omezovati rozsah knihy, podán pro ty, kdo o jednotlivých místech touží zevrubněji se poučiti, soupis příslušné literatury, pokud byla autorovi dostupna.

TÁBOR, Hradiště hory Tábor.*)

- Fr. A. Slavík, Panství Táborské a bývalé poměry jeho poddaných. 1884.
- Fr. D. Zenkl, Tábor, Průvodce po městě a jeho okolí. 1886.
- K. Thir, Hradiště hory Tábor jako pevnost v minulosti. 1895.
- Průvodce po král. městě Táboře. Bez data (1902).
- Fr. D. Zenkl, Krausův Průvodce po elektrické dráze z Tábora do Bechyně. 1903.
- Fr. D. Zenkl, Průvodce Táborem a jeho okolím. 1909.
- K. Thir, Táborská radnice. 1910.
- Dr. Jos. Bělohav, Vlastivědný sborník, V: Tábor. 1911.
- J. Boháč, Hradiště hory Tábor a jeho okolí v roce 1432-50. 1912.
- K. Thir, Dějiny táborského pivovarnictví. 1912, II. vyd. 1942.
- Al. Kotrbelec, Jak jsme žili v Táboře za válečné doby 1914-15 1915.
- Aug. Sedláček, Počátky Tábora a Žižkovo přibytí na Tábor. 1920.
- K. Thir, Píseň o velikém ohni na Táboře r. 1559. 1920.
- K. Thir, Obrázky z dějin Tábora. 1920.
- K. Thir, Staré domy a rodiny táborské. I. 1920; II. 1921.
- St. D. Kubiček, Turistický průvodce Táborem a okolím. 1920.
- Jos. Švehla, V táborské republice před 500 lety. 1920.
- J. Nepomucký a J. Vávra, Adresář kraj. města Tábora. 1925.
- Dr. V. Wagner, Tábor. Umělecké památky, sv. 17. 1924.
- R. Lauda, Tábor, 7 leptů. 1924.
- Sborník historických prací prof. Martina Koláře o dějinách Tábora. 1924.
- Tábor památce Žižkově, (Otto). 1924.
- Tábor, Průvodce městem a okolím. (Fr. D. Zenkl, Fr. Lískovec, Dr. Ad. Kroupa, Dr. Jos. Hruša). 1926.
- Dr. Frant. Kroupa, Tábor. 1926.
- Jos. Švehla, Táborské sklepy a lochy. 1928.
- St. D. Kubiček, Illustrovaný průvodce Táborem. 1929.
- Fr. Lískovec, Průvodce Táborem a jeho památkami. 1929.
- R. Cikhart, Tábor. 1929, II. vyd. 1932.
- Tábor, město Žižkovo. 1929.
- Tábor historický, kulturní, obchodní. 1935.

*) Zevrubný soupis literatury o Táboru nelze na tomto místě podati pro jeho bohatost; obsáhl by celou knihu. Soupis omezuje se proto na publikace samostatně vydané. Časopisecká literatura je zatím nejzevrubněji uvedena v mé publikaci: Pět set let města Tábora 1437—1937.

- Dr. Jos. Straka, Z táboorské knihy černé. V Táboře 1937.
R. Cikhart, Pět set let města Tábora 1437—1937. 1937.
Fr. Lískovec, Historické město Tábor. 1940, II. vyd. 1946.
Milan Nedvídek, Staré domy a rodiny táboorské. 1947.
R. Cikhart, Průvodce Tábořem. 1947.
Královské město Tábor. (S historií od Bol. Dolejška). Dvě vydání bez data.
Jan Dotřel, Z Tábora do Bechyně a okolí. Bez data.

Chrámy.

Děkanský chrám Proměnění Páně na hoře Tábor stojí na místě staršího kostela husitského, který dle slov Aeneáše Sylvia byl dřevěný, vesní stodole podobný, s jediným oltářem (1451). Nynější honosná gotická budova stavěna byla teprve v l. 1512 až 1560, v nynější podobě dostavěn byl kostel až r. 1593. Prvním stavitelem chrámu byl mistr Staněk z Prahy, od něhož pochází krásná klenba nad presbytářem, sestávající ze sférických trojúhelníků, z nichž jeden o druhý se opírá a všechny dohromady nesou klenbu. Nad hlavní římsou kostelní, kde se druží střecha presbytáře ke štítu lodi, zasazena je kamenná hlava Staňkova. Hlavní opravy chrámové zaznamenány jsou na kamenné desce vpravo vchodu z náměstí: MDCLXXXIX — MDCCLXXV. Nad tímto vchodem bývaly reliefsy tři kalichů vedle sebe. Stíty lodní jsou z r. 1593, tři malé štítky do náměstí dány před r. 1600. Hlavní oltář od Jos. Krejčíka je z r. 1898, kdy byl chrám opravován (1896—1897) arch. Jos. Mockerem. Poslední opravou r. 1940 byl celý kostel uvnitř obnoven; opraveny také znaky pořádků řemeslnických, jež na chrámovou stavbu přispěly, a znak města na oblouku, oddělujícím presbytář, a objeven latinský nápis na kůru, souhlasného znění s nápisem v sakristii (avšak bez přidaného letopočtu), zaznamenávající opravu chrámu na konci 16. st. Na kůru jsou *varhany* z r. 1760, přestavěné r. 1898 a 1941, jedny z největších v celé zemi (4.000 píšťal). — **Vedle hlavního vchodu do chrámu je mramorová deska, hlásající úmrtí cís. generála hrab. Joyeuse na Měšicích († 1775).**

Při kostele je věž 77½ m vysoká s ozdobnou bání na tři cibule rozdělenou. Baroková bání je dílem Tomáše Khaczla z Prahy (1602), poslední úprava věže je od Giovanniho de Capauli z r. 1677. Velký zvon sv. Václav (vlastně Marie) o 160 cm průměru

Děkanský chrám v Táboře.

Z archivu měst. muzea v Táboře.

a 25.2 q váhy, ulitý Vojt. Arnoldem v Č. Budějovicích, pochází z r. 1633, starší zvon František je z r. 1532.

Před kostelem na náměstí stojí *oltář* z krypty býv. klášterního kostela se sochami sv. Floriana a Donáta po stranách; tyto jsou dílem Ignáce Platzera. Celá skupina je pěkně osazena dvěma mohutnými *jírovcí obecnými*, vysazenými r. 1854; mohutnější má 2.45 m, slabší 2.13 m v objemu (v prsní výši muže).

Za kostelem je *děkanství* s renesanční pavláčkou, kde se chovají matriky od r. 1671. Bývalo spojeno s chrámem chodbou, jejíž zazděný vchod zvenčí kostela posud je viděti. Na děkanství zemřel r. 1833 básník Jos. Vlast. Kamarýt, kaplan klokotský.

Klásterní kostel Narození Panny Marie, zbytek bývalého, r. 1816 zrušeného augustiniánského kláštera, vystavěl r. 1662 Antonio de Alfieri v baroku. Věžička je z r. 1745. Posledně byl opraven r. 1940. Klášter byl r. 1817 změněn v trestnici, r. 1871 přistavěna budova krajského soudu. V bývalé klášterní zahradě stojí budova reálného *gymnasia* (1862) a obecných škol (1887). Pod kostelem je *krypta* s allegorickými nástěnnými malbami a náhrobky hrab. Jana ze Šporku na Radeníně a Choustniku († 1705), Lidmily Přebořovské ze Rtína († 1662), Anny Konstancie Šporkové roz. hrab. z Losintálu (1696) a hrab. Deyma z Nemyšle (1727).

Hřbitovní kostel sv. Jakuba stál v těchto místech již r. 1388, avšak dnešní kostel je ze 16. stol. (dle Trajera stavěn r. 1500). R. 1744 byl od pruského vojska vypálen, avšak již r. 1746 obnoven dle nápisu za oltářem. V kostele jsou *náhrobky* Estery (1569), Mariany (1589), Jana (1597), Václava (1598) a Oldřicha (1604) Přebořovských z Kvasejovic a Helmů z Vorlova. Na věži je zvon z r. 1745.

Při kostele rozkládá se starý, již zrušený *hřbitov*, na němž je nejstarší náhrobek Václava Kropáče ze Strkova se znakem z r. 1519 a v severní zdi zasazený náhrobek Evy Zimové s dětmi s reliefem z r. 1637. Uprostřed je kamenný sarkofág básníka Jos. Vlastimila Kamarýta († 1833). Z jiných náhrobků zaslouží pozornosti náhrobek zakladatele Dědictví svatojanského Antonína Hanikýře († 1833) od Em. Maxe a Duškův pomník Josefa Němce († 1879), manželka Boženy Němcové, z r. 1933. Pod tímto hřbitovem rozkládal se od r. 1634 starý, zrušený *hřbitov židovský*.

Klásterní kostel v Táboře.

Z archivu měst. muzea v Táboře.

Kaple sv. Alžběty při městském chudobinci založena byla r. 1690, k r. 1718 máme pak zápis, že „kaplička ve špitále nově sestaví“. Špitální budova je z r. 1838. Kaple stojí na místě bývalého hřbitova, o čemž svědčí hromadný nález koster. R. 1946 opravena, znovu vysvěcena na titul „*Sv. kříže*“ a odevzdána k užívání církvi pravoslavné.

Sbor Božích bojovníků církve československé je moderní budova, odevzdána svému účelu v den Husův 6. července 1939. R. 1947 byla vyzdobena uměleckými reliefy J. V. Duška, představujícími Krista, Husa, Žižku, Chelčického a Komenského.

Modlitebna Jednoty bratrské v březovém hájku pod Kotnovem vystavěna byla r. 1932.

Radnice.

Stará radnice, nyní věnovaná sbírkám musejním, vystavěna byla v l. 1521—1527 mistrem Staňkem, stavitelem chrámu; nyníjší její úpravu provedl r. 1878 arch. Josef Niklas. Původně měla jenom velikou síň čili *palác* a menší jizbu pro písaře. Palác, jenž byl v pozdější době (1788, 1839) upraven v řadu menších místností, byl r. 1924 restaurován v původní podobu. Ve zdi vsazen je opukový znak města z r. 1516, rovněž dílo mistra Staňka. Konsoly klenby mají různé ozdoby: hlavu Žižkovu a Prokopovu, jeptišky (prý Žižkovy sestry Anežky), dominikána, ještěrky, vlaštovky nesoucí mláďatům potravu a p. Na stěnách paláce jsou hrudkové *nápisy a kresby* ze 16. stol. Z paláce vede vchod do bývalé rychterní světnice, jehož kamenné ostění zdobeno je pruty a ratolestmi.

Portál radniční je z doby kolem r. 1560, vnitřní úpravu provedl 1679 Antonio Alfieri. Střední gotický štít byl r. 1650 změněn na barokní, ale 1878 přizpůsoben sousedním.

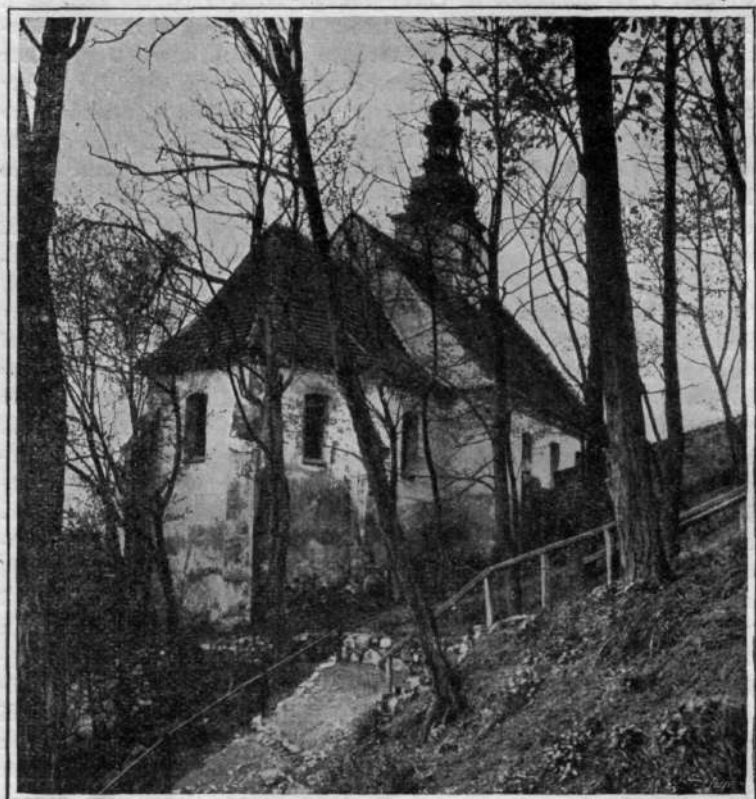
Na paláci je horní část někdejšího *Žižkova pomníku* od Jos. Myslbeka (1877), který pro špatnost slitiny musel býti snesen, dále socha Žižkova od Rud. Kohouta (1929), dva obrazy s výjevy z dob obležení Tábora r. 1744 (přenesené sem z kostela klokoetského), cimbál z kostela kosteleckého (1584), kopie kamen ze zámku salcpurského (z poč. 16. st.).

Z přílehlé místnosti po schodech vchází se k bývalému měšťanskému vězení.

Místnosti radnice až na zasedací síň, v níž jsou portréty tábořských starostů, vyplňují sbírky městského musea. Zasedací síň byla r. 1947 restaurována, při čemž se přišlo na starý dřevěný strop, zdobený jednoduchou malbou květů. Také stěny byly kdysi zdobeny malbami. Nová úprava je tomu přizpůsobena.

Při radnici je věž 42 m vysoká, nepravidelně hranatá stavba doby husitské, někdejší střed a pevnost celého města, se starým orlojem.

Na radničních vratech do ulice Radnické je letopočet 1791.

Hřbitovní kostel sv. Jakuba v Táboře.

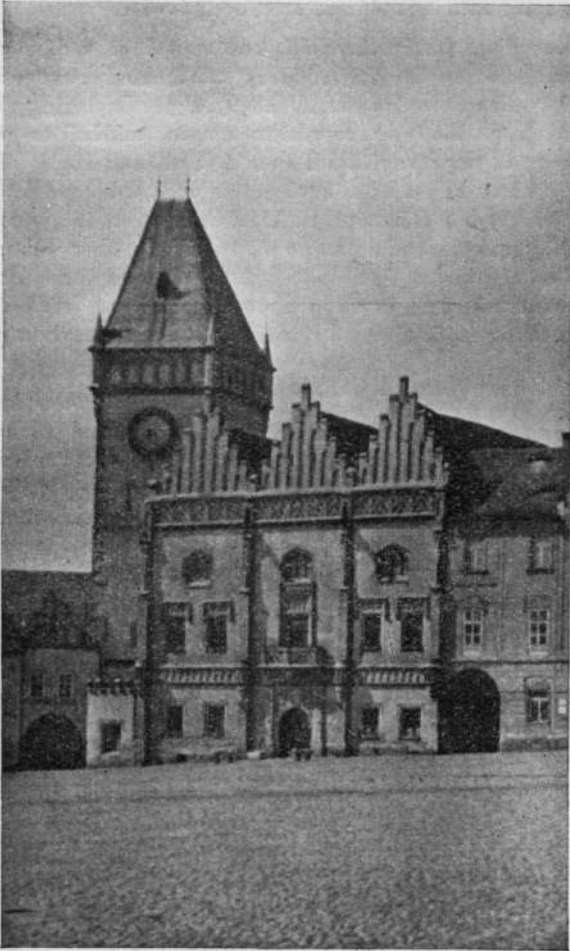
Z archivu měst. musea v Táboře.

Městské museum, založené r. 1880, umístěné původně v jediné místnosti v radnici, rozšířilo se časem tak, že zabralo celou téměř starou radnici i se sousedním domem Přehořovských. Rozdělení jeho před okupací bylo: 1. síň *Husova*, obsahující modely Kozího hrádku, obrazy míst památných ze života Husova, model Husova rodného domku, kopii fresky dominikánského kláštera v Kostnici; zde je také uložena urna archeologa Jos.

Švehly; v II. místnosti je vývoj podoby Husovy od 15. stol. až k Brožíkovi, husovská literatura, modely 4 zvonů Husovi zasvěcených, plastika Husova (dílo sochaře Antoše), urna s popelem zakladatele Husovy síně dr. Jos. Pavlíka († 1926); ve III. místnosti jsou nálezy a vykopávky z Kozího hrádku, výsledky to dlouholeté práce jmenovaného Jos. Švehly, mezi nimi i nádobka s vrytým začátkem písně Husovy; mocným dojmem působí obraz Kozího hrádku v době Husově (řed. Jos. Šimák); IV. místnost obsahuje doklady Husova kultu v Táboře. — 2. *síň Žižkova*. v I. místnosti je model Tábora jako pevnosti v XVII. věku (dílo říd. uč. Kar. Saluse † 1929), sousoší „Husité na stráži“ (prof. Václ. Suchomel); v II. místnosti je keramika od 16. stol. a předměty železné; gotická křtitelnice je snad památkou ze Sezimova Ústí (byla vylovena v řece) a kostra zde vyložená pochází ze starého hřbitova u dnešní kaple Sv. kříže; v III. místnosti jsou vesměs památky ze Sezimova Ústí, výsledky bádání Jos. Švehly; ve IV. místnosti je soubor Žižkových obrazů, mezi nimi originál J.F. Hetteše, kopie husitských zbraní (původní je cep, píšťala a hroty kopí), modely husitských vozů, jezdecká socha Žižkova (V. Amort); 3. *památník Osvobození* obsahoval cenné památky z první světové války, prst ze světových bojišť a j. — V poschodí radnice bylo 4. *oddělení rodinných památek* tábořských ve 2 místnostech, 5. *oddělení národopisné* (kroje blatské a kozácké); tu také v levém rohu je vchod ke schodišti, jež vede k někdejšímu vězení; kobka i železné dveře jsou tu uchovány; 6. *oddělení archeologické* má vykopávky z doby předhistorické z okolí tábořského, jež podnikli prof. M. Kolář, říd. uč. Jos. Švehla a dr. Fr. Kroupa. Toto oddělení bude přemístěno, protože místnost byla spojena se zasedací síní v jeden celek. (Rozdělení musea bude snad — až dojde k uspořádání dosud neinstalovaných místností — pozmeněno. Zatím jsou uspořádány Husova a Žižkova síň).

Hrad.

Z původního předhusitského Hradiště zachovala se *hradní věž*, 24,5 m vysoká, zvaná (neprávem) Kotnovská. V přízemí, jež má kamenné ostění s hrubými skobami, bývala asi dvoje vězení nad sebou s mučírnou. Výše jsou výklenky pro střelce a otvory pro dřevěné podsebití. Věž má 5 poschodí. Cimbuří, nesené na

Radnice v Táboře.

Fot. Ing. R. Cihart.

40 krakorcích, mívalo od r. 1716 bání, jež r. 1869 snesena. Východně od věže je humno pivovaru, místnost pěkně sklenutá a sloupy na tři lodi rozdělená, starého původu.

Hrad stojí na starém *hradišti*, kde zajisté již v dávnověku býval hrad, třeba jen dřevěný. Nálezy keltského bronzového kančíka (1869), mince císaře Hadriana (1879) a předhistorických nádob, odevzdaných r. 1869 do zemského musea, mínění to potvrzují. Proto ne zcela neprávem kladl sem A. Sedláček římský hrad *Koridorgis*, o němž se zmiňuje Ptolemaios ve 2. stol. po Kr. R. 1232 seděl tu již Vítěk z Hradiště. R. 1532 hrad vyhořel a propůjčován potom měšťanským rodinám, po r. 1611 pak obec tábořská zřídila v něm pivovar. V září 1686 vyhořel hrad opět. Tak z hradu zachovala se jediná věž a zbytek druhé, se strany od řeky viditelný. Vnitřní části hradu zničeny byly přestavbou pivovaru 1860.

Táboři přistavěli po r. 1420 k hradu *Bechyňskou bránu*, restaurovanou r. 1889 Jos. Mockerem. V ní posud zachovaly se kladky od někdejšího zvoditého mostu, jenž vedl přes příkop hned za samou branou na straně vnější. Na této straně budovy je umístěn pískovcový znak městský, dílo sochařské školy v Hořicích.

Staré domy.

V Pražské (původně Novobranské) ulici:

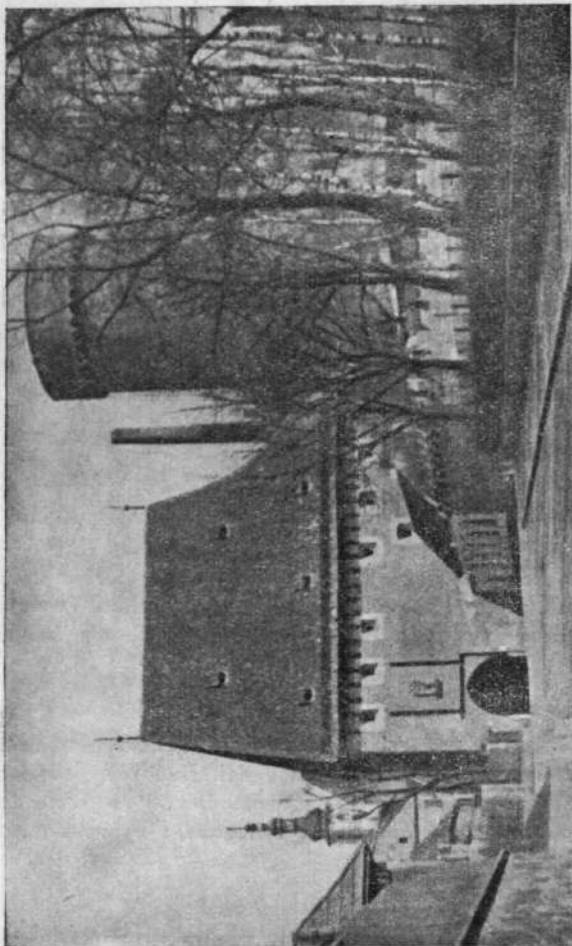
Dům čp. 230 má kamennou desku s odznakem řemesla pekařského (preclíkem) a nápisem: *Slowo panie zustawa na wěky. Leta 1553. Jakub pekař.*

Dům čp. 208 má znamení řemesla krejčovského (nůžky), a letopočet 1559; je to památka na někdejšího majitele krejčího Jiřího Kroupu. Ve zdi domu je švédská koule z dobývání Tábora 1648.

Dům čp. 209 má rustiku a ornamentální pás.

Dům čp. 210 má trojdílný štít z r. 1603 se silně profilovanou římsou, s volutovým křídly a volnými pilířky na kraji říms.

Dům čp. 302 má oválný kámen s vyrytým, šikmo postaveným křížem a písmeny M A.

Bechyňská brána a věž hradu Hradiště v Táboře,
Fot. Ing. R. Cihánek.

Dům čp. 157 („Stárkův dům“) je pokryt sgraffity z r. 1570, obnovenými r. 1901 nákladem majitele domu Vojtěcha Stárka Lad. Novákem, F. J. Ješem a A. V. Kellerem. Sgraffita pocházejí snad z doby, kdy majitelem domu byl erbovní měšťan Václav Hrošek z Trkova. Na domě je nápis: Dům tento upraven do původního stavu nákladem majitele V. Stárka L. P. 1901 Architektem L. Novákem z Prahy a F. J. Ješem z Tábora. — Ruka mne praotců zdobila, - mráz, oheň, voda mi škodila, - nyní pak vnuků vděčností - nabývám staré tvářnosti, - račiž mi Pán Bůh dáti dlouhého trvání - i všem pod mým krovem dnů šťastných dočkání.

Na *domě čp. 223* je rovněž švédská koule z roku 1648. Dům je z doby po r. 1560. Při opravě r. 1919 objeveny byly na venkovské zdi v přízemí stopy škrabaných nápisů.

Na *domě čp. 222* je pamětní deska humanistického básníka Pavla Lucina z Hory Helikonu, jenž se v něm r. 1523 narodil. Zasadil spolek „Štítný“. Původní štít domu změněn byl empirickou úpravou.

Dům čp. 221 má pěkný renesanční štít trojpatrový asi z r. 1565.

Dům čp. 220 má patro na krakorcích (z r. 1565), štít však v 17. stol. přetvořený.

Dům čp. 155 zachován je uvnitř zcela po starém způsobu; v I. poschodí má pěkné žebrové klenby, do ulice Provaznické vyřezávané dveře (na nich lev s růží v tlapách), neznámého původu.

Hradební ulice:

Na *domě čp. 167* vsazen je kámen se znakem pětিলisté růže, snad ještě z dob vítkovických pocházející. Jiná růže, avšak plná, je ozdoubou domovního vchodu na *domě čp. 33* ve Svatošově ul.

Dolní polovice *domu čp. 181*, k synagoze, s rýsováním na zdi, vznikla kolem r. 1700.

Náměstí:

Dům čp. 5 (kdysi Lichvicovský, v předešl. stol. Formanka zvaný) je gotická stavba s krásnou klenbou, připisovaná rovněž mistru Staňkovi. Na průčelí do náměstí je znak Myslíků z Hryšova z r. 1639, v postranní ulici pak část obrazu pocházejícího asi

z doby po r. 1540. (Příchod Aeneáše Sylvia na Tábor?). Pod domem jsou rozlehlé *sklepy* se sloupy, zabíhající až pod kostel. Pozoruhodna je řezba vrat s podobou Žižkovou.

Dům čp. 6 (Ctiborův dům) asi z r. 1525 má krásný, bohatě členěný gotický štít, r. 1945 opravený. Před domem je kamenný stůl — oltář z doby husitské. Jiné podobné dva jsou před starou radnicí. (Tyto stoly byly původně umístěny kolem celého náměstí a Táboři u nich přijímali Tělo páně před odchodem do boje). Římky nad okny domu vznikly po r. 1750.

V *domě čp. 7* byl r. 1881 odkryt strop pomalovaný Třemi králi, anděly, biskupy a panovníky.

Dvojdómí Občanské záložny *čp. 9 a 10* má rozsáhlý sklep (v domě býval před r. 1618 pivovar), jehož světlík patrný je na náměstí elipsovitým zamřížovaným otvorem. Je přístupný veřejnosti.

Rokokový dům na rohu ulice Pražské (*čp. 12*) s motivy štukové dekorace slohu Ludvíka XVI. přestavěn byl v dnešní podobu r. 1801. Dům sám pochází ze 16. stol.

Dům čp. 13 vznikl asi r. 1703 ze dvou domů, překlenutých dvojitým barokovým štítem. Z téže doby snad je i nápis: „*AE dis Hisce Procul Fur ignis et A vidus. Absit At Que Salus Bonitas Que Dei Benedictio Que Adsit!*“ (Od domu toho buď vzdálen zloděj, oheň, závistník a buď při něm blaho, štěstí a boží požehnání!).

Dům čp. 14 — bývalý dům Eggenberský — býval zdoben rustikou. Má arkádové pavlače.

Dům čp. 15 — kdysi zájezdní hostinec „u Bártů“ — v polovici předešel stol. přestavěný, mívá sgraffita rytířů a zvířat. Do vnější zdi je zasazena deska z býv. hostince.

Dům čp. 18, rokokový, má nynější úpravu asi z r. 1804. Koho představují medailony na něm umístěné, nelze s určitostí říci. Býval na něm také rakouský orel, za převratu r. 1918 zničený.

Dům čp. 19, renesanční, se štítem a podloubím, byl r. 1618 útulkem Viléma Slavaty z Chlumu. Úprava domu (štít a nápis) je asi z pol. 16. stol. buď od Kučerů ze Strkova nebo od Pštrosů z Mirotína.

Dům čp. 20 na rohu náměstí má zbytky někdejší sgraffitové výzdoby. Říkalo se mu „Bílý Žabkovský“ pro obílení stěn. Má sklepy se sloupovím, s dlouhými chodbami, od r. 1937 přístup-

nými obecnstvu. V něm se narodil místodržitel a pozdější ministr Karel svob. pán Mecséry de Tschoor (1804).

Dům čp. 22 pod starou radnicí (Škochův) má krásný gotický štít. Zván býval Helmovským podle rodu Helmův z Vorlova; r. 1547 náležel Martinu Postřihači.

Dům čp. 2 (Janských), z r. 1562, nyní obecní, chová část sbírek městského musea, s nímž jest spojen. Vchod do sousední radnice dal v 16. věku prolomiti tehdejší jeho majitel, císařský rychtář Jan Přehořovský z Kvasejovic, který také sklenul (1562) ulici. Pod domem je sklep s gotickou brankou, v němž v 16. stol. konali své tajné bohoslužby Mikulášenci.

Mariánská ulice:

Dům čp. 54 má patro spočívající na hluboce založené výsečové klenbě, vystavěné kolem polovice 16. stol.

Svatošova ulice:

Dům čp. 306 — kdysi Čapkovský — s arkýřem má na straně ke kostelu zbytky sgraffitové výzdoby. V přízemní místnosti je klenba, porušená příčkami.

Dům čp. 25 má dva štíty z r. 1714, ostatní barokní úprava je od r. 1802.

Zelinářská ulice:

Dům čp. 59 má renesanční obloučky a sgraffita s výjevy loveckými, objevená r. 1910.

Ovocná ulice:

Dům čp. 65 má dvě štítová patra; pochází z poslední třetiny 16. století.

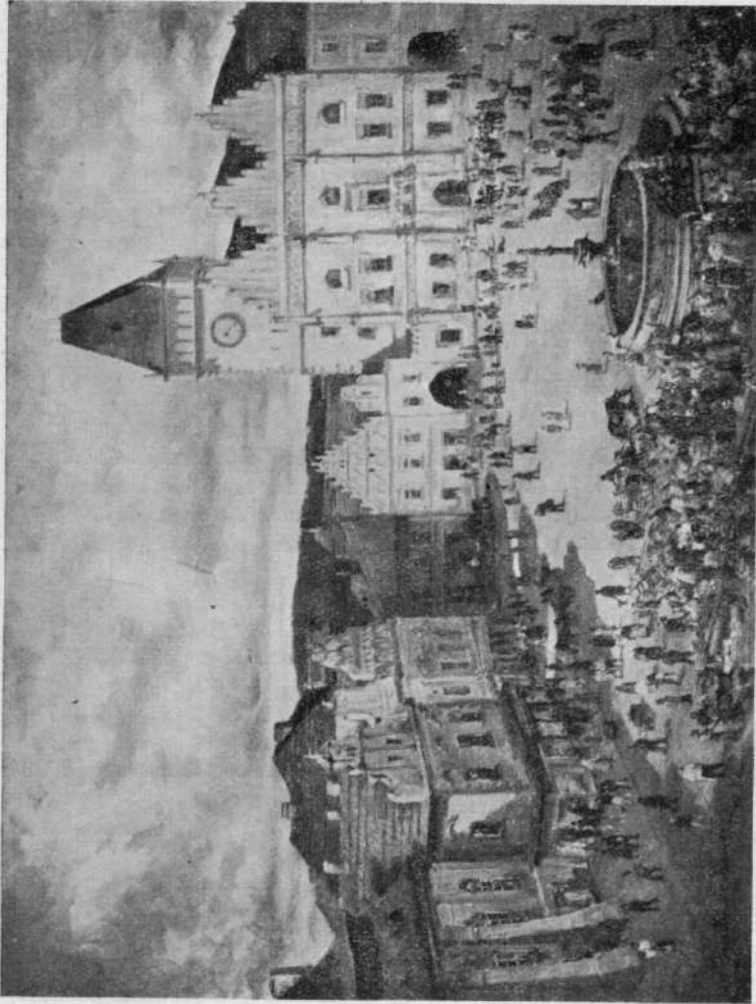
Jungmannova ulice:

Dům čp. 26 má štít tradiční formy 18. stol.

Dům čp. 30 byl za války třicetileté a později (až do r. 1689) městskou školou.

Vodičkova (Vodní) ulice:

Dům čp. 144 má portál pozdní gotiky (r. 1917 zazděný) a štít z r. 1580. Při úpravě r. 1917 přidána byla na západní straně domu kopie starého štítu.

Jindřich Schenk: Náměstí v Táboře.
Zapůjčil autor.

Kotnovská ulice :

Dům čp. 137 má renesanční jádro, ale pozdně barokní úpravu vnější.

Dům čp. 138 má dva štíty, z nichž po adaptaci empírové zbyla jen dvě patra nejčasnějšího obloučkového typu.

V domě čp. 146 je sklep se dvěma pobočnými šíjemi a předsklepím při opravě r. 1936 odkrytým, pocházejícím snad již z doby husitské.

Dům čp. 179 je typická stavba s dřevěnou kostrou, vyplněnou zdívkem.

Koželužská ulice :

Dům čp. 140 má zvenčí rokokový portál, ale uvnitř krásný gotický mazhaus.

Nový dům obecní čp. 141 (z r. 1939) má pod sebou dva staré sklepy.

Dům čp. 186 má ve stranu na Parkány dva renesanční štíty z doby po r. 1572. Před opravou bylo na nich viděti jizvy po kulích nepřátelských z dob obléhání Tábora císařem generálem Maradasem r. 1621. Nad domovním vchodem je starý gotický nápis: Nro 99.

Široká ulice :

Pěkný renesanční štít *domu čp. 159* pochází z počátku 17. st.

Provaznická ulice :

Dům čp. 153 má od r. 1919 obnovené kamenné ostění gotické u vchodu domovního a obloukové ostění u bývalého vchodu do sklepa, jakož i zbytky staré rustiky (ze 16. stol.).

Habrmanovo náměstí :

Při opravě *domu čp. 213* odkryt byl r. 1936 sklep s 5 pobočnými šíjemi.

U Střelnice :

Bašta čp. 236, od novostavby r. 1938 s průchodem, pochází ze 16. stol. Je polokruhovitá a přiléhala k domu přistavěnému k bývalé zdi městské, jejíž část je v novostavbě zazděna.

Žižkova ulice:

Bašta čp. 253, rovněž polokruhovitá, se střílnou klíčové podoby (tudíž ze 16. stol.) přeměněna byla r. 1838 za obydlí. Byla větší než bašty ostatní, byvši nepochybně zvětšena po zřízení jordanéské hráze, kterou ovládala.

Stará *vodárenská věž* pochází v nynější podobě z doby před r. 1570.

Tržní náměstí (dříve, a to již r. 1664 *Dobytčí trh*):

Dům čp. 274 má pozoruhodný sklep, jehož klenba je zapuštěna do štíhlých kamenných sloupků.

Dům čp. 278 má barokní konsolku s letopočtem 1693 (rok, kdy ujal dům Matyáš Svoboda).

Arbeiterova (dříve podle odkrytého, leč opět zabíleného nápisu Česko-Chvojenská) *ulice*:

Dům čp. 56 míval figurální sgraffitovou výzdobu, jejíž část byla v naší době obnovena.

Křížkova ulice:

Dům čp. 32, v němž po r. 1711 až do 1781 byla obecní šatlavna, má arkýř zřízený až po veliké přestavbě domu v polovici 16. stol.

Dům čp. 33 má nad vchodem domovním kamennou plnou růži.

Křížová ulice:

Dům čp. 93 má arkýř na kamenných krakorcích, které kdysi nesly pavlač přes ulici (asi do r. 1715).

Převrátilská ulice:

Dům čp. 327 („*Převrátilka*“) je stará památka husitského válečnického stavitelství, jsouc dokladem užití pětiúhelných bašt, jichž vynález připisovali odborníci husitům, ježto jich po prvé bylo užito při opevnění města Tábora. R. 1806 ji obec odprodala a po r. 1862 byl na ní přistavěn příbytek.

Z Klášterního náměstí do sadů vede *Mariánská brána*, vystavěná r. 1827.⁸

Ovocná ulice:

Dům čp. 65 má na hladkém přízemku dvě štítová patra z doby před koncem 16. stol.

Masarykovo (Klášterní) náměstí:

Dům čp. 78 (Okresní soud) je bývalá největší bašta tábořská, stavba husitská; bývala zvána Veliká nebo Žižkova (podle vyobrazení Žižkova, jež na ní bývalo). V dnešní podobu přestavěna byla po r. 1806 od Vojt. Gutmannsthal, jenž nedlouho předtím baštu od obce koupil. Také tu tehdy založena zelinářská zahrada, později zvaná Adámkova (nyní jen malá část u soudu — v níž stojí krásná *lípa velkolistá*, asi 24 m vysoká, mající v prsní výši 3.70 m v objemu, s bohatě rozloženou korunou — a druhá při domě čp. 79 i taras pod ní u cesty do Klokot vedoucí. S obou stran soudní budovy jsou menší okrouhlé bašty s kuželovitou střechou, původně asi o třetinu vyšší.

Děkanská ulice:

Dům čp. 296 byl v l. 1526—1832 školou.

Dům čp. 302 má oválný kámen nad vchodem s renesanční ozdobou: vytesaným dvojitým šikmo postaveným křížem a písmeny M A.

Hrnčářská ulice:

Při opravě *domu čp. 290* přišlo se na staré rýsování.

Dům čp. 291 má empirovou, hojně na českém jihu používanou typickou formu z doby kolem r. 1800.

Dům čp. 295 má úhledný barokový štít asi z r. 1682.

Dlouhá ulice:

Dům čp. 340 má v I. poschodí pěkný mazhaus s gotickou klenbou. Vznikl r. 1595 ze tří domů. Bývala v něm vojenská nemocnice. Dům je tak sešlý, že bylo usneseno jej zbořiti.

Špitálská ulice:

Dům čp. 284 býval původně školou. Před r. 1568 byl přestavěn a z té doby jest obloučkový štít. V síni je pěkné gotické dveřní ostění, zvenčí jsou na domě zbytky sgrafitové výzdoby.

Betlemská ulice:

Dům čp. 275 má žebrové klenutí ze 16. stol.

Klokotská (dříve Vltavotýnská) ulice:

Dům čp. 106 má v přízemí pozoruhodnou síťovou klenbu.

Bechyňská ulice :

Při kopání základů k domu čp. 1810 přišlo se na zbytky „verštatů hrncířského“, který v 16. stol. se připomíná za Hradskou branou.

Novější a moderní stavby tábořské (pokud o nich není zpráva na jiném místě):

Školní budovy: na Marešově vrchu budova obecných a měšťanských škol (Masarykovy školy) z r. 1929, o dvou traktech, budova základních odborných (učňovských) škol z r. 1932 a budova odborné školy pro ženská povolání (školy rodinné) z r. 1939, na hlavní třídě budova vyšší rolnické školy (býv. hospodářské akademie) z r. 1902 (v ní velmi cenné sbírky a při ní veliká botanická zahrada s více než 4.500 rostlinných druhů, některých velmi vzácných) a v sousedství budova obchodní akademie z r. 1931, při předhrází jordanšském budova reálky, nyní reál. gymnasia z r. 1906, na Masarykově náměstí budova reál. gymnasia (druhého) z r. 1862 a v jejím sousedství budova obecných škol z r. 1887 a na Parkánech budova dívčích škol Hany Benešové z r. 1880.

Státním účelům slouží filiálka Národní banky z r. 1930 se sochařskou výzdobou J. V. Duška, budova okresního úřadu na Parkánech z r. 1931 (před ní socha lvice od Mistra Matějů), na Žižkově náměstí budova finančních úřadů z r. 1935 a při silnici Písecké rozložitě budovy dvojích kasáren z l. 1932 a 1937.

Vzdělávací poslání má sokolovna z r. 1904, v níž je umístěn biograf, Masarykův osvětový dům (t. č. dům oblastního velitelství) z r. 1935, městské divadlo z r. 1886; *humánním účelům* slouží sociální dům z r. 1937, Masarykův domov pro učně a studenty z r. 1923 (s uměleckými reliefy J. V. Duška) a všeobecná veřejná nemocnice při silnici písecké, moderně zařízená, z r. 1936, posud dostavovaná.

Nová budova městské *spořitelny* je z r. 1923.

Konečně je třeba zaznamenati moderně zařízenou *městskou vodárnu* nad Jordánem z r. 1936 a nový *most* přes řeku Lužnici z r. 1934.

Tábořské sklepy :

Zvláštní památkou města Tábora jsou domovní *sklepy* pod jednotlivými budovami, zabíhající namnoze daleko do náměstí,

pod ulice, jeden i pod kostel. Někde jsou dvou- i třípatrové. Některé jsou i vespolek spojeny a tvoří tak spleť podzemního města, jakého není v tom rozsahu druhého příkladu v celé zemi. R. 1947 byly sklepy pod radnicí a domy na náměstí zpřístupněny prokopáním nových spojů a zazděním těch částí, jež slouží soukromým potřebám. Práci projektoval a řídil městský stavitel arch. Vojtěch Kraupner a provedl ji ve dvou měsících. Poznalo se při tom, že skála, v níž byly sklepy tesány, je zvětralá rula, čímž si vysvětlíme rychlé jejich budování. Některé pocházejí určitě z prvních dob města, neboť se o nich zmiňuje již nejstarší gruntovní kniha tábořská. Byly zajisté, zejména v prvních dobách, schránkami majetku i útlukem v případě sežehnutí dřevěných domků. Vždyť ještě r. 1532, když velká část města vyhořela, lidé „v loších a jamách pivničních“ bydlet museli, neboť „domové jsou na popel obráceni krom sklepů v zemi“. „Lochy“ již od počátku používány k uskladnění piva; jmenují se vždy ve spojení s pivnicemi, na př. při prodeji domu Holého Jenkovic r. 1433, Leděcky r. 1438. V prostornějších, vrchních sklepech, do nichž se vcházelo z ulice, se také bydlelo; tak r. 1437 vymínuje si Pěša písař při prodeji domu, aby po jistou dobu „paní stará“ mohla bydlet „ve sklepech“ a r. 1536 zaznamenáno, že paní Marketa z Hodějova ve sklepech, do něhož se zvenčí chodilo (čp. 2), „děti kladla“. V 16. stol. sklepy rozšiřovány a vchody dostávaly pěkná ostění (na „Besedě“ na př. po ohni r. 1532 Vondřej kameník dělá Janu Lichvicovi „v lochu“). Nyní možno vstoupiti do sklepů z průjezdu staré radnice, projíti sklepy pod jihozápadním koutem náměstí, pod jižní a východní stranou a koutem severovýchodním a vystoupiti v největším a nejlepším sklepech „na Besedě“. Povrchně zjištěno, že by bylo možno spojití podobně i pokračování sklepů za kostelem obloukem zase se starou radnicí. Ale také jinde zjištěny podobné sklepy. Ulicí Klokotskou táhnou se až do obvodu bývalého hradu, z ulice Pražské směřují k baštám u Střelnice. Není tedy docela vyloučeno, že některé z nich sloužily i k účelům válečným jako spojky jednotlivých fortifikačních městských. (Podrobně ve spise Jos. Švehly: Tábořské sklepy a lochy, 1928, totéž v Jihoč. sborníku historickém I, 1928, 13—28, 45—51 s pl. a vyobr.). Rozlohu a spojení sklepů ukazuje připravený pláněk.

Sochy, památníky, pamětní desky.

Pomník Mistra Jana Husa v Husových sadech před nádražím postaven byl r. 1928 Spolkem pro postavení Husova pomníku a je krásným dílem mistra Františka Bílka († 1941). Má postavu mistrovu a 5 reliefů (bronzových) s výjevů z jeho života.

Pomník Jana Žižky z Trocnova na Žižkově náměstí postaven byl původně z bronzu dle modelu Josefa Myslbeka (1877), avšak pro špatnost slitiny musel býti snesen a nahrazen novou postavou pískovcovou, tentokrát dle návrhu Jos. Strachovského. Kamenný podstavec, dílo pražského kameníka Jana Buriana, je původní. Na něm je 12 mramorových medailonů se jmény hlavních Žižkových bojišť a daty bitev. Nápis navrhl sám Frant. Palacký. (Zakladateli Tábora - vítěznému obháječi národu - na památku postavili - vděční potomci - L. P. MDCCCLXXVII.).

Pomník Antonína Švehly, dílo mistra J. V. Duška, postavilo r. 1935 státníku a sedláku zemědělské Táborsko. Za německé okupace byl zrekvírován a po válce uložen v měst. museu.

Památník Josefa Holečka v Holečkových sadech s poprsím spisovatelovým je dílo Frant. Bílka. Odhalen byl r. 1926 za přítomnosti samého Holečka.

Památník Frant. Aloise Lhotky, autora tábořské hymny „Tam tichou nad Lužnicí“, u dívčích škol na Parkánech, je dílo J. V. Duška z r. 1932.

Pomník básníka Jos. Vlastimila Kamarýta uprostřed starého hřbitova je kamenný sarkofág z r. 1867, zbudovaný studentstvem. Tělo Kamarýtovo je však uloženo v hrobě děkana Vojt. Pöschla při hlavní cestě blíže kostela.

Pomník Antonína Haníkýře, zakladatele Dědictví svatojanského, u hlavní cesty na hřbitově, postaven byl Dědictvím péči kanovníka Pešiny z Čechorodu r. 1857 a je dílem Em. Maxe.

Památník Josefa Němce, manžela Boženy Němcové, dílo J. V. Duška, postaven byl zásluhou spolku „Zora“ r. 1933 na starém hřbitově.

Pomník Josefa Šmahy na starém hřbitově má nápis: Josef Šmaha, český herec † 11. 5. 1915. Terezie Šmahová, česká herečka † 30. 10. 1911.

Pomník Národního osvobození, krásné dílo J. V. Duška s nápisem: Osvoboditelům 1914—1919, byl za německé okupace odstraněn.

Josef Strachovský: Žižkův pomník v Táboře.

Fot. Ing. R. Cíkhart.

Socha sv. Jana Nep. na můstku přes Jordánský potok je z r. 1711, tedy z doby ještě před jeho svatořečením.

Socha sv. Anny při cestě z Parkánů do Čelkovic pochází ze 17. stol., na toto místo však dána r. 1861.

Pamětní desky:

Na domě čp. 637 v Ústecké ulici Richarda Kusýna: Zde žil Richard Kusýn, odborný spisovatel, vrchní inženýr a náměstek ředitele banky „Slavie“ * 1849, † 1910. Na paměť jeho věnováno vrchními zástupci banky „Slavie“.

Na domě čp. 108 v Klokotské ulici pamětní deska Otomara Kadocha: Vzácnému vlastenci a příznivci „Ústřední Matice Škol-ské“ Otomaru Kadochovi na věčnou paměť 1927.

Na domě čp. 869 na Riegrově náměstí: Josef Šmaha, český herec † 1915.

Na domě čp. 355 v Palackého třídě: pamětní deska hudebního skladatele Oskara Nedbala (1939) a druhá *budovatelů Nových bran* (dílo J. V. Duška z r. 1940).

Na domě čp. 212: tábořského historika prof. Martina Koláře (J. V. Dušek 1929).

Na domě čp. 15 na Žižkově náměstí: Jindřicha Živny.

Na domě čp. 222 v Pražské ulici: Zde se narodil Pavel Lucín Helikoniades z Helikonu, básník český nar. r. 1523, zemřel 1595.

Na domě čp. 36 na Masarykově náměstí: prvního ředitele reálného gymnasia, spisovatele a pedagoga Václava Křížka, zasažená r. 1930.

Na domě čp. 312 ve Svatošově ulici: pam. deska ředitele škol Antonína Svatoše († 1850), zakladatele obnoveného Sezimova Ústí a horlivého vlastence.

Na domě čp. 3 na Žižkově náměstí: legionáře Karla Müllera, úředníka Městské spořitelny; za německé okupace odstraněna.

V budově *gymnasia*: Zasloužilému prvnímu řediteli reál. gymnasia a čestnému měšťanu král. města Tábora Václavu Křížkovi na věčnou paměť. 1862—1881. Zřídila obec král. města Tábora.

V budově býv. *dívčích škol* na Parkánech: deska s datem vystavění školy (1880).

Poválečná doba rozmnožila pamětní desky o další řadu těch, jež byly v l. 1945—1947 zasazeny obětím německé okupace, občanům, kteří zahynuli na popravisti nebo v koncentračních táborech.

Na *peronu nádraží ČSD* zasazena je pamětní deska zaměstnancům drah: Jos. Bejblíkovi, Frant. Cibulkovi, Frant. Červenému, Frant. Farovi, Jar. Hájkovi, Jos. Homolkovi, Rud. Hošnovi, Jos. Hrbkovi, Václavu Hrstkovi, Janu Kloudovi, Jos. Macounovi, Frant. Mareškovi, Jos. Míkovi, Jos. Mrzenovi, Jos. Pejcharovi, Jos. Pařízkovi, Frant. Randovi, Kar. Součkovi, Leop. Sikovi, Václ. Svatošovi, Petru Tůmovi, Em. Váchovi a Oldř. Veselému.

Tamže je také busta presidenta T. G. Masaryka na památku výroku „Tábor je náš program“, učiněného r. 1918 při jeho návratu do vlasti na tábořském nádraží (z r. 1936).

Městská spořitelna uctila pamětní deskou památku svých úředníků Mir. Posadovského a JUC. J. Kadlce.

Okresní národní výbor má v pasáži pamětní desku věnovanou jeho úředníkům a zřizencům: Mar. Heřmanové, Frant. Adámkovi, Ing. Mir. Beránkovi, Jar. Ferrovi, Václ. Hákoví, Jos. Hejnému, Ot. Helmichovi, Čestm. Kfellerovi, MUDr. Jar. Klímovi, Jar. Kramperovi, Cyr. Pazderovi, Václ. Pohanovi, Václ. Stojánkovi, Frant. Šterovi, Ant. Szafranovi, Emar. Vondráškovi a Kar. Vosátkovi.

U vchodu do budovy *finančních úřadů* mají pamětní desku Jan Bartušek, Boh. Honzák, Václ. Kříž, Stan. Trefil.

Na pamětní desce v *radničním paláci* čteme jména zaměstnanců obce tábořské: Dr. Alois Blecha, Jindř. Hrubý, Jos. Kadlec, Václav Kneissl, Kar. Samohel, Oldř. Řípa, Ant. Samec. Tu jsou také *pam. desky* mužů o Tábor zasloužilých (řed. V. Křížka, prof. M. Koláře, prof. Kar. Thira, prof. Al. Bernarda, říd. učitele Jos. Švehly).

V přízemí *reál. gymnasia* na Masarykově nám. má pamětní desku ředitel Vincenc Kuba, popravený r. 1942.

Na budově *krajského soudu* (věznice) zvenčí je pamětní deska vrch. dozorce věznice Jaroslava Vacka, zakladatele tábořského odboje, popraveného r. 1944.

V *kasárnách* mají pamětní desku brig. generál Cyr. Pazdera, pluk. J. Březina, podpluk. V. Pertl, Ant. Szafrán, major Novotný a štáb. rotmistr A. Kurka.

V I. poschodí *nemocnice* zasazena byla pamětní deska lékařům župy tábořské. Jsou to MUDři: Jar. Batěk, Jar. Klíma, Jos. Krbec, Anna Procházková-Háková, Olga Reisová, Otto Stern, Frant. Tůma, Vlad. Vacek, Hel. Zylberbergerová-Rabinovská z Tábora, MUDr. Vil. Roubíček z Milevska a MUDr. Geza Weizskopf z Bernartic.

V *novoměstských školách* (na Marešově vrchu) je zasazena pamětní deska učiteli Františku Černému.

V budově *obchodní akademie* je pamětní deska obětí germánské zvěle řed. Karla Vodrážky a dr. Ant. Červenky a profesorů Huberta Königsmarka, Jana Krampery a Jaroslava Nováka.

V budově *továrny na tabák* mají pamětní desku Jan Kadoch, Bohumil Drtina, Vojt. Broum, Jos. Metelec a Jan Převrátil.

V *Grandhotelu* je busta hoteliera Arnošta Velinského.

Na schodišti *reál. gymnasia* (býv. reálky) je deska býv. profesora ústavu Jindřicha Bittnera, jmenovaného ředitelem in memoriam. V chodbě budovy *okresní nemocenské pojišťovny* mají pamětní desku Jan Plocha, Jar. Brumml a Jan Žalda.

Na chodbě budovy *základních odborných škol* (škol učňovských) je pamětní deska tří učňů, kteří se stali obětí německého ředění: Jiřího Fialy, Karla Novotného a Františka Rosola.

Letopočty a nápisy:

Na *hostinci „u Žižky“* v Lucinově ulici: MDCXCIII.

Na *domě čp. 493* na Riegrově nám.: 1793.

Na *domě čp. 220* ve Střelnické ulici: 1807.

Dům čp. 243 v Střelnické ulici označen je nápisem: „Starodávny dům Košťálovský, kde se sladovalo a pivo vařovalo. L. p. 1544“.

Na *hotelu Vlačiha* u nádraží hlásal nápis: Vystavěním tohoto domu v roce 1872 založeno bylo Nové město v Táboře.

Na *altanu v Halečkových sadech*: Perenni DeCori Vrbis InsIgni opera Viret VM HoCce strVebat Vr tempore Praelecti circuli etc. consiliarii gubernatis activi Domini D: Lucae Piller. (Chronogram založení sadů: 1832).

Na *domě čp. 186* v Koželužské ulici: Nro. 99.

Na *domě čp. 291* v Hrnčířské ulici: Schulgasse. (Nápis švabachem z první pol. před. stol.).

Z ostatních památek tábořských nutno aspoň ještě uvést *kašnu* na Žižkově náměstí, kamenné renesanční dílo z r. 1567 se soškou zbrojnoše, v němž tradice spatřovala Žižkova hejtmána Michala Kouředu ze Žitenic, v jehož klíně Žižka skončil, nebo Petra Hromádku z Jistebnice, husitského kněze a hejtmána, jenž dal r. 1420 podnět k založení města Tábora.

Přírodní památkou tábořskou je *rybník Jordán*, založený r. 1492 přehrazením potoka Tismenice. Rozlévá se do plochy 50 ha 36 a 95 m², sbírá vodu z povodí rozlehlého 85.6 km² a zadržuje jí 1 3/4 mil. m³. Od r. 1830 nebyl loven. Byl sice založen s úkolem zásobit město vodou (dílo to vykonali Jan „vody vuodce“ a Matouš Zych, mlynář náhodský), ale dával i výtěžek, který se rovnal až pololetnímu platu poddaných celého bývalého panství tábořského. R. 1693 dána stavidla. Z jednotlivých zaznamenaných úlovků nejznamenitější byly: úlovek kapra o váze 23.52 kg (1875), candáta o váze 12 kg (1912) a jiného, 9.5 kg těžkého (1941), preparovaného pro sbírky zemského musea, štiky o váze 17 kg (1897), karasa 1 1/2 kg (1913) a dvou marén o váze 2—3 kg. Odtok vody z Jordánu tvoří *vodopád* 18 m vysoký.

Jiná přírodní památka tábořská je *granátová skála* pod kostelem sv. Jakuba, ohromný to balvan migmatitu, v němž jsou zrostlé granáty, jednak v krystalech, jednak v zrnek velikosti až lískových oříšků. Skála je úředně chráněna.

ANNA SVATÁ.

Dr. Joh. N. Eiselt, Die Heilquellen des Taborer Kreises. Tábor 1839.

V. Křížek, Léčivé lázně u sv. Anny blíže Černovic v okrese Tábořském. Tábor 1878.

F. Šafránek, Geologický a geognostický rozhled po okrese tábořském s popisem minerálních zřídél. Výr. zpráva vyš. gymnasia v Táboře za r. 1878.

Svatá Anna, léčivé lázně v Tábořsku. Světozor 1879, 214. (S obr. Fr. Chalupy).

Svatá Anna, léčivé lázně blíže Černovic. Český jih 1879 č. 43.

Ed. Vaněček, Svatoanenská voda. Národní osvobození 1947 č. 157.

Filiální kaple sv. Anny byla v druhé pol. 17. stol. navštěvovaným poutnickým místem. Od hrab. Leopolda z Kolovrat byla rozšířena a opatřena oratoriem, 1903 opravena. Na hlavním oltáři je obraz Sv. rodiny. (O něm pověst, viz R. Cikhart, Pověsti a zázaky z Tábořska II. vyd., 112).

Lázně založil týž hrabě Leop. Krakovský († 1809). R. 1877 koupil je ředitel táborského gymnasia Václav Křížek († 1881) a nově upravil. Později byly však zanedbávány a teprve za maj. Jana Balíka, účet. rady pošt. ředitelství (od r. 1904) nově zřízeny.

Léčivé zřídlo vyvěrá ze dvou pramenů v žulovém basénu, v malé šestihranné kapličce, v níž je starý obraz sv. Anny.

Rázovitý rámeček tohoto poutního místa tvoří hájek asi 70 listnatých stromů (dubů, jírovců, lip, jasanů a j.), jimž vévodí *lípa velkolistá*, 25 m vysoká, mající v objemu v prsní výši 5.90 m. Stáří její se odhaduje na 300—400 let.¹⁾

BEČICE.

O *troskách hradu Přiběnic* viz Přiběnice.

Na *mlýně Bejšovci* připomíná se v 17.—19. stol. rod Bejšovcův (Jan B. † před 1689).

BĚLEČ, Bělč.

Ve 14. stol. (1371) bylo ve vsi *panské sídlo* Vítka z Bělče z rodu pánů ze Šelmberka.

Na návsi na parc. 1642/1 u křížku (bez data) stojí dvě krásně urostlé *lípy malolisté*, mající v obvodu u země 3.35 a 3.70 m, v prsní výši 2.50 a 2.52 m, vysoké 20 m, asi 150 let staré; jsou majetkem obce.

U cesty od Ml. Vožice na Šelmberk v klenové aleji (u vojenské studánky) je *dub letní*, mající v objemu u země 5.25 m,

¹⁾ Pavla Kytlicová v knize »Rodiče a děti« popisuje lázně takto: »Je to lesní samota a poutnické místo mezi Tábořem a Soběslaví. Jednopatrový dům, částečně zařízený, mimo to lázeňský hostinec s kuželnou a asi pět kabin na horké lázně. Voda byla silně minerální a znamenitě léčila revmatismus. Při domě velký ovocný sad, stáje pro šestnáct kusů dobytka, asi 16 m dlouhá stodola, prostranná kůlna a 170 měř polí a luk. V obci bylo asi deset chalup a u samého hostince tulil se jako kuřátko pod křídlo kvočny k ohromné lípě starobylý kostelíček: jedna její větev sahala přes celou střechu kostelíčka až na druhou stranu docela k zemi. Hned vedle stála kaplička se zázračnou vodou, kterou si poutníci nabírali do láhviček a odnášeli domů. Na levé straně hostince byla velká, krásná, ale zanedbaná zahrada, které říkali park«. (C., Lázně Svatá Anna v díle Pavly Kytlicové, Český jih 1940 č. 37).

Kostel v Blanici.

Fot. Šecht & Voseček v Táboře.

v prsní výši 3.20 m, výšky 18 m. Stojí na katastru obce Bělče
č. parc. 344 (maj. J. Smrčina čp. 12).

Dub Masaryk, majetek Jana Váni ze Šelmberka, má u země
v obvodu 5.45 m, v prsní výši 5.63 m; stáří jeho se odhaduje
na 700 let.

BEZDĚČÍN.

Lesní trať „Jitra“ č. parc. 860/1 a 860/2, náležející k panství želežskému, je chráněna Památkovým úřadem.

BÍTOV.

Ve 14. stol. byl ve vsi nápravník (1379), v 15. stol. *dvůr*. *Mlýn* v Bitově se připomíná již 1379.

V lese Doubravský revír u cesty z Chýnova do Plané n. L. na parc. 533/1 je *jedle bělokorá*, majetek kníž. Schwarzenberga, u země mající 3.40 m, v prsní výši 2.80 m, 36.5 m vysoká, dle odhadu 240—360 let stará.

BLANICE, v 16. stol. Blanice Kozlova.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 296.

Filiální kostel sv. Václava, prastarý, byl r. 1906 opravován, při čemž byly uvnitř i vně kostela objeveny pod omítkou fresky, zejména na vnější straně presbytáře. Jsou dle domnění z 15. stol. Za oltářem zachovala se část nápisu ze 17. stol., v němž se mluví o rodu Voračických z Paběnic (na Blanici v l. 1557—1623). Na *zvonu* je nápis: „Slovutný Brikejí zvonář z Cynpergku v Novém městě Pražském zvon tento udělal Leta Panie 1598. Chvalte Pána Boha všichni národové, chvalte jméno jeho všichni lidé, neboť jest utvrzeno nad námi milosrdenství jeho a pravda Páně zůstává na věčnost“. Nahoře je reliefový pás s výjevy ze života Kristova. Kostel byl r. 1940 opraven, při čemž odhaleny opět fresky.

Na hřbitově u kostela stojí 4 mohutné *kleny*.

Ve dvoře vznikla v 16. stol. *tvrz*, kterou za Kryštofa Voračického před r. 1623 sedláci vytloukli a brzy potom byla přikoupena k panství chýnovskému.

BLATNICE.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 244.

Víska povstala z *tvrze* a *dvora*, které tu byly v 15. stol.

Vpravo od silnice z Mladé Vožice do Těchobuze vedoucí u záhybu odbočujícího u Blatnických rybníků před Talmberkem je *hrob* dvou pruských důstojníků. Od něho je vzato pojmenování blízké myslivny „u Prajzů“.

BOREK.

Poblíž rybníka je *dub letní*, asi 20 m vysoký, 400—500 let starý; u země má 9.50 m, v prsní výši 6.15 m v objemu. Je spolu se 3 jinými duby chráněn Památkovým úřadem.

BOREK DOLNÍ.

Ve 14. stol. bylo ve vsi *vladycké sídlo*, 1379 příslušela ves již k Miličínu.

Ve vsi zachoval se starý *špýchar* u Čichovských.

BOREK HORNÍ.

Ve vsi zachovala se stará, dřevěná, došky krytá *chalupa* čp. 16, majetek Jana Kaňky; u čp. 5 je *špýchárek*, v čp. 11 *dřevěné obytné stavení*. Vyobrazení dvou *osmibokých stodol* z Hor. Boruku přinesl sborník „Dílo“ 1944 sv. XVI, 148. Za zahradou Váňovou na parc. č. 1745 je *lípa malolistá* s obrazem Pražského Jezulátka, jež má v prsní výši 3.29 m v obvodu, je asi 15 m vysoká a 200—250 let stará. Je chráněna Památkovým úřadem.

BOROVICE, Zborovice.

Časopis Spol. přátel starožitností XXVIII, 1920, 16.

Ves Borovice, r. 1390 již pustá, bývala asi v dnešním lese „Borech“ v kat. obci Nové Vsi u Chýnova na parc. č. 514, 515, 517.

BOŽEJOVICE, od 17. st. a lidově Bazejovice.

Ř. Cikhart, Božejovice, Český jih 1925 č. 8—9.

Školní budova je z r. 1889, byla 1906 rozšířena.

V *kovárně* narodil se 26. ledna 1777 Antonín Svatoš, ředitel škol tábořských a známý vlastenec, jemuž věnoval Havlíček nekrolog († 1850), ve svém „Slovanu“. Byl synem kováře Václava Svatoše a jeho manželky Kateřiny roz. Křemenové ze Sudoměřic.

V Božejovicích narodil se také (1890) Ing. arch. Jan Víšek.

BRADÁČOV.

Jaroslav Vrchlický jihočeského selského původu »Náš kraj« 1944 č. 9. (Obsahuje zprávy o svobodnících v Bradáčově v 16. stol.).

V 16. stol. tu byl *svobodný popl. dvůr*.

Školní budova je z r. 1889, rozšířena byla 1906.

U kapličky na návsi jsou *dva kleny*, mající v objemu u země 3.50 m a 3.55 m, v prsní výši 2.95 m a 2.75 m, vysoké asi 18 m, stáří asi 150 let.

BRANDLÍN, Branlín.

Staré zprávy z míst a měst jihočeských: Brandlín. Český jih 1881 č. 35.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 93.

Ve vsi bývalo již ve 14. stol. vladycké sídlo, po r. 1602 přimíná se *tvrz*.

Již v l. 1793—1806 byla v Brandlíně *škola*, později zrušená; nově vyučováno tu od r. 1908 a r. 1911 vystavěna byla nová školní budova.

U školy je zděný *památník* z r. 1790 ke cti sv. Jana Nep. se starým, na plechu malovaným obrazem téhož svěťce.

U křižovatky silnic z Košic do Tučap a z Brandlína do Tučap, lidově zvané „Větrov“, na parc. č. 126, 144/3, 159 a 160, stojí 5 *lip* (3 velkolisté, 2 malolisté) s ořezanými korunami; mají v prsní výši v obvodu přes 3 m, výšky asi 10 m.

BUDISLAV.

J. Trajer, Beschreib. d. D. Budweis 718.

Fr. Heyduk, Budislav, Český jih 1880 č. 14.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 91.

Farní kostel Nanebevzetí Panny Marie byl r. 1741 od Jana Václava hrab. Caretto z Millesimo obnoven a vystavěna nově kostelní věž. V kostele je 10 náhrobních kamenů s nápisy již nečitelnými. Na věži je *zvon* o váze 185 kg, v cibuli věže umíráček a nad oltářem malý zvonek. R. 1946 dány na věž nové hodiny.

Zámek vystavěl r. 1754 na místě bývalé tvrže týž hrabě J. V. Caretto-Millesimo. R. 1925 přešel do vlastnictví Čsl. Červeného kříže v Praze-V-šovicích, načež opraven.

Škola je v Budislavi od r. 1790. Budova r. 1859 vyhořela, načež r. 1865 byla vystavěna nová školní budova na východní straně návsi.

Pomník padlých za světové války (z r. 1920) je dílo J. V. Duška.

U silnice ze Záluží na parc. 873 stávala asi 400 let stará, již vyhnílá *lípa malolistá*; měla v objemu v prsní výši 5,55 m, výšky 20 m. R. 1933 vichřice urvala asi třetinu koruny. Ježto kmen byl úplně dutý, byla z bezpečnostních důvodů asi r. 1941 porážena.

Reservace Budislavská Hora od r. 1931, o výměře 0.51 ha; chráněn je starý lipový porost na temeni hory v „Bučině“. Některé stromy však postupem let uschly a tak rezervace prořídla.

BUKOVÁ, Buková Lhota

Ve 14. a 15. stol. bylo ve vsi *vladycké sídlo*.

BYDLÍN, jinak DOBRÁ, ves u Osikovce na Mladovozicku.

Casopis Společ. přátel starož. XXVIII, 1920, 16.

Ve 14. stol. byla tu *ves* a *vladycké sídlo*, r. 1531 již pustá, 1794 dvě *svobodství*.

BÝŠOV, Bejšov.

R. Cíkhart. Býšovcové z Býšova. »Tábor« 1908 č. 48.

Casopis přátel starožitností XXVIII, 1920, 17.

R. Cíkhart, Býšovcové z Býšova, Jihočes; sborník historický I, 1928, 88.

U hájnice Býšova (na Jistebnicku), kde býval dříve popl. dvůr, jest místo někdejší *vsí*, jež se tu v 16. a 17. stol. připomíná. Vladačské sídlo bývalo tu již ve 14. stol. Seděli na něm Příbík (1396—1401) a Jan (1452) z Býšova a snad i Bušek, mající v erbů pruh pošikem a nad helmou snad dvě křídla (1443). Ves zašla za třicetileté války.

BZOVÁ.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 244.

Tvrz ve Bzové připomíná se posledně r. 1547, kdy „do rybníčka u tvrže Bzový“ dáno 9 kaprů.

ČABEL.

Casopis přátel starožitností XXVIII, 1920, 17.

J. Boháč, Zaniklé osady. »Venkov« 1912 č. 211.

R. C., O pusté vsi Čabeli, Jihoč. sborník histor. III, 1930, 108.

Na poli „na Čabeli“ za měšickým dvorem bývala ve 14. stol. *ves*, zpustlá v dobách husitských. Jan Přehořovský z Kvasejovic postoupil Janu Huspekovi z Měšic dvůr popl. pustý s poplužím, dědinami a lukami, což bratr jeho Václav znovu vložil do desk

zem. (1543) synu Huspekovu Jiříkovi. Jan Žehart z Nasevrk vložil již r. 1535 dva rybníky v Čabeli se dnem, lukami a lesy Jakubovi Zmyslovskému z Radvanova, r. 1567 připomíná se louka, „kteráz slove Trkvelka a ke vsi pusté Čabeli náležela“.

ČÁSENSKÝ, Částenský.

U dnešní samoty Čásenský u Lhoty Zárybnické při potoce Kozském stával ve 14. stol. *dvůr Bořichov*, příslušný ke hradu Kozímu. V 16. stol. byl tu již les. Samota sama připomíná se r. 1593, kdy Petr Vok z Rožmberka prodal některé vesnice „s jedním člověkem nad rybníkem Kozským, slove Částenským“.

ČEKANICE.

- R. C., Spory o čekaniccké grunty. Jihoč. sbor. hist. 1930, 108.
Jos. Rejlek, Nad katastrální mapou Čekanic. Jihoč. sb. hist. 1938, 108.
Jos. Rejlek, O jménech statků a selských rodech v Čekanicích. Český jih 1939 č. 16.
Jos. Rejlek, Les Zlatnice v Čekanicích — památka po třicetileté válce. Jihoč. sbor. hist. 1940, 25.
Fr. Lískovec, Homolka u vsi Náchoda blíže Tábora. Jihoč. sb. hist. 1940, 119.

Školní budova je z r. 1908. Na školní zahradě postaven byl r. 1920 *pomník* padlým a zemřelým v první světové válce, kamenná mohyla s 21 jmény, do něhož vložena byla r. 1946 druhá deska se jmény 4 obětí německé okupace.

Ve vsi je starý, ze dřeva sroubený *domek* čp. 36.

Severně od Čekanic na kraji lesa, jižně od rybníka Velkého (dříve Homolka zvaného) objevil říd. uč. Frant. Lískovec *hradiště* či *strážště* Homolku. Celé místo je obeháno valem podnes zachovaným, složeným ze země a drobného kamení.

V Čekanicích se narodil (1888) překladatel prof. Josef *Rejlek*.

ČELKOVICE, původně Celkovice.

- Dr. Joh. N. Eiselt, Die Heilquellen des Taborer Kreises. Tábor 1839.
Lázně tábořské na Lužnici u Pintovky. Český jih 1883, 30.
Zelezité lázně v Celkovicích. Český jih 1894, 286.
Ferd. Pátek, Nápis na mlýně v Celkovicích. Český lid XII, 1903, 461.
R. Cikhart, Z minulosti Čelkovic. Jihoč. sborník hist. XIV, 1941, 24. Též samost. otisk.
R. Cikhart, Z minulosti Suchomelova mlýna v Čelkovicích. Jihoč. sbor. hist. XV, 1946, 27.

Lázně, jak poznamenal Sommer, byly podle zprávy radního písaře Jana Ant. Bezděky známy již r. 1268. Ale teprve z r. 1732 je určitá zpráva o zdejším prameni ve spisu Ph. a MUDr. Jos. Hynka Mičky, kraj. lékaře: Uzdravující studniční pramen král. města Hradiště Hory Tábor (Jindř. Hradec 1732). K návrhu téhož vystavěla obec tábořská lázeňskou budovu s hostincem, ale již r. 1806 lázně prodala. Na počátku našeho stol. dostala lázeňská budova nynější úpravu. (Zevrubněji Fr. Šafránek, Geognostický a geologický rozhled po okr. tábořském, 1878, kde je i vyobr. starší lázeň. budovy).

Nedaleko odtud na levém břehu Lužnice u cesty *kaplička sv. Eleonory* s pramenem radioaktivní vody, vystavěná r. 1877 mlynářem Theodorem Brdlikem.

V čp. 59 (maj. Krejčí) jsou zachovalé zdi, snad bývalé šance, odkud se na Tábor střílelo. Při kopání bylo tam nalezeno mnoho kostí lidských i zvířecích.

V bývalém rozparcelovaném *dvorci Vranovském* (nyní čp. 3, 45, 46, 87, 88), kde bývala veliká klenutá vrata, vede ze sklepů podzemní chodba.

Na *domě čp. 19* je letopočet 1828.

Na návsi proti čp. 11 (u Příběnských) *lípa* velkolistá, pěkně urostlá, má obrázek sv. Jana Křt., zavěšený prý tam jakýmsi Procházkou, když šel r. 1866 na vojnu.

ČERAZ, C e r a z.

Em. Smrž Čeraz. Kraj kalicha V, 1928, 68.

Jos. Panocha, Z dějin čerazského katastru. Soběslavské Zvěsti 1934 č. 1 a d.

Časopis přátel starožitností XXVIII, 1920, 19, 31.

R. Cíkhart, Dvůr Petřín. Soběslavské Zvěsti 1933 č. 9.

Mlýn Čejnov připomíná se již r. 1594.

Jméno tohoto mlýna snad zachovalo název *dvora* či *vesnice Chýnovic*, jež se uvádí r. 1359.

Naproti Čerazi přes řeku stával *dvůr Petřín*, od r. 1414 majetek obce Soběslavské. Zrušen byl snad proto, aby městští sousedé měli v blízkosti pastvy.

V Čerazi narodil se (1903) spisovatel Jaromír *Hořejš*.

DAMĚNICE.

R. Cíkhart, Daměnice. »Tábor« 1908 č. 26.

Škola zřízena byla r. 1840 z bývalé vinopalny, ale r. 1859 vyhořela. Nynější budova je z r. 1910.

Od 14. a 15. stol. připomíná se ve vsi vladýcký *statek*.

DEBRNÍK.

E. Smrž, Debrník, Kraj kalicha VI, 1929, 126.

Statky čp. 7 a 31 mají pěkné blatské štíty, druhý s letopočtem 1734.

DĚDICE.

R. Cikhart, Dědíce. »Tábor« 1908 č. 26.

Ve 14. stol. bylo ve vsi *vladýcké sídlo*. V 15. stol. jmenují se tu dva dvory.

U Dědic byla nalezena *neolitická sekerka* ze šedo zelené břidlice. Je uložena v museu tábořském.

DÍRNÁ, pův. Dírný, také Dírné.

J. Trajer, Beschreibung d. D. Budweis, 125.

Fr. Heyduk, Dírné. Český jih 1875 č. 14—16.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 301.

L. Domečka, Dírná. Popis ve výlet. listě Sokola jindřichohradského.

Dírné a okolí. Soběslavské Zvěsti 1906 č. 2.

Em. Smrž, Dírné. Kraj kalicha V, 1928, 30.

Dírná, zapomenutý kout jižních Čech. Český jih 1939 č. 44.

Farní kostel sv. Vavřince s mohutnou věží obnoven byl po požáru r. 1636. Na věži jsou hodiny, zhotovené vlastnoručně hrab. Eugenem Vratislavem, a zvon z r. 1651, darovaný hrab. Václavem Vratislavem s nápisem: Refusa sub. Illustr. Dux Francisco Comite Vratislav de Mitrowitz a Carolo Bellmann c. t. aulico campanorum fusare Praga 1845. Sub Illustri Domino Francisco Adamo Comite Vratislav de Mitrowitz haec campana fusa est CMDLLIV Campana sonans pro Dei gloria. Nový zvon „Vavřinec“ dán byl na věž r. 1928. Hlavní oltář je barokový, z postranních dva renesanční a jeden (sv. Jan) rovněž barokový, umělecké práce. V presbytěři je nápis: Magnus sanctus ignibus extinguit aquas Dirnenses (1630). Křtitelnice z napodobeného mramoru má nápis: Křištof Vratislav z Mitrovic, místodržící a nejvyšší písař, a na noze znak Vratislavů (1638). V kostele jsou *náhrobky* Vratislavů z Mitrovic, mezi nimi Margarety V. z M. z r. 1634. Varhany přes 300 let staré pocházejí z františkánského kostela v Jindř. Hradci, 1882 byly opraveny. V kostelní kobce

je pískovcová *socha sv. Jana*, jež stávala dříve na návsi. Kostel byl r. 1887 přistavěn v délce 8 m. Na faře chová se kronika od r. 1711, založená farářem Janem Kostkou. Matriky počínají r. 1696. V r. 1937 k popudu faráře Ant. Varouse upraveno okolí kostela, kde býval kdysi hřbitov, upraveny schody z návsi a postaven kříž.

Zámek stojí na místě bývalé tvrze, obklopené vodou. Posud chodí se k němu po kamenném mostě. Z původní tvrze zachovalo se staré vězení a za příkopem trup hranaté věže se sklenutou gotickou brankou (asi z 15. stol.). Zámek 19. května 1636 vyhořel, potom obnoven a v l. 1757—1759 od hrab. Frant. Adama Vratislava nově byl vystavěn, jak svědčí nápis na podezdívce: F(ranciscus) A(damus) C(omes) W(ratislav) D(e) M(itrowic) & A(ntonio) C(omitissa) W(ratislaw) N(ata) C(omitissa) D(e) K(inský) H(oc) F(undamentum) P(osuerunt) A(nno) D(omini) 1757. V zámku jsou sbírky rodinných i uměleckých věcí; v obrazárně je obraz Frant. Karla hrab. Vratislava s ruskou carevnou Kateřinou, malovaný za jejího pobytu na Dírně.²⁾ Pro ubytování služebnictva bylo tehdy postaveno několik *barokových domků*, z nichž tři posud se zachovaly.

V zámecké zahradě na parc. 55 jsou *dvě lípy* (malolistá a velkolistá), mající v obvodu v prsní výši 5.50 a 5.40 m, staré asi 380 let, chráněné Památkovým úřadem. Na lípě malolisté usídlila se r. 1936 čapí rodina.

Mohutný *smrk* v zámeckém parku má u země 4.45 m a v prsní výši 3.40 m objemu. Stáří odhaduje se na 180—200 let.

Zámecký vodovod podle místní domněnky je nejstarší v Čechách. Vychází z rybníka zv. Kněžna a voda vede se nejprve otevřeným korytem do rybníka Nového, odtud pak potrubím do zámku.

Školní budova rozšířena byla r. 1904 přikoupením sousedního stavení, zvaného „Pekárna“.

Před školou na návsi je od r. 1922 *pomník padlých* za světové války, žulový jehlan 4 m vysoký, s nápisem: „My za svobodu mřeli, vy národu ji zachovejte“.

²⁾ Za doby Františka Karla Vratislava († 1750) »meškala nějaký čas na zámku Dírenském Kateřina, potomní círová Ruská, oddávajíc se tu rozličným kratochvilným a nádherným rozkošem«. (Sedláček, 304).

Na západní straně obce při silnici k Soběslavi stojí *Boží muka*, prý z dob napoleonských válek. Uprostřed návsi na malém kopečku mezi 4 lipami stávala *socha sv. Jana Nep.*, jež r. 1928 odstraněna (nyní ve výklenku hlavního vchodu kostelního), lípy poraženy a terén urovnán.

DOBRONICE.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 297.

Ve 14. a 15. stol. byl ve vsi vladycký dvůr, v němž v 16. stol. vznikla *tvrz* (po r. 1585 jmenuje se v ní „dům nový“). R. 1615 byl tu již pouhý dvůr.

Škola je v Dobronicích od r. 1858.

Stříbrné Hutě zachovaly pamět šmelcovny, jež stávala na místě nynějších mlýnských chlévů. Ruda vozila se z Ratibořských Hor povozy „Podě mlýny“ (vpravo pod lomem v lese, jímž vede silnice do Ratib. Hor) a na Puchýrnu pod Vranovským dvorem, kde byla roztloukána stoupami. V čp. 27 bydlil dohlížitel nad hutěmi, v čp. 28 lesník a v čp. 30 hutníci.

V polesí „Stříbrná Hut“ je botanická *reservace* ďáblíka bahenního.

DOBŘEJICE, Dobřejovice, v 16. stol. i Dobřejevsko.

Ve statku „u šlechtů“ bývalo podle tradice šlechtické sídlo. Historických zpráv o něm není. Snad tu svádí pojmenování statku.

Na jih od myslivny na hranicích želečského lesa, kde se dotýká revíru „Kukle“, je skupinka *mohylek* z hlíny nasypáných, v nichž nalezeno popeliště a střepy hradištné. Jednu z nich prokopal dr. J. L. Píč.

V obci je zvon s nápisem: „Ondřej Punčochář ulil 1734.“³⁾

DOUBRAVA, zašlá ves u Bítova.

Čas. Společ. přátel starož. XXVIII, 1920, 18.

Ā. Boháč, Zaniklé osady. Venkov 1912 č. 211.

Ve 14. stol. *ves*, zaniklá převedením obyvatelstva do Tábora (r. 1420), v 16. stol. jediný osedlý.

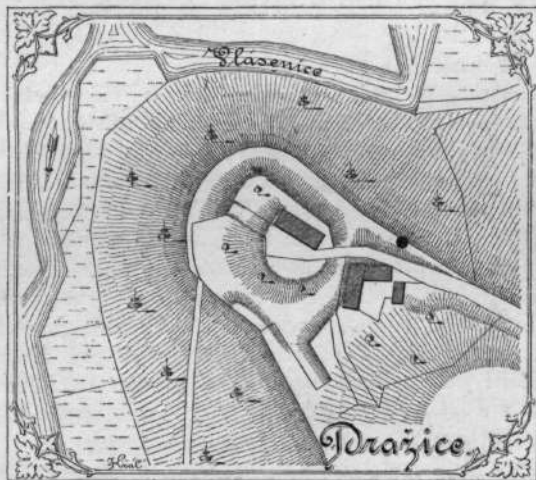
³⁾ V lese velkostatku u Dobřejic nalezeny byly r. 1876 mince z doby krále Matyáše a třicetileté války.

V lese Doubravě je *jedle bělokorá*, 36½ m vysoká, vrchol však sražen byl bouří r. 1940. Stáří odhaduje se na 250 let. Ve výši 30 cm má 3.40 m v objemu.

DRAHNĚTICE.

R. Cikhart, Z minulosti vesnice Drahnětic. Český jih 1916 č. 33.
R. Cikhart, K historii gruntů drahnětických. Náš kraj 1945 č. 6.

Na poli Jarolímkově nad potokem od Jistebnice k Oltyni tekoucím byly 4 *žárové hroby*, cele vyplněné černou zemí, plnou uhlíků, a ohraničené kameny. V jednom nalezena tuhá nádo-
ba. Hroby byly zničeny lámáním kamene v těch místech.⁴⁾

V. Král z Dobré Vody: Plán tvrze dražické.

Ze Sedláčkových „Hradů a zámků“.

⁴⁾ Při kopání brambor »V hájích« byla nalezena neolitická sekerka ze šedozelené břidlice, 8,5 cm dlouhá, v ostří 4,5 cm široká a 1 cm silná.

Jiná sekerka nalezena při orání »na Budínech«, 9 cm dlouhá, 5,5 cm široká, dokonale hlazená, se zachovaným ostřím.

U Božích muk v polích při kopání drenáže byla r. 1940 nalezena kostra v bedně z neohoblovaných prken, náležející asi 14leté osobě, pohřbené zde snad v čas nějaké epidemie před 50—100 lety.

DRAŽICE, v 15. stol. Větší Dražice.

A Sedláček, Hrady a zámky IV, 152.

J. Trajer, Besch. d. D. Budweis, 730.

O bitce v Dražicích r. 1552. Jihoč. sb. hist. 1934, 156.

Bitva mezi pány a sedláky v Dražicích r. 1552, Český jih 1938 č. 32.

R. C(ikhart), Tvrz v Dražicích, (S plánkem). Jihočes. sborník historický XVI, 1947, 27.

Fr. Lískovec, Obříště, Jihoč. sbor. histor. XIV, 1941. 54.

Farní kostel sv. Jana Křtitele má starý presbytář, loď je pozdější. Hlavní oltář, barokový, se sochou sv. Jana Křt., byl sem dán z hlavního chrámu tábořského, dva postranní oltáře, rovněž barokové, z tamního klášterního kostela. Nové varhany dány na kůr 1882. Na věži ponechán po rekvizici r. 1942 jediný zvon o váze 40 kg.

Matriky počínají r. 1786.

Poblíže kostela na ostrohu nad potokem Vlášnickým, který jej obloukem obtéká, stávala *tvrz*, a to na místě čp. 26 a 27. Podle Schallerovy Topographie (XIV, 15) z r. 1790 bylo v Dražicích „noch wenige Merkmale eines verfallenen Schlosses“, což patrně jenom převzal Trajer („... zu Ende des vor. Jahrh. waren noch einige Ueberreste der Burg Dražic vorhanden“). Nyní vidíme tu jenom val směrem k potoku a při čp. 26 (maj. Jos. Kadlec) sklep ve skále tesaný. Louky pod kostelem slovou púsud „Malé podhradí“ a „Velké podhradí“, celá pak povýšená část obce slove „Hradčany“. Tvrz vznikla v druhé pol. 15. stol., ale r. 1542 byla již pusta. Dvorec při ní byl potom rozdělen.

Školní budova byla vystavěna r. 1825, v nynější podobě 1845.

U Chaloupských je zachován letopočet 1791.

Při Lužnici před mlýnem Matoušovským je staré *hradiště*, zvané Obříště, oddělené od krajiny jednoduchým valem, k řece však příkře srázné. Našlo se tu něco nekrášených střepů. (J. Švehla, Tábořsko v pravěku 44). Na hradišti, po němž jsou roztroušeny mohutné balvany, jsou stopy příkopů.⁵⁾

⁵⁾ A. Sedláček píše o tom (Hrady VI, 83), že se »místo to nepodobá středověkému hradu, kromě jen takovému, který byl začat a nedostaven« Jos. Švehla zmiňuje se také (Věstník jihočeských museí 1911 str. 42) o zašlé vesnici v revíru borském u Dražic na nevysokém svahu nad potokem, kde se našly silné tuhové střepy i kotle a hojně nezdobených střepů z nádob z 15. stol.

Poblíž Bredovského mlýna zaznamenává Jar. Schaller (1790) na jedné louce několik zbytků „der chemaligen Stadt Na Va-penkách“; jedná se o zbytky někdejší *vápenky*.

Od kostela do obce vede stromořadí 24 *lip* (malolistých i vel-kolistých), majících v obvodu 1.30—2.40 m, starých 80 let. Naproti hostinci Samcovu (čp. 31) stojí dvě krásně urostlé, asi 20 m vysoké lípy.

V Dražicích se narodil (1875) profesor čes. techniky dr. Emil *Švagr*.

DRAŽIČKY, ve 14. a 15. st. Menší Dražice.

A. Sedláček, Hrady a zámky VII, 83.

Zámeček povstal z bývalé tvrze, která vznikla ve dvoře v l. 1565—1589. Podle odhadu z r. 1704 byla „od kamene vystavená a šindelem krytá, kdež v hořejším štoku se nachází 5 pokojův, 1 komora a sině, v dolejších pak štoku velká světnice, 2 komory, sklep klenutý a kuchyně, též pro panské koně marštale dvě“. Tato tvrz zmizela beze stopy.

V blízkosti špýcharu (z r. 1765) na návsi stojí *lípa* přes 200 let stará; má v obvodu 3.80 m a je 22.5 m vysoká.

U cesty ze Slap k Bredovu mlýnu na parc. 524/1 stojí rovněž *lípa*; v prsní výši má 3.70 m v objemu, je 25 m vysoká, asi 400 let stará, dole vyhnílá.

V lese směrem k Příběnicům „u korové boudy“ je *mohylové pohřebiště*, asi 100 mohyl halstattsko-latenských i hradištních. Některé mohyly prozkoumal dr. Jos. L. Píč, jiné Jos. Švehla (viz Tábořsko v pravěku 34, 48). R. 1939 podnikl dr. F. Kroupa průkop krajní mohyly. Našel v ní velikou, asi ½ m vys. nádobu z doby halstattské, 2 misky, polovičku hrnečku z doby hradištní, zbytky železného meče 47 cm dlouhého, bronzovou pochvu asi 56 cm dlouhou i s nákončím, zdobenou rozvilinovým ornamentem, 7 kousků, z nichž lze složit sekáč a koňskou uzdu 12½ cm dlouhou. R. 1941 prokopal tu železniční adjunkt J. Vacek další 4 mohyly, ale našel pouze střepy, a to nejvíce laténské, méně halstattské.

Starověké pohřebiště je také na Doudově poli „Na skalkách“.

DRHOVICE, p ů v. Druhovice.

M. Kolář, Pohřebiště na Hájku u Drhovic. Památky archeol. XVIII, 89.

Časopis Spol. přátel starožitností XXVIII, 1920, 18.

R. Cíkhart, Z minulosti Drhovic. Jihoč. sborník historický XVI, 1947.

V „Hájku“ u Drhovic mezi střepy v mohyle ze země nasypané nalezen byl *neolitický klínek* v půli přeražený. R. 1890 našli tu dělníci ve dvou *mohylách* 2 bronzové náramky a 2 bronzové jehlice, uložené v tábořském museu. Zevrubný popis u J. Švehly, Tábořsko v pravěku 18 a d. Týž našel asi 400 kroků odtud k jihovýchodu na mírném návrší spáleniště a v něm hojně středověké střepy, zlomený klíč a václavský groš. Podle jeho mínění byla tu *ves* dnes již neznámého jména (Švehla soudí, že Hájek).⁶⁾

Již ve 13. stol. bylo ve vsi *sídlo vladycké*.

Kaple je z r. 1851.

Stará lípa malolistá u silnice v Drhovicích má ve výši 1.30 m nad zemí 3.30 m v objemu a je asi 25 m vysoká; stáří odhadnuto na 200—250 let. (Vyobr. ve „Vesmíru“ XII, 23).

DUB.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 294.

Zámeček u rybníčka stojí na místě někdejší tvrze. Když bylo zdejší zboží připojeno k panství chýnovskému, býval obydlím panských úředníků. Poválečnou parcelaci dostal se v majetek rodu Počinkova.

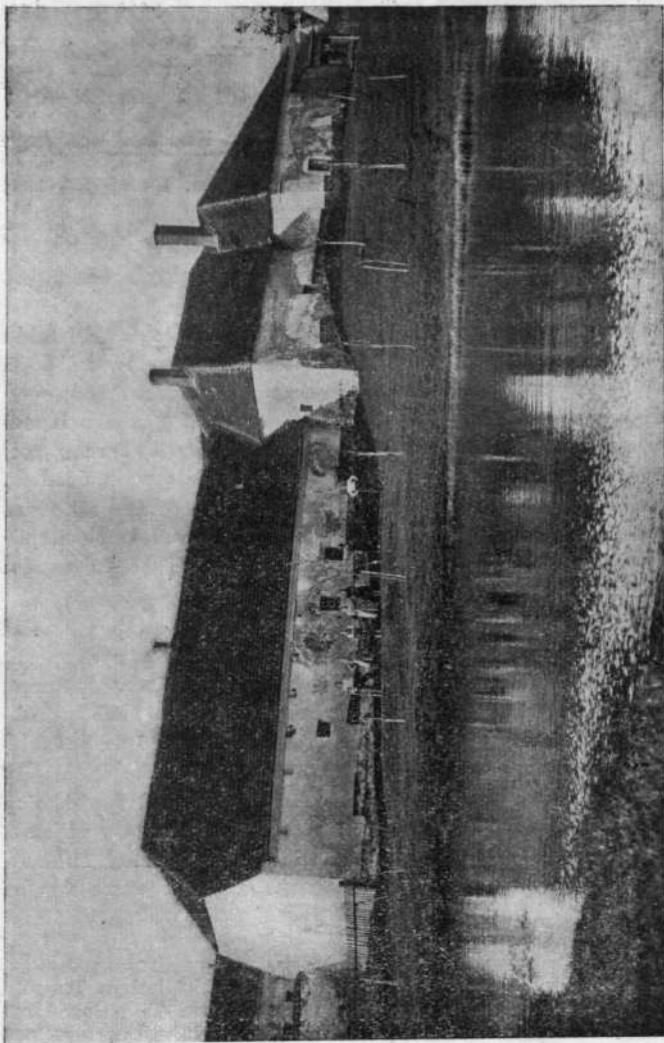
DVORCE, p ů v. Dvořec.

Fr. Heyduk, Dvorce. Český jih 1879 č. 22.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 94.

Jihočes. sborník historický V, 1932, 66.

⁶⁾ Jižně od Drhovic na katastru mezifičském bývala víska Drhovičky, Malé Drhovice, r. 1575 již pustá, a popl. dvůr, patřící špitálu příběnickému, který již rovněž zašel. Není to Švehlův Hájek? — Sedláček (Hrady VII, 83) píše, že »jižně ode vsi Drhovic blízko cesty, kterou se jede od Kášovské myslivny k mlýnu Vaňkovskému (nebo Bredovskému), jest v lese ostroh s nepatrnými zbytky stavení nějakého, kterému se říká »na zámku«. Možná, že tu stávala tvrz, možná, že se začala teprve stavěti. Známo o ní nic není«.

Bývalá tvrz v Dubu u Ratibořských Hor.

Fot. F. J. ec. Jan Brokal.

Ve dvoře bývala *torz*, z níž ještě r. 1759 bylo viděti zdi napolo zbořeně. Stávala prý v těch místech, kde byl potom za dvořem byt šafářův.

ELBANČICE, pův. Lbančice.

Časopis českého musea 1831, 88.

Dr. Joh. Eiselt, Die Heilquellen des Taborer Kreises. V Táboře 1839.

Fr. Martínek, Z jihočeských potulek. (Elbančice). Český jih 1894 str. 322.

R. Hrdlička, Lázně Elbančice u Ml. Vožice. »Tábor« 1932, 20, 22, 24. (Se 2 obr.).

R. Hrdlička, Tajemství kaple sv. Antonína v Elbančicích. Staré i nové letopisy tábořské 1937 seš. 29.

Lázně podle zprávy Jana Frant. Löwa rytíře z Erlsfeldu („Thermae Elbanicenses“ z r. 1689) jsou starého původu a již v době 30l. války byl sem dán velký kotel na ohřívání vody.

Kolem r. 1740 zbudoval při nich Frant. Josef hrabě z Kuenburgu barokní *zámček*, věnovaný jeho choti Marii Terezii roz. Firmianové,⁷⁾ který je i s parkem chráněn Památkovým úřadem. V poslední době byl *zámček* zčásti opraven, při čemž poškozena barokní okna a průčelí. V l. 1840—1850 bylo v lázních nejživěji, potom upadaly. Ve válkách pruských léčili se tu ranění rakouští důstojníci.

Bývalá vesnice (o ní R. Cikhart, Tábořsko IV, 121), jež měla ještě po válce třicetileté pět osedlých, zašla, takže nyní je tu toliko hospodářský dvůr, *zámček* s bývalou kaplí sv. Antonína a myslivna s hospodářskými budovami. *Zámček*, nově přestavěný, je obydlím nynějších majitelů Elbančic, v kapli je skladiště a čelední byt.

Z Ml. Vožice k *zámčku* v Elbančicích vedla *lipová alej*, z níž zbylo asi 12 lip. Nejmohutnější z nich má 3.10 m v objemu.

Na stráni nad *zámčkem* na pokraji lesa stojí velký *buk*, asi 16 m vysoký, ve výši 3½ m rozdvojený, mající u země 4½ m v obvodu.

⁷⁾ Učinil tak věnováním: »Chtěl bych, má nejdražší, aby sv. Antonín Elbančický daroval Ti opět zdraví. Nechť kolem Tuscula Tvého šepotající listí a jásavé ptačí zpěvy mluví Ti o lásce mé k Tobě, nechť hnědooké srnky, které zrána vybihají z lesa pro sladkou potravu z Tvé bílé ruky, přinášejí Ti každodenní můj vroucí pozdrav!«

FRANTIŠKOV, Franzdorf.

Vesnice vznikla r. 1786 na gruntech zrušeného Nového dvora a nazvána byla na počest tehdejšího majitele panství mladovožického Františka Josefa hrab. z Kuenburga.

HABŘÍ, zašlá ves u Kratošic.

Čas. Společ. přátel starož. XLV, 1937, 184.

Koncem 16. stol. ves (r. 1602 jmenuje se jako „nově vystavěná“), r. 1654 jeden grunt a 4 pusté chalupy. Jméno zachoval les mezi Kratošicemi a Myslkovicemi.

HLASIVO, dříve Velké Hlasivo.

J. Trajer, Beschreibung d. Diöcese Budweis, 644.

A. Sedláček, Tři památné vrchy: Beránek atd. Památky archeol. VII, 437.

A. Sedláček, Staré zprávy o farách v Čechách. Method IV, 1878, 68.

Fr. Lískovec, Husitské tábory a tábor »na Beránku«. Kraj kalicha III, 1926, 24.

J. Vrkoč, Místní názvy z Hlasiva. Kraj kalicha V, 1928, 54.

J. Vrkoč, Z farní kroniky hlasivské. Kraj kalicha VII, 1930, 72.

R. Cikhart, Po stopách husitství na Tábořsku. Jihoč. sbor. hist. 1939 str. 49.

Filiální kostel Narození Panny Marie byl v l. 1745—1746 „z gruntu nově“ vystavěn. Na věži je zvon „Marek“ z r. 1663, přelitý v Soběslavi, s nápisem: „Tento zvon ku cti a chvále Boží na jméno sv. Marka Evangelisty z nákladu záduší Hlasivského v městě Soběslavi jest ulitý. L. P. 1663. Stephanus Priquei civis Glatowiensis et Joannes junior frater ejus civis Boleslaviensis fusorer campanorum fecerunt“ a obrazem sv. Marka. R. 1929 byl kostel opraven a uvnitř vymalován. Při vchodu do kostela po pravé straně postaven byl r. 1928 *pomník* se jmény 22 vojáků, padlých v první světové válce.

Farní matriky vedou se od r. 1793.

Na hřbitově je *kaple sv. Jana Nep.* z r. 1848, vysvěcená budoujovickým biskupem Jos. Ondř. Lindauerem, a dvě *lípy* (na parc. č. 230/2), mající v obvodu 2.35 m a výšku 17 m. Jiné dvě lípy jsou na farské zahradě; mají v obvodu 2.35 a 2.13 m, výšku asi 17 m a odhadují se na 90 let stáří.

Trz stávala na místě dnešních čp. 27—30, pod nimiž je rybník zvaný „Příkop“. Při úpravě zahrádky při čp. 29 našli r. 1824 dlážděný dvůr, kanály a zděné chodby pod zemí, zbytky zdí, jichž použito při stavbě fary, hromádky vaječných skořápek, železné skoby, hřeby a j.

Škola vystavěna byla r. 1838 na místě starší budovy.

Pod Starovožickými Výlevy na parc. 1945 stávaly dvě *lípy*, měřící u země 2.84 a 2.39 m, ve výši prsou 2.78 a 2.32 m, vysoké 14.5 a 16.5 m, zničené vichřicí.

Za Hlasivem jsou posud vysoké *haldy*, vyvážky z dolů u Výlevů hlasivských a řemičovských. R. 1933, 23. října propadla se veřejná cesta mezi čp. 20 a 56 v rozměrech 3 × 5 m do hloubky 6 m. Snad tu byla výstupní šachta, neboť již před 40 lety se tu půda rovněž propadla.

Severovýchodně od Hlasiva jsou pole a les „na Beránku“, s lesem sousedí poloha „na Táborech“ a za ním pak je les „na Křížkách“. Jména tato upomínají na husitské tábory, které tu r. 1419 konány.

V okolí vrchu daly se pokusy o nalezení železné rudy.⁸⁾

HLAVATCE, v 16. st. Velké a Malé Hlavatce.

J. Trajer, Beschreibung d. D. Budweis, 130.

J. Mareš, Jindřich Roubík z Hlavatec. Čas. čes. musea 1884, 73. Soběslavské Zvěsti 1905 č. 2—3.

R. C., Předkové Roubíků z Hlavatec. Věstník jihoč. museí 1910 č. 9.

J. V. Dvořák, Zkamenělá svatba. Kalendář »Vzkříšení« 1919.

V. Červenka, Pověsti z Hlavatec a okolí. Tábor 1938. (S popisem obce).

Farní kostel sv. Ondřeje, pův. čistě gotický, byl v l. 1818—1822 obnoven s neslohovým přístavkem a 1902 uvnitř nově upraven. Na oltáři je obraz malíře Hájka z Čes. Budějovic (1831), nový obraz Brázdův je z r. 1912. Na věži býval zvon z r. 1502 od mistra Bartoloměje. Po světové válce pukl a byl prodán 1924 firmě Pernerově v Čes. Budějovicích, která pro zdejší kostel ulila dva nové zvony (1925). *Farní budova* byla vystavěna r. 1790; základní kámen položil 1789 farář Malachiáš Kreutzer na farní zahradě. *Kostelní věž* 23 1/2 m vysoká je z 1882.

⁸⁾ Když r. 1744 celé Hlasivo vyhořelo, část pohořelých počala stavěti své domky dále ode vsi a tak vznikla nová osada, zvaná Malé Hlasivo, nyní Hlasívko. (Srv. Sommer, Topographie X, 294).

Hřbitov je od r. 1867. Podle zápisů ve farní kronice býval původně $\frac{1}{4}$ hod. ode vsi směrem k Vyhnanicům, ale stop tu nenalezeno.

V Malé vsi je *kamenný kříž*, postavený r. 1810 rychtářem Jakubem Jandou.

Ve vsi bývalo *vladycké sídlo* Roubíků z Hlavatec, které podle místní tradice stávalo v místech statku Dvořákova čp. 49. Druhé sídlo, na němž prý seděl rod Hozlaurů z Hozlau, kladé lid na místo nyn. čp. 30 (u Jelínků), které s čp. 28 a 64 tvořilo kdysi jediný grunt. Listinnými prameny mínění o těchto dvou „tvrzích“ není doloženo.

Na návsi stojí od r. 1907 20 lip o výšce 12–15 m. U křížku nad louží, před hlavním vchodem do kostela a u vchodu vedlejšího stojí dvojice starších lip.

Památkový úřad chrání trať „Jitra“ (č. parc. 909), les panství želečského. V témže lese u cesty do Skrýchova jsou 4 velké mohyly, jež prozkoumal Jos. Švehla a zařadil k pozdním žárovým hrobům mohylovým.

Někde v okolí Hlavatec bývala v 15. stol. *ves Lhotka*, příslušná k Vyhnanicům, r. 1512 již pustý dvůr.

V Hlavatcích narodil se (1857) spisovatel Ludvík *Parkos*.

HLINICE.

R. Ez. Cikhardt, Osada chotovinská, 9, 58, 68, 79, 109.

Na dvoře seděl v 16. a 17. stol. rod Sádlův z Vražného.

Škola je v Hlinici od r. 1911. O exposituře viz Cikhardt, Osada chotovinská str. 109 a d.

Ve vsi je několik ze dřeva sroubených *chalup*: čp. 5, 6, 16, 25 (tato z r. 1801).

HOLÝŠOV, Holejšov.

Soupis svobodníků z r. 1651 viz Časopis Rodopisné společnosti XII, 1940, 21.

O svobodnickém rodu Holejšovských tamže XIII, příl. 83.

VI, Holejšovský, Svobodníci v Holýšově. Tamže XIV, 1942, Rodopisná galerie VII. (Vydáno též jako samost. otisk, 1942).

V zápise desk dvorských r. 1455 jmenuje se v Holýšově *tvrz* se dvorem popl., avšak další zprávy o tvrzi po roce tomto chybí.

HORKY.

- Stříbrné doly tábořské. Český jih 1874 č. 48.
 Bedř. Kučera, Příspěvek k dějinám stříbrných dolů Horeckých.
 Český jih 1899 č. 37—39.
 Fr. Tanzer, Horky. Kraj kalicha VI, 1929, 23.
 J. Svehla, »U haldičky«. Jihoč. sbor. historický 1930, 91.
 R. Hrdlička, Horecké šachty. »Tábor« 1931 č. 49.
 R. C., Z listinného materiálu sousedů horeckých. Jihočeský kraj
 1935 č. 14.
 R. Hrdlička, Zánik stříbrných dolů na Horkách. Český jih 1936
 č. 33.

Stříbrné doly na Horkách datují se od 13. stol. Bývaly tu šachty sv. Trojice, Boží důl, Tereziánská, sv. Antonín. Důlní budova (čp. 25, maj. J. Fiala) stála při dolu 155 m hlubokém a měla od r. 1872 komín. Po odprodeji (1935), byl rozebrán a z býv. strojovny vystavěno nové obydlí. Proti šachtě za cestou stávala „verkovní“ *kovárna*, nyní halda „u kováře“. Zanikla v l. 70tých min. stol. Čp. 19 s pozoruhodnými vraty je bývalá „bergmeistrovská chalupa“.⁹⁾

Státek čp 5 (maj. Knotek) má pěkný štít a sklenutí vrat s letopočtem 1844. V rodině Knotkově v čp. 3 chovají staré listiny z 18. stol., u Knotků v čp. 2 mají starou šavli z napoleonských válek a Jos. Knotek z čp. 3 odevzdal do tábor. musea dělovou kouli 5½ kg těžkou ze 17. st.

Pod nyn. hřbitovem stávala před 60 lety obecní *cihelna*. Bývala tam chalupa Kolářova, který dovedně zhotovoval hliněné figurky, na př. i sochu sv. Václava pro obecní kapli.

Na skalce pod Pintovkou, kde je (nižší) rozhledna — nad *Novým mostem* — říká se „u sedláka“; bývala tam ještě počátkem tohoto stol. prkenná figura sedláka.

Na křižovatce před Slapy je obecní *lípa* asi 200 let stará, mající u země 3.40 m v objemu, a pod ní kamenný křížek s letopočtem 1738 na podstavci. (Vyobr. v Kraji kalicha VII, 1930, 133). Koruna její byla bohužel znešvařena přílišným ořezáváním.

⁹⁾ Zajímavost je, že na Horkách vyskytují se příjmy Knotek, Lenger a Rezek, jak se zdá, hornického původu. Knotek (dle K. Thira) pochází z německého Knot — vandrovní tovaryš, Mil. Nedvídek odvozuje jméno od Knoten — knotu v lampě, jako Rezek z hornického pojmenování ressen — kopati, rýti a Lenger ze slova Lenker, jež značí druh hornických berlic. V 18. stol. všechny tři rodiny usazují se v Táboře: Lengerové 1731 (čp. 332), Knotkové 1754 (čp. 163) a Rezkové 1791 (čp. 114).

Za stodolou u čp. 8 stojí nádherná *lipa* malolistá, dvoják, téměř u země se rozvětvující; obě větve mají v prsní výši 3.95 m. Lípa je asi 20 m vysoká.

Kaple v Horách Ratibořských, zbořená r. 1939.

Fot. Ing. R. Cikhart.

HORY RATIBOŘSKÉ, pův. Nové Ratibořice.

Fr. Heyduk, O těžení hor Ratibořských. Tábor 1883, 12.

Stříbrné doly v Horách Ratibořských. Český jih 1894 str. 180.
Bol. Dolejšek, Dolování na Horách Ratibořských, Hlas národa 1894, 160.

Fr. Domorázek, Dějiny dolů na Horách Ratibořských. Český jih 1901, 1—2.

R. Cikhart, Ratibořské Hory. Kraj kalicha V, 1928, 110.

K. Kostlivý, Hory Ratibořské po 400 letech. Tábor 1928, 22.

R. Cikhart, Z minulosti Ratibořských Hor. Český jih 1928, 21.

Václ. Gregora, Z knihy purgkrechtní svobodného městyse stříbrných Hor Ratibořských. Český jih, tamže.

Václ. Gregora, Cechovní artikule Hor Ratibořských z r. 1699. Český jih, tamže.

Jména starých sousedů horských. Český jih, tamže.

R. Cikhart, Rodová jména v Horách Ratibořských v 17. a 18. století. Jihoč. sborník histor. VI, 1933, 160.

Jan Lintner, Poznámky k dějinám obyvatelstva v Horách Ratibořských. Časopis Rodopisné společnosti 1937-8, 8.

Farní kostel sv. Vojtěcha vystavěn byl od Adama ze Schwarzenbergu v l. 1720—1722. Oltářní obrazy sv. Vojtěcha, sv. Jana N., sv. Barbory a Bolestné Matky Boží jsou od Bedř. Kamaryta. V kostele je kovaný kříž, asi 300 let starý, sňatý se štítu zbořené kaple sv. Jana. R. 1942 byl kostel opraven. Farní matriky počínají r. 1786. Na věži je zvon s obrazem Panny Marie z r. 1920, 69 kg těžký.

Na místě, kde býval hřbitov pro nekatolické horníky s dřevěnou kaplí sv. Jana Nep. uprostřed, vystavěl farář Ignác Veselý přispěním dobrodinců (1818) novou kapli barokovou, jež však r. 1940 byla zbořena.

Kaplička sv. Tří králů ve stranu k Ratibořicům stojí na místě, kde byl učiněn počátek dolování na dolu Tří králů.

Školní budova je z r. 1877.

Starý jest *dům čp. 18* (maj. Václav Lhotka).

Památkou na bývalé *dolování* (bylo tu zaraženo na půl druhého sta šachet) na stříbro, jež tu vzniklo po r. 1526, je zaniklá *Puchýrna* u rybníka Mlýnského, *Cech* — 4 domky těsně spojené, a *Občiny*, domky vystavěné na haldách. Pod městem jsou posud četné štoly. Jedna z nich ústí k potoku pod vsí Vřesci. — U Pistulků mají starý dubový stůl, na kterém se vyplácely horníkům peníze. Před výplatou pokrýval se plátěným ubrusem, který posud je v majetku rodiny. Také rody Burghardů a Váchů mají staré památky.

V Ratibořských Horách se narodil (1882) psycholog Vilém Forster.

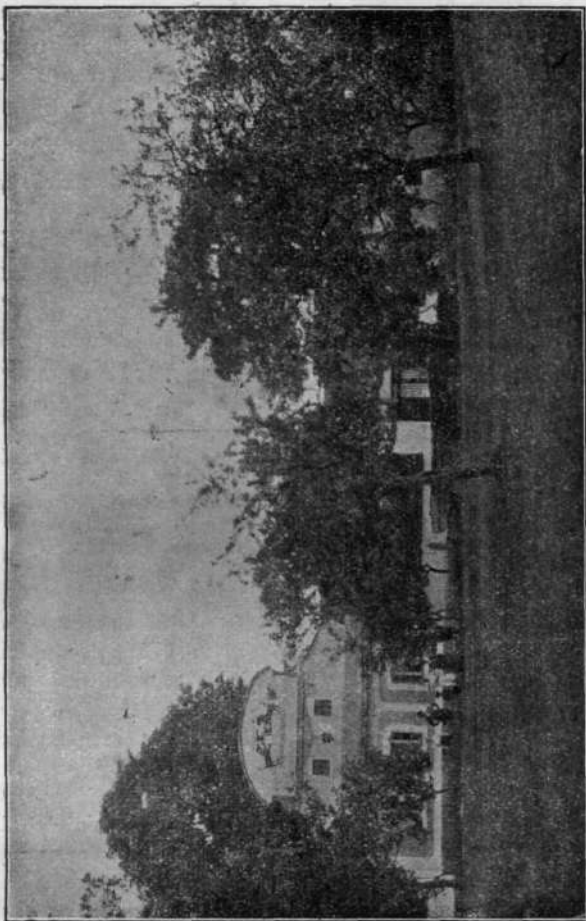
HORY SMILOVY.

J. Trajer, Beschreibung d. D. Budweis. 683.

Pověsti a zkazky od Smilových Hor Kraj kalicha II, 1925, 70.

Saitl, Po stopách smilohorských Marešů. Náš kraj 1942 č. 52.

Farní kostel Rozeslání sv. apoštolů je ze 14. stol., byl však v l. 1811—1812 přestavěn od opata Milona Grüna. Nová věž je od r. 1903. V kostele je barokový mramorový oltář, pocházející

Svobodnický statek Marešův (čp. 6) ve Smilových Horách.
Z archivu „Kraje katolického“.

z klášterního kostela strahovského. Nad svatostánkem je kříž s krásně řezaným tělem Kristovým.

Pro faru zakoupen byl r. 1919 nový dům u kostela. Matriky počínají již r. 1674, česky jsou psány od 1785. Farní kroniku založil r. 1809 lokalista Pavel Baumann, avšak pamětní kniha

vedla se od r. 1679. Na věži je zvon „Maria“ s letopočty 1627—1929 a nápisem: „Za faráře Josefa“. V kostelní zdi na jižní straně vsazena byla r. 1929 bronzová deska na paměť 42 obětí první světové války ve zdejší farnosti.

Na cestě ze vsi do Pacova (na parc. č. 1291) je *javor mléčný*, mající u země v objemu 4.15 m, v průměru koruny asi 15 m, vysoký asi 10 m, stáří asi 200 let. Na parc. č. 224. náležející ke statku obratickému, je skupina *javorů*.

Někde v okolí Smilových Hor bývala ves *Lhota*, r. 1545 již pustá. Po ní zval se r. 1583 mlýn „na Lhotkách“.

HOŘICE DOLNÍ.

A. Sedláček, Hradý a zámky IV, 298.

Fr. Nekut, Chýnovská jeskyně v Pacově hoře na Táborsku. Čas. čes. turistů 1898.

K. Svoboda, Chýnovská jeskyně u Pacové Hory. Vlastivěd. sbor. čes. jihových. II, č. 1.

Fr. Lískovec, Chýnovská jeskyně v Pacové hoře. »Krajem Táborů«, 54, (Přetisk v čítance »Vltava«).

K., Chýnovská jeskyně v Pacové Hoře. Náš kraj 1927 č. 17.

V. Rotbauer, Z našich koutů, Kraj kalicha VII, 1930, 134.

J. Kamenický, Znáte Chýnovskou krápníkovou jeskyni? Nár. politika 1933 č. 212.

-n -d, Nové objevy v chýnovské Jeskyni. Český jih 1940 č. 18.

Tvrz stojí dosud ve dvoře; je to stavení kamenné, dobře sklenuté, jehož poschodí užívalo se již r. 1726 za sýpku. Na „Hrádku“, vršku na louce proti hostinci, stávala prý původní tvrz, do níž se z nyn. hostince chodilo po pavlači. Sedláček píše, že „za dvorem jest starší tvrziště s příkopem řečené „na hradě“.

Škola je z r. 1902.

K usedlosti „u Synků“ (maj. Rothbauer) patří krápníková jeskyně v Pacové Hoře, již objevil r. 1863 skalník Vojtěch Rytíř. Do jeskyně sestupuje se po 126 stupních, načež následují tři chodby, zvané Chlebová pec, Malovecká a Schwarzenberská. Tato vede k jezírku, nad nímž odráží se tmavá deska amfibolová, Purkyňovo oko. Vlevo je chodba Slavníkova, na tré rozdělená. V Malovecké chodbě jsou halvány zvané Dračí hlava, Čertova prorážka, Záhořovo lože a klenba zv. kaplí sv. Cyrila a Metoděje. Ve výzkumech jeskyně se pokračuje. V posledních letech byly zřízeny četné betonové přechody a v jeskyni upraveny schody.

V Dol. Hořicích narodil se r. 1874 pedagogický spisovatel prof. František Strnad († 1924).

Kostel v Hořovicích.

Fot. Jaroslav Špaček.

HOŘOVICĚ.

J. Trajer, Beschreibung d. Diöcese Budweis, str. 646.

A. Václavík, Upsání paní Kateř Bubnové z Dohalic bratrstvu svatého růžence v Hořovicích na sumu dvou set zlatých. Český jih 1877 č. 2.

A. Sedláček, Staré zprávy o farách v Čechách. Method IV, 1878, 81.

Fr. Teplý, Učitel'ský kontrakt z r. 1841. Český lid 1908, 462.

Fr. Teplý, Zápisky Mikuláše Franchimonta z Frankenfeldu. Časopis Společ. přátel starožitností 1910 č. 4. (Též samostatně: Hospodářské zápisky... Praha 1910).

Farní kostel Početí Panny Marie, vystavěný dle Háika r. 937, je asi ze 14. stol. R. 1750 23. dubna vyhořel. násl. roku byl znova od základu vystavěn a r. 1852 od hrab. Bedřicha Deyma opraven a rozšířen poboční lodí. Opětne opraven byl péčí faráře

Frant. Teplého r. 1905. (Vyobr. kostela a sanktuáře v Sedláčkových Hradech IV, 360—361). Ve zdi kostelní zasazen je náhrobek Terezie Johany Millesimové roz. Hrobčické († 1723) s nečitelným nápisem. Na věži jsou zvony „Václav“ a „Barbora“ z r. 1750 ulité Jiřím Kollerem v cihelné peci v Nemyšli. (O mariánském obraze viz Nemyšl).

Naproti kostelu stojí *farní dům* z r. 1722. Chovají se v něm matriky od r. 1683.

Škola původně bývala (v l. 1743—1834) za statkem čp. 17, nato vystavěna byla r. 1834 nová budova na místě bývalé pastoušky, r. 1896 rozšířená.

U lesa Lipiny (podle zprávy Jos. Švehly ve Věstníku jihočes. museí 1911, 52) vykopáno bylo několik zbytků zdí, tvořících obdélník (8 a 15 kroků). V okolí a na sousedním poli nalezeny byly středověké střepy, cihly, kus kachle a j. I v lesíku vedle pole k sev. a východu „pozorovati je možno několik spálenišť“. Jméno této *zaniklé vsi* není známo. Tradice praví, že tu stál hrad s kostelem — původní Hoštice.

HRACHOVICE DOLNÍ a HORNÍ, p ů v. R a c h o v i c e.

Dolní Hrachovice jsou starým sídlem vladyckým a posud je tu zámeček se dvorem. Ze zahrady zdejšího statku podle tradice pochází krásná kamenná socha sv. Jana Nep., umístěná nyní v kapličce. Přemalováním byla však poškozena.

V Hor. Hrachovicích narodil se (1882) spisovatel Josef Soukup-Tismenický.

HRNČÍŘE.

Bojiště z dob třicetileté války, nyní poloha „Na zabijáku“ mezi Hrnčíři a Křížencem.

Ve vsi zachovala se stará dřevěná *chalupa* čp. 15, zvaná „u Šedivých“ (majitel František Švec).

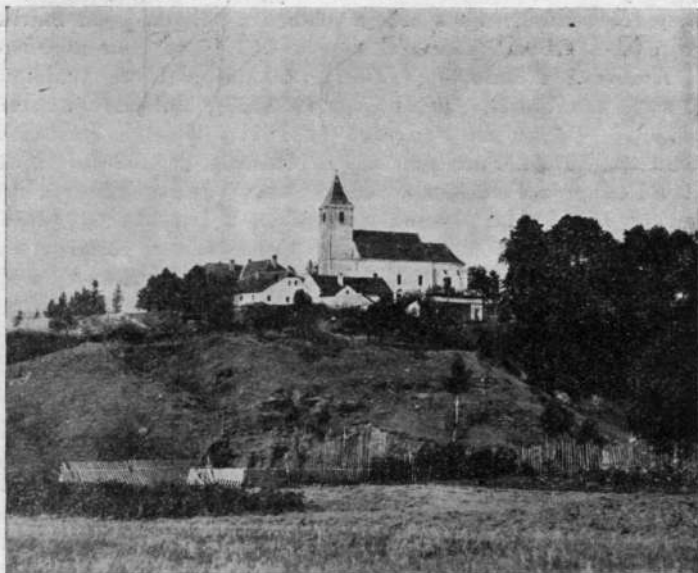
HROBY.

J. Trajer, Beschreib. d. D. Budweis, 732.

A. Sedláček, Hradý a zámky IV, 330.

Jan Cívín, Na chvíli v Hrobech. »Náš kraj« 1943, č. 35.

Farní kostel Nanebevzetí Panny Marie, gotický, připomíná se již 1358. V l. 1596, 1666 (i s farou) a 1791 vyhořel a r. 1828

Hroby.

Fot. Dr. A. Z. Hnízdo.

byl obnoven. Věž byla vystavěna r. 1724. Hlavní oltář je barokový s gotickou sochou Bohorodičky starého původu (prý asi z r. 1360). Za oltářem je starý, do zdi vytesaný svatostánek. Dále je tu barokový oltář sv. Václava s obrazem z r. 1681, oltář Nanebevzetí Panny Marie s obrazem Bedř. Kamaryta a barokový novější oltář Sv. kříže. Nad sakristií zachovalo se jediné původní gotické okno. Křtitelnice je dřevěná se zvonovitým vnitřkem (z r. 1509). Jeden z kalichů má letopočet 1722. Varhany zakoupeny byly z bechyňského kláštera. Kůr vystavěn byl r. 1724.

Kostel bohat je starými *náhrobky* někdejších držitelů panství hrobského a statků okolních. Při vnější zdi kostelní postaveno je 10 náhrobků s nápisy většinou již nečitelnými, z nichž nejlépe jsou zachovány náhrobky Jana z Cimburka († 1593) a Petra Koča. Uvnitř je 8 náhrobků, mezi nimi Lidmily Voršily Koča-

sovy z Vydří, dříve Fellnerové z Feldeggu (roz. Bechyňové z Lažan), jeden rodů Kochů s erbem oděnce a několik rodů Smrčků ze Mnichu s erbem okouna. Trajer uvádí, že tu jsou pohřbeni: paní Kosořová z Malovic († 1507), Mikuláš Malovec z Malovic († 1552), Jan Smrčka ze Mnichu († 1558), Bohuslav nejstarší Smrčka ze Mnichu na Radeníně († 1571), Oldřich Smrčka ze Mnichu († 1578), Petr Smrčka ze Mnichu († 1580), Oldřich Václav Fellner z Feldeggu († 1650), Volf Václav Fellner z Feldeggu († 1656), Marie Anna Vrchotická z Loutkova († 1697), Petr rytíř Koch, Marie Terezie hrab. Krakovská z Kolovrat roz. hrab. Caretto-Millesimo († 1769), hrabě Leopold Krakovský z Kolovrat, rakouský ministr († 2. listopadu 1809). Jak patrně, neuvádí všech. Kcchovské náhrobky jsou tu dva a cimberské, jím vůbec nejmenované, také dva. Konečně poblíž hlavního oltáře je 19. náhrobek se dvěma vloženými znaky z červené žuly..

Věž, 35 m vysoká, vystavěna byla r. 1723. Původně stávala věž nad sakristií, v níž jsou dosud zachovány staré počítací schody.

Ve fáře jsou staré matriky, psané v l. 1696—1720 česky, 1720—1780 latinsky, poté opět česky, a farní kronika od r. 1723. Ve farním archivu jsou kostelní účty okolních kostelů z l. 1707—1712, český kancionál z r. 1642, Balbínova *Historia ducum et regum regni Bohoemiae* z r. 1735.

Poblíže bývalého hřbitova je *kaple sv. Jana Nep.* vystavěná r. 1727 rytířem Kochem.

Kostel hrobský mívá původně asi stejné určení, jako t. zv. kostelce, t. j. býval ohrazeným shromáždštěm lidu, který se sem uchýloval za vpádu nepřátel. Lid říkal takovým kostelům „v hrůbech“ (t. j. v náspech), avšak několikerou přestavbou kostela a jeho okolí na návrší stopy opevnění jeho zmizely. (*Hrůby* znamená v staročeské řeči, tolik jako nyní valy neb náspy. — Slovo *Hrůby*, jež schází v našich slovnících, znamená tedy tolik, jako hradiště. A. Sedláček, *Děje Prachenského kraje*. str. 164). Odtud vysvětlujeme si i název osady.

Zámek povstal koncem 17. stol. z bývalé tvrze, vystavěné v 16. stol. Ještě r. 1790 bylo prý tu několik zbytků starší tvrze „na Hrádku“. Mart. Kolář („*Tábor*“ 1865 č. 17) píše, že tvrze, „z níž jen posud valy na stráni zbyly“, stávala na srázném výběžku za nynější Srnkovou hospodou.

Náhrobek p. z Cimburka
ve Hrobech.

Fot. Dr. A. Z. Hnízdo.

V nynější školce proti hospodářskému úřadu byly vykopány zuhelnatělé trámy. Do panské zahrady vede prý tajná chodba; soudí se tak z toho, že v zahradní zdi je zazděno klenutí.

Školní budova bývala původně u kostela, kde je lípa Svobody, od r. 1729. Nynější budova je z r. 1856. V knihovně mimo jiné chová se Zlatá kniha od r. 1833 a kvitance České Matice z r. 1839 s podpisem Frant. Palackého.

V obci je mnoho *památných stromů*. Tak na cestě k pile je alej starých kaštanů (na parc. č. 1183) majících 2.75 m v obvodu a 22 m výšky, u pily tři lípy (parc. 1246/5) o 3.80 m v obvodu a 25 m vysoké, u ovocné školky dub (parc. č. 1183) o 4 m obvodu a 18 m výšky a konečně na parc. 1217 javor (klen) o 3.50 m v obvodu a 20 m výšky. V zámecké zahradě (nad zámekem) je 12 krásných lip; býval tam asi 200 let starý břechtan, kryjící téměř celý štít zahradníka domku. R. 1929 zmrzl a asi r. 1944 byl plně již suchý odstraněn.

Pod rybníkem „Nadějí“ jsou zbytky někdejší *vápenky*, do níž se lámal kámen vedle za potokem.

Ve mlýně „Hamru“ býval hamr a domácí vinopalna.

V Hrobech se narodil (26. ledna 1876) ministr první republiky dr. Lev Winter.

HROTNÝ, Hrotín, Sranov.

Časopis přátel starožitnosti XXVIII, 1920, 19.

Ves „Sranov alias Hrotyn“, zaniklá za válek husitských, bývala asi na dnešní trati „Na hrotných“ v katastr. obci Bitově č. par. 533/I. Sedláček uvádí ji jako nivu severně od¹⁰⁾ Chýnova.

HŮRKA, pův. dvě vsi: Hůrka a Zahradka.

R. Cíkhart, Hůrka. Český jih 1920 č. 37.¹⁰⁾

HÝLOV, Hejlov.

R. Hr(dlička), Šafářka-čarodějnice v Hejlovském dvoře. Staré i nové letopisy táborské, seš. 18.

V 15. a 16. stol. ves, zašla úplně za války třicetileté. Zůstal tu *dvůr*, při němž býval *pivovar*. Počátkem 19. stol. vznikla tu nová osada.

CHABROVICE.

Ve 14. stol. bylo ve vsi *vladycké sídlo* Chabrovců z Chabrovic.

Škola zřízena byla r. 1875 z bývalé hospody čp. 6, přestavěna 1894. R. 1928 byla vystavěna nová budova.

Kaplička Boží muka uprostřed návsi stojí prý na místě, kde kdysi byli pohřbeni francouzští vojáci.

Dvůr Spálený (také Joachimstal) vznikl až v novější době.

Na návsi u kapličky stojí *lipa malolistá*; u země má 7.75 m v obvodu, v prsní výši 4.25 m, průměr koruny je 20 m. Je 20 m vysoká. Vršek má uražen, kmen je zčásti vyhnílý.

CHLEBOV.

A. Sedláček, Hradý a zámky III, 201.

R. Cíkhart, Z minulosti Chlebova. Soběslavské »Zvěsti« 1907 č. 10.

Dům čp. 9 má pěkný blatský štít (s letopočtem 1888).

R. 1924 postaven byl v obci *pomník* padlým v první světové válce; 1920 zasazena pamětní deska na rodném domě legionáře Vejdy.

¹⁰⁾ V polích »Pod horou« nalezena byla r. 1907 neolitická sekerka ze šedozelené břidlice, 13 cm dlouhá, 4½ cm široká, jež má ve vzdálenosti 8 cm od ostří příčnou rýhu pro rozštěp, 2½ cm širokou.

U mlýna jižně ode vsi na pastvině, kde se posud říká „na Hrádku“, nad potokem Direnským, jest ještě znáti kruhový půdorys někdejší *tvrze*. Mimo ni bylo ve vsi počátkem 15 stol. druhé sídlo vladycké (1409).

CHOTČINY.

Ve 14. stol. bylo ve vsi *vladycké sídlo*, prý tam, kde je nyní statek „u Dvořáků“.

V r. 1933 zřízen byl na návsi park s *pomníkem* padlých v první světové válce.

Ve vsi jsou dvě památné *lípy*: jedna na návsi, mající u země 4.70 m, v prsní výši 3.12 m, 20 m vysoká, druhá v zahradě Fr. Šťastného čp. 12. Obě jsou asi 200 let staré.

V rodině rolníka Jos. Fau (čp. 5) jsou uchovány staré rodné a hospodářské *listiny*.

CHOTĚBOŘ, zašlá ves na Mladovožicku.

Čas. Společ. přátel starož. XXVIII, 1920, 30.
J. Pekař, Jan Žižka II, 212.

V 15. stol. *ves*, v 16. stol. v ní *svobodný dvůr*. Potom zanikla nebo splynula s jinou vsí.

CHOTĚMICE.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 305.

Tvrz stávala dle tradice jižně ode vsi na návrší „na Zámečku“, kde prý posud je znáti část zdiva a prohlubeň sklepni.

V poloze „na Paláci“ je mohylové *pohřebiště*. „Na výhoně“ zachovala se pamět staré *branky*.

Školní budova je z r. 1913.

Kaple z r. 1877 stavěna je ve slohu novorenesančním. Má dřevěný oltář sv. Lidmily a oltářní obraz a křížovou cestu od Bedř. Kamaryta. Zvon „sv. Ludmila“ zakoupen r. 1946 náhradou za zrekvírovaný zvon „sv. Trojice“.

Při silnici k Nové Vsi postavila r. 1920 Marie Potměšilová nový *kříž* na pamět svého manžela Václava, zemřelého v ruském zajetí.

CHOTOVINY, pův. dvě vsi: Chotoviny a Vlkančice.

- A. Sedláček, Staré zprávy o farách v Čechách, Method 1878, IV, 81.
 A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 349.
 R. Cikhart, Chotoviny. »Tábor« 1908 č. 33 (též otisk).
 Na zámku v Chotovinách. Pražské noviny 1913 č. 239.
 J. Švehla, Kostrové hroby z první doby křesťanské v Chotovinách. Český jih 1921 č. 38.
 Výstava dobytka v Chotovinách. Kraj kalicha III, 1926, 82.
 C., Chotovská pout. Kraj kalicha IV, 1927, 119.
 R. Cikhart, Chotovsko v době předhusitské. Jihoč. sborník histor. I, 1928, 28.
 Pověsti z Chotovska. Kraj kalicha VII, 1930, 7.
 Dr. Vinc. Oehm, Z křestních matrik Chotovinských. Čas. Rodopisné společ. IV, 1932, 153.
 Rud. Ez. Cikhardt, Osada chotovinská. Jihoč. sborník histor. V, 1932, VI, 1933 VI, 1934, též samost. otisk 1932, s plánem a 5 vyobr.
 Droby z Chotovska. Český jih 1935 č. 14.
 Nejkrásnější koutek na Tábořsku. Náš kraj 1941 č. 38.

Farní kostel sv. Petra a Pavla vystavěn byl okolo r. 1380 od Rožmberků ve slohu gotickém (v podsřeší jsou vidět zazděná gotická okna, schránka na oleje má got. ostění a vchod do sakristie lemování v témž slohu), r. 1643 byl opraven a v l. 1781—1786 přestavěn a zvětšen a od kardinála Migazziho opatřen 3 oltáři. Na hlavním oltáři je obraz Felixe Leychera (1788), na postranních obraz sv. Jana Nep. (1782) a Panny Marie. Tento obraz s nápisem: Filius meus dilectus daroval kostelu r. 1785 kardinál Migazzi z arcibiskupské obrazárny ve Vídni a již tehdy udávalo se jeho stáří na více než 600 let. R. 1880 byl obraz přemalován Künzlem, 1938 pak zjištěno, že nebyl malován na dřevě, ale na plátně nalepeném na dřevěný podklad. Při restauraci obrazu zjistil malíř Hlava, že obraz byl úplně přemalován a že původní obraz byl docela jiný. Byl proto dán znova k restaurování (1947). V chrámové předsíni je cenný, asi 200 let starý dřevěný kříž s Kristem. Z menších kalichů jeden má nápis: Nic. Alex. Witha de Zierzawi 1650, druhý, znovuzřízený: Pater Sancte ora pro benefactoribus Ecclesiae Chotovinensis A. 1755. Kazatelna má umělecky ve dřevě řezané výjevy: Zázračné lovení ryb a Nasyčení lidí na poušti. Před hlavním oltářem jsou náhrobní kameny Vítů ze Rzávého z l. 1621, 1627 a 1640; také tu pohřbeni členové rodů Deymů ze Stříteže a Jenšíků z Ježova. Na epištolní

Kardinál
Kryšt. Bartol. hrabě
Migazzi.

Obraz v zámku chotovinském.
Fot. Rud. Ez. Cikhardt.

straně oltáře je kamenný náhrobek s mramorovou deskou Jana Nádherného († 1860). R. 1842 přistavěna byla empírová hrobka Nádherných od Malinského, v níž je sarkofág Antonie Nádherné († 1816) se sousoším členů rodiny. R. 1939 bylo doplněno sochou sv. Jana Nep., přivezenou z Rakous. Poslední opravy kostela byly provedeny v l. 1903, 1926 a 1929.

Věž přistavěna byla r. 1742. Je na ní nyní jediný zvon o váze asi 79 kg.

Fara má kryptogram (1781): pVrpVreVs prInCeps MIgazzI creXerat ae Des hasIpsI In CaeLo praeparet astropater. Z fary vede prý podzemní chodba do studny přes cestu. Matriky jsou vedeny od r. 1654.

Na návsi pod kostelem jsou barokové sochy sv. Aloise a sv. Donáta (tato od J. W. Lampela) z r. 1749, nestejného původu. Barokový štít domu čp. 37 pod kostelem má letopočet 1813.

Zámek stojí na místě bývalé tvrze. Je to rozsáhlá budova se 2 křídly, zabíhající do baroku, s domácí kaplí Sv. kříže. Po r. 1873 byl od Jana Nádherného přestavěn. V zámku mimo jiné je i portrét jmenovaného kardinála Kryštofa hrab. Migazziho.

Dvůr vilkančický v dolní části vsi byl později zčásti osazen jako dominikální domky. Zrušením vrat a přestavbou za naší paměti ztratil svůj původní ráz.

Kaple Panny Marie „v Jezerech“ vystavěna byla r. 1857 nákladem ryt. Ludvíka Nádherného. Stojí ve stínu mohutných lip u pramene léčivé vody. Křížová cesta v „Žilani“ je z r. 1809.

Sbor cirkve československé je moderní budova z r. 1924 podle návrhu arch. Weinzettla. Při něm vystavěno i obydlí pro faráře.

Školní budova je z r. 1882. Před ní postaven byl r. 1920 památník obětí první světové války — socha Svobody, dílo J. V. Duška, do něhož byla r. 1924 vložena prst od Zborova. R. 1946 byl památník doplněn deskou na paměť obětí německé okupace.

Z přírodních památek mají Chotoviny několik starých stromů. V zámecké aleji vedoucí ke kostelu jsou asi stoleté lípy a jírovce, od hostince až k hlavní bráně zámecké je kaštanová alej, jež pokračuje ještě dále pod zámek podél cesty k Jedlanům. Od křížovatky k staré poště vedoucí je stříbrná alej, stromořadí obnovené r. 1945. V zámeckém parku jsou duby asi 400—600 let staré. Skupina 7 dubů je také na louce na severovýchodním okraji Chotovin u silnice k Jedlanům. Mají v objemu v prsní výši 2.95—4.60 m, výšku asi 18 m. Stáří se odhaduje na 150—200 let. U kostela je stoletá lípa „Svatopluk Čech“ s ohromnou korunou; ve výši prsou má 2.95 v obvodu a je asi 20 m vysoká.

V Chotovinách se narodili arcibiskup pražský Jan Adam hrabě Vratislav z Mitrovic (1677) a spisovatel Eduard Lederer (1859), pseud. „Leda“, propagátor myšlenky českožidovské.¹¹⁾

¹¹⁾ Nález: Podle zprávy Památek archeol. 1857 daroval r. 1827 p. Freudig dva kroužky s esovitě zahnutými konci, nalezené u Chotovin, do sbírek Nár. musea, R. 1833 při lámání kamene u »Jezera« byl nalezen z v o n. R. 1920 vykopali dělníci při zřizo-

CHOUSTNÍK.

- Fr. A. Heber, Böhmens Burgen, Vesten und Bergschlösser V, 1847, 126.
- A. N. Vlasák, Hrad Choustník v Tábořsku Lumír 1859, 856, 877.
- »Pokrok« 1838 č. 237.
- Jan Veselý, Dějiny hradu a panství Choustníka 1870
- Rozsáhlost panství choustnického v 16. století. Český jih 1876, 45.
- Hrad Choustník v Tábořsku, Světozor 1880, 400, 407.
- F. A. Šubert, Z českého jihu. 1882, II. vyd. 1902.
- Jos. Mika, Dějiny památného hradu Choustníka. »Čech« 1887, 17, 23, 24.
- Fr. Hůlka, Farní kostel sv. Václava v Choustníku, Method XIX, 1893. č. 4, 9.
- A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 1890, 72.
- Jos. Mika, Dějiny hradu Choustníka. V Táboře 1898, nákl. vl.
- Z. Nález stříbrných mincí v Choustníku. Český jih 1898, 31.
- A. J. Zavadil, Choustník. Historické rozhledy II, 1899, 18.
- A. Sedláček, Průvodce po památných místech okolí tábořského, II, Choustník. V Táboře (bez data).
- Ottovy »Čechy« VIII. 189, 27.
- Na Choustníku. (Otisk F. A. Šuberta). »Krajem Táborů«, 42. — Přetisk v čít. »Vltava«, 83.
- R. Cikhart, Naše hrady: Choustník. Kraj kalicha V, 1928, 34.
- O. Lustig, Názvosloví při hře v kamínky. (V Choustníku sebral...) Český lid 1903 68.
- O. Lustig, Jak byla založena Soběslav a Choustník. Český lid XV, 6.
- Fr. Lískovec, O našich peněžích a pokladu choustnickém. Kraj kalicha I, 1923, 88.
- V. J. K. Boušek, Pověst o založení hradu Choustníka. Stráž na Táboře 1928, 10.
- O. Lederer, U Choustníka. (Báseň). Kraj kalicha V, 1928, 46.
- Ctibor z Choustníka. (Překlad z Hebrových Burgen). Kraj kalicha IV, 1927. 9. 22.
- Jindř. Hanzal, Na Choustníku v zimě. Kraj kalicha VI, 1929, 74.
- A. J. Zavadil, Choustnický poklad. (Z Histor. rozhledů). Kraj kalicha VII, 1930, příl.
- J. Bílý, Z nejstarších choustnických matrik. Čas. Rodopisné spol. II, 1930, 23.
- K. Lustig-A. Hemer, Hrad Choustník. V Soběslavi 1922.
- Choustník, Vydal Odbor Klubu čes. turistů v Soběslavi.

vání plotu u sadu kostelního ploché kameny a pod nimi lidské kosti a 3 bronzové drátěné záušnice. Také již dříve na poli Koželuhově našly se lidské kosti. Násl. roku kopal tu Jos. Švehla a odkryl kostru s bronzovým kroužkem na ruce a záušnicí pod týlem, mimo něco střepů. R. 1926 byla nalezena u Chotovin zlatá mince císaře Matyáše.

Jos. Pavel, Pověsti českých hradů a zámků, 389.

Ant. Benda, Hradý země české, 1942, 36.

»Pokrok« 1867, 237; 1880, 268.

»Domáci krb« 1882, 101, 104.

»Budečská zahrada« 1882, II, 119.

»Zlatá Praha« 1885, II, 8, 15.

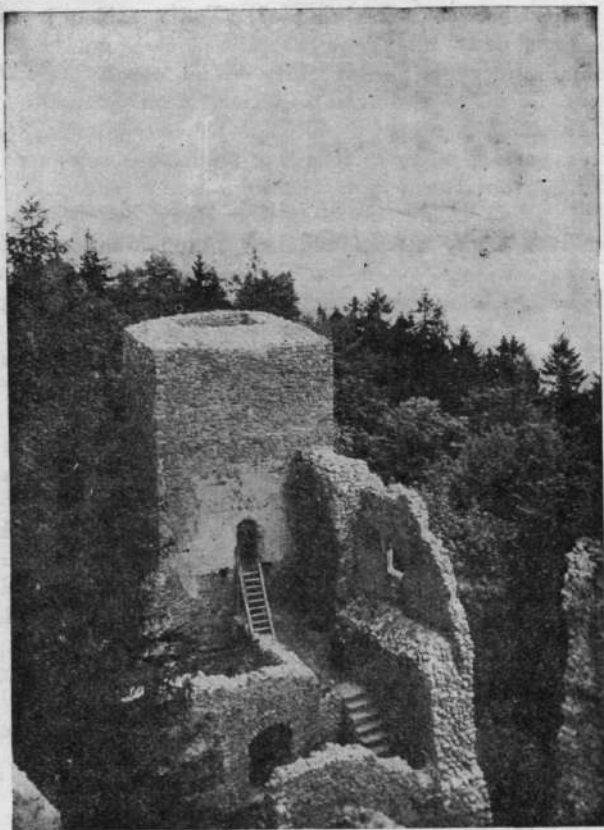
Farní chrám, zasvěcený pův. sv. Václavu, od 1687 Nejsv. Matce boží, byl, jak svědčí základy presbytáře, patrné posud na farním dvoře, románský; přestavěn byv na gotický, zpusťošen ve 30l. válce, takže od 1639 byl ve zříceninách, v nichž v l. 1673—1687 zbudován hrab. Janem ze Šporku nynější chrám barokní. Na hlavním oltáři je dřevěná soška Nejsv. Matky boží ze 14. nebo 15. stol., pod barokovou kazatelnou je cínová křtitelnice z r. 1682 s nápisem a erby rodu Šporků (starší kamenná je zazděna v sakristii). Před hlav. oltářem v lodi náhrobní kámen uzavírá vchod do hrobky rodu Voračických z Paběnic, jehož erb a zádušní věnování vryty jsou v mramorovou desku proti kazatelně. Stříbrné barokové svícny jsou uschovány na faře. Náhrobní kámen z hrobky Olbramů ze Štěkře pod kručtou byl po jejím zrušení (1785) vsazen zvenčí pod věží, kde býval hlavní kostelní vchod. Zbytky nápisů praví: „Leta Panie 1558 v sobotu po památce svatého Jakuba... Pán Bůh ráčil povolati urozeného pána Jana Wolbrama ze Štěkře a na Brandlíně... Bůh buď milostiv duši jeho! — Leta 1557 v úterý po sv. Františku umřela urozená paní Barbora Wolbramová“. Na věži je zvon darovaný Marii Konstancii Voračickou r. 1749, zachráněný za německé okupace tím, že jej dal farář zakopati na hřbitově. Na hřbitově je hrobka princů Rohanů a vpravo od ní ve zdi zasazen je kámen se znakem žebříku, tedy některého z pánů z Choustníka. Na faře chová se pamětní kniha, založená asi r. 1710 farářem Dismásem Stanečkou; matriky počínají r. 1755.

Zámek vystavěn byl od hrab. Šporků v 17. stol. V něm prožila své mládí hrab. Eleonora Kounicová roz. Voračická, již připsala B. Němcová svou „Babičku“.

Pomník padlým postaven byl r. 1935.

Škola vystavěna byla r. 1894.

Zříceniny hradu na vrchu „Hoře“ (672 m n. m.) náležejí k největším v zemi. Lesní cestou přichází se k místu zaniklé I. brány, z níž zůstal příhrádek. Vpravo tvoří jej *hradba*, vlevo *douhé stavení*, o hrubou a vysokou hradbu opřené. Vlevo od

Hladomorňa na hradě Choustníku.

Z archivu měst. musea v Táboře.

brány bylo obydlí vrátného, čelední světnice, kancelář a hospodářské budovy s obilnicemi nahoře. Po dřevěném mostě, z něhož zbyly *piliře*, chodilo se vzhůru k *II. bráně*; nad ní bylo *obydlí vrátného*, za ní dvůr a na něm *palác* se sklepy posud zachovanými. Měl dvě křídla: a) *západní křídlo* upraveno bylo v 16. stol., z jeho I. poschodí vedla branka na dřevěný ochoz při hradbě, z něhož se mohlo vcházeti do věže; b) *jižní křídlo* má

posud gotické okno (z býv. kaple?). Vedle paláce je neznámé stavení (samotížný mlýn?) a za ním čtverhranná věž, kdysi o 3 podlahách (v ní dole vězení). — Na nejvyšším místě stojí druhá věž, do níž se chodívalo z paláce. 18 m vysoká, s 57 schody. R. 1921 zřídil odbor K. Č. T. v Soběslavi, jemuž byl hrad v majetek postoupen, nové schody a podlahu i ohradu na vrchu věže. Na západní straně paláce začínal horní parkán a vedl po celé jižní straně hradu; na něm jsou stopy dvou bašt. Vysoko nad ním vedl druhý parkán oddělený silnou hradbou se 2 brankami, zakončený velkou baštou. Za příkopem na skalisku stála třetí, největší věž (skrovně zbytky), od níž na sev. a záp. stranu jsou náspy. V okolí jejím jsou ještě jiné náspy.

Hrad je zevrubně popsán u Hebra (V, 126) a u Sedláčka (IV, 72) s ill.; k tomu dodatek dr. Jana Šimona: Vnější opevnění hradu Choustníka v Časopise přátel starožitností 1909 č. 4.

Na samém hřebenu hory choustnické je skalní město, skupina žulových skal různých tvarů (Trosky, Žížka, hradby, kamenný stůl, rozhledna). Ve stínu mohutných buků, javorů, bříz a jedlí roste zimolez, červený bez, liska, hloh, z květeny konvalinka vonná, pstroček dvoulistý, vrani oko, strdivka níci, bika bělavá, samorostlík klasnatý, netykavka, slezinník, prvosenka bledožlutá, mařinka vonná, pryšec sladký, bažantka lesní, kopytník, dále ka-praď ostnitá, osladič a j.

Pod hradem je špýchar, typická kontribučenská sýpka.

Z památných stromů jsou tu:

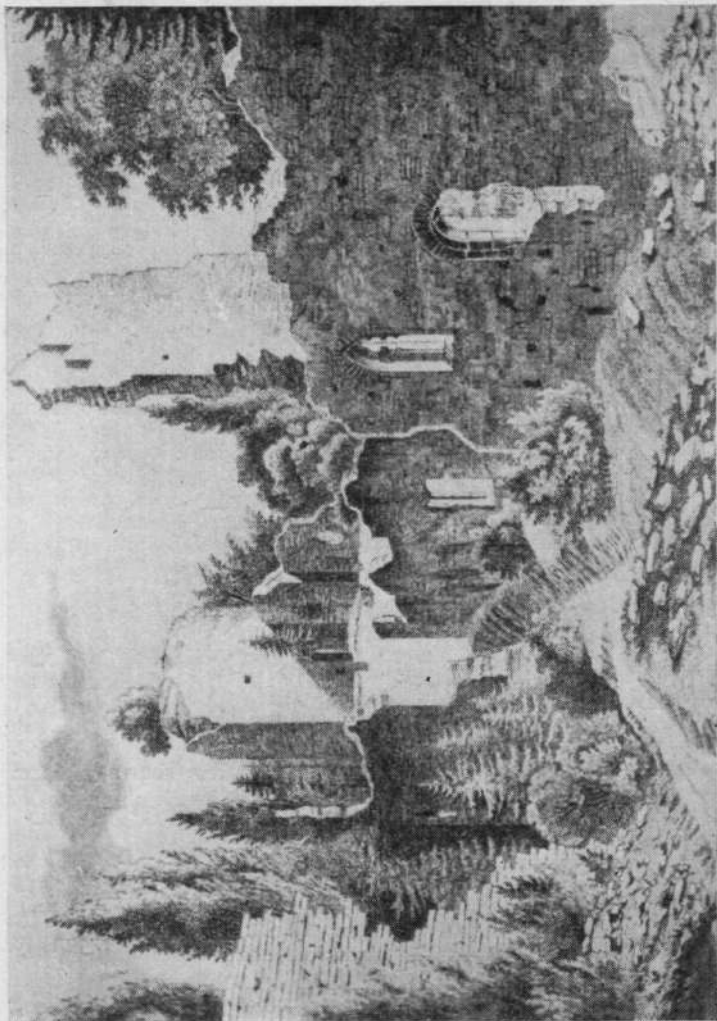
topol bílý v zámeckém parku, mající u země 3.37 m objemu, 20 m vysoký, 200 let stáří;

borovice v lese zvaném „Sosny“ u cesty do Průhonů, 2.76 m v obvodu, 20 m vysoká, 200 let stáří;

planá hrušeň na křižovatce silnice Choustník-Kajetín-Skopytce, 3 m v obvodu, 15 výšky, asi 200 let stáří.

V Choustníku narodil se církevní spisovatel Václav Vilém Václaviček (1788).¹²⁾

¹²⁾ V lesích jihovýchodně pod zříceninou nalezen byl r. 1898 poklad asi 200 mincí z l. 1530, 1593, 1600, 1604, 1620, 1624, 1637. — R. 1923 v lese Sítniku asi hodinu sv. od Choustníka při otevírání lomu našli dělníci hliněnou pokladničku, v níž bylo na 530 kusů stříbrných peněz, denárů z dob Boleslavů, Jaromíra a snad i Oldřicha s nápisem »Praga civita(s)«. (Vyobr. v Kraji ka-liča I, 103).

Horní nádvoří na Choustníku r. 1845.
Z díla Fr. Al. Hebra: Böhmens Burgen, Vesten und Bergschlösser (1847).
Fot. Šechtl & Voseček v Táboře.

CHRBONÍN.

Škola je z r. 1851. Byla rozšířena přístavbou r. 1893.

U samoty *Zelenka* (maj. Beneda) asi 20 minut jižně od vsi jsou zbytky zdíva z bývalého vyhořelého mlýna.

V Chrboníně se narodil (22. května 1843) spisovatel Jan Majer.

CHÝNOV.

F. A. Borovský, Chýnov. Český jih 1875, 40.

A. Sedláček, Staré zprávy o farách v Čechách. Method VI, 141.

A. Sedláček, Kraj Chýnovský. Český jih 1881, 42.

A. Sedláček, Kraj Chýnovský v dávných dobách. Výr. zpráva r. gymn. v Táboře za rok 1885; též samost. otisk

A. Schlöe, Ze starých pergamenů. Český jih 1892, 17.

V. Kůstka, Z paměti města Chýnova. 1904, nákl. vl

H. Gross, Z řádů cechovních v Pacově, Černovicích a Chýnově. Ohlas od Nežárky 1905. 25—26.

K. Svoboda, Titulatury lidové na Chýnovsku. Český jih 1900, 47.

O. Kohout, Názvy polí, luk, lesů, rybníků, strání atd. v okolí chýnovském. Český jih 1901, 24.

A. L. Krejčík, Protireformace na panství chýnovském v letech 1624—1653 Král. čes. společnost nauk, 1911.

A. L. Krejčík, Hospodářský stav panství chýnovského ku konci XIV. století. Čas. Společ. přátel starož. 1911 (též otisk).

K. Svoboda, Druhá příjmení na Chýnovsku. Věstník jihočes. museí 1911, 4—5

Z protokolní knihy chýnovské. Soběslavské »Zvěsti« 1912, 10.

R. Cíkhart, Naše města: Chýnov. Kraj kalicha II, 1925, 103.

Fel. Fišer, Historické stavby v Chýnově. Tamže, 104.

Fel. Fišer, Vzhled města Chýnova na počátku XIX. století. Tamže, 105

Pověsti a zkazky z Chýnovska. Tamže, 107.

V. Bulant, Chýnovsko v době protireformace. Kraj kalicha III, 1926, 51.

L. Domečka, O založení města Chýnova. Jihočes. sborník histor. IX. 1936. 48.

M. Hemzáčková, Chýnovský feuileton. Český jih 1938, 22.

Jos. Rozporka, Chýnovská příroda. Český jih 1938, 23.

Jubilejní oslavy chýnovské. Český jih 1938, 25.

Chýnov 1938 — 40 let školy, 35 let města. Pamětní spisek, 1938.

Fr. Lískovec, Zeyerův chýnovský útulek. Český jih 1941, 18.

R. Cíkhart, K jubileu města Chýnova. Jihočeská jednota 1943, 43.

Fr. Haupt, 50 let měšťanské školy v Chýnově. Kraj kalicha IX, 1946, 29.

Děkanský chrám Nejsvětější Trojice, původně gotický, nyní románský, stavěn byl znova r. 1667—1670, věž přistavěna až r. 1727. V kostele je 5 oltářů, obnovených r. 1748; na hlavním je

obraz ze 17. stol. vídeňské práce. Na oltáři Panny Marie je krásná baroková práce — miniatura hlavního oltáře v klášteře ve Zlaté Koruně, již si dal udělati poslední tamní opat Bohumír Bylanský de Bylanz pro svou domácí kapli v zámku chýnovském, kde ztrávil konec života († 21. července 1788). Cínová křtitelnice má nápis: Joanes Uldericus princeps, Dominus in Crumau Eggenberg a. 1626.

Při postranní stěně v kostele stojí náhrobek s nápisem: Léta páně 1629 ve čtvrtek 20. dne decembra v hodinu na noc urozený pán Karel Šlafer z Šlafendorfu (správně: Šafer z Šafendorfu), J. M. knížete z Eggenbergu panství cheynovského hejtmán běh života svého jest dokonal a tuto od manželky své Doroty Šlaferové rozené Bavorovy pochován. Zvenčí postaveny při zdi čtyři náhrobky. Na jednom čteme, že patří paní Rosině Kriegelsteinové ze Šternfeldu (1677), na jiném je nápis: Tuto leží uroz. paní Daniele Adalberta Švehly Žďákovského, toho času J. M. knížete Eggenberku panství cheynovského a ratiborského písaře důchodního atd. (1660). Jiné dva náhrobky venku umístěné mají nápisy nečitelné.

Kostel i věž byly r. 1930 zásluhou děkana J. Zadražila opraveny a zároveň zrušen byl hřbitov kolem kostela, na němž se již od r. 1890 nepochovávalo, a proměněn byl v park, při čemž vysoké přední zdi byly sníženy.

Starý hrad *Slavnikovců* stával na ostrohu „Hradního vrchu“. Opevněn byl na třech stranách přirozeně ostrým svahem vrchu k údolí potoka Chotčinského, na severu a severozápadě bylo umělé opevnění a příkopý. Ze starého opevnění zachovala se však jen nepatrná část proti straně jižní.

Na místě tohoto původního hradu vybudoval arcibiskup Arnošt z Pardubic *novou tvrz*, z níž r. 1729 snesením horní části a nahrazením novým poschodím povstal *nový zámek*. Má posud v přízemí zdi neobyčejné tloušťky. V 16. stol. byl přistaven k tvrzi pivovar.

Na starý hrad upomíná i pojmenování rybníka „Podhradského“.

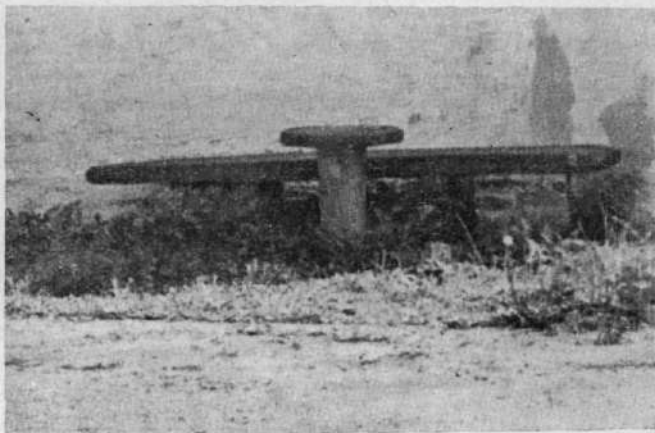
Na zámeckém nádvoří je *kamenný stůl*, o němž místní tradice praví, že u něho stoloval Žižka.

Výstavná *školní budova* je z r. 1898.

Památník obětí I. odboje je dílo místního rodáka, akad. sochaře Kar. Gabriela. R. 1945 byl doplněn deskou na paměť obětí

německé okupace a rozšířen o podstavec s mísou pro řecký oheň.

Na novém hřbitově je hrob sochaře Františka Bílka († 1941), který si tu vybudoval i vlastní náhrobek, sochu anděla s rozpjatýma rukama („Modlitba nad hroby“) z dubového kmene, cementovou maltou vyplněného.

„Žižkův stůl“ na nádvoří chýnovského zámku.

Foto Ing. R. Cíkhart.

Zajímavou památkou je *vodovod*. Založil jej v 16. stol. Jakub Krčín z Jelčan, známý rožmberský regent, tím, že svedl několik pramenů na lukách asi $\frac{3}{4}$ hod. severně od města, zvaných Růtice, v jednu stoku, jež teprve 1895 nahrazena byla vodovodem rourovým dle návrhů Ing. Jos. Bezpálce. R. 1930 byl vodovod rekonstruován a k vyrovnání tlaku v potrubí postavena byla vodárenská věž u nádraží.

V rodném domě chýnovského sochaře Františka Bílka († 1941) trávil poslední léto svého života básník Julius Zeyer, obklopuje se tu památnými a uměleckými předměty.

V Sedláčkových „Hradech“ je vyobrazení staré podoby *domu „u Trinkviců“*, který však po požáru r. 1905 přestavbou ztratil svůj původní ráz. R. 1924 přestavbou ztratil starobylý domek s pavlačí (čp. 24) starý ráz.

Kulturní dům vystavěn byl r. 1941 na radničním dvoře.

Místní museum umístěno bylo původně v zámku, r. 1945 pak přeneseno do bývalého divadelního sálu „Na radnici“, kde je také umístěna výstava děl a fotografií Mistra Fr. Bílka.

Na starém hřbitově u kostela stojí po stranách kříže dva cizokrajné *jasany* (na parc. č. 23), větvemi srostlé.

V Chýnově se narodili: r. 1706 hudebník Václav *Král*, 1840 přírodovědec prof. František *Nekut*, 1859 spisovatel Josef *Kašpar*. 1860 člen Národního divadla Florentin rytíř Guolfinger ze *Steinsbergu*, 1872 sochař František *Bílek* a j.¹³⁾

JANOV u Soběslavě.

Rud. Cikhardt, Kostel sv. Jana v Janově. Soběslavské Zvěsti 1910 č. 5.

Al. Studnička, Paměti a zkušenosti ze zapadlých dob. Zlatá Praha 1920.

Jan Bělohav, Dějiny školy v Janově u Soběslavě. Český jih 1938 č. 29.

Farní kostel sv. Jana Nep. vystavěn byl r. 1712. Dne 8. června 1876 vyhořel od blesku, při čemž se rozlily 4 zvony, 1879 přestavěn a r. 1942 posledně opraven i s kaplí Božího hrobu. Kůr má pěkné práce štukové. Vpravo ve zdi je železný památník rodiny Kinských s nápisem: *Obiit Pie In Do Il. Joa. Ven. Octav. Com. Kinski de Chinitz Et Tetau: S. C. M. Camer. MDCCXXXIII. Die XXVII Avgvs.* — Zvenčí ke chrámu přistavěna je veliká hrobka ryt. Wiederspergů. Při kostele zřízeno bylo r. 1726 obydlí pro kněze. R. 1832 byla fara znova vystavěna. Chová matriky od r. 1740. Kostel má nyní toliko zvon „*Marii*“ z r. 1876 s obrazem Panny Marie a nápisem: *Ave Maria, 23 liber těžký.* Na hřbitově je hrob neznámého vězně (z r. 1945), jehož mrtvola byla při transportu vyhozena z vlaku.

Školní budova vystavěna byla r. 1838 a rozšířena přístavbou r. 1910. R. 1924 byla na ni zasazena pamětní deska zdejšímu rodáku prof. dr. Frant. J. Studničkovi (nar. 1836), synu říd. učitele Frant. Studničky (v l. 1832—1870).

¹³⁾ Při děkanství na zahradě našly se bronzové náramky a popelníkové stěpy. Na věži zůstal po rekvizicích jediný zvon s nápisem: *Fusa expensis benefactorum Anno Domini 1696.*

Mezi školou a farou stojí *lipa malolistá* zasazená asi r. 1720; má ve výši prsou 3.40 m v objemu a asi 30 m výšky. Je zahnilá, konservovaná. Je chráněna Památkovým úřadem. Jiná krásná lipa, velkolistá, stojí před Kadlecovým hostincem. Má bohatě členěnou korunu.

Ves náleží k nejmladším osadám. Vznikla teprve po založení kostela. Koncem 18. stol. již tu bylo 10 domků. Jednotlivé domky vystavěné kolem kostela sloučeny byly r. 1814 v osadu.

JANOV u Mladé Vožice.

Kostel Věch svatých, nyní filiální, byl již ve 14. stol. farním. Z původního kostela zachovala se mohutná věž a stará kamenná křtitelnice, nalezená r. 1936 při opravě ve zdi kostelní. (Vyobr. v Jihoč. sbor. hist. XII, 54), Oltářní obraz sv. Jana Nep. je z r. 1710. Kostel byl l. 1726 znova vystavěn, jak svědčí také kryptogram nad vchodem:

aDIVVantIBVs sanCtIshIs
qVI&VsDICataM IpsIs ereCta sVM tVVIatorInspICIs

(Součty středního nápisu a obou postranních nápisů dohromady dávají týž letopočet).

R. 1944 byl kostel opraven a hlavní oltář restaurován ve slohu pozdního baroka se sochami sv. Jiří a sv. Šebestiána z odkazu místního rodáka P. Josefa Jenšíka († 9. srpna 1943), faráře v Zeměchách.

Poblíž kostela stojí 3 *jilmy*, asi 15 m vysoké.

Hradiště „Kozí hrad“ západně ode vsi je nyní vyvýšená poloha mezi dvěma potoky (na severu a na záp.), a rybníky (na severozáp a jihozáp.) a silnicí od mlýna k Janovu vedoucí. Písemných zpráv není.

Na louce patřící ke statku Jenšíkovskému „u Čechotů“ (čp. 1) nedaleko vsi objevil r. 1866 Karel Rudolf Neudörfel tři *pohanské hroby*.

Janov je rodištěm slavného předchůdce Husova *Mistra Matěje z Janova* (†1394). Otec jeho byl královským poddaným, nikoli zemanem; ve vsi nikdy zemanského sídla nebylo. Je možno, že studoval v Paříži za podpory svého zámožnějšího krajana, Mistra Vojtěcha Raňkova z Ježova.

JEDLANY.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 356.

Rud. Ez. Cikhardt, Osada chotovinská, str. 6, 39, 57, 59, 96.

Ve 14. a 15. stol. byla ve vsi *terz* (r. 1594 připomíná se „rybníček příkop“), od 16. stol. jmenuje se tu jen dvůr.¹⁴⁾

JEŽOV MALÝ a VELKÝ.

R. Cikhart, Jenšíkové z Ježova. »Tábor« 1908 č. 32.

V obou vsích byla *vladycká sídla*. V Malém Ježově připomíná se ve 14. stol. Raněk z Ježova, jenž nadal kostel v Těchobuzi půl lánem dědiny. Jeho synem mohl býti učený Mistr Vojtěch Raňkův z Ježova, profesor učení pařížského a scholastik učení pražského. (O něm viz Čas. Musea král. Č. 1879, 537 a d.). Z Velkého Ježova vyšel rod Jenšíků z Ježova, jehož potomci posud na Mladovožicku žijí. Vladycké sídlo bylo tu již v 15. stol.

V Malém Ježově mezi kaštany stojí *kaplička* Panny Marie Lourdské.

Ve Vel. Ježově se narodil (1851) spisovatel Filip *Drha* (pseudonymem Dr. Ph. Puškvorec).

JISTEBNICE.

R. Cikhart, Bibliografie města Jistebnice. (Soupis statí o Jistebnici do 1934). Jihoč. sborník historický VII, 1934, 11.

Další statí:

R. Cikhart, Povídalo se, povídalo... (Z jistebnického kopiáře). Český jih 1936, 2.

R. Cikhart, K založení musea v Jistebnici. Český jih 1938, 38.

y. Nové museum v Jistebnici. Vltavské proudy 1938, 39.

Dr. Rud. Slaba, O řemeslech a řemeslnících ve staré Jistebnici. Jihoč. sborník historický XIII, 1940, 64. (Též samost. otisk).

Dr. R. Slaba, Dům Zimovský v Jistebnici. Jihoč. sborník historický XIV, 1941, 32.

Dr. R. Slaba, Dům kdysi Kolářovský v Jistebnici. Tamže, 66.

Dr. R. Slaba, Rektor školní a radní písař Jan Žitavský z Jistebnice. Český jih 1941, 3.

Dr. Iv. Honl, Jak se Jistebnicko zapsalo do dějin justice. Vltavské proudy 1941, 8.

Děkanský chrám sv. Michala arch. pochází z druhé pol. 14. stol. a vystavěn byl od pánů z Rožmberka v podobě rovnoramenného kříže, jehož jedno rameno tvoří věž. Oltární obrazy

¹⁴⁾ U Jedlan byla nalezena pěkně formovaná neolitická sekerka z černého kamene.

jsou od Jos. Huttarryho (1860). Při poslední opravě chrámu nalezeny byly pod omítkou malby (sv. Kryštof a j.). Pod kostelem je hrobka, v sakristii pak přikrytá studně, zvaná studní novokřtěnců, spíše však zbytek někdejšího hradu, o němž jinak ničeho nevíme. Cínová křtitelnice v kostele má letopočty: 1677—1850. R. 1931 opraveno bylo západní průčelí chrámu a věž a r. 1942 kostel znovu pokryt a konservován hlavní oltář. V kostele je nyní obraz sv. Maří Magd. od Petra Brandla, původně věnovaný do kaple sv. Maří M. kanovníkem ryt. Pešinou z Čechorodu.

Jistebnice.

Na věži, vysoké 37 m, je zvon „Michal“ (o průměru 1.26 m), dílo M. Bartoloměje z r. 1515 s lat. nápisem, „Poledník“ (o prům. 0.56 m), z r. 1644, a cimbál z r. 1662¹⁵⁾ Nad chrámovou lodí je věžička z r. 1718.

¹⁵⁾ Velký zvon ulil r. 1515 mistr Bartoloměj, od něhož byl i Umíráček (z r. 1522) r. 1916 zrekvírovaný. Poledník slil r. 1644 Stanislav zvonář z Roudnice a cimbál, po rekvisici vrácený, r. 1662 Kristof Walter z Prahy Velký zvon o průměru 1.22 m má nápis: »Anno domini millesimo quingentesimo decimo quinto. Ego campana, nunquam pronuncio vana ignem vel festum, bellum aut funus honestum. Qui me fecit magister Bartholomus in Nova civitate Pragensi ad laudem Deo patri omni potenti beate Marie virginis et omnibus sanctis. Deo grat(ias)« Zvon u sv. Magdaleny:

Budova *děkanství* je z r. 1715. V archivu je skříň, v níž byl r. 1872 nalezen husitský kancionál „Jistebnický“ s písní „Kdož jste boží bojovníci“ od studujícího, pozd. advokáta Leop. Katze († 1927); uložen je v zemském museu spolu s druhým menším kancionálem latinským. Ze starších knih jsou v archivu farním *Sermones in Dominicis et Festa. Obsequiales sive Benedictionale* (1585), *De trinitate, Canones et decreta* (1603), *Postilla Rob. Bellarmina* (1616) a j. Matriky jsou od r. 1647, starší z r. 1618 uloženy jsou v zemském museu.

Na *hřbitově* je hrobka rodu Nádherných z Borutína, hrob Alfonse Štastného s reliefem od J. V. Duška, a jako nejstarší památka dva kameny zasazené v ohradní zdi hřbitovní s vyrytým křížem, širočinou a osídlem (dle Tomička odznaky u veřejných cest na znamení, že cesta je pod ochranou veřejné moci). Po pravé straně vchodu na hřbitov stojí asi 150 let stará *lípa velkolistá*.

Ve dvoře je bývalá *tvrz*, jednopatrová hospodářská budova, opevněná na rozích zvenčí dvěma okrouhlými baštami. Jiná bašta (dříve šatlava) stojí v nádvoří. Tvrz chráněna byla na jihu rybníkem, na záp. příkopem z něho napájeným, jinde hradbami, baštami, zábradly a p. V 17. stol. se o ní praví, že „jen toliko samé zdi stojí“. Potom byla upravena za obydlí hejtmanů panství.

Nový *zámek* stojí v parku založeném r. 1876 o výměře 23 ha s četnými listnáči i jehličany. Stavěn byl v l. 1872—1882 od bar. Otomara Nádherného ve slohu tudorském a má věž 25 m vysokou.

Starý *zámeček* na náměstí, původní sídlo Nádherných před vystavěním zámku, je jednopatrová budova. V 16. stol. nazýván „domem Vlašským“, protože náležel vlašské rodině ze Sonethu.

Radnice z r. 1888 s archivem, v němž jsou listiny od r. 1506. Na dvorku ve zdi zasazeno je staré kamenné umyvadlo s lidskou

»Tento zvonec Bohu všemohoucímu ke cti a chvále svatému Michalu archanděli i všem svatým andělům k poctivosti a sv. Maří Magdaleně na Poušti nad Jistebnicí nákladem vši osady slil slovatný Brikcí z Cimberku zvonář v novém městě Pražském přičiněním ctihodného kněze Pavla Paminondas Horského toho času faráře Jistebnického léta 1585. Franz Josef Kühner übergoss mich 1808.«

hlavou. Na radnici zasazena je pamětní deska s nápisem: Zde stával dům, ve kterém se narodil prof. Antonín Šetelík, vládní rada a ředitel gymn. na Žižkově, čestný občan našeho města a čestný člen Klubu rodáků města Jistebnice a okolí v Praze. * 1850 — † 1934.

V radnici umístěno je od r. 1938 *městské museum*, v němž uloženy jsou archivalie (nejstarší privilegium z r. 1506), pečeti-dla (cechu krejčovského z r. 1536), mince, medaile, z tisků lat. kancionál z r. 1585 a prvotisk české bible z r. 1488, sbírka nádobí (talíř s datem 1688) a j. v..

Na *hostinci* čp. 82 na náměstí je pamětní deska: Zde se narodil Petr Hromádka, husitský hejtman a zakladatel města Táboru. Deska vsazena I. V. 1921 na pamět 500letého výročí jeho smrti upálením v Chrudimi.

Dům čp. 102 má gotickou klenbu. Pod omítkou byly (prý) v něm objeveny fresky a nápisy.

Starý *špitál* vystavěn byl r. 1724 na místě starší budovy.

Školní budova stojí na místě, kde odedávna bývala škola. Vystavěna byla r. 1865 na místě dřívější skrovné budovy (její vyobrazení v *Minulosti* m. Jistebnice, 64), a r. 1897 rozšířena.

Na náměstí je *kamenná kašna* se sochou sv. Jana Nep. z r. 1729 a pomník Národního osvobození, dílo J. V. Duška z r. 1926.

Při silnici sedlecké stojí *lípa malolistá* s kmenem asi 3 m vysokým a ohromnou korunou, asi 400 let stará. Pod ní je kaplička sv. Trojice. (Vyobr. v *Národ. listech* ze dne 17. IX. 1929). Na „Staré hoře“ nad potokem Cedronem (má jméno z dob husitských, původně zván Stebnice, Jistebnice) založeny byly r. 1905 *sady* k podnětu poštmistra Adolfa Katze († 1914); v nich je jeho památník z r. 1915. Při silnici u Obecního rybníka je *památník* zanechaný sovětskou armádou r. 1945, k němuž násl. roku upraven byl Svazem české mládeže podstavec.

Jižně od města je staré *hradiště Vyšehrad*, na němž původně stával dřevěný hrad a od 14. stol. dřevěný kostelík, zvaný *Církev*. Ten byl r. 1858 zbořen a nahrazen r. 1861 kamennou *kaplí sv. Maří Magdaleny*. V 18. stol. žil v lese pod kostelem poustevník. Ještě r. 1799 měl tu Josef Fiala dřevěnou chalupu s poličkem 270 sáhů, již zakoupil za 40 zl. Oltářní obraz sv. Maří od Petra Brandla, darovaný sem kanovníkem Václ. Pešinou z Čechorodu, zavěšen je nyní v kostele jistebnickém. Zajímavé osudy měl *zvon*,

r. 1585 Bričím z Cimperka ulitý a 1808 Frant. Jos. Kühnerem přelity; byl r. 1916 zrekvirován k účelům válečným, ale získán výměnou do Bubovic náhradou za prasklý zvon a odtud opět Klubem rodáků m. Jistebnice v Praze získán zpět. Za německé okupace byl opět zrekvirován, ale r. 1945 znova dostal se zpět. Od kaple (635 m nad m.) je pěkný výhled přes planinu tábořskou k Choustníku, na lesy přiběnické a srlínské, k Boubínu a Šumavě. V 17. stol. o poutích býval tu vystrojován oběd pro přesporní duchovní a chudý lid nákladem držitelů panství knížat z Lobkovic. Na kapli zasazena byla r. 1945 pamětní deska v upomínku na ukončení druhé světové války.

V Jistebnici se narodili mistři pražské university *Mikuláš*, *Zikmund*, druhý *Mikuláš* a *Zachariáš* z *Jistebnice*, husitský hejtmán *Petr Hromádka*, lékárník-mecenáš *Jan Dobromil Arbeiter* (v čp. 51), spisovatelé *Ignác Jan Hradil*, *Antonín Šetelík*, *Leopold Katz*, *Viktor Katz*, *Frant. Maděra*, *Eduard Šittler*, prof. techniky *Dr. Ing. Rud. Kukač*, akad. malíř *Richard Lauda* a j.

JÍŠOV, pův. *V i š o v*.

Čas. Společ. přátel starož. XXVIII, 1920, 19.
J. Boháč, Zaniklé osady. Venkov 1912 č. 211.

Ve 14. stol. *vladyčké sídlo*, v 16. stol. ještě *popl. dvůr*, r. 1669 již jen pustá ves.

KAMBERK, *K arrenberch*, *K arnperg*.

A. Sedláček, Hrady a zámky, IV, 237.

Fr. Heyduk, Kamberk. »Vožičan« 1834.

Z »Červené« knihy městečka Kamberka. Český jih 1886 č. 9.

Z knih městečka Kamberka, Český jih 1839 č. 1.

A. Svatková, Kamberk, Kraj kalicha III, 1926, 116.

Farní kostel sv. Martina (prý) ze 12. stol. je románský. R. 1720 vyhořel, načež (1721) znova vystavěn a r. 1732 vysvěcen; má nyní nad lodí strop a okna sklenutá barokově, místo pův. jednolodové klenby románské. Věž byla od portálu po ohni přestavěna za presbytář (1838). V kostele je cínová křtitelnice s víkem z r. 1646.

Na *jaře*, jež stojí na místě bývalé tvrze, jsou matriky od r. 1786 (pův. německé, od r. 1775 české) a pamětní kronika, založená farářem *Kar. Smetanou* r. 1869. Nad vchodem do fary a do kostela je *kuenburský znak*. U vchodu na hřbitov (u sv.

Anny) stojí dva pěkné, vzrostlé *akáty*, mající v objemu 2,65 m a 2,05 m v prsní výši muže.

Tvrz stávala na nevysokém návrší při rybníce, odkud se původně do tvrze chodilo. Bývalý vjezd je nyní zazděn. Z tvrze zachoval se sklep, k němuž původní vchod také byl zazděn. Některé silné zdi jsou starého původu. Pode dvorem je sklep, z něhož vede nyní zazděná chodba až ke hřbitovu sv. Anny, před jehož zdí ve vzdálenosti 2' m ústila.

Školní budova je z r. 1883.

V Kamberce již od 14. stol. byly *zlaté doly*, z nichž posud zachovaly se dávno již opuštěné doly Farský (u Kamberka), Studený (u Předbořic) a Načeradský. Celé východní pořadí náměstí je vystavěno na haldách.

KAŠOVICE.

J. Boháč, Zaniklé osady. Venkov 1912 č. 211
Časopis Spol. přátel starožitností XXVIII, 1920, 20.

Zaniklá ves (ve 14. stol. o 11 lánech) stávala na místě gruntů nynějšího dvora. Je možno, že ji nutno hledati jihuzápadně za hájovnou na mírném svahu k východu, potůčkem obtékaném, kde r. 1906 při hloubení jamek pro stromky ukázala se do červena vypálená země a něco střepů. To ukázalo se i při pokusném kopání násl. roku, kdy vybráno ze země i něco šindeláků, závěsy ke dveřím, klíč a stříbrný groš Karlův. (Věstník jihočeských muzeí 1911, 51).

KATOV.

Obecní kaple byla r. 1946 opravena a pořízen nový zvonek.

Na hasičské zbrojnici (po r. 1920) je *pamětní deska* padlých vojnů v první světové válce.

KAVČÍ.

J. Boháč, Zaniklé osady. »Venkov« 1912 č. 211.
Časopis Spol. přátel starožitností XXVIII, 1920, 20.

Ve 14. a 15. stol. připomíná se *ves Kavčí*, jež byla na místě nynějšího lesa Kavecka. Asi r. 1920 při čištění paseky byla tam nalezena malá hliněná nádobka se stříbrnými haléřky.

Tvrziště u Klokoč. (Kalvarie).

Fot. Ing. R. Cikhar.

KLADRUBY, Kladeruby.

U čp. 1 (maj. Jan Knotek), na parc. 3 stojí *dub*, mající v prsní výši objem 4.57 m. Stáří odhaduje se na 300 let.

V obci lámal a vypaloval se *vápenec*.

KLENOVICE.

V. Petru, O Štědrém večeru v Klenovicích r. 1851. Český jih 1901 č. 51.

E. Smrž, Klenovice. Kraj kalicha VI, 1929, 67.

Dům čp. 68 má pěkný štít.

V trati „Na příčných“ na plochem kameni je vytesán kříž, puška a širočina. Na tom místě prý jsou pohřbeni Švédové ze třicetileté války. (Pověst o tom zaznamenal V. Petru v „Budečské zahradě“).

Podél státní silnice v Klenovicích stojí několik mohutných *lip*, z nichž nejmohutnější má v objemu u země 4.70 m, v prsní

výši 3.50 m, Stromy jsou vesměs zdravé, krásně urostlé. Jsou snad zbytkem původního vysazování při stavbě a úpravě silnice r. 1753.

V čp. 36 narodil se spisovatel ředitel Václav Petru (1841).

KLOKOTY.

Bibliografie prací o Klokotech v Jihočes. sborníku histor. X, 1937, 44.

K tomu dodatky:

O Klokotském dvoře u Tábora před 200 lety. (Trhová smlouva z r. 1663). Český jih 1882 č. 6.

Klokoty. Český jih 1892, 87, 95.

Klokoty — Svatá Hora jižních Čech. Hlas lidu 1926 č. 85.

R. Hrdlička, K dějinám kostela v Klokotech u Tábora. Staré i nové letopisy tábořské 1937 sv. 29.

Fr. Pěnka, O mlýnech pod Klokoty. Český jih 1940 č. 32.

Dr. Em. Sedláčková, Klokoty u Tábora. Poklady národ. umění, sv. 10, V Praze 1940.

R. Cíkhart, K historii gruntů klokotských. Jihoč. sbor. hist. XIII, 1940, 35, 84, XV, 1946, 21.

R. C., Soupisy poddaných tábořských ze XVII. století. Tamže, 127.

J. Kouřil, Klokoty — Mekka Jihočechů. »Žena« I, 1943 č. 33.

R. Cíkhart, Z paměti Maršovského gruntu v Klokotech. Náš kraj 1945 č. 12.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie založen byl v místech někdejšího farního kostela r. 1702, v nynější úpravě dostavěn 1756. R. 1710 byla zřízena kaple sv. Václava (od kníž. Schwarzenberga), 1712 kaple sv. Josefa (od kníž. z Lobkovicz). Na hlavním oltáři je obraz P. Marie (dle starší předlohy asi ze 17. stol.) v rámu se stříbrnými okrasami, dílo pražského stříbrníka Frant. Jos. Seitze z r. 1741, rovněž tabernakl. Klenba nad presbytěří má štukové dílo a obrazy biblické, na vítězném oblouku obraz Umučení Páně, na stropě lodi fresky Vojt. Bartoňka (z r. 1892). Polokruhový obraz Ukřižování Páně je z r. 1682. Pod kostelem je hrobka, zřízená r. 1746. Kolem chrámu jsou čtvercové *ambity*, uprostřed západního *kaple sv. Jana Nep.* z r. 1724 (hrabě z Klenau), na konci *kaple sv. Vojtěcha* (1723, Ludv. Václ. Hubatius z Kotnova) s cenným rámem na oltářním obraze, pod nímž je krypta, v severním ambitu obrazy P. Marie dle různých poutnických míst, bez umělecké ceny, stejně jako nástěnné malby historie Klokot; v ostatních rozích ambitů jsou *kaple sv. Vavřince* (1722, Sebnářové z Herrenfelsu), *P. Marie růžencové* (1728, pošt mistr Tobiáš) a *sv. Anny* (1730, rod Hrbkův). Zvon v báni kaple má ná-

pis: „Campana MCCCC(C) octavo per magistrum Bartholomeum“. Kostel byl r. 1931 restaurován arch. Jar. Majorem.

Obydlí (residence) při chrámu zřízeno bylo r. 1740 od děkana Pavla Klášterského.

U kostela byla v 16. stol. *chalupa*, kterou r. 1548 Jan Vinař prodal „i s tou zahrádkou, chmelnicí a loučkou“ Šimonu Krčmářovi. V 18. stol. byl tu poustevnický domeček, v němž bydlil poustevník řádu sv. Ivana a vykonával v kostele služby kostelnické. V 18. stol., kdy měli správu kostela klášterníci emauzští, sídlili ve dvoře u silnice (býv. dvůr malovecký čp. 25 a 48), zvaném *Prelatura*. Stavení to bylo r. 1839 upraveno a před několika lety přestavěno.

Druhý bývalý dvůr (nyní čp. 7), zvaný *Žanovský* (podle majitele Jeana Vincence Nograela de Claromonte) nebo *špitálský*, patří od r. 1833 rodu *Řihův*.

Od kostela vede *lipové stromořadí* k Táboru a na opačnou stranu k barokové kapliče zvané *Dobrá voda*, stojící nad pramenem „zázračné“ léčivé vody. Celé to stromořadí od Tábora k Dobré vodě má asi 210 lip, většinou malolistých, vysazeno bylo r. 1836 a později doplňováno.

Křížová cesta je cenná kopie italského vzoru, bohužel polychromováním znešvařená.

Mezi kostelem a Dobrou Vodou vlevo od cesty je návrší *Kalvarie*, na němž stojí kříž (dříve 3 kříže). Je to někdejší *tvrzíště*. Ostroh spadá k řece velmi příkře, od roviny na straně protější pak oddělen je jednak příkopem, jednak bývalým potokem. Na tom místě stávala v 13. stol. dřevěná tvrz Vítka z Klokot (1220).

V Klokotech se narodil (1862) vynálezce brasmoskopu, plovákového počítadla a jiných zařízení cukrovarnických, odborný spisovatel Josef *Cuřín*.¹⁰⁾

KLOUŽOVICE.

Ve 14. stol. bylo ve vsi *vladycké sídlo* (1318 Petra z Kloužo-

¹⁰⁾ Na stráni klokotské vyryl r. 1864 vepř na pastvě poklad, nádobu s 32 kusy stříbrných peněz z l. 1632 (města Augšburgu), 1665 (cís. Leopolda) a vévodství lichnického ve Slezsku.

vic), snad tam, kde je statek Fučíkův čp. 1, na dominujícím místě nad úvozem (býv. příkopem?).¹⁷⁾

Při cestě za statkem V. Fučíka čp. 4 stojí statná *lipa malolistá*, asi 19 m vysoká, jejíž kmen ve výši 1.30 m nad zemí se dělí v mohutný dvoják.

V lese „Ve vrších“ je *mohyla* rytíře Tura či Býka. Na starých lesních mapách panství chýnovského označena je: Ritter Byk Grabdenkmal. Viz dr. Jos. Salaba, Záhada hrobu Styrova a rytíře Býka. Jihočeský sborník historický II, 1929, 35.

KOČOV, p ů v. Ch o c o v. —

Dvůr, v němž bývalo v 15. stol. vladycké sídlo, rozprodán byl r. 1785 poddaným a tak vznikla nová ves.

V čp. 21 našla se kamenná neolitická sekerka, odevzdaná r. 1928 do tábořského musea.

KOSINA, K o š í n, z a š l á v e s u Ch ý n o v a.

Čas. Společ. přátel starož. XXVIII, 1920, 21.

Ves neznámé polohy, r. 1379 již pustá.

KOSTELEC PODOLSKÝ, t a k é K. Z E L E N Ý.

Bibliografie v Jihočeském sborníku historickém XII, 1939, 98.

K tomu dodatky:

L. Domečka, Zbytky románských staveb v jihovýchodních Čechách, Method XVIII, 1892 č. 5. (S vyobr.).

R. C., Na kosteleckém hřbitově. Český jih 1940 č. 44

F. R. V. Dražan, Nejstarší kostel v Čechách. Náš kraj 1941 č. 47. (S vyobr.).

Václav Baxa, Podolský Kostelec u Borotína. Národní politika 1945 č. 106. (S vyobr.).

Jde o záchranu jedné nejstarší památky na Tábořsku. Hlas lidu 1945 č. 6.

Nález v kostele na Kostelci u Tábora Tamže, 33.

845—1945. Zelený Kostelec. Báseň Frant. Kašpara. Bez udání roku a vydavatele. (S vyobr.).

Rud. Ez. Cikhardt, Příspěvky k dějinám Podolského Kostelce. (S vyobr.). Jihoč. sborník historický XV, 1946, 25.

R. Cikhart, Babička Kroužková vypravuje. Kraj kalicha IX, 1947, 66. (S vyobr.).

¹⁷⁾ Na poli u statku nalezeny byly r. 1933 střepty nádob s nápisy ve dvou řadách, jež se na všech střepech v lat. majuskulích několikrát opakují: A.KB.M.P.N.V.N.

Podolský Kostelec.

Fot. Ing. R. Cikhart.

Filiální kostel Narození Panny Marie je nejstarší chrám na Tábořsku. Sestává ze dvou částí: a) Sakristie s kamenným oltářem je původní *kostelík románský*, přiléhající k románské věži (původně nižší). Mívala v I. patře 4 sdružená románská okna, z nichž jedno bylo zazděno, z druhého udělán vchod na strop lodi. Níže jsou 2 střílny, z nichž jedna je rovněž zazděna. Ke kostelíku patří hradba kolem hřbitova, jejíž pilíře nesly pavlače a zábradla. — b) K tomuto kostelu přistavěn byl kolem r. 1350 dnešní *kostel gotický*, pozdějšími opravami, zejména zazděním spodních částí oken a gotických kružeb znešvařený. Poslední vět-

ší opravy kostela byly r. 1928 a 1946. Při této objeven byl vedle dveří do sakristie nápis psaný hrudkou na štukové omítce, totiž notové linkování s notami a začátek žalmu 21: Deus, Deus meus, respice in me, s podpisem Michal Ssediwey (?) a letopočtem 1574. Pod tím je notování, ale bez nôt a slova: Fac bibe, totu(m). Nápis zůstal nezakryt. Jiné, opětne zakryté kresby jsou po pravé straně vítězného oblouku v chrámové lodi. Na věži je prastarý zvon s nápisem (v got. minusculích): sancty . spiritus . asit . nobis . gratia . amen . ten . zon . m. Cimbál odtudž z r. 1584 (v Čas. přátel starož. XLVII, 1939 str. 12 letopočet chybně otištěn, spr.: MCCCCCLXXXIII) uložen je ve staré radnici v Táboře.

Pod kostelem je dvůr, na jehož místě v druhé pol. 16. stol. stávala malovecká tvrz, zpuštěná za obležení Tábora od císařských (1621) i s pivovarem. Urbár z r. 1638 již jich nejmenuje a o dvoru praví, že „dokonec zpuštěný a na oboření jest“. U dvora při kopání jámy na vápno našel se poklad 2205 stříbrných penízků s českou korunou a nápisem WK (1841). Při kostele bývala ves, zašla ve 30leté válce.

V letech třicátých předešl. stol. založena byla nedaleko odtud nová ves — *Nový Kostelec*. V rodině Ježilovč chovají původní kontrakt z r. 1830. Na domku čp. 5 zasazena byla pamětní deska *Janu Piglovi*, účastníku odboje za německé okupace († 1943).

KOŠICE.

Košice. Soběslavské Zvěsti 1906 č. 3.

Zemanský dvůr v 15. stol. jmenovaný stával snad na místě čp. 1, kde r. 1873 při kopání jámy na brambory přišlo se na silné klenutí a pevné zdi, uzavírající velkou pec. Také tu nalezeny škváry a dřevěné uhlí.

Pomník padlých je z r. 1921, pomník legionářů z r. 1938 a památníček obětí německého nacismu z r. 1946.

Kaple sv. Anny z r. 1884 má oltářní obraz od Bedř. Kamařáta. R. 1929 byla kaple opravena a přistavěna věžička.

V obci je *hostinec* „Na hořejší“ s ozdobným štítem (se sv. Janem), chráněným Památkovým úřadem.

Za vsí u silnice k Tučapům vedoucí vykopali před lety hlubokou jámu s lidskými i koňskými kostmi na místě, kde je nyní kříž. Byl prý tu společný hrob francouzských vojinů z dob válek napoleonských. Nový *hřbitov* byl zřízen r. 1928.

Jos. Šimák: Kozí hrádek v době Husově.

Reprodukce nástěnné malby v měst. muzeu v Táboře. Fot. Šechl & Voseček v Táboře.

Košice bývaly důležitou *poštovní stanicí* mezi Tábořem a Veselím. R. 1823 přeložena stanice do Roudné.

KOŠÍN.

R. Hrdlička, Historicko-topografické příspěvky k dějinám těžby hor na Táborsku: Doly v Košíně, Staré i nové letopisy tábořské.

R. Ez. Cikhardt, Osada chotovinská, str. 41, 58, 71, 89.

Historický úvod v obecní kronice (Rukopis, R. Cikhart a Rud. Ez. Cikhardt).

V Košíně dolovalo se do r. 1802 na stříbro. Na sev. kraji vesnice je posud *halda*. Tam, kde je nyní kříž, byl vstup do štoly. U dnešního hostince, kde je stodola, bývala jiná halda, již rozvezená a tam, kde jsou dvě plané hrušky, byla bezpochyby těžní šachta.¹⁸⁾

Z vesnických chalup zmínky zaslouží dřevěná *chalupa* čp. 12 a zděná *chalupa* čp. 4 z r. 1815 s černou kuchyní.

¹⁸⁾ U silnice bývala zájezdní hospoda »Černý kohout«. Po požáru (1870) byla dlouho ve zříceninách, až r. 1905 svedeno tu nové stavení. Nyní slove krátce »Kohout«. — Schaller ve své »Topographii« XIV, str. 18, uvádí v Košíně zámek, jehož tu nikdy nebylo. V 15. a 16. stol. tu sice bylo vladycké sídlo, ale to byl jenom dvůr, dávno již zaniklý.

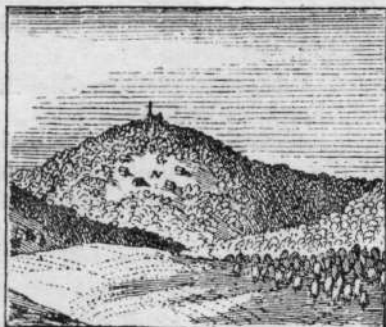
KOUTY DOLNÍ a HORNÍ.

Již r. 1318 se připomíná v Koutech *sídlo vladycké*.

V Dolních Koutech zasazena byla r. 1937 *pamětní deska* na rodném domě (čp. 1) Jana Dobeše, četaře 3. pluku ruských legii, padlého v první světové válce (1918).

KOZÍ (KOZÍ HRÁDEK).

- F. A. Heber, Böhmens Burgen, Vesten u. Bergschlösser, V, 1847, 135. (S plánkem).
- F. A. Šubert, Z českého jihu: Husovo zátíší. V Praze 1882, II, vyd. 1902.
- A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 143. (S plánkem a vyobr.).
- A. Sedláček, Průvodce po památných místech okolí tábořského: II. Kozí. V Táboře.
- A. J. Zavadil, Kozí Hrad. Historické rozhledy IV., 1901, 71.
- H. Gross, Tři listiny týkající se vladyk Kozských z Kozího. Ohlas od Nežárky 1909, 21—23.
- J. Švehla, Kozí Hrádek Jihočeský kraj 1910.
- Ckt, Kdo poskytl Husovi útulku na Kozím Hrádku? Věstník jihoč. museí 1910, 7.
- A. Bernard, Úprava rozvalin Kozího Hradu r. 1911. Výr. zpráva musea v Táboře 1911.
- K. Thir, Kozí Hrad po vykopání. Výr. zpráva musea v Táboře 1912.
- Jos Švehla, Kozí Hrad po vykopání. Jiskra 1914, 1.
- A. Sedláček, Byl-li Hus na Kozím u Tábora? Jihoč. kraj 1913, 1.
- J. Švehla, Kozí Hrádek kdy zašel? Jihočeský kraj 1911.
- J. Švehla, Co bylo ve smetišti na Kozím Hradě. Výr. zpráva musea v Táboře 1911.
- J. Švehla, Kozí hrádek. »Osvěta« 1914. (S plánem). Těž samost. otisk.
- J. Švehla, Kozí Hrádek. (S plánem a vyobr.). V Táboře 1915.
- J. Švehla, Kozí hrádek. Jihočeský kraj. (Husovo číslo) 1915.
- Kozí Hrádek. Český jih 1915, 27 a d.
- R. Cikhart, Rod Kozských z Kozího. Český jih 1915, 29.
- rd, Betlém české slávy. Právo venkova 1915, 17.
- K. Andrle, Kozí hrádek. Časopis turistů XXV.
- J. Švehla, Kozí. (S plánem a vyobr.). V Táboře 1920.
- J. Švehla, Na Kozím hrádku. »Krajem Táborů«, 1922; přetisk v čítance »Vltava«.
- J. Švehla, Kdy zašel Kozí hrádek? Jihočes. sborník historický II, 1929, 13.
- Dr. J. Salaba, Kozí hrádek a Tábor. »Tábor« 1930, 30—31.
- J. Kamenický, Podívejte se ke Kozímu hrádku u Tábora! Národní politika 1931, 202.
- Fr. Lískovec, Kozí hrádek. V Táboře 1935.

Ves Kostelec r. 1648.

Z díla K. Thira: Hradiště Hory Tábor.

R. Cihhart, Red Kozských z Kozího. Jihočes. sborník historický VIII, 1935, 86.

R. C., První pout na Kozím hrádku, Český jih 1939, 26.

F. M. Bartoš, Z hradu Kozího na konec světa, Pražský ilustrovaný zpravodaj 1944, 27.

Fr. Lískovec, Kozí hrádek. Palcát 1945, 17—18.

Drobnější stati:

Tábor 1920, 25—26 (Fr. Ventura).

České slovo 1921, 150 (J. Švehla); 1923, 153 (-ý); 1923, 157 (Ed. Charvát).

Český deník 1922, 220 (J. Vavřík).

Národní politika 1922, 236 (Fr. Ventura).

Ant. Benda, Hradý země české, 1942, 78.

Turistické noviny II, 1946, 15 (M. Kánský, s vyobr.).

Fr. Lískovec, Kozí hrádek. (S vyobr.). Tábořské slovo 1946, 28-29.

Lad. Horák, Kozí hrádek - kozská stráž. Nový směr 1947 č. 27-28.

Hrad skládal se z předhradí, vlastního hradu a podhradí. Na předhradí býval *pivovar* (dnes jen prohlubeň, v níž nalezen kotel a spálený slad) a 2 jiné, vesměs dřevěné budovy.

Přes potok (příkop) vedl dřevěný most (od východu, tedy vpravo od mostu dnešního) ke bráně, od níž po 3 schůdkách scházelo se do *čeledníku*. Pod čeledníkem byl sklep, v němž našel Jos. Švehla hradní zvonek, husitské halíře a krásný skleněný pohár. Odtud vlevo k východu byl dvůr; zde nalezeny dlaždice. Brankou ve vnitřní hradbě vešlo se do vnitřního nádvoří, kde stála 4hranná věž t. j. palác (vchod prolomen r. 1886), a za úzkou uličkou při ní *hospodářská budova* o 2 místnostech (v menší, kde nalezeno spálené žito a plevy, byla snad sýpka). Za věží

je *studna* více než 18 m hluboká, vysekaná ve skále, u níž dvůr se náhle svažuje. Původní parkán mezi dvojí hradbou byl přepažen za obydlí, dolní část byla sklepem.

Třetí částí hradu je *podhradí*. Byly tu 4 domky, dřevěné, ploty oddělené; z jednoho zůstal zbytek podezdívky a peci.

Zříceniny byly r. 1911 za podpory státní podchyceny a upevněny, 1929 Jihočeská společnost pro zachování husitských památek zřídila nový dřevěný most, zasadila palisády a vyhloubila příkop.¹⁹⁾

KOZMICE.

U vsi ukazuje se *kámen*, jenž tu prý zůstal po Rusech z dob napoleonských.

KRÁTOŠICE.

Ve 14. a 15. stol. byl ve vsi vladýcký dvůr, počátkem 17. st. nazývaný pustou *tvrzí*.

V kapliče na oltáři pěkně řezaném je *obraz* Sedmibolestné Matky boží. Pochází prý z bývalé kaple sv. Maří Magd. u Záměčku v Tučapech.

KRAVÍN.

J. Boháč, Zaniklé osady. Venkov 1912 č. 211.

Časopis přátel starožitností XXVIII, 1920, 22

J. Stepling, De pluvia lapidea anni 1753 ad Strkov et ejus causis meditatio. Lecta mense augusto anno eodem in consessu philosophico. Praga 1754.

Ves Kravín, připomenutá již r. 1391, zašla převedením lidí na nově založený Tábor r. 1420. Místo její zaujímá lesní revír „Pustá ves“ („Stará ves“) s mnohými prohlubněmi a kopečky. Jméno vsi přeneseno na blízký dvůr, nedaleko něhož spadly r. 1753 meteority, uložené v museu pražském, vídeňském, londýnském a j.

KRBCOVSKÝ DVŮR, z a n i k l ý.

F. A. Slavík, Panství Táborské, 104.

Stával severně od Velkého ovčína u Sezimova Ústí (Bařova) na poli „v Krbcích“, 1651 již pustý. Zdivo po r. 1866 rozvezeno.

¹⁹⁾ V hradním smetišti bylo nalezeno ostří neolitické sekerky.

KŘÍDA.

Fr. Martínek, O peněžité skále a zakleté bílé nevěstě. (Pověst z Křídý). Čes. jih 1892 č. 44.

KŘÍZENEC.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 242.

R. Hrdlička, Tvrz Kříženec. Staré i nové letopisy tábořské 1932 seš. 25.

Tvrziště je toliko znatelná vyvýšenina, na níž jen sporé zbytky kamení svědčí, že tu kdysi stála budova. Tvrz chráněna byla na třech stranách rybníky, proměněnými v louky, z nichž jedna slove Talapka. — Polnosti kříženecké připojeny byly později k novému popl. dvoru, nazvanému *Frauenhof* (lidově *Frajnhof*). R. 1945 změněn byl název *Frauenhofu* na jméno *Kříženec pod Bláníkem*.

KŘTĚNOVICE.

R. Cikhart, Křtěnovice. »Tábor« 1907 č. 24, 1909 č. 52.

B. Bořkovec, Ze zápisů Borzkowců ze Krzetienowicz. Sborník Jednoty starých českých rodů IV, 1933.

Fr. Teplý, Selské bouře, 1931, 313. (Popis dvora Boubína).

Bývalý *zámček* (zvaný „Gráfovna“) upraven byl na stodolu zazděním oken. Na ní posud se zachovaly znaky Aloise Gabriela Helvesena z Helvesheimu a Eleonory hrab. Šporkové, spojené korunou. V kapli jsou románské oltáře z r. 1849.²⁰⁾

Na návsí vystavěna *kaple* Navštívení Panny Marie.

KVASEJOVICE.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 96.

Tvrz byla již r. 1686 sešlá. Měla spodek kamenný, svršek dřevěný, s pavlačí, z nichž se přicházelo do 3 pokojů, 2 komor a kuchyně. V části již tehdy byly sýpky.

Kaple sv. Anny z r. 1695 (z téže doby je oltář) měla původně nízký přístavek, který r. 1834 byl zvýšen. R. 1839 koupěna věčná lampa a svícný, 1845 dány varhany. Zvon má nápis: *Fleri curavit Christianus abbas Sanctae Coronae 1743*. Kaple stojí uprostřed skupiny starých, namnoze valně sešlých lip.

Pomník obětem první světové války zbudován byl r. 1923.

²⁰⁾ V domě čp. 44 při snižování podlahy byla nalezena popelnice.

U cesty do Kvasejovic je 72, u cesty do Přehořova 54 *stromů*, majících v obvodu u země 1.60 m, vysokých 10—13 m a více než 100 let starých.

LÁNY NOVÉ.²¹⁾

LAŽANY u Chýnova.

J. P(elikán), Lažany u Tábora v r. 1356. Čas. Společ. přátel starožitností 1946, 295.

Na pozemcích patřících k čp. 9 jsou staré *lomy*, kde se ještě před 50 lety lámal vápenec.

Za vsí stojí *Boží muka* u dvou starých lip, 20 m vysokých, jež mají v obvodu 2.65 m. Jsou majetkem obce.

Lažany jsou rodištěm básníka Františka Vladimíra *Krcha* (nar. 24. srpna 1861)

LAŽANY u Miličína.

Ve vsi zachovala se *stará stavení* čp. 2 (u Hájků) a 3.

LEŠTINA u Tábora.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 355.

R. Cikhart, Tvrziště Leštinské u Tábora. »Tábor« 1909 č. 6.

R. Cikhart, Tvrz Leština, Věstník jihočes. museí 1910 č. 3.

R. Cikhart, K dějinám Leštiny. Věst. jihoč. museí 1911 č. 9.

R. Cikhart, Zašlá tvrz a ves Leština na Táborsku, Jihočeský sborník histor. IV, 1932, 125 (s plánkem). Též otisk.

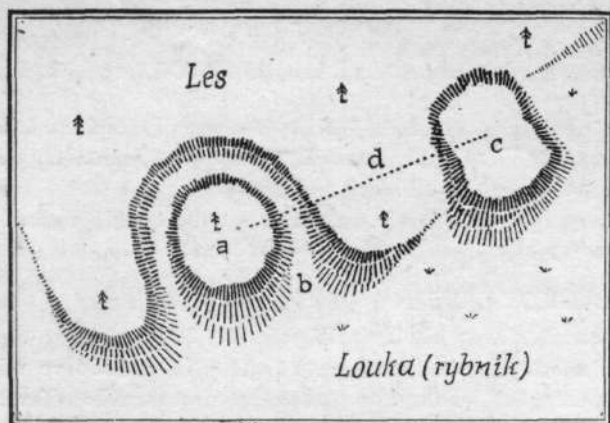
Tvrzka stála v lese „Zámečku“ na vršku nyní skoro již úplně rozvezeném, obklopeném příkopem, který se napájel vodou z rybníka (nyní louka). Po rozkopané již hrázi přijíždělo se nejprve na malý pahrbek a odtud po dřevěném mostě do tvrze nebo přímo do popl. dvora v samém sousedství pahorku. V 16. stol. byly tu dva dvorce, ale již tehdy jeden z nich pustý. Stopy lze zevrubným zkoumáním sledovati. V předešlém stol. našli (prý) tu pec i s chleby.

LEŠTINA u Mladé Vožice.

R. Cikhart, Leština. »Tábor« 1908 č. 27.

Ve 14. stol. *vladycké sídlo*, později jen ves s popl. dvorem.

²¹⁾ U Nových Lánů nalezen byl při orání pěkný bronzový palstav.

- a) místo tvrze
- b) příkop
- c) pahrbek, na němž končil most
- d) směr někdejšího mostu

Tvrziště leštinské.

Kresil Ing. R. Cikhart.

LHOTA BALKOVA, Čelákovská, Včelákova, Kršňáková (Vošťákova).

- A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 357.
 - R. Cikhart, Balkova Lhota. »Tábor« 1910 č. 31.
 - R. Cikhart, Z kroniky malé obce. Kraj kalicha III, 1925, 133. (Přetisk v Českém jihu 1925 č. 31: Vzorná vesnice Balkova Lhota. Výňatek také ve Stráži na Táboře 1925 č. 6).
 - Z dějin Balkovy Lhoty u Tábora, Stráž na Táboře 1926 č. 8—9. Rud. Ez. Cikhart, Osada chotovinská, str. 42, 60.
 - R. Cikhart, Z minulosti statku Novotných v Balkově Lhotě. Český jih 1938 č. 8.
 - R. Cikhart, K dějinám tvrze v Balkově Lhotě. Jihočes. sbor. hist. XIII, 1940, 124. (S vyobr.).
- Úvod k rukopisné kronice obce Balkovy Lhoty. (R. Cikhart).

Tvrzka vzniklá v 16. stol. při dnešním statku Novotných čp. 6 ležela těsně při rybníčku, z něhož se napouštěla voda do příkopu, dávno již zrušeného. Stavení tvrze mělo dřevěné poschodí, přízemí bylo klenuté. Asi před 125 lety vitr svršek shodil a při přestavbě byly ponechány jen základní zdi.

U kapličky na návsi je 5 *lip* (parc. č. 361/1); mají asi 1½ m v obvodu, 15 m výšky a asi 60 let stáří.

U vsi na paloučích veliký bílý kámen je prý na místě, kde za třicetileté války byla svedena bitva a pohřbeno mnoho padlých.

LHOTA BERANOVA, Slunečková.

Rud. Ez. Cikhardt, Osada chotovinská, str. 86.
Historický úvod k rukopisné obecní kronice (R. Cikhart a R. Ez. Cikhardt).

U hospodářství Jana Procházky je dřevěná osmihranná *stodola* se zašpicatělou střechou. „U Jeníčků“ (maj. Al. Zachariáš) je *dřevěná chalupa*.

U rybníka je *lípa malolistá* (na parc. č. 405/1), již vydoutnalá, asi 19 m vysoká a dle tradice 300 let stará.

LHOTA BROUČKOVA, Lhavá, Malá, Drmolova.

Rud. Ez. Cikhardt, Osada chotovinská, str. 63, 105.

Při čp. 2, náležejícím rodině Broučků, již před r. 1654 ve vsi usazené, byla *dřevěná chalupa* z dubového neotesaného dřeva. V ní se posud nacházely dvě lavice přes 300 let staré. (Vyobrazení chalupy v Kraji kalicha V, 1928, 69).

LHOTA CHOMOUTOVA, Bartošova, Koubova, Němcova.

R. Cikhart, Minulost městečka Borotína, 13.

R. C(ik)hart, Z minulosti Chomoutovy Lhoty. Jihoč. sborník hist. XV, 1946, 30.

LHOTA JENÍČKOVA, Přímá, Pňova, Purkartova, Paldíková.

R. Cikhart, Jeníčková Lhota. Jihoč. sborník histor. II, 1929, 86.
Rud. Ez. Cikhardt, Osada chotovinská, str. 43, 63, 72, 100 a d. 112, se 2 plány.

Nynější sídlo bývalo *turzí*, zbudovanou teprve na počátku 17. stol. Později přeměněno na zámeček, v němž byla i kaple. Po spojení statku s panstvím chotovinským (1841) býval obydlím nájemců dvora.

Na místě *školní budovy* (vystavené r. 1883 na místě obecního špýcharu) býval nouzový *hřbitov*, na němž se pohřbívalo za strašné morové rány na Tábořsku r. 1680.

LHOTA NA LEJČI, zaniklá.

Jihočeský sborník historický IV, 1931, 12.

Jméno zachovala hájnice „ve Lhotách“ a polní trať „nad Lejčí“ u Soběslavě. R. 1467 vypálena a zůstala již pustou.

LHOTA PEJŠOVA, Kahlíkova, Kubcova, Michálková, Očenášková.²²⁾

Dr. V. Forster, Pejšové. Národní politika 1923 č. 41.

R. Cikhart, K rodopisu Pejšů. Jihočes. sborník historický I, 1928, 112.

R. Cikhart, Rod Pejšův v Pejšové Lhotě. Český jih 1941 č. 11.

Jindř. Valšík, Pejšové, jejich tělesné vlastnosti, chrup a psychické typy. Sborník Čes. akademie práce XIV, 1940, 48—74.

LHOTA RYBOVA, Mnichova, Mnišská, Mniškova.

Musejní sborník v Soběslavi 1901, 40.

R. Cikhart-J. Švehla, Tábořsko II, 46.

Koncem 16. stol. samostatný statek s popl. dvorem (1597).

U myslivny v „Osovicích“ je 54 *mohyl*; byly tam nalezeny nádoby, ryhované válce, hrnce a popelnice, zbytky bronzových jehlic, korálky, kroužky, náramky a kamenný přeslen. Částečně byly prozkoumány dr. J. Woldřichem a Jos. Švehlou. Zevrubnější zprávu o výzkumech podal Jos. Švehla: Archeologický výzkum v okolí soběslavském. (Musejní zpráva v Táboře 1905).

Nový výzkum dr. Mil. Šolle ze stát. archeol. ústavu nepřinesl nic nového (1947).

Domy čp. 12, 13, 20 a 39 mají pěkné štíty.²³⁾

LHOTKA ŘEMÍČOVSKÁ.

Ve vesničce jsou posud zbytky *hornických staveb*. Vypíral se tu při potůčku kov. Dolovalo se tu ještě před francouzskými válkami.²⁴⁾

LHOTA SLÍVOVA, Slivovky, zaniklá ves u Jistebnice.

R. Cikhart, Příspěvky k soupisu Lhot. Jihoč. sborník historický IV, 1931, 63.

²²⁾ Při přestavbě statku Pejšova r. 1920 bylo nalezeno několik nádob se zlatými a stříbrnými penězi z r. 1620. Ohořelé papíry při tom nalezené nasvědčují snad tomu, že ves zašla požárem a teprve na sklonku 30l. války nebo po ní byla obnovena. Rod Pejšů usazen tu byl již r. 1654. Majitel statku Rudolf Pejša odezdal r. 1929 do musea tábořského část neolitické břidlicové sekerky kávové barvy.

²³⁾ Ve zdi špýcharu čp. 5 byly nalezeny staré peníze a svitek papíru, který však z neuvědomlosti byl spálen. Ve sklepe při čp. 41 je prý ukryt poklad od války r. 1866, dokonce prý se tu našly dvě ošatky peněz.

²⁴⁾ Také u Řemíčova (Řevničova) bývaly stříbrné doly a ve vsi sídlil také bergmistr.

Lhota Slívova. Tamže, VI, 1933, 44.

Ves připomínaná r. 1390 svedena na *dvůr*, později zaniklý. R. 1577 patřily vsi Křivošín a Smrkov a dvůr pustý Slivovky k panství měšickému u Tábora. Jméno zachovala paseka „Slivovka“ poblíž Křivošína.

LHOTA STOKLASNÁ.

Rud. Ez. Cikhardt, Osada chotovinská, str. 64.

V „Ostrově“, kde je velký dub, bývala zaniklá *myslivna*. Posud jsou tam znatelný zbytky zdiva.

Ve vsi zachovalo se několik *dřevěných stavení*: čp. 17 (s novým štítem), 21, 32, 33.

LHOTA ZÁRYBNIČNÁ, Rybničná, za rybníkem, Malá Lhota Kozská.

R. Cikhart, Z minulosti Zárybničné Lhoty. Jihoč. sborník historický XIV, 1946, 57; doplněk t., 106.

LIBĚJICE, Libějovice.

Rud. Ez. Cikhardt, Z minulosti Libějic. Jihočeský sborník historický 1931, 128. (Též otisk).

Rukopisné paměti při obecní kronice. (R. Ez. Cikhardt).

Ve vsi je *zvonice* z r. 1872.

LIDEROVICE, Lideřovice.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 355 (se 2 obr.).

»Slovenská lípa« v tábořském kraji. Kraj kalicha III, 1925, 154. Lideřovice. »Krajem Táborů«, 50.

Petr Aksamít z Lideřovic. Český jih 1926 č. 18.

R. Cikhart, V rodišti hejtmana »Bratrstva«. Kraj kalicha VII, 1930, 99. (S obr.).

R. Cikhart, Lideřovice, rodná tvrz hejtmana Petra Aksamíta. Jihoč. sborník historický III, 1930, 93. (S plánkem a vyobr.). Též otisk.

Tvrz v Lideřovicích. Věstník jihočeských muzeí 1912 č. 1.

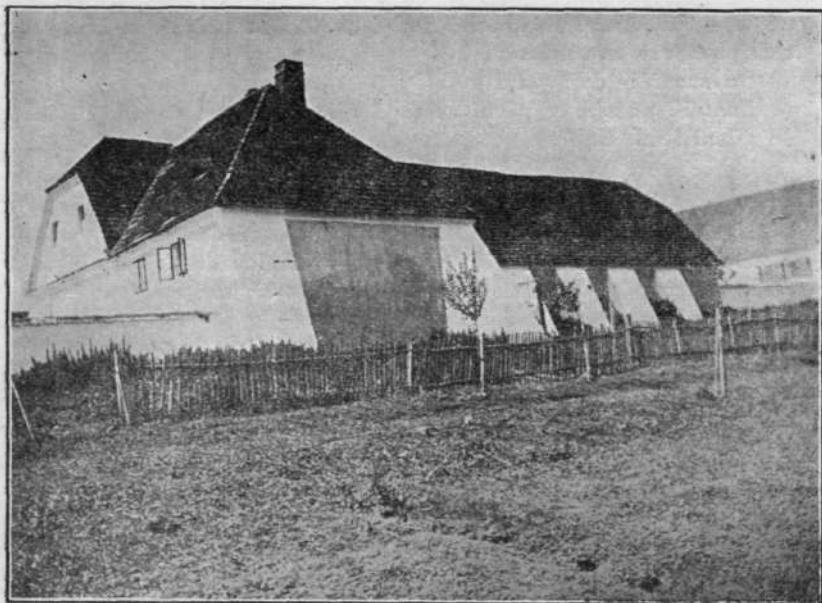
R. Cikhart, Aksamítové z Lideřovic. »Tábor« 1907 č. 14.

R. Ez. Cikhardt, Osada chotovinská, str. 20 a d., 41, 60, 87.

R. Cikhart, Petr Aksamít v Chaloupeckého Dokumentech Bratrstva. Jihoč. sbor historický XI, 1938, 32.

R. C., Z minulosti mlýna na Lapáčku. Jihoč. sbor. historický IX, 1936, 65.

Ve dvoře je zbytek *tvrze*, rodiště hejtmana »Bratrstva« Petra Aksamíta. R. 1936 byla označena pamětní deskou. Stavení opřeno 8 pilíři stojí nad příkopem, jímž protéká od louky (býv. rybníka?)

Trvz v Liderovicích.

Fot. Ing. R. Cihart.

potůček. V přízemí má velikou klenutou síň, pod stavením pak rozsáhlé sklepy. Velmi stará je i vazba krovu. R. 1704 byla již ve stavení tom ratejna. Za obydlí čeledě slouží dosud.

Nedaleko dvora u rozcestí stojí *lípa*, zasazená učitelstvem r. 1926 na paměť návštěvy slovenského učitelstva v těchto místech. R. 1936 byla označena jako „Slovenská lípa“.

LIPÍ, Lipín, zašlá ves.

Ves Lipí připomíná se r. 1391 při zboží hradu Kozího. Zašla v době husitské. Místo její zaujímají lesní oddíly Cimovo Lipí, Malé Lipsko a Velké Lipsko mezi Turovcem a Borkem.

LOM.

„Na hrádku“ směrem k Radimovicům zjištěno bylo r. 1921 *staré sídliště*. Je to vyvýšené místo, lesem porostlé, nad cestou,

na ostatních stranách otočené posud znatelným příkopem. Historických zpráv se nedostává.

Na zvoničce je zvon z r. 1757.

Pomník padlým v první světové válce byl postaven r. 1926. Je dílem Rud. Kabeše.

LŽÍN.

Nynější zámeček zvelebil v druhé pol. předešl. stol. rytíř Kommers, jenž založil pěknou alej, vysázel zámecký park a zřídil ostrovy v Návesníku a Mlýnském rybníku. Starý zámek stával prý na místě čp. 55.

Na místě čp. 41 podle místní tradice stával klášter (1), zrušený za císaře Josefa II. Žije tu asi v lidu povědomost, že Lžín patřival až do r. 1780 klášteru ve Vyšším Brodě.

Pod stavením čp. 42 jsou podzemní sklepy. Na zahradě prý byly kdysi nalezeny peníze.

Ve Lžíně narodil se (1863) básník Jan Vránek.

MAKOV.

Škola má budovu z r. 1873, v r. 1911 rozšířenou.

U cesty do Vlášenic je kaplička.

V Makově se narodil (8. června 1890) akademický sochař Jan V. Dušek.

MALOVICE.

R. Cikhart, Malovice. »Tábor« 1907 č. 10, 20.

R. Cikhart, Malovice v Tábořsku. »Tábor« 1908 č. 31. (Též samost. otisk).

Školní budova je z r. 1876.

Ve vsi jsou bývalé svobodné dvory:

„Dolní dům“ (maj. Trefil), kdysi majetek Veseckých z Vesce a Malovců z Malovic, zvaný u lidu „zámeček“, má staré sklepy s kamenným ostěním.

Horní dvůr (maj. Dohnal), byl od r. 1720 majetkem Vrchoťických z Loutkova a pak Sobětických ze Sobětic.

Na stromě ve vsi je umístěn zvonek.

Na samotě Podmalovicích je dřevěná chalupa s doškovou střechou.

Vojt. Kraupner: Malovice.

MALŠICE.

J. Trajer, Beschreibung d. Diöcese Budweis, 735

Fr. Strnad, Stědrovečerní večere na Malšicku, Český lid 1902, 301.

Fr. Strnad, Stědrovečerní zvyky a pověry na Malšicku, Český lid 1902, 153.

Pamětní list vydaný u příležitosti oslavy 50l. trvání živnostenského spolku a sjezdu rodáků v Malšicích 1913.

V. Petřík, Paběrky z Malšicka. Kraj kalicha VI, 1929, 125.

Jos. Švehla, V malšické škole 12. listopadu 1880. Kraj kalicha VI, 1929, 128.

J. R., Sto let na Duškovském gruntě v Malšicích. Český jih 1939 č. 31.

Jos. Boháč. Poslední desátkový rejstřík fary malšické. Jihoč. sborník histor. XIV, 1941, 69.

Farní kostel Nejsvětější Trojice vystavěn byl r. 1373 od pánů z Rožmberka ve slohu původně gotickém, jak svědčí sanktuář s vytesaným obrazem pelikána. V sakristii je stará kamenná křtitelnice. Kostel byl r. 1745 znovu vystavěn od Ferdinanda Filipa kníže z Lobkovic a r. 1899 opatřen novými okny a dveřmi. Zvenčí nad vchodem je reliefní znak Harrachův (tři pera).

Na věži je zvon z r. 1583 s nápisem: „Tento zvon slit jest k vosadě malšické ke cti a chvále blahoslavené Trojice svaté, ku poctivosti vysoce urozeného pána, pana Petra Voka z Rozenberga a na Bechyni nákladem Vondřeje Mrzeny v městě Táboře od Kristofa konváře“; má obraz Nejsv. Trojice a letopočet.

Farní budova vystavěna byla v l. 1873—1874 na místě čp. 1. Fara byla znovu zřízena r. 1737 Vilemínou říš. hrab. z Althannu. Odtud (1738) počínají také matriky. Na místě „kaplanky“ býval dětský hřbitov, zřízený za moru r. 1812.

Školní budova je z r. 1832, *radnice* z r. 1890.

Obětem první světové války zbudován byl krásný *pomník*, dílo J. V. Duška. Před ním jest hrob rudoarmějce, který zde přišel o život při havarii automobilu (v květnu 1945).

V lese „Kukli“ je asi 50 *mohyl*. Některé prozkoumal dr. J. Pič (1895) a našel tu mimo spálené kůstky několik bronzových náramků, bronzovou jehlici, kroužek ze zlaté spirálky, nádobku na nožce, zdobenou ryhovanými trojúhelníky, v níž byl malý šálek.

Jiné mohylky jsou „na Luhech“ v revíru „Oborách“.

(Zprávy o těchto nálezích viz R. Cíkhart-J. Švehla, Tábořsko II, 23).²⁶⁾

V Malšicích se narodil odborný lékař a spisovatel Fr. *Kárník* (1865).

²⁶⁾ Při domě čp. 12 nalezeno bylo (1900) ohniště a ozdobné střepy. při domě čp. 92 vymlela voda v zahrádce (asi r. 1860) dvě hliněné nádoby s popelem. R. 1884 byly nalezeny u Malšic stříbrné groše. (Viz Český jih 1883-84 č. 39).

U »Beránku« blíže Červeného dvora vyorána byla r. 1880 hliněná popelnice.

MARŠOV.

Š., Pravěký hrob u Maršova. Český jih 1927 č. 33.

J. Švehla, Mohyla u Maršova. Kraj kalicha V, 1928, 8. (S vyobr.).

Š., Mohyla u Maršova. Jihočeský sborník hist. I, 1928, 34. (S pl.).

Školní budova z r. 1857 byla rozšířena r. 1859 a přestavěna r. 1884.

Pomník padlých v první světové válce z umělého kamene postaven r. 1926.

R. 1923 zřízen byl na vrchu „Maršovci“ obecní *hřbitov*, na němž je márnice a pitevna s věžičkou. Zvon z této věžičky, jakož i zvon z obecní *kaple* byly r. 1942 zrekvírovány.

Při silnici od Malšic vpravo před východem z lesa byla *mohyla*, v níž dle místní tradice pohřbeni byli francouzští vojáci. R. 1927 prozkoumal ji Jos. Švehla a zjistil, že se jedná o hrob asi z 5. stol. př. Kr. Nalezl v ní 6 dutých náramků, 4 bronzové turbany ve zbytcích, 2 bronzové kroužky a asi 8—10 hliněných zdobených nádob. V jednom turbanu nalezl v kůži zabalenou lidskou dolní čelist se zdravými stoličkami.

MĚŠICE.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 152.

Ant. Václavík, Na panství měšickém na počátku 18. věku. Český jih 1882 č. 8.

Zámek vznikl z bývalé tvrze, vystavěné koncem 16. stol. nepochybně Janem Přebořovským z Kvasejovic. *Kaple* v zámku zasvěcena je sv. Janu Nep.

Školní budova je z r. 1853.

Kaple sv. Anny na „Měšickém vršku“ vystavěna byla r. 1782. Stojí na místě, kde dle staré tradice kázával M. Jan Hus za svého pobytu na blízkém Kozím hrádku. U kapličky je modřínový hájek, asi 70—80 let starý.²⁷⁾

MEZIRÍČÍ, Mezříč, lidově Medříč.

Zámek je stará budova se 4 sklepy. O jednom se bájí, že z něho vede průchod až k Božím mukám u silnice vedoucí do Dřhovic. V parku u zámku je skupina čtyř krásných *bříz bílých*,

²⁷⁾ V lese »Zástavech« nalezen byl hrneček s českými, rakouskými a štýrskými grošíky Ferdinanda II, a s tyrolskými groši Leopoldovými.

skupina tří *buků lesních*, několik pěkných *dubů* a mohutný *topol bílý*.

V lese „u Trédlu“ (Tredl-Wald) je *hraniční kámen*.

MEZNÁ, p ů v. Mezn ý.

A. Sedláček, Hrad y a zámky IV, 305.

R. Cikhart, K rodopisu Soběslavska: Mezenští z Mezného. Soběslavské Zvěsti 1908 č. 8.

Čáry a strašidla v Mezně u Soběslavě. Kraj kalicha VII, 1930, 47.

U dvora jižně ode vsi je okrouhlé místo, příkopem obklopené, zvané „na Zámečku“, kde stávala *tvrz* rodu Mezenských. Lidé však vypravují, že u Mezně stával hrad, a to na polích, kde se posud říká „na Hradě“.

Školní budova je z r. 1890.

Na návsi je *pomník padlých* ze světové války z r. 1921.

Domy čp. 3, 27 (s letopočtem 1868), 28 a 37 mají pěkné *šitý*.

Na obecním pastvišti osamělý *žulový balvan* je prý na místě, kde byli pohřbeni francouzští vojínové za napoleonských válek.²⁸⁾

MILÍČÍN, obecně Milčín.

B. Paprocký, Diadochos 1602.

Mart. Zeiler, Topographia Bohemiae. (Milczin). 1650.

A. Sedláček, Hrad y a zámky IV, 234.

Fr. Teplý, O stavu tkalcovském v Miličíně. Český jih 1895, 51, 52; 1896, 1—2.

Farní chrám Páně v Miličíně. Český jih 1896, 520.

Fr. Teplý, O cechu ševcovském v Milčíně. Český jih 1896, 15—16.

Fr. Teplý, Obnova magistrátu v Milčíně 6. října 1735. Český jih 1896, 20—22, 25. (Totéž v Českém lidu 1900).

Fr. Teplý, O škole v Miličíně. Český jih 1896, 1, 4, 5.

Fr. Teplý, O cechu zednickém v Miličíně. Český jih 1898, 34 a d.

Fr. Teplý, O ceších v Milčíně. Český jih 1898.

Fr. Teplý, Vojslav a Heřman, faráři v Miličíně 1380—1417. Čech 1898.

Fr. Teplý, Paměti starožitného města Miličina a jeho okolí.

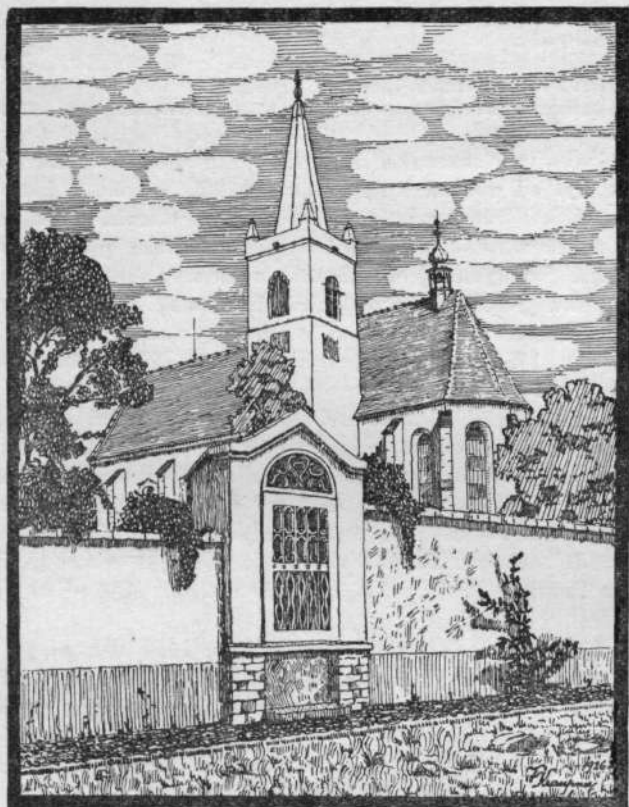
V Praze 1899. — Sborník historického kroužku II, 1899, 103.

Fr. Teplý, Z dějin Miličina. (Ukázka z předešlého). Český jih 1899, 42.

Fr. Teplý, Miličín roku 1379 (Druhá ukázka). Český jih 1899, 52.

St. F., Závět Jana Hájka, zakladatele studijního nadání pro chlapce v Miličíně. Český jih 1900, 12—14.

²⁸⁾ Před domem čp. 7 na návsi pod poraženým modřínem, kde nyní stojí kříž, našli prý před lety tři lebky a různé kosti.

Vojt. Kraupner: Kostel v Miličíně.

Fr. Teplý, Stírání souchotin na Milčínsku. Český lid XI, 1902, 156.
H. Gröss, Výpis z artikulů řeznického cechu města Miličína z r.
1666. Český jih 1905, 41

Fr. Teplý, O staré škole v Miličíně na Tábořsku. Křesťanská škola VI, 1907, 231.

Fr. Teplý, Maškara v Miličíně. Český lid XXI, 1912, 224.

R. Cihhart, Naše města: Miličín. Kraj kalicha I, 1924, 108.

Ze starých časů městečka Miličína. Kraj kalicha VII, 1930, 71.

Miličínské maškary. Kraj kalicha VII, 1930, 105.

J. V., 100 roků od velkého ohně v Miličíně. Český jih 1934, 51.

Fr. Stříbrský-Rokycký, O vzniku radnice v Miličíně. Náš kraj 1941, 47—49.

Fr. Dlouhán, Městečko při Karlově cestě. (S 8 obr.). Pražský ilustrovaný zpravodaj 1942, 39.

Svatomikulášské bratrstvo. Sto let starých zvyků svatomikulášských v Miličíně. Lidové listy 1944, 287.

Farní chrám Narození Panny Marie (původně sv. Jana Křt.) vystavěn byl od pánů z Rožmberka v l. 1380—1384 v čisté gotice, v l. 1639 a 1644 vyhořel, 1746 shořela střecha a poškozena klenba, načež v l. 1752—1754 byl přestavován a přitom znešvářen: zůstal jen gotický presbytář, ostatek nahrazen barokem. Z téhož roku je loď. Barokový oltář je z r. 1773, křtitelnice z r. 1656 (vysvěcena kardinálem Harrachem), pacifikál z r. 1742, varhany z r. 1755, cechovní korouhve od r. 1812. Stěny chrámu zdobí 8 fresek ze života Panny Marie od pražského mistra Jana Spitzera (opravených r. 1896 Řehořem z Č. Budějovic), strop má alegorické malby a obraz dvor. malíře Fr. Millera „Koronovace Panny Marie“ (1754). Od Petra Brandla má chrám dva obrazy: „Narození Panny Marie“ a „Obrácení Šavlovo“ (1739). Vítězný oblouk má nápis: *MarIae RegInae CoeLI DICata 1754*. V kostele je také řada soch: sv. Mikuláš, Dominik, Florian, Šebestian, Roch, Kosma a Damian, Jan Nep. a j. Kostel byl v l. 1896—1898 opraven.

Věž 43½ m vysoká dostavěna byla r. 1655. Na ní je zvon „Maria“ (lidově zvaný „Homolka“) z r. 1504 o váze 105 kg s nápisem: „Na milostivá léta tisícpětistíhočtvrtého — Maria ora pro nobis“.

Na *faře*, jež bývala spojena s kostelem chodbou, je portrét kardinála hrab. Harracha. Chovají se tu matriky od r. 1654.

Hřbitov přeložen byl r. 1838.

Na náměstí je *socha sv. Jana Nep.* z r. 1736 s nápisem: „Dive Joannes ora pro civitate Milczinensi“.

Na místě původního *hradu*, z něhož zbyly vysoké „šance“, býval do požáru r. 1644 panský dům, na místě tohoto pak vystavěn byl kolem r. 1696 nový zámek. Ten r. 1746 vyhořel a r. 1785 byl snižen o vrchní patro a později rozprodán (nynější „Starý zámek“). Na něm zasazena byla (1921) pamětní deska někdejšímu majiteli Miličina Kašparu Kaplířovi ze Sulevic, popravenému r. 1621 na pražském Staroměstském náměstí, s nápisem:

Kašpar Kaplíř
ze Sulevic
štat 21. 6. 1621.

Školní budova vystavěna byla na někdejší farské zahradě roku 1898.

Sokolovna vystavěna v l. 1936—1939, když na ni věnoval místní obchodník *Čeněk Kraupner* zdarma stavební místo a mnoho materiálu a sám osobně práce se účastnil. Projekt vypracoval jeho syn *Vojtěch*, stavitel, jenž vyzdobil sokolovnu obrazy svérázných staveb z okolí miličinského. R. 1947 zasazena v sokolovně jejímu původci *pamětní deska* s nápisem:

Bratru Čenku Kraupnerovi nar. 15. 2. 1867
za obětavou práci,
za zásluhy o zbudování Sokolovny,
za zkrášlení Miličina
15. 2. 1947 T. J. Sokol
Miličín.

V domě čp. 34/35 (maj. *Fantyš*) je hluboký, zčásti ve skále tesaný *sklep* s postranními šíjemi a hluboká studně, druhá pak je na dvorku.

Někdejší dvorec *Homolov* byl r. 1787 rozdělen 13 rodinám.

Na návrší *Kalvarií* (695 m), s něhož je krásný rozhled, zvaném ve 14. stol. *Hora* a v 16. stol. *Holý* nebo *Vysoký vrch*, stojí od r. 1745 *kaple* *Utrpení Páně* s obrazem *Brandlovým*. R. 1897 po poškození bleskem byla kaple nově sklenuta.

V Miličíně se narodili mistři universitní *Mikuláš* a *Jan Štastný Sudlicius* z *Miličina*, malíř *Ludvík Černý*, spisovatel *František Stříbrský*, překladatelka *Milena Illová*. Pamětní desku má tu na čp. 45 horník *František Švanda*, jenž pracoval řadu let ve Francii a ze svých úspor zanechal rodné obci přes 80.000 K, s nápisem:

Zde se narodil
František Švanda,
bývalý horník,
dárcе chudých.

Z vděčnosti věnuje město Miličín
28. 10. 1933.

R. 1923 postaven byl na rohu bývalého hřbitova při kostele *pomník* padlým v první světové válce, mohyla to z oválných ka-

menů přivezených z pastvin od Lažan, opatřená znakem republiky a nápisem: „34 padlým a zemřelým vojinům ve světové válce 1914—1918, r. 1923“.

MITROVICE.

Jiř. Mitrovická, Mitrovičtí muzikanti. Český jih 1933 č. 8.

Ve 14. stol. bylo ve vsi *vladycké sídlo*, pozdější svobodnický dvůr Žehartův z Nasevrk.²⁹⁾

V Mitrovicích se narodila (11. listopadu 1902) spisovatelka Marie *Petráňová* (pseud. *Jiřina Mitrovická*).

MLÝNY.

Fr. Hůlka, Filiální kostel sv. Kateřiny ve Mlýnech. Method XX, 1894 č. 2.

J. Bílý, Pověsti z Mlýnů pod Choustníkem. Kraj kalicha VI, 1929, 78.

Em. Smrž, Mlýny. Tamže, 79.

Em. Smrž, Z pamětní knihy obce Mlýnů. Tamže, 82.

Jindř. Hanzal, Lidová léčba a zařikávání nemocí ve Mlýnech. Kraj kalicha VII, 1930, 73.

Filiální kostel sv. Kateřiny, připomínaný již ve 14. stol., byl od r. 1402 farní. Obnoven byl r. 1609, jak hlásá nápis na kůru: „Když se psalo od narození Syna Božího 1609, jest tento chrám Boží a kostel, který dokonce spuštěn byl, zase z gruntu obnoven, věž při něm nově vystavena samým nákladem urozeného a statečného rytíře pana Jiříka Homuta z Harasova na Radenině, Choustníku a Bělé, pana kolátora téhož kostela, kterýžto chrám Boží a kostel sám milosrdný Pán Bůh rač v svém opatrování míti, aby se v něm řádně slovo Boží podle nařízení církve svaté kázati k spasení každého věrného člověka moh(lo)“. — Hlavní oltář má letopočet 1708. Staré jsou rámy dvou velkých obrazů, zbytků to postranních oltářů. V kostele je cenný obraz Matky boží a 4 cínové svícny. Na dvou je nápis: Pawel Drda-Richtář z Chrbonina do chrámu Páně Mlin S. Kateřinie v obiet 1686, na druhých dvou: I F V S A-C-F-V-S-1686.

Na věži je zvon (106 cm v průměru) s nápisem: „Leta Panye MCCCCXXII Tento zwon slit gest ke estí a chwale PaNu Buohu

²⁹⁾ U Mitrovic nalezena byla neolitická sekerka z černého kamene.

-Wssi Trogiczi a swatey Katerzynye ku pocztywostry tey wsy osady do Mlynu.“ Druhý, menší zvon má nápis: „LETA - BOZIHO - OD - NAROZENI - TISIEASEHO - AZWRTSTEHO - OSMDESTEHO - M.“

Fara bývala v čp. 26 (u Vrzalů), spojená chodbou s kostelem; posud viděti je práh ve zdi hřbitovní po zazděných dvířkách. Tamže na dvoře vykopán byl hrneček stříbrných peněz.

Kostel byl pro sešlost a nebezpečí sesutí r. 1856 úředně zavřen a teprve v násl. dvou letech opraven a znovu otevřen.

Před kostelem je kratičké lipové stromořadí z 8 lip, většinou malolistých, mladších stromů. Dvě nejbližší u kostela mají u země 6.20 a 6.80 m, v prsní výši 4.50 a 4 m v objemu. Jsou nejméně 200 let staré.

Školní budova je z r. 1897.

Ve Mlýnech se narodil (1832) historik Jan Veselý .

MOKRÁ.

E. Smrž, Mokrý. Kraj kalicha V, 1928, 83.

MORAVEČ (u Mladé Vožice).

Ve 14. a 15. stol. bylo ve vsi *vладыcké sídlo*.

Do kaple byla r. 1946 pořízena socha sv. Jana Nep. (z r. 1946). Zvonek z r. 1850 ušel za války rekvizici.

Při usedlosti Jelínkové stála do r. 1896 *lípa*, z jejíhož pařezu vyrůstalo 7 lip.

MORAVEČ (u Chotovin).

R. Hrdlička, Historicko-topografické příspěvky k dějinám těžby hor na Tábořsku a Vožicku: Dolování v Moravči u Chotovin. Staré i nové letopisy tábořské, 1930.

Rud. Ez. Cikhardt, Osada chotovinská, str. 40, 62, 68, 75. Historický úvod k obecní kronice (R. Cikhardt a R. Ez. Cikhardt) v rukopise.

Dvůr popl. byl v 14. a 15. stol. *sídlem vладыk*.

Domek čp. 10 (maj. Linhart), stará dřevěná stavba v původním stavu, býval obydlím důlního (Jana Schrimpfa 1796). Také v sousedních domcích v tomto pořadí bydlívali havíři.

Na návsi zasazeny byly r. 1927 *Masarykovy lípy*.

Na pastvišti „na Drážkách“ jsou dvě *haldy* po bývalém dolování. Také tu říkají „na šachtě“. Ve stráni prý bývaly dveře —

vhod do šachty. Také za hostincem před stodolou je znatelné místo bývalé haldy a ze sklípku hostince vedla prý chodba až do údolí k haldám. Zmínky o havířích jsou z 18. stol.

MUTICE.

R. Cikhart, Mutice, »Tábor« 1908 č. 11; 1909 č. 52.

Ve 14. a 15. stol. *vladyké sídlo*. Odtud pocházel tábořský hejtman *Pavlík z Mutic* (1424).

MYSLKOVICE, obecně Myskovice.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 306.

Frant. Neruda, Paměti Myskovic od roku 1850—1870. (Rukopis).

Zámek stojící na místě středověké tvrze vystavěn byl dle Schallera roku 1609. V něm zemřel dne 19. srpna 1901 český politik a ministr dr. Jos. Kaizl. V zahradě u zámku je nádherný exemplář *vejmutovky*, asi 100 let staré.

Kaple 14 pomocníků („Dobrá Voda“) — dle Schallerovy Topographie XIV, 131 „das bekannte Bad“ — obnovena byla r. 1844 od Antonie Neveklovské roz. Wiederspergové. V okolí je u samoty Antoše na pokraji lesa při černovickém potoce 10—12 *mohyl*, z nichž r. 1920 J. Švehla prokopal tři, ale našel než toliko něco uhlí, spálené země a střípků. Viz Tábořsko II, 34.

NÁCHOD, p ů v. Z á c h o d.

Fr. Safránek, O beresitové skále u Náchoda-vedle Tábora. Král. čes. společnost nauk 1881.

Fr. Lískovec, Homolka u vsi Náchoda blíže Tábora. Jihoč. sborník historický XIII, 1940, 119 (s mapkou a plánem).

R. Cikhart, Rod Dvořákův v Náchodě, Český jih 1941 č. 4.

R. Cikhart, K historii gruntů náchodských v Táboře. Náš kraj 1945 č. 8.

Podová kronika rodu Dvořáků. Rukopis. (R. Cikhart).

Pod Náchodem býval *młyn*, zatopený r. 1492 rybníkem Jordánem. Viz Český jih 1936 č. 15.

NASAVRKY, Nasevrky, u Mladé Vožice.

R. Cikhart, Nasevrky. »Tábor« 1908 č. 26.

R. Cikhart, Žehartové z Nasevrk. »Tábor« 1908 č. 34.

R. Cikhart, Žehartové z Nasevrk. Věstník jihočes. museí 1912 č. 4—5.

R. C., K rodopisu Žehartů z Nasevrk. Jihočes. sborník histor. I, 1928, 112.

Ve 14. a 15. stol. *sídlo vladyk*, v 16. stol. popl. dvůr Žehartů z Nasevrk.

Ve 14. a 15. stol. *sídlo vladyk*, v 16. stol. popl. dvůr Žehartů z Nasevrk.

NEDVĚDICE, p ů v. Medvědice.

Nedvědice. Soběslavské Zvěsti 1906 č. 10.

R. Cikhart, Poddání v Nedvědicích v r. 1827, Zvěsti 1907 č. 9.

R. Cikhart, Trh o »újezd nedvědicický« roku 1594. Zvěsti 1908 č. 8.
Em. Smrž, Nedvědice. Kraj kalicha V, 1928, 57.

Fil. kostel sv. Mikuláše má gotický presbytář ze 14. stol.; žebrová klenba opírá se uprostřed a v rozích o kamenné konsoly s hlavou muže, ženy a děcka. Spojení žeborů zdobí svorník s pětistou růží. Po pravé straně presbytáře je výklenek pro pontifikální sedadla, v čelní zdi vlevo za hlavním oltářem sanktuář s gotickou ozdobou. Loď původně byla také gotická, jak o tom svědčí posud obložení hlavních dveří. Na hlavním oltáři je obraz od Jos. Vojt. Hellicha. Stará je kamenná křtitelnice. Chrám byl v l. 1795—1796 restaurován. Za válek husitských obsadili kostel Táboři a bránili se z něho, používajíce ho jako pevnůstky. Kostel má podnes vzhled starých opevněných chrámů, kostelců, jež byly chrámy i pevnostmi zároveň.

Matriky počínají r. 1784.

Nedaleko kostela je *pomník padlých* ze světové války. Mimo to má ve vsi pamětní desku zdejší rodák Jan *Žalda*, popravený za okupace.³⁰⁾

Školní budova je z r. 1866.

NEMYŠL.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 359.

Fr. Teplý, Zápisky Mikuláše Franchimonta z Frankenfeldu. Čas. přátel starožit. 1910 č. 4.

Zámek ve sl. nu renesančním, původně tvrz, obklopený anglickým parkem, přestavován byl v 17. stol., kdy byla dřevěná část vystavěna z kamene, dole zřízena klenutá síň a předsíň, nahoře dvě světnice a dvě komory, nad nimi obilnice. Násl. roka shozena část proti rybníku a vystavěna světnice a komora z kamene. Zvláště rozšířen byl zámek v 19. stol. za hrab. Ferdinanda Deyma.

³⁰⁾ U Nedvědic byly nalezeny dva neolitické klíny. Na místě čp. 37. býval ovčín. Proti statku Drsovu »na Koubelce« bývala flusárna. Na místě hostince čp. 46 bylo podle tradice *sídlo vladyk* z Nedvědic.

V zámecké kapli Neposkvrněného početí Panny Marie býval zázračný obraz mariánský, náležející rodině Millesimů, který odtud přenesen byl ve slavném a velikém průvodu 8. prosince 1717 do chrámu hoštického, odtud pak 7. prosince 1724 dopraven do chrámu v Pravoníně v diecési královéhradecké.

Na dvoře na parc. 20 stojí *lipa velkolistá*, mající v prsní výši 5.50 m v objemu, asi 20 m vysoká a asi 300 let stará. V zámeckém parku je *lipová alej*, několik mohutných *dubů*, nádherné *modřiny* a několik *vejmutovek*.

V Nemyšli narodil se (1878) průmyslník Jindřich Waldes, zakladatel Waldesova musea v Praze.³¹⁾

NUZBELY (Nužbely, Nuzbly, Nužbly, pův. Neuzvedí).

Zachovala se tu *dřevěná chalupa* čp. 11 (maj. Fraant. Přívozník) s černou kuchyní.³²⁾

OBORA, V o b o r a.

R. 1928 byl postaven v obci *pomník padlým* v první světové válce, jehlanec z černého mramoru.

Na *kapli* byl až do rekvisice r. 1942 zvon s letopočtem 1758 a písmeny F A F.

OLDŘICHOV, Velký Oldřichov.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 248.

R. Cikhart, Kostel v Oldřichově. »Tábor« 1910.

Fil. kostel sv. Filipa a Jakuba (1357 farní) má gotický presbytář a sakristii. Taková byla původně i loď, jak svědčí vítězný oblouk. Fresky uvnitř kostela byly r. 1904 otlučeny. Nynější loď má dřevěný strop. Okna a oltáře jsou gotické. Na hlavním oltáři je obraz sv. Filipa a Jakuba a 6 starobylých soch. Oltáře byly r. 1944 opraveny. Na věži je zvon z r. 1568.

³¹⁾ Nad Šetkovým mlýnem našli dělníci při kopání jamek na stromky (1927) asi 20 grošů cís. Leopolda z r. 1673.

³²⁾ Schaller ve své »Topografii« XIV, str. 48, píše o Nuzbelích: »... ehemaliger Flecken, wie solches noch heut zu Tage viele hier und da in Feldern verfallene Keller und gemauerte Brunnen anzeigen.« Ve 14. stol. seděl to Držek z Nužbel (před r. 1358).

Tvrz stávala podle Schallera za Dvořákovským statkem. Sedláček pak píše, že stopy náspů a příkopů ukazují se k východu za vsí.

U plotu při hospodářství Jos. Zákostelny čp. 38 stojí *hruška*, plánička; má v prsní výši 2.40 m v objemu.

Kostrové pohřebiště u Oldřichova nebylo dosud prozkoumáno.

OLTÝNĚ.

A. Sedláček, Hrady a zámky VII, 59.

V. Zvonař, Původ Oltýně. Kraj kalicha I, 1924, 74.

Zámek (čp. 15) měl sbírky brnění, sečných i bodných zbraní, obrazů, slohový nábytek a krb se znakem Fellnerů. Zbraně zmizely r. 1945, kdy bylo zde ubytováno vojsko. Ve dvoře v 16. stol. byla vystavěna *tvrz*, čtverhranné stavení s povýšenými štíty.

Při zámku je *park*, v němž stojí 11 mohutných *dubů*, jež mají od 3.20 m do 6.80 m u země v objemu, v prsní výši pak 2.30 m do 4.35 m; dále je tu ohromný *topol bílý*, krásné *vejmutovky* a vzácný *liliovník*.

Školní budova je z r. 1897. Má pamětní desku Josefa Fellnera z Feldeggů († 1920). V majetku školy je neolitická *sekerka* ze šedozelené, tmavě žíhané břidlice.

Staré domy ve vsi: Čp. 1, zvané „Vyšohrádek“ (maj. Jos. Pejša) je dřevěná chalupa, bývalá hájovna, asi 300 let stará; čp. 2 má letopočet 1759. Je to bývalá hospoda(?).

Na hranici katastru obcí Oltyně a Olší u cesty do Hodušína stojí *kanadský topol*, mající v obvodu 4.50 m, v prsní výši 3.60 m, s korunou téměř uschlou.

V Oltyni narodil se (1875) biblista P. Antonín Špale.

PADAŘOV, P a d e ř o v.

M. Kolář, Mikuláš a Filip z Padařova. »Tábor« 1865 č. 53.

R. Cikhart, Padařov. Český jih 1916 č. 47.

J. Trojan, Alfons Štastný z Padařova. V Táboře 1923. (S historií vsi).

Na kraji vsi od strany jistebnické je *bývalý statek Alfonse Štastného*, který tu hospodařil v l. 1855—1913 a vydával tu svoje „Selské noviny“. Říkalo se mu po dřívějších majitelích „Švábovna“. Na poli u statku stojí *pomník A. Štastného* „Rozsévač“, dílo J. V. Duška z r. 1923.

Zvonek ve vsi je z r. 1750.

PASEKA u. Radkova, dvůr r. 1421 Černhlav.

Rud. Ez. Cikhardt, Osada chotovinská, str. 61.

»Tábor« 1909 č. 46.

Dvůr byl od 16. stol. sídlem zvláštního statku.

Při čp. 3 býval dle lidové tradice pivovar.

PASEKA, zašlý dvůr.

Stával mezi Moravci a Záříčím na Mladovožicku, ale r. 1542 byl již pustý.

PETROVICE.

Fr. Heyduk, Petrovice, statek v Tábořsku. »Tábor« 1883 č. 45.
R. Cikhart, Vladykové z Petrovic. Věstník jihoč. museí 1911 č. 3.

Zámek barokový je z r. 1672. V něm je mešní kaple P. Marie s freskami na stropě ze 17. stol., monstrance a missál z r. 1690. Trajer (Beschr. d. D. Budw., 660) uvádí nápis na pravé straně oltáře mešní kaple: „Eleonora de Tallemberg junctae matrimonio Woračickianae de Pabienitz ... antea matrimonio j... Comitissae de Lazuga“ a nad vchodem: „Illustrissimi Domini Francisci Leopoldi Woračický de Pabienitz Domini in Petrowitz.“ K zámku patří vila čp. 2, v níž je umístěna obecná škola.

R. 1927 postaven byl na návsi *pomník* obětem první světové války, který r. 1946 doplněn 4 jmény obětí druhé války světové.

Původní *zvonička* (zvoněk zavěšen na smrku, později jen na pahýlu) byla r. 1939 nahrazena novou, cihelnou. Zvoněk do ní daroval Ant. Cikhart, který jej také uchránil před rekvizicí.

PIKOV, pův. P y c h o v, P y k o v.

R. Cikhart, Pykov. »Tábor« 1907 č. 8.

R. C., Z minulosti gruntu čp. 6 v Pikově. Jihoč. sborník historický VI, 1933, 44.

R. Cikhart, Z minulosti Tomečkova gruntu v Pikově. Český jih 1939 č. 33.

R. Cikhart, Staré rody selské v Pikově. (Rod Zvárův. Rod Tomečkův). Jihoč. sborník hist. XVI, 1947 13.

V úvoze před statkem Tomečkovým stojí *kamenný křížek* s nápisem: KDO TADI PUGDES POMODLI SE OČENÁŠ 1759.

Při silnici od Kostelce do Řevnova je alej více než 60 vlašských *topolů* asi 28 m vysokých. V objemu mají 3.20—3.40 m. Stáří je asi 120 let.

PIVOVARY, pův. Starý Pivovar,

osádka vznikla na místě někdejšího staršího pivovaru panství choustnického.

PLANÁ NAD LUŽNICÍ.

L. Pavel, Planá nad Lužnicí. V Plané 1922.

President Masaryk v Plané n. L. Kraj kalicha VII, 1930, 91.

Kostel sv. Václava (již r. 1357 farní) byl r. 1666 znovu s farou obnoven a zvětšen. Věž postavena r. 1796 a opravena 1910. Nad presbytářem je sanktusová věžička. Portál kostelní je z r. 1823. Na vnější zdi nad postranním vchodem do kostela je kamenný relief sv. Václava, dílo J. V. Duška (1939), Na hlavním oltáři je Mathauserův obraz sv. Václava (1900), obrazy na postranních oltářích (Neposkvrněného početí P. Marie, sv. Matěje a menším sv. Josefa) jsou od J. V. Myslivečka (1862), od něhož je i kopie Führichovy Křížové cesty. V presbytáři je zarámovaný obraz sv. Lukáše na plechu, v lodi nad zadním oknem obraz Bolestné Madonny od italské malířky Almy de la Vera (1899). Velký obraz Vzkříšení Páně na dřevě malovaný je asi ze 17. stol. a byl sem darován knížetem z Lobkovic r. 1862. Nástrovní malba sv. Václava a znaků českých zemí je od Fra. Panteleona z řádu benediktinského. Na řezaném barokovém podstavci proti kazatelně je soška Kristova od Č. Vosmíka. Pozoruhodny jsou i barokní kazatelna (asi z r. 1815), pískovcová křtitelnice (1856) s barokní soškou sv. Jana Křt. a řezaná baroková mříž na kruchtě. Na věži je zvon Umíráček z r. 1654 s reliefem sv. Michala, přelítý r. 1860 K. Bellmannem v Praze.

Farní budova je jednopatrová s mansardovou střechou. V pokoji je ozdobný věžovitý krb, v kanceláři dvě empirové skříně z 18 stol. Jsou tu uloženy matriky a zádušní účty od r. 1666, farní kronika založená r. 1836 farářem Jos. Gewinnerem, z knih zejména Balbínova *Diva montis sancti* (1665) a *Bohemia docta* (1780), Jana Weislingera *Friss Vogel oder stirb* (1728), *Biblia sacra* (1763), *Bibli česká* (1771), *Slovník latin.-německý a něm.-latinský* (1774), Pelclova německá *Nová kronika* (1774), 43 svazků kázání, jeden od Fr. Žalkovského ze Žalkovic, faráře chýnovského (1696), jiný od jesuity P. Osoria (1598), *Poselkyně starých příběhů českých* (1698) a j.

Na hřbitově povšimnutí zaslouží pískovcový pomník faráře Jana Hanykýře († 1830).

Na *školní budově* (z r. 1937) zasazena byla r. 1946 pamětní deska odb. učiteli Jos. Hofmannovi, popravenému 1944 v Drážďanech. Před školou stojí od r. 1921 *pomník* padlých v první světové válce, krásné dílo J. V. Duška.

Před vilou pí. Barhoňové, v níž bydlel prezident T. G. Masaryk (1920), umístěna byla r. 1925 *pamětní deska*, r. 1937 před vilou postaven vřusný pomník s jeho bustou, rovněž dílo J. V. Duška.

U silnice ke Strkovu stojí baroková *kaple sv. Barbory*, postavená r. 1691.

Na pokraji lesa Holečka při silnici k Ústrašicům je Husův památník z r. 1919. Vedle státní silnice a v lese Hůrkách jsou dřevěné *kříže*, kde prý pohřbeni byli ruští (dle jiných francouzští) vojáci.

Planá je rodištěm spisovatele dr. Edv. Čermáka (nar. 1832).³³⁾

PODOLÍ.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 294.

R. C., Rod Cikhartův v Podolí, Český jih 1941 č. 10.

Turz stávala na místě býv. hospody (čp. 9) při silnici do Mladé Vožice. Zašla po připojení statku k panství chýnovskému (1551). Zůstaly po ní sklepy.

Ve vsi zachovalo se několik *dřevěných staveb*: čp. 4, 12, 14.

Na parc. č. 22 na dvorku domku Bohuslávková čp. 1 stojí *lípa velkolistá*, asi 20 m vysoká, mající v prsní výši 4 m v objemu, asi 250 let stará, chráněná Památkovým úřadem.

PODOLÍ u Malšic.

Časopis přátel starožitností XXVIII, 1920, 24.

Popl. dvůr Podol neb Podolí u Skrýchova zachoval jméno někdejší vsi, jež se připomíná r. 1354 u Příběnic a 1596 u Želče. Schallerův Jan z Podole na Maršově (Topographie d. Koen. Boehm. XIV, 134) z r. 1351 nepsal se po této vsi.

³³⁾ R. 1869 nalezeno bylo u Plané pohanské pohřebiště, posud blíže neprozkoumané, a r. 1869 nalezeny v hlíněném hrnečku groše krále Václava IV.

POHNANEC.

U stavení Jos. Malenínského stojí tři lípy, jedna stažená pásem.

POHNÁNÍ.

R. Cihhart, Ze staré školy. (Pohnání). Jihočeský kraj 1935 č. 9.
Fr. Lískovec, Kostelní věž v Pohnání — vzácná památka. Náš kraj 1941 č. 43.

RMT (Robert Mixa Táboran), Vesnička Pohnání. »Palcát« 1945 č. 39-40.

Fr. Lískovec, A ještě o Pohnání. »Palcát« 1945 č. 42.

Farní kostel sv. Prokopa byl původně románský, ale r. 1714 byl nově vystavěn, takže zůstala jenom románská věž. Stojí na kopečku uprostřed vsi na hřbitově obehnaném zdí a sloužil zřejmě jako kostelec (opevněný kostel) ve starších dobách. Na hlavním oltáři je Maixnerův obraz z r. 1881. V kostele je bohatě článkovaná kamenná *křtitelnice* v podobě kalicha; soška Vzkříšení, darovaná r. 1791 hrab. Deymovou z Votic, je ve faře. Varhany postavil t. r. Josef Horák z Dalšic na Moravě.

Věž má 8 románských okének sdružených, zvenčí však zčásti zastavěných, pod nimiž je ještě řada trojokenních otvorů úplně zazděných. Sloupky oken jsou primitivní, bez obvyklých hlavic. Ve zdi, jež je 1.30 m tlustá, je na stranu západní *střílna*.

Jediný zvon má nápis: Deo Opt. Max. annum MDCXXXIII et d. Ferdinando III. Regnum Boh. auspiciantibus fusa est haec campana Pragae in Monasterio Slovanensi ad gloriam imprimis defet honorem ipsius S. S. Procopi et Nicolai ecclesianorum sumptibus sub Johanne Udalrico duce Crumloviensi principeo de Eggenbergensi ipsorum Pohnanorum tunc Dno, permathomam Frycz campanarii Raudnicenii.

Fara stávala původně tam, kde je stodola a zahrada při čp. 12, kde se říká „na Farářce“. Zazděné dveře v kostele a proti nim ve zdi hřbitovní ukazují, že tudy byl původní vchod od fary do kostela. Matriky počínají r. 1787.

Dům čp. 1 proti kostelu vedle fary, nyní majetek Blažeje Kříže, má barokní štít. Podle domnění stojí na místě bývalého sídla vladyk z Pohnání.

Školní budova v nynější úpravě je od r. 1891. Škola byla založena r. 1821.

Na hřbitově na východní straně kostela je *kaple* z r. 1794 s oltářním obrazem sv. Jana a Pavla (z r. 1675).

Na pozemku Bohumila Babického hned za vsí zvaném „Na krchůvku“ (jinak „na Vejhoně“) nalezeny byly při kopání vodovodního vedení v květnu 1947 lidské kosti ve větším množství, jež uloženy v šachtě vedoucí napříč polem, patrně za některé epidemie.

POJBUKY, pův. P obibuky, Podbuky.

Ve 14. stol. bylo ve vsi *vladycké sídlo*.

Školní budova je z r. 1906.

Kaple sv. Anny s vížkou o dvou cibulovitých báníkách byla nově vystavěna r. 1937. V přední stěně zasazena byla *pamětní deska* se jmény 7 padlých vojáků ze zdejší obce v první světové válce.

Zbytky tvrze Polánky.

Fot. říd. uč. Jan Broukal.

POLÁNKA (u Ratibořských Hor).

A. Sedláček, *Hrady a zámky IV*, 292.

R. Cíkhart, *Tvrz Polánka v Tábořsku*. (S plánem a vyobr.).
Jihoč. sborník historický VII, 1934, 11. (Též samost. otisk).

Sloupová chodba na Polánce.

Fot. říd. uč. Jan Broukal.

Ve východní straně dvora je dvojí stavení k sobě připojené. Severní, průčelím obrácené proti rybníčku, má dva štítů a v rohu polookrouhlou baštu, zvanou Petráňka, na vnější straně 2 pilíře. Venkovská východní strana má 4 pilíře a posud také lze znáti stopy příkopu. — Druhé stavení, v němž jsou dole chlévy a nahoře sýpky (nikoli seník), má v přízemí klenutou sloupovou chodbu, zpevněnou později (v 16. stol.) pěti pilíři. Na té straně bývala pavlač a posud dobře znáti je zazděná okna a vchod. Ostatní části staré *tvrze*, jak ji popisuje A. Sedláček, jsou již odstraněny a nahrazeny novými budovami hospodářskými i obydlím majitele a čeledi. Při zařizování jímky na vodu a kladení reur přišlo se na piloty ze silných kmenů.

Bývalá *vesnička*, rozkládající se „na Ohradách“, úplně zanikla.

POLÁNKA u Chotovin.

Rud. Ez. Cikhardt, Osada chotovinská, str. 73.

Zápis o prodej purkrechtního dvora v Polánce u Chotovin, Jihoč. sborník historický XII, 1939, 30.

POTALOV, zašlá ves.

Ves Potalov s lesem Potalovským připomínají se na panství Příběnickém r. 1379. Ves zašla za válek husitských. Arch. Fr. Teplý (Körbrovo Král. České, Jihových. Čechy, 39) určuje její polohu „za Vysokou v poloze Obora pod lesem Kukla“. R. 1596 byl tu již toliko les. — A. Chleborád v „Popisu okr. bechyňského“ (str. 493) píše, že „památkou na tuto zmizelou osadu jest pouze jméno, tradice starých a nasvědčující tomu zbytky zdiva, které se objevují při kácení lesa, a stará, zasypaná studna“.

PRUDICE.

Stavení zvané „Zámeček“ má letopočet 1783. Místnosti jsou vesměs klenuté a také se tu zachovala stará vlašská kuchyně. Zde podle místní tradice bývalo sídlo vladyk z Prudic.

U bývalého statku Křemenova je stará *stodola* s vysekaným gotickým letopočtem 1636. Také sýpka je stará.

Za starou roubenou stodolou při čp. 8 (maj. Alois Smrčka) stojí dvě *malolisté lípy*, 20 m vysoké; mají u země 4.90 a 7.80 m, ve výši 1.30 m pak 3 m a 4.55 m v objemu.

PŘEHOŘOV.

Fr. Heyduk, Přehořov. Český jih 1878 č. 32.

Přehořovsko. Soběslavské Zvěsti 1907 č. 4—5.

Ckt. O rodu Přehořovských z Kvasejovic. Zvěsti 1906 č. 1.

V. Kadlec, Brána v Přehořově a co s ní souviselo, (S plánem Přehořova z r. 1828). Jihoč. sborník historický XIII, 1940, 19.

TVZ přestavěl r. 1629 Václav Prokecius ze Šneberka na renesanční zámek, který byl r. 1845 opět nově přebudován a přistavěna dvě bočná křídla.

Na parc. č. 6 při ohbí okresní silnice na návsi proti statku čp. 2 byly objeveny zbytky základů původního *vladyckého dvora*, na parc. 40/1 stopy středověkého zdiva; nalezen tu i popel a tuhované střepy, železná přezka, půlka podkovy a zbytky dřeva.³⁴⁾

³⁴⁾ Při zámku proti domu čp. 12 bývala zájezdní panská hospoda, od konce 19. stol. byty deputátníků. R. 1907 vyhořela a pak zmizela beze stopy. Bývalý pivovar vznikl v l. 1815—1825, kdy Kryštof z André vykoupil 4 chalupy na pravém břehu potoka a přenesl je na prostranství zvané Rajčul.

Stará stodola v Prudicích.

Fot. Jaroslav Špaček.

Kapli sv. Anny vystavěl r. 1695 Václav Ant. Netolický z Eisenberka na Přebořově původně s nízkým přístavkem, který byl r. 1834 zvýšen. Obrazy křížové cesty maloval Bedřich Kamaryt. Na severní straně vně kostelíka pod starou lipou při kostelní zdi je *hrobka* Konstantina šl. z Elsenwangerů.

Na hrázi rybníka Smíchovce je dvojice staletých *dubů* (na parc. 63), jež mají v obvodu 4.15 a 4.20 m a výšky 25 a 24 m.

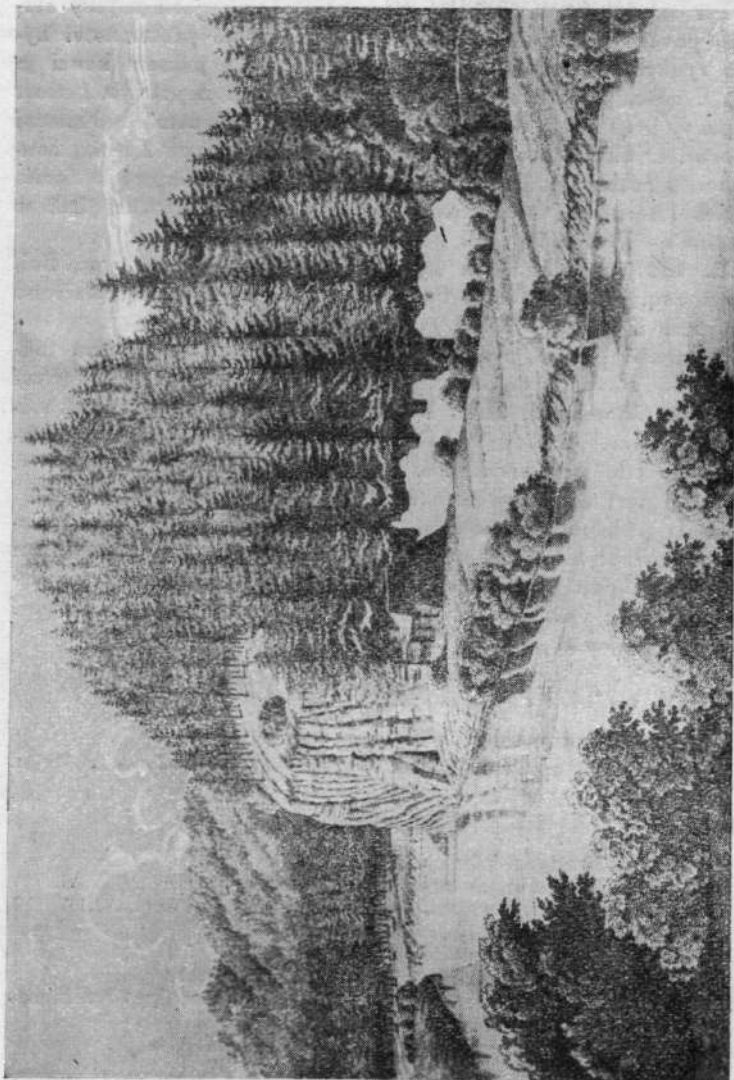
R. 1924 zbudován byl v obci *pomník* obětem první světové války a r. 1934 zasazena pamětní deska na rodném domě prof. dr. Karla *Kadlece*.

Vpravo od cesty, jež vede od kamenného mostku k prvnímu kříži, mezi dvěma břázkami, jsou prý *francouzské hroby*, ač nejasná místní tradice mluví také o hrobech pruských.

PŘIBĚNICE.

- Fr. A. Heber, Böhmens Burgen, Vesten u. Bergschlösser, 1847, V, 137.
- A. N. Vlasák, Hrad Příběnice. Lumír 1859.
- A. Sedláček, Příběnice. Český jih 1876, 1. (Těž samost. otisk).
- Ant. Drachovský, Příběnice. (Povídka). »Tábor« 1869.
- Hanuš M. Novodvorský, Noc na Příběnicích. Český jih 1879, 51.
- Hanuš M. Novodvorský, Kříž na Hrádku. (Příběničákách). Český jih 1880, 31.
- Jan Máchal, Skizza z výletu na Příběnice. Český jih 1880.
- A. Sedláček, Průvodce po památných místech okolí tábořského: I. Příběnice. V Táboře.
- A. Sedláček, Hrady a zámky VII, 60. (Se 2 plánky a 12 vyobr.).
- Fr. D. Zenkl, Příběnice. V Táboře.
- Fr. Ventura, Příběnice. Tábor 1920, 44—45.
- Dobytí hradu Příběnic. Z Lacinovy »Kroniky«. Čítanka »Krajem Táborů«, 37.
- V. Červenka, Strašidlo na Příběnicích. Kraj kalicha I, 1924, 30. -tt-, Příběnice. Stráž na Táboře 1927, 5.
- V. J. K. Boušek, Příběnice. Stráž na Táboře 1928, 7—8.
- R. Cíkhart, Naše hrady: Příběnice. Kraj kalicha V, 1928, 70.
- Příběnice. Podle A. Daňka. Náš kraj 1933, 25.
- Jos. Pavel, Pověsti českých hradů a zámků, str. 377—384.
- Jos. Pavel, Ve stínu českých hradů, str. 25.
- Jos. Ueberhuber, První výlety do Příběnic. Český jih 1938, 30.
- R. C., Vykopávky na Příběnicích. Jihočes. sborník historický XIII, 1940, 140.
- Ant. Benda, Hrady země české, 1942, 164.

Od strany malšické přichází se na panské *popluží*, na němž je zanesená nádržka a nad ní studánka, pak ssutiny čtverhranné *věže* a od nich k sv. základy *dlouhého stavení*. Za tím byl dvůr a stavby dřevěné. Příkopem odděleno je *předhradí* někdy s hospodářskými budovami, druhým pak, ve skále dělaným, vlastní *hradiště*. Odtud k cestě vedla *hradební zeď*, navazující na hradbu městečka. Tu také bývala *brána*, střežící vchod do městečka. Na hradišti je spodek osmihranné (nikoli šestihranné) *věže*. Jiná, čtverhranná *vížka*, stávala na výstupku nad řekou, za ní pak byl malý dvorek a posléz budova, považovaná dosud za *palác*. V l. 1939—1941 podnikl tu výzkum dr. Frant. Kroupa a odkryl 35 m zdiva, 4 pilíře a 2 vchody do místností. Zdá se, že palác spíše býval v tehdy odkryté velké místnosti, v druhé pak, poblíž oné, že bývala *kaple sv. Vojtěcha*, nadaná r. 1386 odpustky. Z té asi bude kamení zdobně přitesané, porůznu nalezené.

Příběnice r. 1846.

Z díla Fr. Al. Hebra: Böhmen's Burgen, Vesten und Bergschlösser (1847). — Fot. Šachtl & Voseček v. Táboře.

Při cestě k městečku, jež mívalo 21 domů, jsou zbytky stavení, považovaného za špitál. Nynější ohrazené prostranství bývalo *rynkem* a stávala tu dřevěná stavení. Na jednom konci je zbytek věže, při níž bývala brána. Od té vedl nepochybně most na pravý břeh řeky. Poblíž je jiné stavení se sklepem, snad obecní *pivovar*. Druhý konec rynku vybíhá v ulici, zvanou *Latrán*, souběžnou s řekou, se zbytky venkovské hradby a některých domů, větších i menších, mezi nimiž asi vedla ulička k mostu, jímž se chodilo na Přiběničky. Při něm někde byl *mlýn*.

R. 1947 podniknut tu byl nový výzkum, řízený Ing. Bol. Menclovou, při němž objeveny některé detaily staveb a vyměřeno a zakresleno všechno zdivo v městečku.

V menším hradě, zvaném *Přiběničky* nebo *Hrádek*, jsou toliko zbytky zdiva okrouhlé věže. Našly se tu železné dveře (nyní v museu tábořském). Hrad byl oddělen *příkopem*, za nímž stávala *kaple sv. Jiří*, od r. 1417 farní. Druhým *příkopem* a náspelem bylo odděleno *předhradí*. Kde bývaly dvě panské sladovny, jež se tu jmenují, nelze již určit.

Skála přiběnická, kolem níž se přichází od Tábora, má vzácné *rostlinstvo*: tařici skalní, lomikámen trsnatý, lilii zlatohlavou a j. Při vchodu do městečka je *Korandův dub*, bouří zbavený koruny, přece však 27 m vysoký, asi 150 let starý. Má u země 4.30 m v objemu.

PSÁROV, ve 14. stol. P s á ř.

Školní budova je od r. 1925, opravena r. 1946.

Kaple v obci opravena r. 1929. Zvon byl r. 1942 zrekvirován.

RADENÍN.

A. Sedláček, Hrad a zámky IV, 319.

Fr. Vl. Krch, Radenínské zvony. (Báseň). Český jih 1891, 26.

R. Cíkhart, Náhrobky v kostele Radenínském. »Tábor« 1907, 16.

R. Cíkhart, Radenín. »Tábor« 1908, 2.

R. Cíkhart, Radenín. Věstník jihočes. musej I, 1910, 2.

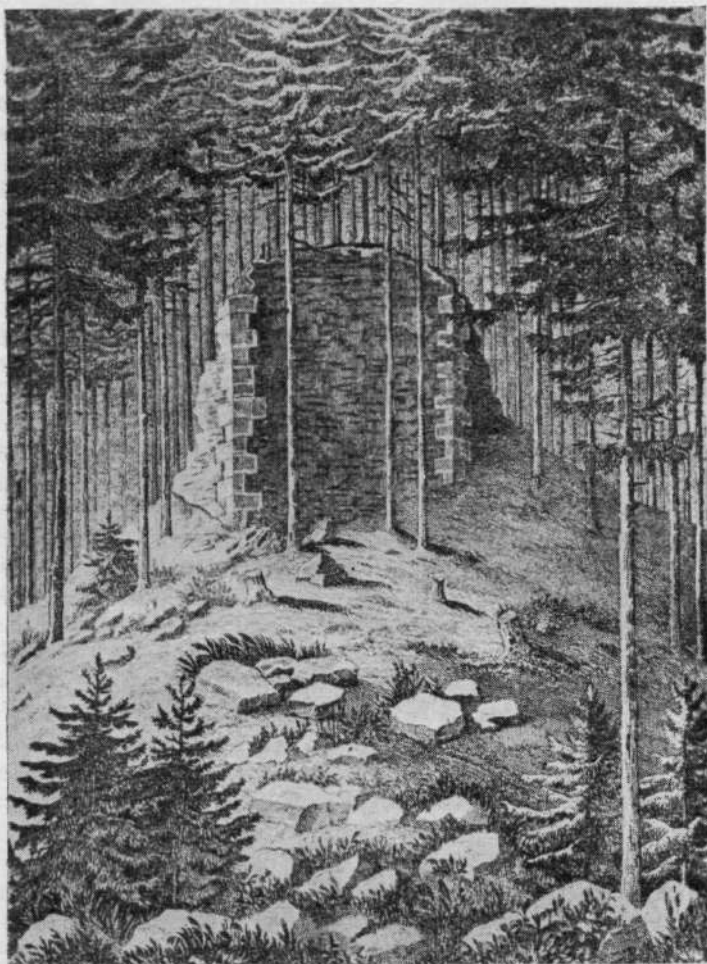
R. Cíkhart, Na Radeníně. Kraj kalicha II, 1925, 152.

Fr. Teplý, Na Radeníně po smrti paní Zuzany Černínové z Hara-sova. Časopis Spol přátel starož, 1928, 3.

O. Lederer, Z dávných dob. Kraj kalicha VI, 1929, 8.

O. Lederer, Radenín. Kraj kalicha VI, 1929, 37.

R. Cíkhart, Radenínské náhrobky. Jihočes. sborník hist. XIV, 1941, 61.

Věž na Příběnicích.

Z dřla Fr. Al. Hebra: Böhmens Burgen, Vesten und Bergschlösser (1847).

Fot. Šechtl & Voseček v Táboře.

(Mnoho zpráv o Radenínu má Fr. Dvorský, Zuzana Černínová z Harasova, 1886 a Fr. Teplý, Hospodářská korespondence Martina Škvoreckého, 1929).

Fil. kostel sv. Markety (r. 1369 farní) stojí na povýšeném místě v ohradě hřbitovní jako kostelec (opevněný kostel, který poskytoval ochrany za vpádu nepřátel). Kostel je gotický, s barokovým oltářem. K němu přistavěna byla r. 1732 od hrab. Ferdinanda Desfours *kaple sv. Barbory* s barokovým oltářem a pěknou kopulí, na jejíchž stěnách jsou obrazy čtyř posledních věcí člověka.

Kostel překvapuje množstvím *náhrobků*, jež dal hrabě Eugen Černín z Chudenic r. 1853 vyzdvihnouti z dlažby a vsaditi ke stěnám chrámu. U hlavního oltáře jsou po straně náhrobky Humprechta nejstaršího Černína z Chudenic († 1632) a jeho choti Anny Polyxeny Voračické z Paběnic († 1632), naproti nim náhrobky Jiřího Homuta z Harasova († 1616) a Jana staršího Černína z Chudenic († 1642), v témže pořadí náhrobek Alžběty Homutové z Cimburka a Tovačova († 1622), a její dcery, ušlechtilé Zuzany Černínové z Harasova († 1654), tento jediný s latinským nápisem: *Hic iacet ilina dna dna Susanna baronisa Cernina nata Homutiana de Harasov, dna in Radenin, Chaustnik, Mitrovitz et Costenblat. Obiit XXII febr. anno MDCLIV. Requiescat in pace miseri cordiam dei dic lector. R. 1855 byla hrobka její otevřena, ale kromě zlatého prstýnku a zbytky křížku a růžence nebylo ničeho nalezeno. Na téže straně je ještě náhrobek Johanky Olbramové ze Štětkře, obráceně vsazený († 1613). Ve zdi za oltářem zasazeny jsou náhrobky synů Jiříka Homuta z Harasova Kryštofa, Pavla, Adama a Bedřicha, Žofie Valburgy hrab. Desfours a jeden se znakem vlka (snad Johanky Eusebie Vlkové z Kvítkova n Radeníně † 1624).*

Na kostelní věži je *zvon* z r. 1610, asi 6 q těžký, darovaný Jiříkem Homutem z Harasova a jeho chotí Alžbětou z Cimburka; druhý stejně úpravy byl za první světové války zrekvirován.

Zámek povstal ze staré tvrze. Má širší základy než je přízemí a poschodí a řimsu ze 16. stol. Za zámek jsou podzemní chodby (?). Také se tu zachovaly posud zbytky hradebních zdí, klenutý průjezd a dvě brány do dvorského okrsku vedoucí. V zámku jsou sbírky starožitností, zbraní a olejomalb. Po Červené věži (cihelne?), jež se r. 1675 připomíná, není stopy. Na nádvoří

Kostel v Radeníň.

Fot. Dr. A. Z. Hnízdo.

je kašna s ozdobným kovovým krytem. Ve výklenku vedle hlavního vchodu (se znakem) je malé dělo. Mezi zámkem a parkem vroubí silnici 27 vzrostlých koňských *kaštanů*.

Proti kostelu je zámecká hrobka, u níž jsou dvě kamenné *sochy*: na levé straně sv. František de Paula z r. 1717, na pravé Jan Nep. z r. 1727. U hrobky stojí dvě mohutné *lípy velkolisté* a naproti ní čtyři *čtyři malolisté*, vesměs pěkné, vzrostlé stromy.

Na parc. 1008/1 stojící 4 *lípy* mají v prsní výši 2.20, 2.60, 2.65 a 2.70 v objemu, ony dvě na parc. 12 v objemu 2.55 a 2.65 m, jedna vyzděná. Stáří odhaduje se na 250 let.

U odbočky se silnice choustnické k Dlouhé Lhotě stojí *kříž*, kde prý r. 1813 zabynula francouzská rodina (nebo francouzští vojáci) v tehdejších bažinách.

Na úbočí kopečů mezi Radeníňem a Choustníkem bývaly podle Sommerovy Topographie (X, 15) hojné *zlaté sejpy*.

Původní *školní budova* z r. 1854 vyhořela (1869), načež vystavěna byla nynější jednopatrová budova.

Na parc. č. 468 v lese „Bažantnici“ je *dub*, mající asi 3 m v objemu a 3 m výšky.

Na okraji Radenína při silnici v Chýnovu je mohutná planá jabloň, mající v prsní výši 2.45 m v objemu.

V Radeníně narodil se český kronikář mistr Přebík Pulkava z Radenína († 1380), básník Oskar Lederer (1903) a žurnalista Gustav Winter (1889).

RADIMOV.

V lese u myslivny je skupinka asi 56 *mohylek* bez popelnic a milodarů. Zevrubný popis podal Jos. Švehla: Tábořsko II, 32.

Ve 14. stol. bylo v Radimově *sidlo* jedné větve pánů ze Želče, později popl. dvůr.

Nedaleko myslivny je *mezník* panství želečského se znakem pernětejským a letopočtem 1690.³⁵⁾

RADIMOVICE u Tábora.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 151.

R. Cíkhart, Z minulosti Tábořských Radimovic. Jihoč. sbor. hist. III, 1930, 23.

R. Cíkhart, Soupisy poddaných tábořských ze XVII. století. Tamže, XIII, 1940, 128.

Na kopci u rybníka Podedvorníka posud jsou patrné stopy příkopů a valů bývalé *tvrze*. Napájely bývaly vodou z rybníků nade tvrzi. Čtverhranné stavení tvrze obeháno bylo plotem na kolech vráženým. Ke tvrzi přijíždělo se poplužním dvorem (nyní statek čp. 1 „u Dvořáků“). Na tvrzišti nalezl Jos. Švehla (1905) úlomek železné rukavice, rukojeť klíče s gotickou ozdobou a úlomek nože z konce 18. stol.

Školní budova je z r. 1900.

RADIMOVICE u Želče.

V Radimovicích narodil se (1853) spisovatel Josef Machoň.³⁶⁾

³⁵⁾ U Radimova nalezen byl kamenný mlat.

³⁶⁾ R. 1909 nalezen byl nablízku hrneček s více než 300 kusy stříbrných mincí a mosazným prstýnkem ze 17. stol. — Podle jedné zprávy byl prý zde při lovení rybníka nalezen *palcát*, o němž lidé vypravovali, že jej tu ztratil Žižka.

RADKOV.

- R. Cikhart, Radkov. »Tábor« 1907, 9.
 R. Cikhart, Radkov, »Tábor« 1908, 6—7. (Tež samost, otisk).
 R. Cikhart, Zkazky z Radkova a okolí. Věstník jihočes. musej 1911, 1.
 Rud. Ez. Cikhardt, Hospodářské poměry v Radkově r. 1713. Kraj kalicha IV, 1927, 153.
 Rud. Ez. Cikhardt, Osada chotovinská, str. 43, 61, 68.
 R. Hrdlička, Hospoda v Balkově Lhotě a Radkově. Staré a nové letopisy tábořské, seš. 18.
 R. Cikhart, Z dějin školy v Radkově. Český jih 1934 34.
 R. Cikhart, Staré rodiny radkovské. Český jih 1936 42
 R. Cikhart, Z historie gruntů v Radkově. Český jih 1941, 26.
 R. Cikhart, Z minulosti Radkova na Tábořsku. Jihočes. sborník hist. XV, 1946, 16. (Tež samost, otisk).

Na domku čp. 42 zasazena a r. 1946 znovu odhalena *pamětní deska* Františku Halamovi, padlému v bitvě u Zborova (1917).

Školní budova z r. 1859 byla přestavěna r. 1875.

Na návrší „Vápenkách“ nade vsí vpravo od cesty z Radkova na Kostelec vedoucí bývala (ještě r. 1842) *vápenka*. Na jednom poli „na Vápenkách“ byla r. 1894 vyorána kostra.

V Radkově narodil se v čp. 16 (1867) posl. Jos. *Bukvaj*, jenž dal podnět ke zřízení velikého pomníku Žižkova u Sodoměře.³⁷⁾

RADOSTOVICE.

- A. Sedláček, Hradý a zámky IV, 244.
 A. Vogler, Boží muka u Radostovic. Český jih 1895 č. 33—34.

Již ve 14. stol. bylo zde *sídlo vladycké*, před r. 1560 pak vystavěna ve dvoře *tvrz*.

Na sadě rolníka F. Mrázka čp. 13 stojí *lípa malolistá*, asi 18 m vysoká; má krásnou paprskovitou, až téměř vějířovitou korunu, rozloženou do průměru asi 15 m.

Mezi Radostovicemi a Pojbuky stojí Boží muka — kamenný sloup s letopočtem 166(9) na místě, kde byl téhož roku zastřelen forýr Berlín.

³⁷⁾ V čp. 6 »u Hlubočkých« (maj. Bervida) jsou kamenné chodby podobné sklepům, jež se táhnou pod stavením i zahradou. V čp. 33 nalezeny byly dvě kamenné koule velikosti 24 liberek; jedna byla naplněna železem, zalita olovem a označena písmeny V. H.

RADVANOV.

Zámeček v Radvanově je z pozdní doby, ač Radvanov byl již v 15. stol. sídlem vladyckým. Na něm narodil se 6. ledna 1756 vlastenecký setník Jan Jeník rytíř z Bratřic, jemuž zde byla r. 1936 zasazena pamětní deska s reliefem, dílo kočovského rodáka, akad. sochaře Jana Klímy.

RAŠOVICE.

R. Cikhart, Rašovice. »Tábor« 1908 č. 26.

R. Cikhart, Rašovice. Český jih 1913 č. 40—41.

R. Cikhart, Rašovcové z Rašovic. Jihočes. sborník histor. X, 1937, 41.

Zámeček vznikl v dobách pozdních na místě někdejšího, již ve 14. stol. připomínaného sídla vladyckého. Při jeho přestavbě byla zrušena někdejší zámecká kaple. Na zahradě jsou dvě nádherné, mohutné *břízy bílé* a dvě srostlé *lípy malolisté*.

U cesty k Muticům je *lípa malolistá*, asi 200 let stará, jež má u země 3.75 cm v objemu a asi 22 m výšky. Zbyla ze dvou lip, jež stály s obou stran křížku, ale z nichž jedna byla vichřicí r. 1939 vyvrácena.

RATIBOŘICE STARÉ.

J. Trajer, Beschreibung d. D. Budweis, 744

A. Sedláček, Staré zprávy o farách v Čechách. Method VI, 20.

Fil. kostel sv. Bartoloměje (již r. 1369 farní) dne 12. července 1849 vyhořel, načež znova i s věží byl obnoven. R. 1942 odvezeny odtud oba zvony. Kostel byl 1941 opraven a r. 1946 dána do něho terakotová křížová cesta, pořízená z daru rodiny Marešovy v Podolí.

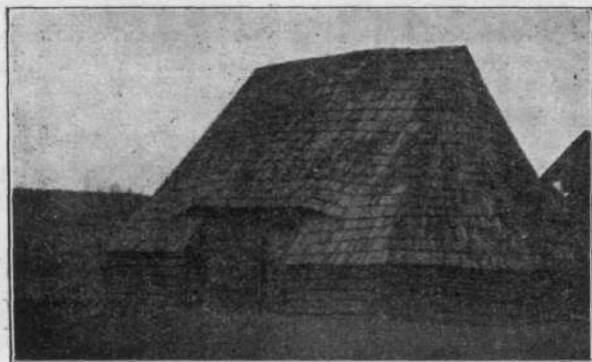
Na severní straně návsi je *řada domů* (čp. 1—9), jednotného rázu, vesměs zděných; *dřevěná stavení* zachovala se při čp. 15 a 18.

U vsi je slabé ložisko stříbrné rudy. Býval tu důl sv. Kateřiny (knížecí) a sv. Prokopa (císařský).

RODNÁ, p ů v. R o ě n ý.

Pověsti z Rodné. Kraj kalicha III, 85; IV, 10.

Jižně ode vsi v trati „V křovici“ našel rolník Jos. Heřmánek (čp. 10) v červenci 1947 pod velikým kamenem 15 stříbr-

Stodola
v Rodné.

Fot. odb. uč.
Jos. Vřkoč.

ných pražských *grošů* a 3 malé penízky zvané *Parvus* se střepinami nádoby, v níž byly původně uloženy. Na tom místě rostly dříve velké duby.

Stará osmiboká dřevěná *stodola*, krytá šindelem, s nízkými pobočnými stěnami, za to však vysokou střechou, vyobrazena je v *Kraji kalicha V*, 1928, 65³⁸).

Na rozhraní zahrad od čp. 14 a 15 stojí krásná *lípa malolistá*, mající u země 4.70 m, v prsní výši 3.20 m v objemu.

ROUDNÁ, R o u d n ý.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 307.

Trz vystavěná v 16. stol. i s „nedohotoveným“ pivovarem (1616) úplně zanikla.

Památník padlých z první světové války byl přes německou okupaci ukryt a r. 1945 nově odhalen. Byla k němu přidána nová deska se jmény obětí nacismu.

Na pozemku zv. „*Michalka*“ (asi čtvrt hod. k Táboru) býval zájezdní *hostinec*, srovnaný se zemí. Majitel pozemku Chochol přišel na zbytky zdiva.

V Roudné bývala *poštovní stanice*.

³⁸⁾ Na poli »V pastvištích« nalezena byla (1942) kamenná šekerka ze šedozelené břidlice, 11 cm dlouhá a u ostří 5 cm široká.

O samotě *Zářecký* děje se zmínka v tržové smlouvě r. 1594, kdy Petr Vok z Rožmberka prodal obci Soběslavské ves Roudný „s tím člověkem s druhé strany řeky“. Od 18. stol. připomíná se na ní rod Tupých. (První Jakub nar. 1764).

Od Roudné k Janovu vede stromořadí asi 144 lip, vysázené r. 1890.

RZAVÁ, Z r z a v á, pův. R z a v ý.

- A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 353.
- R. Cikhart, Lapáčekové ze Rzávého, »Tábor« 1907 č. 14.
- R. Ez. Cikhardt, Osada chotovinská, str. 40.
- R. C., K rodopisu vladky »ze Rzávého«, Jihoč. sbor. historický XI, 1938, 61.

Tvrz stávala na poli „na zámku“, naležejícím ke gruntu Procházkovu. Podle zprávy R. Hrdličky (Staré i nové letopisy tábořské, seš. 25, 1932) „při orání na poli v místech bývalé tvrže přišlo se na různé předměty, zbraně, podkovy, nádoby, mince atd. Nalezena prý tu dýka s pěknou rukojetí... Také tu dobyto prý přes 2 fůry cihel a nalezen i chléb“.

ŘEPEČ, Velká Řepeč.

- Jan Máchal, O pohanském pohřebišti v lese »Hatlasu« u Řepče. Český jih 1880 č. 49.
- Fr. Houska, Rodová jména v Řepči. Kraj kalicha II, 1925, 53.
- Co se vypravuje u nás v Řepči. Kraj kalicha II, 1925, 59.
- R. C., Z paměti řepečských, Český jih 1941 č. 13.

Školní budova je z r. 1872.

R. 1925 postaven byl *pomník* obětem první světové války, k němuž r. 1946 připojena *pamětní* deska šesti obětí nacismu.

V lese „Hatlasu“ je 42 *mohyl*. Dvě z nich rozkopali dr. J. Máchal, dalších 24 dr. J. Pič, jenž popsal svůj výzkum v Památkách archeologických XVII, 1898: Mohyly Bechyňské. Podle něho jde tu o hroby bojovníků, z nichž jeden pohřben s mečem a oštěpem, druhý i s párem koní a tudíž válečným vozem, kopím a dvěma oštěpy. Ze starších čili pozdních pohřbů ukazují nalezené dýky, šíp a uherský mlat na bojovníky. Viz též J. Švehla, Tábořsko II, 21—23 s obr. materiálem. R. 1923 našli učitelé školy řepečské F. Hořejš a Š. Janovský v „Hatlasu“ mohylu z doby bronzové, úplně vyžděnou, a v ní úlomky z popelnice, kosti,

bronzové náramky a jehlice. V odkrývání mohyly pokračoval t. r. prof. dr. E. Šimek a odkryl dva žárové pohřby, v nichž nalezeny úlomky popelnice, kostí, uhlí, kousky drátu a jehlicová hlavice.

ŘEVNOV, Dřevnov.

R. Cikhart, Řevnov, Jihočeský sborník historický IV, 1931, 64. Ckt. Z dějin hospody v Řevnově. Věstník jihoč. museí I, 1910 č. 3—4.

Školní budova vystavěna r. 1911. Je na ní zasazena pamětní deska říd. učitele Ludvíka *Bednáře* (1947), zemřelého v Dachau 1945.

Kaplíčka byla r. 1908 opravena.

V čp. 1 (maj. Bican) je dřevěný *špýchar* s vyřezávanými sloupky a zábradlím.

Stará chalupa „u Krejčů“ (čp. 4) vyobrazena je v „Kraji kalicha V, 1928, 67 (uhlová kresba P. Bicana).³⁹⁾

SEMLEC, tvrz u Lhoty Samoty (Lhoty za Sedlcem).

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 149: Sedlec tvrz. (S plánkem a vyobr.)

Dr. Al. Hrma, Sedlec tvrz. *Náš kraj* 1934 č. 6.

R. Cikhart, K historii tvrze sedlecké. *Český jih* 1941 č. 7.

F. A. Šubert, Z českého jihu. (Na lovu zřícenin). V Praze 1882, II. vyd. 1902.

R. Cikhart, Z historie mlýna »na Soukeníku«. *Český jih* 1936 č. 33. Odkrytí tvrze sedlecké. »Tábor« 1864 č. 11.

R. C., Výzkumné práce na tvrzišti sedleckém u Soukeníka. *Jihoč. kraj* 1936 č. 35.

F. L-vec, Tvrz Sedlec a Soukeník. *Český jih* 1936 č. 33.

Fr. Lískovec, Tvrz Sedlec. *Český jih* 1936 č. 45.

Tvrziště sedlecké na poli u mlýna Soukeníka odkryto bylo Jihočeskou společností pro zachování husitských památek 1936. Tehdy i v násled. roce bylo tu kopáno a odkryty základní zdi dvou objektů. Blíže k cestě do Lhoty (podle Sedláčka) byla vlastní tvrz, nížeji směrem ke mlýnu pak dvůr. Tvrz byla r. 1420 vyvrácena Táboři až do základů. V 16. stol. jmenují se tu dva *dvory*, jež tvořily *vísku Sedlec*.

³⁹⁾ Asi r. 1928 byl předán Jos. Švehlovi tuhový džbán, nalezený ve zdejší obci, zdobený ornamentem z vlnovek a čtverců.

Mlýn Soukeník připomíná se již r. 1379, nynější jméno však obdržel až za války třicetileté, kdy byl majetkem Jana Suchomela, soukeníka plánského. Při něm odedávna býval přívoz.²⁵⁾

SEDLÉČKO, pův. Sedlec (u Chotovin).

Rud. Ez. Cikhardt, Osada chotovinská, str. 40, 82.

Na počátku 15. stol. bylo ve vsi *vладыcké sídlo*, patrně pozdější dvůr Šišků z Jamolice a Jenšiků z Ježova.

Ve vsi zachovaly se dřevěné *špýchárky* s malými pavlačemi, s kterých se vchází dovnitř dubovými jednokřídlovými dveřmi.

„Mlýnská strouha“ pode vsí u potoka Jedlanského zachovala pamět zašlého *mlýna*.

Na mezi u pole Jana Dvořáka stojí dvě 70leté *lípy malolisté*; na jedné je zavěšen obrázek sv. Kateřiny.

SEDLÉČKO, pův. Sedlec (u Hrobů).

Popl. dvůr byl sídlem Hrobských ze Sedlče. Hrabě Rudolf Kolovrat-Krakovský († 1903) měl zde svůj znamenitý včelín, v němž odchovával matky cyperky. Včelín byl navštěvován odborníky i z ciziny.

SKALICE.

J. Švehla, Mohyly u Skalice. Výr. zpráva musea tábor. 1902 a 1903.

J. Řichlý, Předhistorické nálezy v jižních Čechách. Pam. Arch. XXI, 1906.

J. Š., Skalice. Soběslavské Zvěsti 1906 č. 6—8.

Skalice, Zvěsti 1906 č. 6.

Em. Smrž, Skalice. Kraj kalicha VII, 1929, 99.

Nalezena tu *neolitická sekerka* ze šedozelené břidlice.

Hradiště skalické bylo asi 300 kroků dlouhé a 100 kroků široké, zabírajíc místo, v němž je nyní uzavřeno 9 pop. čísel východní části vsi.

V „Zadních Kozlovech“ u cesty k Želči jsou čtyři *mohyly*, jež prozkoumal Jos. Švehla. Nalezl tu velmi cenné předměty: bron-

²⁵⁾ U mlýna nalezen byl bronzový palstav, uložený nyní v museu tábořském.

zové, pěkně zachované věderko (cistu), velkou bronzovou mísu, bronzové přezky, náramek, puklici ze štítu, ráfy kol dvoukolového vozu, 4 koňská udidla, podkovu, 4 hlavičky k sloupkům vozíku, válečnou sekerku a mečík. (Zevrubný popis a vyobr. v Tábor-sku I. c.).

Tvrziště je na Pražákově poli nad řekou na starém hradišti. V poli našlo se mnoho spálené hlíny. Tvrz byla pravděpodobně dřevěná, bez podezdívky, a proto požárem zašla. U Pražáků (čp. 21) je posud velký sklep, pozůstatek to hospodářského stavení bývalé tvrze, z něhož prý vede chodba až do „Zlaté jámy“.

Fil. kostel sv. Šimona a Judy je románský. Původní věžička byla r. 1870 snesena, kostel zaklenut a přistavěna samostatná věž. Na hlavním oltáři je obraz od Bedř. Kamaryta, barokový oltář sám pochází z chrámu sv. Víta v Soběslavi. V kostele jsou dva velké cínové svícny s nápisem: Jan Waňků ze Skalice dal tento svícen tomuto chrámu L. P. 1588. Na věži je *zvon* s latin. nápisem: *Negliae repellant et rearum discedat ab opere hoc tempestatu sub primatum grubni nobilis domin Malignite Zachariae Markovski proni anno Domini 1663.* Farní matrika vedená od r. 1639 uložena je na děkanství v Soběslavi. V kostele byl až do r. 1902 na lipovém dřevě malovaný obraz Ukřižování Páně z 15. stol., přenesený tehdy do musea soběslavského. (Viz čl. Jar. Pešiny v Jubil. sborníku m. musea v Soběslavi 1897—1947 str. 26—28.)

Pomník padlých z první světové války a pamětní deska rolníka Jana Kostrby zřízeny r. 1922, r. 1946 zak zasazena pamětní deska říd. učiteli Františku Syrovátkovi, jenž zemřel po věznění v Terezíně r. 1945.

Severozápadně ode vsi v polích v „Chobotě“ nad Kamenskými je *veliký kámen* křemen (v okolí křemene není!), považovaný za kámen obětní.⁴⁰⁾

Při novém výzkumu stát. archeol. ústavu, řízeném dr. Mil. Šollem (1947) nebylo získáno celkem nic nového.

⁴⁰⁾ Na západ od Skalice podle tradice bývala ves Kozlov, nyní jen samota (čp. 114 od Zelče) a lesy Kozlovy. V lese »Vrška« jsou dvě prohlubně, bývalé těžní jámy (?). Tam stávala také hájovna, jež po vyhoření (asi r. 1780) byla přeložena blíže ke vsi. — Při orání nalezen byl u Skalice mlat 8 cm dlouhý, podobný tvarem cvičební čince. Dvě nádoby ze školní sbírky, totiž mísovitá baňatá amfora, miskovitý kotlík s proláklým kruhovitým dnem a tuhový hrnek předány do musea soběslavského.

SKRÝCHOV.

Jos. Švehla, Pohřebiště u Skrýchova (u Malšic). Výr. zpráva musea tábor. 1911.

O pohanském pohřebišti u Skrýchova. Český jih VI, 1877-78, 44.

Na *školní budově* (z r. 1896) je pamětní deska občanům padlým v první světové válce s nápisem:

„Na prázdno nekles' života list váš.
Netekla darmo vaše krev vřelá.
Svoboda z nich je, volný zas lid náš.
Splněna touha dávná a smělá.“

V kapliče na návsi je zvon s letopočtem 1761.

V obecním lese „Jitra“ nedaleko cesty do Hlavátec je mladší *mohylové pohřebiště* o 4 velikých mohylách. Jos. Švehla našel v nich rozmačkanou mísovitou nádobu, střepy z nádob, zbytky rozrušených železných předmětů, zejména dva plíšky, považované za nůž. Zevrubněji v Tábořsku II, 31.

V katastru skrýchovském je zachováno několik *mezníků* býv. panství želečského se znakem pernětejnským (zubří hlava) z konce 17. stol. (1690).

SLAPSKO.

Ve 14. stol. bylo tu *sídlo vladycké* (dvůr), na němž ještě v 17. stol. sídli šlechtičtí majitelé.

R. 1922 byl zakoupen pro ves nový *zvonek* s obrazem sv. Václava, který za světové války ušel rekvisici.

SLAPY.

Z výročních obyčejů na Slapsku. Kraj kalicha VII, 1930, 32.

Školní budova je z r. 1880.

Statek čp. 2 má barokový vjezd do dvora. ⁴¹⁾

V rodině Kovandově (čp. 5) chovala se stará dřevěná socha sv. Jana Křtitele, pocházející dle tradice z Příběnic. Nyní je umístěna v tábořském museu, kam byla darována.

⁴¹⁾ Při stavbě silnice byl nalezen říšský grošík ze 17. stol.

SLAVŇOVICE.

Ve slavňovickém lese prokopána byla *mohyla* mající v obvodu 50 kroků, v níž se přišlo na popel a množství úlomků nádob, kratičký železný mečík a hrubou tuhovou nádobu. Na sever od ní v panském lese je *obrovský násep* z mohutných balvanů, o němž lid bájí, že je zbytkem kamenného pohanského chrámu nebo morény.

SMOLÍN.

Asi 400 kroků k východu od nynější hájnice Smolínské spatřují se podle Jos. Švehly v lese sporé zbytky *zašlé vsi Smolína*. Na místě našly se střepy, hřebíky, spálené kamení a hlína. Ves zašla nepochybně na počátku husitských válek, buď požárem anebo převedením obyvatelů, jako se stalo jinde, do nově založeného města Tábora. Odtud (dle Tomka) pocházel Jan ze Smolína, kněz podobojí a jeden z prvních vůdců lidu ve zdejším kraji, jenž se připomíná při dobytí města Ústí pro stranu podobojí a při založení Tábora.

SMYSLOV, původně Zmyslov.

L. Vančata, Co se vypravuje ve Zmyslově. Cikhart, Pověsti a zkazky z Tábořska, II. vyd., 121—123.

R. Cikhart, Lhotkové ze Zmyslova. »Tábor« 1908 č. 3.

Turz ve Zmyslově stávala na místě statku čp. 1. Pod zemí posud je tu klenutá šíje, dlážděná, v níž nalezeny byly střepy nádob a talířů. Na místě statků u Prokopů, u Tychtlů a u Nováků býval dvůr; na zahradě u posledního přišlo se na zbytky kamenné dlažby. Z býv. vodovodu byly nalezeny zbytky dřevěného potrubí. Na místě statku u Bartáčků býval prý pivovar. Posud se tu táhne ze sklepa směrem východním chodba, nyní zazděná.

SOBĚSLAV.

Bibliografii Soběslavě podali R. Cikhart (Jihočes. sborník historický IX, 1936, 58) a Dr. J. Muk (Jihoč. sb. hřt. XIV, 1941, 63).

K tomu dodatky:

Ed. Herold, Malebné cesty po Čechách. V Praze 1861.

Jos. Renner-Podolský, Soběslav. Tábor 1836.

- Fr. Mareš, Kostel farní sv. Petra a Pavla v Soběslavi. Kostel sv. Víta v Soběslavi. Památky archeol. XV, 145.
 Smlouva o vystavení věže u kostela. (V Soběslavi). Pam. archeol. XVI, 144.
 V. Birnbaum, Děk. kostel v Soběslavi. Dějepis výtvarného umění v Čechách, 1931, I, 148.
 V. K., O záchranu staré Soběslavě. Český jih 1938, 50.
 Dr. J. Roubal, Soběslav v minulosti a přítomnosti. Národ. osvobození 1937, 106.
 Soběslav oslavuje slavné jubileum. (Ze starých soběslavských zápisů). Český jih 1940, 34.
 Soběslav, město pánů z Růže. Tábor 1940, 29—30. (S vyobr.).
 Fr. Kubka, Stará Soběslav. Lidové noviny 1940, 391.
 Fr. Molík, Soběslav. Z dějin města Rožmberků. Lidové noviny 1940, 287.
 F. R. V. Dražan Borotinský, Soběslav 550 let městem. Český jih 1940, 29.
 Jan Lintner, Soběslav 1390—1940. V Soběslavi 1941.
 Ad. Hemer, Na Novém rybníce. Národní politika 1941, 220.
 Dr. V. Č., Z dějin Soběslavě. Jiskra 1945, 5—6.
 Dr. A. Z. Hnízdo, Nový rybník u Soběslavi. Kraj kalicha IX, 1947, 10. (S vyobr.).
 Jubilejní sborník městského musea v Soběslavi 1897—1947. V Soběslavi 1947.

C h r á m y.

Děkanský chrám sv. Petra a Pavla s krásnou sklípkovou klenbou je z l. 1493 a přičítá se krumlovské stavitelské rodině Staňků; klenba dvojlodí je z l. 1499—1501. Původním kostelem bývala nyníější sakristie. Kostel byl r. 1367 lépe stavěn a v l. 1597 a 1665 opravován. Hlavní oltář s novějším obrazem Bedř. Kamaryta je z r. 1781, na pravém postranním oltáři je obraz (kopie?), „Ukřižování Páně“ od Petra Brandla, na levém ranně gotická socha Madonny. Křížová cesta je dílo Jana Zachariáše Quasta (1858). Býval tu také řezaný rokokový oltář, dílo Hammra z Březnice (1795). V kostele jsou pozůstatky někdejší výzdoby z r. 1598 od čes.-budějovického malíře Honse. Pozoru zaslouží cínová křtitelnice z r. 1501. V síni kostelní jsou kamenné náhrobky, mezi nimi jeden sester Markety a Salomeny Řepických ze Sodoměře (1633). Kamenné ostění vchodu je ozdobeno rožmberskou růží. *Kaple sv. Jana Nep.* vpravo od lodi vystavěna byla r. 1727, kdežto pod věží je *kaple sv. Jana Křt.* (nyní P. Marie Lourské) z doby rožmberské. Kolem kostela býval hřbitov, jehož poslední zbytky byly odklizeny r. 1838. V l. 1931—

1933 byl celý kostel péčí děkana Štěpána Sponara opraven, zdívo otlučeno a nově omítnuto, 5 gotických oken restaurováno, vnitřek nově vymalován, oltáře i kopie Brandlova obrazu očištěny a střecha přeložena, vesměs ze sbírek a darů bez jakékoli veřejné podpory.

Věž 78 m vysoká stavěna byla v l. 1485—1487 Benešem z Trhových Svin a Burkou z Tábora. Nynější úprava horní části je z r. 1750, kdy byla dána cibulovitá baň. Zvon „Petr Pavel“ o průměru 140 cm je z r. 1491, ale r. 1663 přelit byl od Štěpána Prikveje a bratra jeho Jana za primátora Zachariáše Markovského.⁴²⁾

Na děkanství je mimo jiné portrét děkana J. V. Hettiga (1714 až 1723). Matriky počínají r. 1639.

Kostel sv. Víta, při němž býval špitál, je krásná gotická stavba z počátku 14. stol. s klenbou na dvou pilířích a štíhlou osmihrannou vížkou. R. 1719 vyhořel, 1785 zrušen a proměněn v byty, ale r. 1901 zakoupen „Spolkem pro znovuzřízení býv. kostela sv. Víta“ a v l. 1936—1937 obnoven. Nad pravým postranním oltářem je starý obraz archanděla Michaela v krásném barokním rámu, na levém kopie obrazu Nanebevzetí Panny Marie od italského mistra Quidona Reniho. Upraveno také okolí kostela sbouráním sousedního domku, v jehož základech nalezen byl původní kamenný kostelní portál (odevzdán do musea). O renovaci kostela zasloužil se zejména předseda spolku, děkan v. v. Jan Zadražil.

Kostel sv. Marka ev. na starém hřbitově, vystavěný r. 1650 zednickým mistrem Františkem de Carde z Jindř. Hradce, je baroková stavba z doby úpadku. Vně přistavěna je kamenná kazatelna se znakem rožmberským a letopočtem 1660. Kostel založený primátorem Zachariášem Markovským rozšířen byl r. 1724

⁴²⁾ Na zvonu je nápis (v českém překladu): Roku 1663 k větší slávě svatě a nerozdílné Trojice a ke cti Panny-Bohorodičky, svatých apoštolů Petra a Pavla tento zvon ulit v Soběslavi nákladem celé obce za primátorství slovutného urozeného pana Zachariáše Markovského jakožto patrona. Od toho díla duchovní nepravosti necht' jsou odpuzovány a povětrnostních necht' ustupuje zloba bouří, Nepřátel našich, Pane, odstraň pýchu a jejich vzpurnost mocí pravice své zkrát. Za veledůstojného urozeného a učeného pana Pavla Bohumila Proxa, chrámu farního tehdáž duchovního správce v Soběslavi. Štěpán Priquey, měšťan klatovský a mladší bratr jeho měšťan boleslavský, litci zvonů, zhotovili.

Děkanský chrám a sloup Panny Marie v Soběslavi.

Z archivu měst. muzea v Soběslavi.

sakristií a 1733 osmibokou *kaplí* sv. Barbory, vystavěnou z odkazu měšťana Pavla Čeka. Na kopuli je freska 14 sv. pomocníků od neznámého mistra bechyňského z r. 1734. Na věži je zvon z r. 1659, ulitý „nákladem slovutného pana Zachariáše Marka Markovského“. Na hřbitovní zdi zvenčí je kámen s nápisem: „Kamen w místo toto wsazen k wecznei památce vkazvje znameni kterak letho 1686 dne 15. mage woda skrze prziwali se rozwodnila sskod mnoho spvsobila a až pod kamen tento wistaupila“. Pod tím je

tabulka na památku povodně v březnu 1891, jež tehdy zatopila hřbitov i níže položené domky.

Nový hřbitov zřízen byl mimo město na západní straně r. 1935.

Hrad a hradby.

Z hradu zbyla jediná věž „Hláška“ se vchodem vylámaným v 15. stol., střílnami a okny. Ve spodní části je bývalé vězení. V sousedství věže je úzká zeď se střílnou a zbytek příkopu. Pustý hrad darován byl r. 1706 obci.

Pivovar vystavěn byl z hradu l. 1628.

Zbytkem *českokobratrského gymnasia*, založeného ve hradě z odkazu Petra Voka z Rožmberka r. 1613, zůstala budova pozdějšího „Národního hostince“, jež má v průčelí nápis: *Renovatum Primo anno MDCXIV, secundo anno MDCCCVII, opraveno 1881—1922—1937*. R. 1930 provedena přístavba vedle pivovaru.

Na obvodu města „na Valech“ zachoval se kus hlavního městského příkopu a při něm na vnitřní straně zbytky hradební zdi (bývala trojnásobná) a některých bašt.

Jiné budovy.

Dům městského musea býval majetkem Petra Voka z Rožmberka († 1611). R. 1904 byl zakoupen pro museum a přístavbou zvětšen. Museum má bohaté sbírky národopisné (blatské, kozácké a třeboňské výšivky).

Nynější jeho rozdělení (1947), má oddíly: 1. síň *archeologickou* s vykopávkami a nálezy z okolí (žárových mohyl, hradiště svákovského), s keramikou ze Sezimova Ústí, úlomky kachlíků a dlaždic; mimo jiné je tu i drátěná košile nalezená na hradě Choustníku; 2. síňku *církevních památek*, mezi nimiž je kolorovaná řezba ze 14. stol.; 3. *cechovní památky* (malovaná pokladna cechu řeznického z r. 1681); 4. ruční práce místních *řemeslníků* (2 okna z kostela sv. Marka s ruční malbou z r. 1650); 5. *místní památky* (ručně malované pohledy na Soběslav z r. 1814); 6. interiéry *měštanských pokojů* (jedinečný portrét ryt. Jana Jeníka z Bratřic, † 1845); 7. *selské blatské světnice* s figurinami hospodyně, hospodáře a dudáka, s nábytkem a keramikou; 8. *národopisný sál*, v němž je na 100 kusů součástí blatského kroje s figurinami blatské dívky a ženy; 9. *obrazárnu*, v níž je tabulový obraz Smrt Panny Marie ze 14. stol., votivní obraz Zachariáše Marka Markovského z r. 1670, obraz Ukřižovaného od Nikolaua

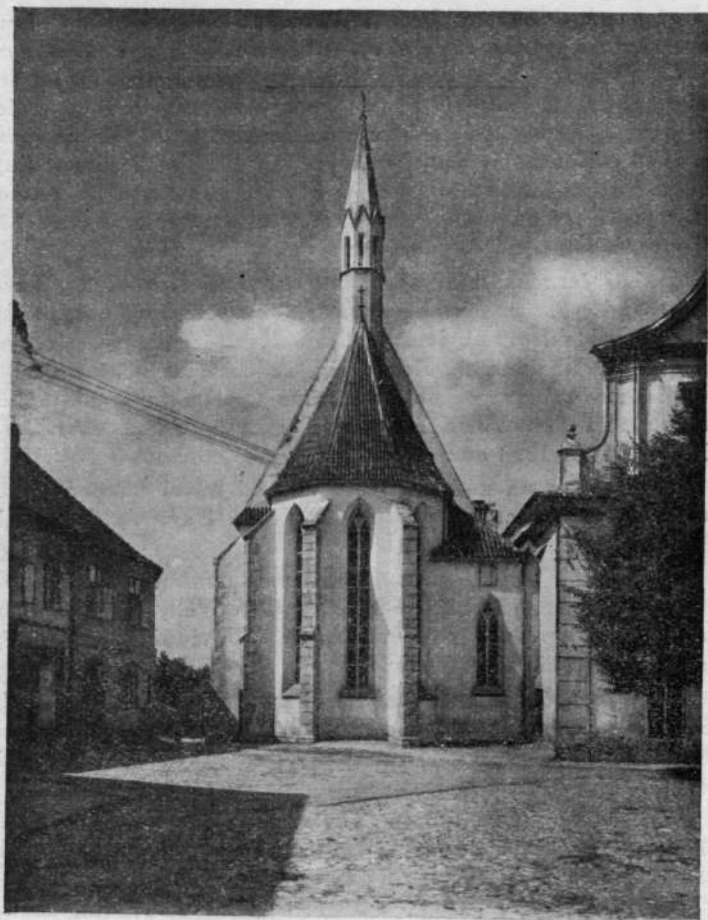
Hlása hradu soběslavského.

Z archivu měst. muzea v Soběslavi.

Albrechta z r. 1721, gotická řezba ze skříně na chrámový poklad z r. 1482 a j. Po uvolnění dalších místností bude instalována ještě bohatá knihovna a předměty dosud uložené. Do r. 1928 umístěn byl v muzeu velký tabulový obraz *Ukřižování* z 15. stol., zapůjčený Národní galerii v Praze, původně umístěný v kostele ve Skalici; na obraze zakresleny jsou husitské zbraně v ruce žoldnéřů a znak rodu Vítkovců. Budova musejní rozšířena byla již r. 1907 přístavbou síně nad někdejšími stájemi, jež r. 1913 prodloužena o další 4 místnosti.

Dům okresního soudu na náměstí se 2 štíty zakoupen byl r. 1497 pro umístění radnice. Do r. 1706 byl tu i městský pivovar. Po požáru r. 1720 byla budova přestavěna; tehdy dány dva štíty do náměstí.

Budova škol, v níž umístěn je učitelství ústav, je z r. 1872. Nová moderní budova o dvou traktech proti hotelu „Zvonu“ je z r. 1937, česko-bratrská *modlitebna* z r. 1924.

Kostel sv. Víta v Soběslavi.

Fot. Stát. fotoměřický ústav v Praze. — Z archivu měst. muzea v Soběslavi.

V ulici Soukenické na rodném domě mykologa Jana Bezděka zasazena byla r. 1930 pamětní deska.

Jiné *pamětní desky* v Soběslavi jsou: na továrně „Lada“ Jana Jirovského (popraveného 1944), a Aug. Kordy (popr. 1942), na továrně „Teerag“ Jana Brázdy, Václava Bubníka a Tomáše Šedivého (oběti let 1939—1945), na budově městské radnice legionářů Boh. Smitky (zemř. 1918 v Čeljabinsku), Frant. Mráze (padlého 1918 u Kazaně) a Mat. Svatka (zemř. 1919 ve Vladivostoku), Karla Brunera, Jana Nedělky a Jana Žaldy (popravených německými nacisty), v budově nových škol Václ. Červenky a Jana Čilka (popr. 1942) a na rodném domě učitele Jos. Kubína.

Dům „U černého orla“ se dvěma štíty má sice nápis: Řehoř Smrčka 1564, ale na obrubách sklepních dveří jsou rožmberské rúžice a nad sklepními dveřmi vlevo bývala deska s nápisem: Nos comes Wilhelmus de Rosenberg, aedificamus hanc aedem a D. millesimo quinquagesimo sexagesimo quarto, tudíž zdá se, že dům budoval sám Vilém z Rožmberka. (Viz Jihoč. sbor. hist. I, 1928, 36). R. 1598 dům vyhořel.

Nárožní dům na náměstí vedle kostela míval na podezdívce vysekaný nápis: Got gebe Frida in disem Havs vn Hale dida gehen heravs. K. in Jar 1567.

Mlýn panský (velký), na Lužnici u mostu má na štítu na stranu západní nápis: „ZALOŽENO L. P. 1343. Věky minou v běhu časnosti - Ty, o Pane, jsi Bůh věčnosti“. U zadní podezdívky je kámen s nápisem: W 1769 K.

Dům čp. 130 (Lekešů) má v přízemí renes. valené klenby s lunetami, částečně raně barokní, krásné renes. schodiště. Průčelí je pozdně empírové. Z téže doby jsou dřevěná vrata s „vějířem“.

Dům čp. 85 má krásné empírové schodiště, podesta I. posch. s 3 vchody biedermaier., vrata mají zajímavou řezbu romantické gotiky, průčelí I. posch. prosté, empírové.

Dům čp. 87 má v dolním mazhausu klenby ze 17. stol. Zachovaly se tu stopy původního podloubí.

Dům čp. 88 má renes. jádro, v průjezdě valenou klenbu s lunetami, pokračování klenby empírové.

Dům čp. 153 má empírová vrata dobré práce.

Dům čp. 2 je empírový, zdobený reliefem 2 gryfů.

Budova děkanství je pozdně renesanční, změněná na dnešní stav v rané formě barokní. Hlavní římsa je bohatě profilovaná s širokým vlysem.

Dům čp. 54 má krásná empírová vrata s původní klikou.

Dům čp. 6 má renesanční jádro, renes. klenby průjezdu, empírovou fasádu s lisénami prorůstajícími do římsy, empírová vrata.

Dům čp. 24 má výborně řezaná empírová vrata se 4 výplněmi.

Při domě *čp. 84* na Táborském předměstí je mariánská *kaplička* asi z polov. 18. st., baroková.

Na Veselském předměstí jsou pozoruhodny *domy čp. 53 a 54*. Tento má štukový portál s vypjatou římsou a vásou na vrcholu, okenní štukové rámy s plastickými ovály, konsolu s volutou.

(O jiných domech viz stať dr. V. Wagnera v Jubil. sborníku měst. muzea v Soběslavi 1897—1947, str. 112—119.)

Při městě rozkládá se *Nový rybník*, od r. 1936 botanická a ornithologická rezervace s plovoucími ostrůvky, představující náznorný proces jezerního zarůstání. Byl založen r. 1547 na místě lomů.

Pomníky a sochy.

Socha Panny Marie z r. 1713 má korintskou hlavici.

Socha sv. Jana N. na táborském předměstí je z r. 1728.

Pomník Husův na náměstí jen dílo Rud. Kabeše z r. 1926.

Kašna na náměstí je z r. 1724. Postavena byla počáteckým kameníkem Gotfriedem Ohnesorchem. Přestavěna byla r. 1784. Bývala na ní klec pro tuláky a nezbedné lidi. Nyní ji zdobí barokní socha sv. Floriána.

V Soběslavi se narodili: přítel Husův Mistr Jakub ze Soběslavě, spisovatelé Karel Bodlák (1903), Pavel Dušan, vlast. jménem Jan Šonka (1887), Alois Jos. Hoffmann (1847), Jos. Hoffmann (1835), Václav Hes (1851), Josef Chládek (1846), Hugo Jan Karlík (1807), archivář Jos. Lintner (1868), Dr. Jan Rybák (1849) a Ant. Skočdopole (1828), malíři Frant. Molík (1894) a J. Plívka (1910), mykologové Jan Bezděk (1858), a Rudolf Veselý (1884) a j.

STÁDLEC, obecně Stálec.

Jos. Hejna, Paměti statků Opařanského, Podbořského, Dobronického a Stadleckého. V Táboře 1885. nákl. vl.

A. Sedláček, Hradý a zámky VII, 58.

Fr. B. Vaněk, Styky Jablonského se Stálci. Český jih 1908, 33.

Městys Stádlec. Český jih 1938, 36.

Dějiny staré a nové školy ve Stádlci. Český jih 1938, 36.

F. S., Obchody a řemesla stádlecká za časů dřívějších. Český jih 1938, 37.

Lad. Pokorný, Z pamětí rodů ve Stádlci. (Rod Paterů ve Stádlci). Čes. jih 1940, 30.

Lad. Pokorný, Cech řemeslníků ve Stádlci. Ve Stádlci 1940.

Zámek o 2 poschodích na místě býv. tvrze stavěn byl do čtverce, 1801 byl znovu pokryt taškami. Na věži zámecké je kostelní zvon z r. 1739. V zámku jsou tři sošky z bývalé kaple oltyňské. Na zámku zasazena *pamětní deska* na památku příchodu prvních sovětských vojinů 10. května 1945. V zámeckém parku stojí několik starých mohutných *dubů*. Zvláště krásný dub zdobí dvůr velkostatku. Má u země objem 6.80, v prsní výši 4.50 m.

Farní kostel Bolestné Matky Boží vystavěl jako zámeckou kapli r. 1712 Jan Norbert z Pötingu ve slohu byzantském s římsami bohatě rozčláňkovanými. R. 1857 přistavěna sakristie, ale 1876 kopule i klenutí musely býti sneseny pro chatrnost. Na hlavním oltáři je obraz Herzogův z r. 1857, kdy obnoveny všechny oltáře a koupěna křížová cesta (kopie Führichova). V chrámovém pacifikálu (1716) nalézá se částka sv. kříže. Kostel byl v l. 1924 a 1933 opraven. Matriky počínají r. 1793.

Nová školní budova je z r. 1938.

Zaniklá židovská *synagoga* byla r. 1945 přestavěna na osvětový dům.

Cechovní knihy se zápisy od r. 1848 a cechovní patent z r. 1739 uloženy jsou u Čtenářsko-ochotnického spolku. Archiv velkostatku má nejstarší doklady od r. 1810.

Kolem hřbitova je 36 starých *lip*, jejichž stáří je více než 200 let. Mají v prsní výši až 3 m v objemu.

Pod mlýnem u Marků je *železný kříž*, postavený na místě, kde se r. 1859 utopil rytíř Adolf Fellner z Feldeggu.

Ve Stádlci se narodili: malíř Emanuel rytíř *Kratochvíl z Kronachu* (1778), spisovatelé Josef (1850) a Šalomoun (1848), *Žaludové* a Fr. Bernard *Vaněk* (1872), žurnalista Josef *Penížek* (1858) a literární historik Jan *Menšík* (1855).

STANIMĚŘICE.

R. 1318 připomíná se Jaroslav z Kouta a ze Staniměřic, brzy potom dostala se ves k panství šelmberskému.

Ve statku „u Kubálů“ je stará *sýpka* s pavláčkou.

V lese nad Janovem je několik *hrobů* francouzských vojinů, zahynulých (zde?) v době napoleonských válek. Jisto je, že jeden francouzský vojin byl r. 1806 u Staniměřic od sedláků zabit a v Janově pohřben.

STRAKAČOV.

Jméno této *vesnice*, příslušné r. 1420 k panství Ústskému a za válek husitských zaslé, zachovaly nám les a hájovna u Turovce. Pustá ves náležela potom obci Táborské.

STRANOVES.

Ves Stranoves, náležející od r. 1593 k panství radenínskému, zachovala jméno v samotě u Kozmic. Palacký ve svém „Popisu kr. Čes.“, 298, lokalizuje ji: „nyní ovčinec u Kozmic“.

STRKOV.

F. A. Heber, Böhmens Burgen, Vesten u. Bergschlösser V, 134.
A. Sedláček, Hrady a zámky VII, 82.
R. Ez. Cikhardt, Strkov. »Tábor« 1907 č. 20.
Jos. Švehla, Tvrziště u Strkova. Jihočeský kraj 1910 č. 9—10.

Tvrz stávala na návrší, kde jsou nyní barokové sochy Neposkvrněné P. Marie, sv. Barbory a sv. Kateřiny z pálené hlíny („U tří svatých“). V zemi je zbytek zdiva stavení rozměrů 7.50 × 10 m. Na tvrzišti našel Jos. Švehla něco střepů, 2 kusy tuhovaného kotle, gotické ozdůbky z kamen, růžici ze železného plechu a j.

Zámeček vystavěný od hrab. Otty Harracha je moderní stavba z r. 1903 s anglickým parkem, dříve vzorně udržovaným. K parku přiléhá Strkovský rybník, jehož hráz zdobí asi 20 starých krásných *dubů*. V zámecké zelinářské zahradě jsou dvě staré *vrby*.

Vesnice rozkládala se asi v místech dvora. Zašla tak, že tu pak zůstal jen dvůr a mlýn.

Na pozemku velkostatku v „Přívoznici“ stojí *smrk* 110 let starý, 34 m vys., mající 4.10 m v objemu.

STRÍTEŽ HORNÍ.

Ve 14. a 15. stol. byl ve vsi *vladycký statek*.

Ve vsi zachovaly se *staré chalupy* s černou kuchyní, a to čp. 7 (maj. Al. Vondráček), a čp. 28 (maj. Tom. Podzimek).

Na místě, kde v květnu 1945 zastřelen byl Němci J. Matoušek, statkář z Nové Vsi, postaven byl *pomníček*.

STRÍTEŽ ZADNÍ, též DOLNÍ.

Ve 14. stol. byl tu *vladycký statek*.

Po r. 1616 vystavěn byl ve vsi *zámeček*, r. 1717 přikoupený k panství mladovožickému.

Na zahradě statku Novákova stojí ohromná stará *lípa velkolistá*, v jejíž koruně bývala kdysi pavlávka, na které lidé sedávali.

SUDOMĚŘICE, Sudiměřice.

R. Cikhart, Sudoměřice. »Tábor« 1908 č. 12.
Rud. Ez. Cikhardt, Osada chotovinská, str. 98.

Ve 14. a 15. stol. *sídlo vladyk*, v 16. st. rytířský dvorec.

Sudoměřice bývaly důležitou *poštovní stanicí* mezi Tábořem a Voticemi.

V lese „Lipinách“ přišlo se při orání na zbytky *zašlé vsi* neznámého jména, obdélníkové zdi $\frac{3}{4}$ m silné, střepy ze 16. a 17. stol. a kus kachle. V poli jsou hojné zbytky uhlíků, střípků a cihel, v lesíku vedle pole k severu a východu je možno pozorovati několik spálenišť. (Viz Časopis přátel starožitností XXVIII, 1920, 30).

U Kaňkova mlýna stojí *lípa velkolistá*, jež má v prsní výši 2.70 m v objemu, je asi 20 m vysoká a asi 200 let stará. Zčásti byla poškozena ohněm (1913), z části je vyhnílá.

V Sudoměřicích narodil se spisovatel a hudební skladatel Václ. *Macháček* (1839) a architekt Josef *Fanta* (1856), tento v zájezdní hospodě „u Roškotů“ (čp. 1).

SVÁKOV.

K. Špaček, O předhistorických hradištích a valích v Čechách. Pam. arch. IV, 21.

Jindř. Richly, Valy na Svakově u Soběslav. Památky archeol. XII, 1883, 223.

Jindř. Richly, Hradiště na Svakově u Soběslavi. Pam. archeol. IV, II, 27.

Jindř. Richlý, Dýmařská pec k přímé výrobě kujného železa v době předhistorické na Svakově u Soběslav. Pam. archeol. XIX, 1900, 301.

- J. John, Paměti o některých výzkumech archeologických v okolí Soběslavském. Musejní sborník v Soběslavi 1900.
R. Cikhart, Svákov. Soběslavské Zvěsti 1906 č. 3.
J. Švehla, Kde jest hledati vesnici Svákov? Věstník jihočes. mu-
seí 1911 č. 2.
J. Švehla, Sídliště pod Svákovem. Věstník jihoč. mu-
seí 1913 č. 9.
J. Švehla, Hradiště Svákov u Soběslavě. Čas. Spol. přátel staro-
žitností, příl. Obzor praehistorický č. 2—4 (s plánem a vyobr.).
R. Cikhart-J. Švehla, Táborsko II, 36.
J. Boháč, Zaniklé osady. Venkov 1912 č. 211.

Hradiště povrchně prozkoumal K. Špaček (1860) a zmiňuje se o něm J. E. Wocel (Pravěk, str. 420), 1883 a 1900 pátral tu J. Richlý a 1895 dr. J. Voldřich, nejzevrubněji Jos. Švehla r. 1906. Tento našel uvnitř hradiště střepy z nádoby zdobené vlnovkou, jinou nádobu rozbitou asi 40 kroků od nyn. vjezdu do hradiště s ozdobou tečkovou, nalezenou kolem obrovského balvanu a třetí přímo z valu s rýžkami a vlnovkou. Dále tu našel ve valu mlýnský kámen, hojně opotřebovaný, malý železný kroužek, pazourkový hrot, plochý kámen s vyvrtaným otvorem a hojně kostí. Soudí, že hradiště bylo jenom dočasným útlukem obyvatelstva z okolí, jež se sem uteklo za mohutný val přes 460 m dlouhý, za mohutnou hradbu z dubových dřev. Spečení valu neznamena nic jiného, než že jde o pevnost dobytou a spálenou.

Proti mlýnu „na Valše“ objevil Jos. Švehla *předhistorické sídliště* a vybral tu (1905—1906) 15 bronzových polokruhů, hojně střepů, přeslen a kámen podobný žernovu.

Ves *Svákov* rozkládala se v poloze „Habří“ u cesty do Rybovy Lhoty. Zjistil ji Jos. Švehla, který tu našel něco střepů ze 16. stol. Zašla požárem kdysi před r. 1594.

V lese poblíž valu nachází se studánka s vodou, již se přikládala léčebná moc. Nedaleko ní byla vystavěna r. 1867 *kaple* P. Marie, jež byla r. 1900 opravena a přistavěna věž. 1939 dán do ní nový oltář.

SVĚTLÁ DOLNÍ (Podsvětlá).

U čp. 7 (maj. Jindra) je dřevěná *stodola* pod došky, vystavěná r. 1801.

Mlýn Koktanovský připomíná se již r. 1525; jméno od svobodnického rodu Koktanův.

SVĚTLÁ HORNÍ.

Při statku čp. 4, kde se říká „u Příkopů“, jsou staré *příkopy* posud nezjištěného původu.

SVRABOV, S r a b o v.

Dvůr býval *vladyckým sídlem*. Později vznikl tu *zámeček*, na němž baron Vernier často hostival básníka Jos. Vl. Kamaryta z blízkých Klokot.

ŠEBÍŘOV.

B. Paprocký, Diadochus II, 2, 129: O erbu a rodu pánův Beřkovských starodávném.

J. Trajer, Beschreibung d. D. Budweis 667.

Fr. Heyduk, Šebířov. Český jih 1883 č. 2—3.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 243.

Fr. Teplý, Dějiny Šebířova u Vožice. Sborník historického kroužku I, 1898, 100.

Fr. Teplý, O faře šebířovské ve stol. XVII. Katolické listy, neděl. příl. 1898 č. 6—7.

Gotický kostel sv. Havla byl již ve 14. stol. farním. Z památek jsou tu dva náhrobní kameny. Na věži je zvon o průměru 95 cm s latin. nápisem: *Prijď, králi oslavy, učň mír v české zemi. Dělal mne Ondřej Ptáček řečený Horský Léta Páně 1480.* — Druhý zvon o prům. 75 cm má gotický, dosud nezcela rozluštěný nápis, pravděpodobně: *Všichni lidé pomrou, jen Bůh náš byl, jest a bude na věky.* (O nápisu na zvonu viz Praž. noviny 1858 čís. 150; Památky archeol. III, 190).

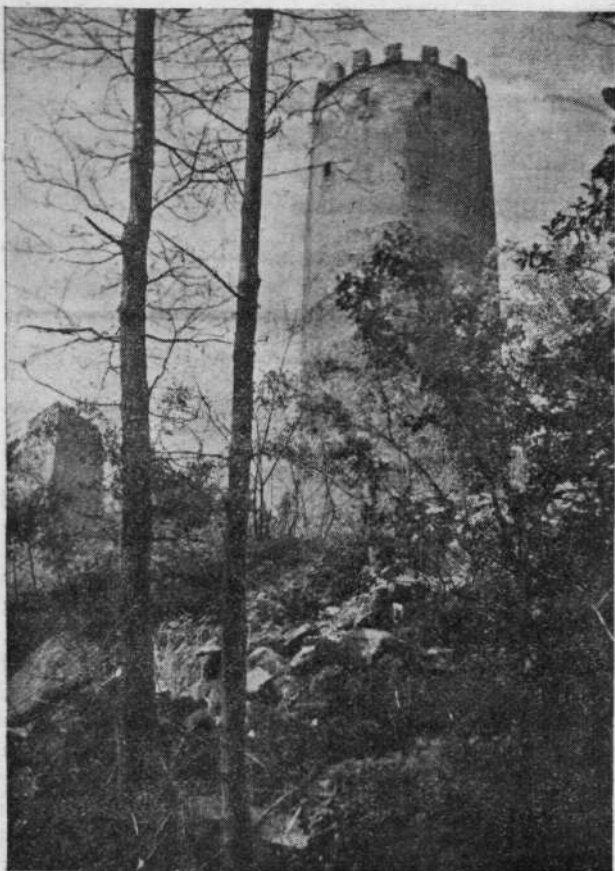
Na *faře* jsou matricy od r. 1674. Při kopání základů pilíře farské zahrady byla nalezena mince Ludvíka XIV.

Terz, kdysi „obšírně ode zdí vystavěná“, byla r. 1719 rozbořena. Na jejím místě je dvůr.

Školní budova je z r. 1858.⁴³⁾

V sousedství školy je stará *dřevěná chalupa* „Na baště“ (čp. 27). Jiná dřevěná stavení jsou při čp. 1 a 45, dřevěná stodola při čp. 3. V čp. 15 bývala kdysi *přádelna bavlny*, ale po požáru r. 1855 nebyla již obnovena.

⁴³⁾ Při kopání základů nalezeny tu byly lidské kosti a při nich otevřené bronzové kroužky, v podobě S zakroucené, později pak, při rozšiřování budovy (1884) opět kostry s bronzovými záušnicemi. (J. Švehla, Tábořsko II, 53).

Hláska na Šelberce.

Fot. Šechtl & Voseček v Jáboku.

ŠELMBERK, Schellenberg.

F. A. Heber, Böhmens Burgen, Vesten u. Bergschlösser, 1844, III, 178.

Václ. Krolmus, Památnosti tvrže pusté na Hoře Krásné u Vožice vyobrazené v Tábořsku. V Praze 1844 (K. Vetterle).

- F. B. Mikovec a K. V. Zap, Starožitnosti a památky země české I, 89.
- Fr. Heyduk Richmburský, Zříceniny hradu Šellenberka, Pražské noviny.
- Fr. Heyduk, Paměti hradu Šelmerberka a držitelů jeho. Tábor 1874. Hrad Šellenberk v Tábořsku. Květy V, 1870, 351.
- J. Müller, Erzählungen u. Sagen d. Taborer Kreises. Die Altmutter von Schönberg. Jinář. Hradec 1853, 65—106. Český překlad Em. Mikolandy: Paměti ze Šelmerberka, Kraj kalicha III, 1926, 8 a d.
- A. N. Vlasák, Mladá Vožice a její okolí v kraji Tábořském. Památky archeol. IV, 1861, 70.
- Dr. A. Podlaha-I. Zahradník, Jana Willenberga Pohledy na města, hrady a památné stavby král. Českého z počátku 17. st., č. 11.
- A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 219.
- V. Jansa, Zříceniny hradu Šellenberka v Tábořsku. Ilustrovaný svět III, 1903, 1185. (Vyobrazení).
- Šelmerberk. (Otisk stati Fr. Teplého, Král. České). Čítanka „Krajem Tábořů“, 45.
- Vlast. Beran, Rozvaliny Šelmerberga. Tábor 1923, 32.
- R. Cíkhart, Naše hrady. Kraj kalicha V, 1928, 4.
- Fr. Dlouhán, Obnovený Šellenberk. Pražský ilustr. zpravodaj 1941, 39. (S vyobr.).
- R. Cíkhart, Šelmerberk. Jihočeská jednota 1943, 49.

Hrad stojí v oboře, do níž se vchází domem lesního úřadu. Mezi ním a hradem je sad, kde původně stávala hospodářská stavění, ohrazená pláňkami. U věže hradu jsou stopy *příkopu*, jinde chráněn byl jednak od přírody, jednak hradbami, z nichž zůstaly pilíře (asi ze 16. stol.). Na dolním oddělení hradu postaveno bylo v 16. stol. nové *obydlí panské*. Průjezdem, z něhož se zachoval patník, se vcházelo do horního oddělení o 2 poschodích s velkými okny. Třetí část má nad sebou na skalisku věž (hlásku) 26 m vysokou se zdmi dole až 3 1/2 m silnými, vcházelo se do ní ze sousedního stavení po zvoditém můstku posud zachovanou brankou. V přízemní místnosti bez oken bylo snad vězení. Od branky možno vystupovati buď po starých kamenných schodech z průchodu vlevo nebo po nových schodech dřevěných. Nad 2. podlahou je střílna, výklenek a 2 okna. Odtud vedou schody tloušťkou zdi. Nad 5. podlahou je nověji upravená světnice s 8 okny. Odtud po 13 schodech lze vystoupiti na cimbuří. Severně, skoro u samé věže, jsou zbytky původního paláce.

R. 1927 udeřil do věže blesk a roztránil schodiště, zřízené nákladem Leopolda hrab. Kuenburga, jež také (počátkem min. stol.) svým nákladem upravil věž. Od r. 1940 kopalo se ve zřícen-

Hrad Šelmbek r. 1602.

Kresba Jana Willenbergera. — Fot. Dr. A. Z. Hnízdo.

ninách řízením řed. E. K. Rosola; byl odkryt vchod do části hradu ze 16. stol. i se schodištěm do starého hradu v sousedství hlásky. Vyčistily se sklepy, obnažily některé místnosti a hláska upravena za rozhlednu. Při tom bylo vykopáno nemálo středověkého materiálu (mimo jiné dlaždice s dubovými listy a gotic. písmenem M., jiné s reliefem sv. Václava). Z mincí nalezeny tu husitský haléř a stříbrný znojemský haléř (15. stol.), jeton Jana st. Rabenhaupta ze Suché a jeho choti Kateřiny Mracké z Dubé a tříkrejcar Ferdinanda II. (1624). Dříve již nalezeny byly na hradišti železné kleště na lití střel, uložené nyní v tábořském museu.

Na hradišti šelmberském stojí *platan*, asi 300 let starý; má u země 3.18 m, v prsní výši 3.12 m v objemu, je dutý, vyzděný cihlami. V ohradě pod zříceninami stojí *klen*, mající u země 3.90 m, v prsní výši 2.70 m v objemu.

TEMEŠVÁR.

Vesnice založena byla teprve r. 1769 na pustých gruntech, náležejících k Hlasivu, a obydlena byla původně vesměs horníky.

TĚMICE.

- A. N. Vlasák, Mladá Vožice a její okolí v kraji Táborském. Památky archeol. IV, 1861, 73.
Fr. Heyduk, Těmice. Český jih 1883 č. 28.
A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 245.
R. Cikhart, Těminové z Těmic. »Tábor« 1908 č. 45—46.

Turz stávala ve dvoře, byla ještě r. 1697 „z kamene postavená“ s 8 světnicemi, kuchyní a spížirnou; při ní byl malý pivovárek.

Při tvrzi se rozkládala *víska*.

Kaplička u rozcestí k Miličinu a Mladé Vežici blíže Těmic mezi dvěma kaštany s obrazem P. Marie byla r. 1929 pobořena bouří, jež zničila i oba stromy. Na tom místě vystavěna nákladem K. Doležala nová kaplička sv. Václava.

TEREZIÁN, TEREZÍN,

osada novějšího původu, vzniklá na gruntech panství radeníského r. 1823 a nazvána po choťi Leopolda hrab. Krakovského z Kolovrat Marii Terezii († 1769).

TISOVÁ.

- R. Cikhart, Tisová. Jihočeský sborník historický IV, 1932, 65
J. Boháč, Zaniklé osady. Venkov 1912 č. 211.

V 15. a 16. stol. tu bylo vladycké sídlo se dvorem a při něm až do třicetileté války *ves*, na niž upomíná rybník „Návesní“ mezi Tisovou a Ovčínem.

TŘEBĚJICE.

V čp. 1 bylo po světové válce vykopáno *pohřebiště* s mnoha popelnicemi, jež však byly rozbity.

V Třebějicích narodil se (1867) historik umění dr. Frant. X. Jiřík.

TŘEBIŠTĚ.

- R. Cikhart a J. Švehla, Táborsko II, 29.

Na poli Coufalově bývaly asi *mohyly*. Jos. Švehla po 14denním bádání našel tu kromě praeistorických střepeň jen hrudku žele-

za, jež ležela skoro ve středu balvanu, podle něhož ležel jiný, menší. Zajímavé je složení země hrobu: pod vrstvou ornice je vrstva písku, pak vrstva mastníku, pod ním směs uhlí a zlomků křemene.

TŘEMEŠNÁ, T ř e m e š n ý.

R. Cikhart, Třemešný. Jihočes. sborník historický I, 1928, 129.

Ves měl od r. 1437 zápisně Pěša ze Sedlčan, písař na Táboře, jenž pro zrádné dorozumívání s Janem ze Srlína, rožmberským služebníkem na Choustníce, byl upálen.

TŘIKLASOVICE, pův. Čukvasovice, také Čiklasovice.

Školní budova vystavěna byla r. 1924.

Pomník obětem první světové války postaven byl r. 1937.

V zahradě Jar. Krejči čp. 2 je *lípa malolistá* 22 m vysoká a 200 let stará, mající 5.50 m u země v objemu.

Zvon v kapliče je z r. 1798.

TRUNKOVSKÝ DVŮR, pustý u Měšic.

R. Cikhart-J. Švehla, Tábořsko IV, 88.

Poloha neznáma. R. 1577 již pustý.

TUČAPY.

Fr. Heyduk, Tučapy. Český jih 1877 č. 40.

A. Sedláček, Držitelé Tučap. Český jih 1883.

A. Sedláček, Hrady a zámky. IV, 89.

R. Cikhart, Tučapy. Soběslavské Zvěsti 1910 č. 2—4.

R. Cikhart, Tučapové z Tučap. Zvěsti 1908 č. 4—5.

Em. Smrž, Tučapy. Kraj kalicha VII, 1930, 75.

Farní kostel sv. Jakuba staršího vyhořel r. 1677 a 21. září 1719, načež Josef Matyášovský dal vystavěti r. 1724 nový kostel v renesančním slohu. V kostele jsou dva krásně vyřezávané barokové oltáře (postranní). Před nimi a u prahu dveří jsou *náhrobní kameny* Markety, dcery Jana Olbrama ze Štěkře na Brandlině 1581, Dvořeckého z Olbramovic 1596, jiný 1606, Břetislava Dvořeckého 1601, Petra Dvořeckého 1601, Bedřicha Dvořeckého 1639, Aug. Obyteckého z Obytec 1675, Ant. Tadeáše Aug. Oby-

teckého (děcka tříletého) 1695, slečny Anny Obytecké 1706 (?), Alše Woborowicze, pána na Brandlíně, u oltáře P. Marie Bolestné Frant. Joh. z Bloewensteinu 1747 a Františka z Bloewensteinu, u oltáře sv. Prokopa Markety Geningin roz. z Bloewensteinu 1747, dále Barbory Anny Konášové z Vydrří roz. Obytecké 1711. Hrobka v kostele má nápis: Mortalis gazophilacii urna, seu recidiva Perillustr. Familiae Sago et Toga celebris Mathiaschowskianae et Spulirzianae in cinerem, quae hanc incineratam Ecclesiam speciālem surgere fecit in gloriam. Faxit Deus, ut etiam post cineres ad aeternos resurgant honores.

Na *faře* chová se pamětní kniha od r. 1720, založená administrátorem Vojt. Čapkem, psaná z počátku do r. 1796 latinsky, pak česky a německy a teprve od r. 1846 jenom česky. Farní matriky počínají r. 1695, vedeny do r. 1763 česky, pak do r. 1784 latinsky a odtud opět česky.

Zámek stojí na místě bývalé tvrze. U zámku je *kaplička* sv. Václava a socha sv. Jana Nep. s erby Malovců a Obyteckých, postavené koncem 18. stol. Janem Kryštofem Kosořem Malovcem. R. 1945 byl velkostatek konfiskován a v zámku umístěna škola.

„*Zámeček*“ vystavěl hrabě Bedřich Berchtold (na Tučapech 1822—1828), aby tu léčil choromyslné. U lesa *Zámečku* stávala *kaple sv. Maří Magd.*, románská; po zrušení r. 1786 byla prodána patronu, nyní je změněna v obydlí lesníkovu.

Školní budova je z r. 1803. Mívala na průčelí znak Berchtoldů a na desce nápis: CoMes Prosper BerChtolD EXstrVXIIt IVVent VtIs Prosper ItatI Placz Ve Proster ItatI. R. 1935 zasažena na ní pamětní deska botaniku hrab. Bedřichu Berchtoldovi, spolupracovníku J. Sv. Presla.

Pomník padlým v první světové válce postaven r. 1920. R. 1946 zřízena na něm pamětní deska Václavu Kundrátovi, který padl r. 1945 na barikádách v Praze.

Stará *synagoga* vyhořela r. 1867, násl. roku pak znovu vystavěna. R. 1944 byla z ní zřízena sokolovna.

Na cestě k Brandlínu je *kaplička* Panny Marie z r. 1884.

Na bývalém hřbitově u kostela je *lipa malolistá*, asi 15 m vysoká, 200 let stará, chráněna Památkovým úřadem. Staré lípy, javory a břízy u silnice z Tučap ke Dvorcům byly vykáceny r. 1940.

Polesí Gregor je od r. 1929 státní rezervaci o rozloze 2.15 ha s pěkným porostem borovice, břízy a smrku přes 130 let starým „U kostelíka“ a „U záměčku“.

R. 1927 přiděleny byly parcely mezi rybníkem Pokojem a silnicí k Budislavi na stavbu nových domů. Tak vznikla nová čtvrť Tučap, zvaná „Na Hájkách“.

V Tučapech narodil se (1818) spisovatel Václ. Eduard *Krátký*.

Kepkův (Kolářův) dub v Turovci.

Fot. Dr. A. Z. Hnízdo.

TUROVEC.

Školní budova je z r. 1908.

Ve vsi je *kaple* z r. 1803.

V obecním lese je místo zvané „Ve starých zámčích“, kde snad možno hledati městiště *vladyckého sídla*, připomenutého již na poč. 14. stol.

R. 1933 postaven byl v obci *pomník* padlým vojinům v první světové válce, r. 1946 zasazena *pamětní deska* učiteli Frant. Prokopovi.

U Turovce je *mezník* želečského panství se znakem zubří hlavy, patrně z r. 1690, jako jiné jemu podobné.

U silnice k Plané n. L. stojí o samotě *Kepkův dub* (maj. J. Moravec čp. 11), asi 400 let starý. Má 7 m v obvodu a asi 15 m výšky. Vyniká ohromnou, rozložitou korunou.

ÚDIČOV, p ů v. U z d i ě o v.

Časopis Společnosti přátel starožitností XXVIII, 1920, 27.

Dvůr, jenž býval *vladyckým sídlem* již ve 14. stol., byl r. 1927 rozbourán. Zůstala tu jen hájnice a vysázen třeshňový sad.

Na hrázi rybníka „Oudičovská komora“ je asi 400 let starý *dub*, přes 20 m vysoký, jenž má u země 4.80 m a v prsní výšce 3.65 m v objemu.

ÚDIM, O u d i n y.

Časopis Společnosti přátel starožitností XXVIII, 1920, 27.

R. C., Vladykové »z Údimě«. Jihočes. sborník histor. III, 1930, 26.

Ve 13.—16. stol. *vladycké sídlo*, později jen dva svobodné dvory.

ÚRAZ.

R. Hrdlička, Historicko-topografické příspěvky k dějinám těžby hor na Tábořsku a Vožicku. (S vyobr.).

Ve 14. stol. bylo tu *vladycké sídlo*.

Šachta zlatonosného dolu bývala tam, kde je její otvor při ústí cesty od Hoštice do vesnice. Od ústí štoly asi 20—25 kroků je prý ve skále výklenek, kde býval obraz, a odtud vede chodba, jež se asi po 20 m rozdvojuje. Zprávy a dolování jsou z r. 1780, kdy tu těžili hrabě Frant. Josef z Kuenburgu (po něm od r. 1782 hr. Serényi) a svob. pán z Mohrenbachu.⁴⁴⁾

ÚSTĚJOV, Ú s t o j o v, A u š t.

R. Cikhart, Ústějov. »Tábor« 1908 č. 27.

R. Cikhart, Ústějov. Věstník jihočeských museí 1912 č. 6.

⁴⁴⁾ Na dvou místech, a to na kopci v lese nad statkem a na horní zahradě a statku nalezeny byly peníze, na onom místě i zlaté, na obou místech stříbrné.

Dvůr byl od 14. stol. sídlem vladyckých rodin.

Kaple Panny Marie při cestě radvanovské postavena byla r. 1812 Danielem Krchem, snad na místě kapličky dřívější. Nad ní rozkládala se asi 400—500 let stará *lípa malolistá*, r. 1942 vichřicí rozlomená. Má u země v objemu 6.20 m, výšku necelých 20 m.

ÚSTÍ SEZIMOVO, Ústí Sezemino, Ústí nad Lužnicí.

- B. Paprocký, *Diadochus*, o stavu městském, 1602, 209: *Austi* u Tábora.
- Mart. Zeiler, *Topographia Bohemiae*, 1650: *Austi* (Sesemi).
- A. N. Vlasák, Někdejší město Ústí Sezimovo a jeho okolí. *Lumír* 1858.
- M. Kolář, *Novinky z českého Herkulanum*. Tábor 1865, 41.
- M. Kolář, *Chlebovka v Starém Táboře z r. 1420*. *Památky arch.* 1865, VI, 138.
- M. Kolář, *Petr z Ústí*. *Památky archeol.* 1867, VII.
- Fr. Heyduk, O zboření někdejších měst Hradiště a Ústí Sezimova a o založení král. města Tábora. »Tábor« 1869.
- Jos. Švehla, *Z českých Pompejí*. *Musejní sborník v Soběslavi*, 1900.
- Jos. Švehla, Ústí Sezimovo. *Český jih* 1906, 32—35.
- Jos. Švehla, Ústí Sezimovo. V Táboře 1907, nákl. Jiskry.
- Jos. Švehla, Ústské dlaždice. *Výr. zpráva musea táborského* 1913.
- Jos. Švehla, *Němčina v Sezimově Ústí před 500 lety*. *Jihočeský kraj* 1913.
- Jos. Švehla, Něco o založení Starého Tábora. *Český jih* 1913, 2 a d.
- Jos. Švehla, *Starý Tábor — Sezimovo Ústí*. *Český jih* 1913.
- Jos. Švehla, Ústí Sezimino. *Jihočeský kraj* 1915.
- Fr. Ventura, Ústí Sezimovo. *Tábor* 1920, 20—21.
- Jos. Švehla, *Sezimovo Ústí a Starý Tábor*. *Čítanka »Krajem Táborů«*, 1922.
- Jos. Švehla, *Sezimovo Ústí*. *Kraj kalicha* 1927.
- M. Kolář, *Dějiny Ústí Sezimova a začátky Tábora*. *Sborník histor. prací o dějinách Tábora*. V Táboře 1924, 34.
- Jos. Švehla, *Novinka ze starého Ústí Sezimova*. *Jihočeský sborník histor.* I, 1928, 71.
- Jos. Švehla, *Ohlasy z Ústí Sezimova v nejstarší gruntovní knize táborské z r. 1432—1450*. *Jihočes. sborník historický*, I, 1928, 80, 120.
- Jos. Švehla, *Ústí Sezimovo. Tábor — město Žižkovo*, 1929.
- Jos. Švehla, *Výzkumná práce v Ústí Sezimově*. *Jihočes. sborník historický* II, 1929, 95; III, 1930, 91.
- Jos. Švehla, *Několik vzpomínek na dominikánský klášter v Ústí Sezimově*. *Jihočes. sborník hist.* III, 1930, 1.
- Jos. Švehla, *Farní kostel a fara v Ústí Sezimově*. *Jihočes. sborník hist.* III, 1930, 87.

- Jos. Švehla, Špitál v Ústí Sezimově. Jihočes. sborník hist. IV, 1931, 123.
- Jos. Švehla, Z kroniky obce Ústí Sezimova. Český jih 1931.
- Dr. J. V. Šimák, Listina Petra ze Dvorce klášteru v Sezimově Ústí z r. 1434. Jihočes. sborník hist. IV, 1931, 34, 72
- R. Cikhart, Několik zpráv o farářích v Sezimově Ústí. Jihoč. sborník hist. V, 1932, 68.
- R. Cikhart, Petr Růže z Ústí. Jihoč. sbor. hist. VIII, 1935, 11.
- F. M. Bartoš, Rukopisy dominikánského kláštera v Sezimově Ústí. Jihočes. sborník histor. VIII, 1935, 69.
- B(artoš) F. M., Proces o mlýně v Sezimově Ústí v r. 1400. Jihočeský sborník hist. IX, 1936, 66.
- Václ. Červenka, Sezimovo Ústí v minulosti i přítomnosti. V Táboře 1938.
- Jos. Boháč, Co nám vypráví gruntovní kniha o Sezimově Ústí. Český jih 1939, 40.
- Ed. Vaněček, V Sezimově Ústí. Kraj kalicha IX, 1947, 50. (S vyobr.).

Fil. kostel Povýšení sv. kříže vystavěn byl r. 1838 nákladem Terezie Riegelové z Tábora a 1841 vysvěcen. Nad chrámovým vchodem je mramorová deska s nápisem: Fundavit Theresia Rigel MDCCCXXXV.

Museum archeologa Josefa Švehly umístěno je v místnosti budovy, jež byla původně určena za faru, ale ke zřízení této nedošlo. Obsahuje nálezy ze Sezimova Ústí, pokud nejsou uloženy v museu tábořském a jinde.

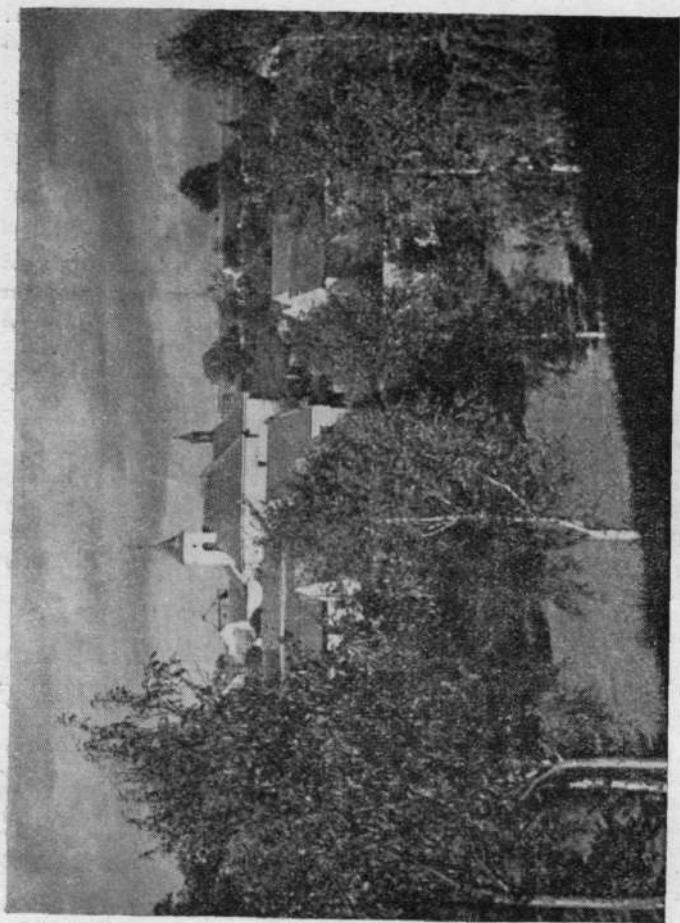
Školní budova vystavěna byla r. 1876. Na ní zasazena je pamětní deska s reliefem a nápisem: „Zde žil a působil Josef Švehla, archeolog, spisovatel, buditel 1885—1925“, dilo sochaře Rud. Kabeše. *Pomník padlých* na návsi je dilo J. V. Duška (1922).

Z bývalého předhusitského města zachoval se toliko znatelný *příkop* na východní straně dnešní vsi. Za ním býval asi val s dřevěným plotem.⁴⁵⁾

⁴⁵⁾ Topografické poznámky o bývalém městě.

Palác (obydlí pánův z Ústí) býval asi uprostřed dnešní farní zahrady. V jeho spáleništi byly nalezeny 2 prsteny, střenky z nožů, rukojeť dýky (kostěná, stříbrem vykládaná), měděný štítek se znkem střely, zdobené dlaždice, majolikový džbánek italské práce, 4 klíče, střepy z několika skleněných pohárů, četné nádoby hliněné, zdobené písmeny nebo ornamentálními ozdobami.

Farní kostel Nejblahosl. P. Marie 30 m dlouhý a 10 m široký stál na pozemku čp. 47 (u Ludvíků). Na jižní a východní straně přiléhá k němu hřbitov, na němž se ještě v 17. stol. pohřbívalo. Zdi kostelní stály ještě r. 1830, potom byly rozebrány na stavby.

Sezimovo Ústí.
Fot. Jir. Spáček. — Z archivu „Nového směru“ v Táboře.

V lese na levém břehu Lužnice jsou zbytky zdiva tří budov někdejšího předměstí („Nového města“), spojeného kdysi s městem „velikým mostem“.

Na poli „V Krbcích“ naproti ovčínu u Velkého dvora býval dvůr zvaný *Malý* nebo *Krbcovský*. Zdivo z něho bylo po r. 1866 rozvezeno.

R. 1930 vystavěl si nad ústím potoka Kozského při řece Lužnici vilu tehdejší zahraniční ministr dr. Edvard Beneš. Ještě t. r. v sousedství postavili si vily šéf diplomatického protokolu a zplnomocněný ministr Ludvík Striml a vyslanec dr. Zdeněk Fierlinger.

R. 1939 koupila firma Baťa od obce tábořské *Velký dvůr* u Sezimova Ústí, na jehož pozemcích vybudovány byly Moravské akciové strojírna (MAS) s domky pro dělnictvo, společenským domem, školou a j. Nové části dáno lidové jméno *Batov* (úředně Sezimovo Ústí II.).

Při stavbě nového obecního domu (1947) před hradbami přišlo se na stopy nějakého hospodářského stavení (stodoly?), zničeného požárem.

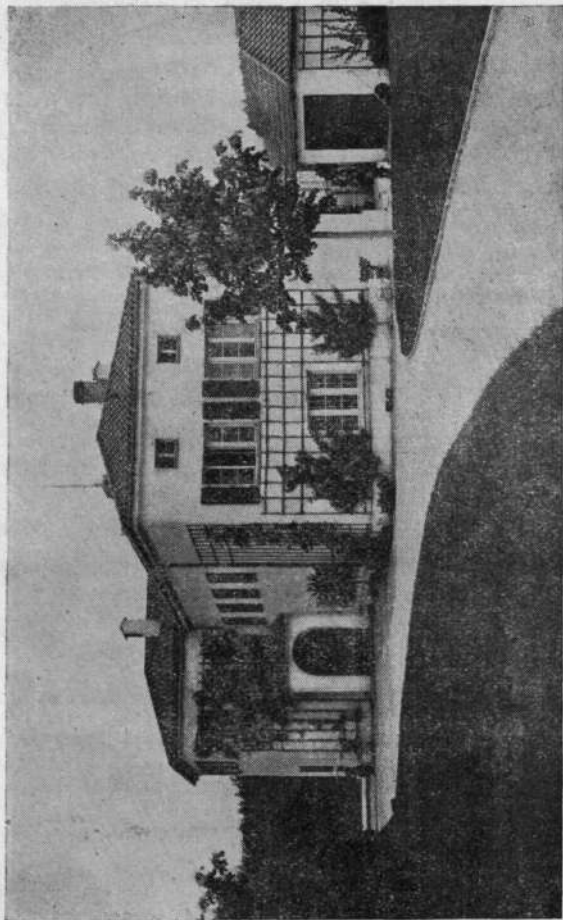
V Sezimově Ústí se narodili: Petr z *Ústí*, rektor jistebnický (od 1388 bakalář), Mikuláš z *Ústí* († 1458), kanovník pražský Jan *Papoušek* († 1455), probošt litoměřický (ač se psal „ze Soběslavi“), spisovatelé Josef *Kos* (1862 v čp. 5), Jan *Hemmer* (1863 v čp. 103), Václav *Kaplický* (1895) a j.

Fara stávala v místech zahrádky čp. 67 na jih od kostela. Byla skrovných rozměrů. V prostoroře farní byla nalezena nádobka s písní Husovou: »Krály slavný, Kriste dobrý, z boha otce zrozený«

Dominikánský klášter býval asi 100 kroků od ústí potoka Kozského k severozápadu, asi 20 kroků od břehu. Hlavní budova byla na pozemcích pop. čísel 31 (kostel), 32, 115, 118, 143, 144, 170, kde se posud říká »v klášteře«. V místech těch mimo jiné vykopána byla kamenná náhrobní deska (Jana z Ústí?) a asi 20 koster, snad lidí zahynulých při dobytí města r. 1420. Veliká kamenná křtitelnice odtud je u Hniličků.

Spitál s kaplí sv. Alžběty pro 8 chudých pravděpodobně stával blízko potoka na prostoroře mezi čp 18 a 188. Vybráno tu přes 500 cihel, 150 dlaždic, železná mříž, kamenné tesané ostění a j.

V městském spáleništi nalezen byl vývrtek z neolitického mlátu kávové barvy.

Vila presidenta dr. Ed. Beneše v Sezimově Ústí.
Z archivu „Kraje kalicha“ — Fot. Šachtl & Vorešek v Táboře.

ÚSTRAŠICE.

A. Sedláček, Hrady a zámky VII, 82.
Plavecká píseň z Ústrašic. Kraj kalicha VII, 1930, 58.

Tvrz připomíná se v 16. stol. Posud ukazuje se tu stará podzemní chodba. Dvůr má posud barokní vjezd.

Čp. 19 a 31 mají dřevěné štíty a kabřince.

V myslivně žil v letech osmdesátých Julius Zeyer.

„Pod hrází“ býval mlýn, nyní zaniklý.

„Ve mlýnku“ býval ovčín, rovněž zaniklý.

VELMOVICE, původně Vilémovice.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 293.

Po někdejší *tvrzi* zůstaly staré příkopy na návsi.

VES NOVÁ u Chýnova.

Kaple sv. Anny vystavěna byla r. 1875 nákladem rolníka Jos. Strnada. Obrazy křížové cesty jsou od malíře Pelhřimovského z Tábora.

Na obecním úřadě chová se *parcelní protokol* z r. 1830.

U okresní silnice z Turovce do Chýnova bývala ještě za starých pamětníků *pazderna* a *vápenné peci*.

Viz též *Borovice*.

VES NOVÁ u Mladé Vožice, původně Lazice.

A. N. Vlasák, Mladá Vožice a její okolí v kraji Táborském. Památky archeol. a místopisné IV, 1861, 73.

J. K. R., Příspěvky k místopisu plebanií: 1. Lazice, Lasice v dekanátu Vltavském Pam. archeol. VII, 1868, 554.

J. Trajer, Historisch-statistische Beschreibung der Diöcese Budweis, 1862, 659.

Fr. Chalupský, Dějiny osady Nové Vsi (Lazice). »Tábor« 1900 č. 41, 44—46, 48, 54 a 55. Nový otisk s poznámkami R. Cikharta v Jihočeském sborníku historickém XI, 1938, 34—46. (S vyobr.).
Též samost. otisk.

R. Cikhart, Nová Ves u Mladé Vožice. »Tábor« 1908 č. 13 a 15.

R. Cikhart, Zápisy matrik novoveských o šlechtických rodech. Časopis přátel starožitností 1908, 104.

R. Cikhart, Lazice. Věstník jihočeských museí 1912 č. 23.

Farní kostel sv. Kateřiny (1357 již farní) je gotický, strop však sklenut r. 1808 a věž má dnešní podobu od r. 1811. Na hlavním oltáři je obraz sv. Kateřiny od vídeňského dvorního malíře Molitora (1805) a nad ním menší obraz Panny Marie od pražského malíře Macheka (1826), na postranním oltáři Javůrkův obraz sv. Jana almužníka (1868), na druhém Matky Boží, malovaný v Mnichově Šustrem (1886). V presbytéři na straně epistolní jsou dva krásně zachované mramorové náhrobky Bohustava staršího Těmína z Těmic († 1597), a jeho choti Kateřiny z Řičan († 1580) s jejich postavami a nápisy: „Leta Panie 1... umrzel urozený Pan Bohuslav starssy Těmin z Těmic a na Těmicych a kollator tohoto kostela a tuto pochován gsa, odpočívá v Kristu Gessissi k životu věčnému“, „Leta Božího 1580 a to v Nediely provodní skrz rozdielení od tiela usnula gest v Krystu Pánu urozená Panní Kateřina Tiemínová z Ržicžan a na Tiemicych, chudých Lidí pravá Matie, Panní Kollatorokyně tohoto zádussi a tuto gest pochovaná“. Mimoto jsou zde dva kameny s nápisy setřenými a znaky Těmínův, třetí kámen pak kryje vchod do hrobky, v níž mnoho členů šlechtických rodů z okolí bylo pohřbeno. Pod chórem visí votivní obraz rodu Těmínů na dřevě malovaný se znaky pánů z Gutšteina, Šternberka, Sobětických a Těmínů z r. 1548. V chrámové předsíni je kamenná krópenka z r. 1590. Varhany jsou z r. 1817. Kostel byl r. 1943 nově vymalován, zavedeno elektr. světlo, opatřena nová křížová cesta a reliefy sv. Barbory a Božího hrobu (sochař Rud. Kabeš), vyzlacený oltářní obrazy a obnoveny malby.

Na věži visí zvon s nápisem: „Leta Panie 1542 tento zvon slit jest ke cti vši Trojice svatě a Svatý Panny Kateřiny a ku poctivosti vši osadě novoveské“ o váze 450 kg. Hřbitov kolem kostela byl zrušen a nový r. 1912 založen. Uprostřed je kaple s hrobkou rodiny Bachrachovy.

V kapli sv. Antonína je oltářní obraz z r. 1751.

Na faře chovají se matriky (16 knih) od r. 1687, velmi důležité pro rodopis Mladovožicka.

U čp. 5 je *osmiboká stodola*, původně celá dřevěná. *Dřevěná chalupa* je také v čp. 14, ukončená stodůlkou.

Školní budova byla původně dřevěná. Nová budova vystavěna byla r. 1863.

Před kostelem u parčíku jsou dvě lípy, asi 20 m vysoké, u země mající 3.05 m v objemu, chráněné Památkovým úřadem. Jiná lípa je u cesty z Rašovic do Mutic o 3.20 m v objemu, 20 m vysoká.

Na místě, kde v květnu 1945 byli zastřeleni Němci obec. tajemník V. Růžička a ředitel škol Václ. Pavlík, postaven *pomníček*.

VESCE u Soběslavě.

Em. Smrž, Vesce. Kraj kalicha V, 1928, 21.

Podle urbáře města Soběslavě původní ves „k rujně přivedena byla a již na to místo dvůr obecní vyzdvižen jest“. R. 1787 byl tento dvůr rozparcelován a vznikla tu nová ves. V čp. 12, na jehož místě býval ovčín, je černá kuchyně (asi od téhož roku 1787); tam chovají kupní smlouvu z t. r.⁴⁶⁾

Kaplička je z r. 1865.

V trati „Návětrí“ vyorávaly se cihly. Snad je to místo, kde bývala *tvrz* a dvůr téhož jména. V pol. 18. stol. byl tu okrouhlý vršek s příkopy a valy a místo nazýváno „Stiborů Hrádek“. R. 1505 bylo obé již pusto. (Viz A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 340).

Samota „Chmelář“ stávala již v 17. stol., kdy místo vsi byl toliko dvůr. Náležela koncem 18. st. rodu Martinů, od 1859 Nováků a od 1904 Masojdků.

VESCE u Tábora.

R. Cikhart, Vesce »Tábor« 1910 č. 38.

Časopis přátel starožitností XXVIII, 1920, 28.

Ve dvoře bylo v 16. a 17. stol. *vladycké sídlo*, při dvoře pak se rozkládala ves, ještě r. 1623 jmenovaná. Dvůr byl před r. 1638 „v nově od kamene vystavěný“.⁴⁷⁾

VĚTROVY.

U křížku z r. 1867 stojí *lípa* asi 250—300 let stará, mající u země 4 m v průměru.

⁴⁶⁾ Před lety vykopána byla u Vesce na polní cestě »U mejta« zlatá mince římská.

⁴⁷⁾ O vypálení stodol ve Vesce Annou, dcerou Vykoukalky z Pikova, dle jejího doznání na útrpném právu v Táboře r. 1594 viz Jos. Straka, Z tábořské knihy černé, str. 320. — Na poli »Ve vrchu« nalezena byla (asi r. 1904) část neolitické sekerky kávového povrchu a černého vnitřku.

Na samotě Doubravě narodil se spisovatel Joža Šimek-Doubravský.

VILICE.

U cesty do Frauenhofu stával *topol*, asi 30 m vysoký, 160 let starý.

Kmen Holubovy lípy ve Vlášenci.

Fot. Dr. A. Z. Hnízdo.

VISŇOVÁ, pův. Višňový, také Višňovice, Višňovec.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV. 91.

V 16. stol. byla ve vsi *tvrz*.

Po stranách kříže z r. 1893 stojí za kapličkou dvě pěkné *lípy malolisté*, asi 15 m vysoké.

Ve Višňové narodil se (1890) menšinový a školský pracovník Jan *Maryška*.

VITANOVICE.

Fr. Heyduk, Vitanovice. »Tábor« 1283 č. 24.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 246.

F. A. Heber, Böhmens Burgen, Vesten u. Bergschlösser III, 188.

R. Cikhart, Bratři vitanovští. Věstník jihoč. museí 1910 č. 3—4.

Z bývalé *tvrze* je nyní sýpka. Bývala chráněna na jedné straně rybníkem potoka Slupského, jinde pak příkopem, který se mohl napouštět vodou. Sedláček píše o zasypaných sklepech neznámého původu nedaleko vsi pod příkrou stráň o samotě.

VLÁSENICE.

R. C. Nejstarší lípy na Tábořsku. Český jih 1940 č. 42.

Zámeček, nazývaný též *tvrzí*, vystaven byl po r. 1719 a v předešlém století upraven do nynější podoby.

Na zahradě u Zdeňků vykopán byl *neolitický klínek* ze zelenavé břidlice, 10½ cm dlouhý a 3 cm široký s několika jinými a *sekerka* 8½ cm dl. a 4 cm široká, pravidelně vydutá, tupého ostří z tmavozelené břidlice.

Na dvoře statku Holubova čp. 29 stojí mohutná *lípa velkolistá*, jejíž kmen, jen 3.70 vysoký, má u země 12 m, v prsní výši 8.20 m v objemu. U sousedního statku Jos. Šitty čp. 7 je podobná lípa, asi stejného stáří, o 11 m objemu u země a 7.45 m v prsní výši. Tyto lípy, z nichž ona je dutá (vyobr. v publ. »Tábořsko v minulosti a přítomnosti« 116 a 117) jsou nejstaršími a nejpatrnějšími lipami na Tábořsku.

VLASTIBOŘ, Lastiboř.

Fr. Vaňous, Chození s králem o letnicích v okolí Vlastiboře (v Jihočesku). Český lid IV, 1895, 32.

F.m. Smrž, Vlastiboř. Kraj kalicha V, 1928, 105.

Pověsti a zkazky z Táborska, I. vyd.: V. Hrubý, Z rodné víscky.
Jan Lintner, Z historie Vlastiboři. Soběslavské Zvěsti 1913 č. 5.

Školní budova je z r. 1904.

Proti kapliče ve vsi je *pomník podlých* z první světové války.

Ve vsi zachovaly se staré *špýchary* při čp. 32 (maj. Jos. Tůma), 33 (maj. Jan Vašta) a 38 (maj. Václav Havlíček). Čp. 30, 33, 36, 38 a 39 mají pěkné blatské *šitý*.

VLČEVES, Vlčoves.

H. Švejkovský, Vlčeves. Kraj kalicha III, 1926, 72.

Místní názvy z Vlčevsi. Kraj kalicha IV, 1927, 152.

Věstník jihočeských museí 1913, 73.

Jos. Švehla, Pravěké pohřebiště ve Vlčevsi? Jihoč. sborník histor. 1, 1928, 72.

Od r. 1597 byla samostatným statkem, přikoupeným r. 1750 k panství radeninskému.

Škola má od r. 1858 vlastní budovu, rozšířenou r. 1902 přístavbou.⁴⁵⁾

VOŽICE MLADÁ, také NOVÁ, v 15. stol. PLAŇKOVÁ.

F. A. Heber, Böhmens Burgen, Vesten u. Bergschlösser III, 1843, 187.

A. N. Vlasák, Mladá Vožice a její okolí v kraji Táborském, Památky archeolog. IV, 1861, 66.

A. Sedláček, Minulost města Mladé Vožice v Táborsku, V Praze 1870.

»Květy« 1871, 124, 127.

Fr. Heyduk, Mladovožická kaple Panny Marie na Hradě, Tábor 1874.

Bedř. hradě Deym, Oslava novorozeného prince na panství Mladovožickém r. 1839. Český lid XIV, 1905, 198.

»Květy« 1881, 298—299.

A. Sedláček, Pířady a zámky IV, 1890, 229.

Jos. Novotný, Paměti cechu krejčovského v Mladé Vožici, Český jih 1905, 42—43.

⁴⁵⁾ Na pozemku čp. 26 (maj. Lhoták) našli r. 1928 na dvoře lidské kosti a střípek z pravěké nádoby. V sousedním stavení našli dvě celé nádoby, jež byly lidmi rozbity.

- Jos. Novotný, Řeznický cech v Mladé Vožici. Český jih 1906, 22—24.
- Jak vypadala Mladá Vožice na počátku XIX. století? Český jih 1912, 7.
- R. Cikhart, Naše města: Mladá Vožice. Kraj kalicha I, 1924, 121.
- Dvě pověsti z Vožicka. Kraj kalicha I, 1924, 126.
- Katalog živnost.-zemědělské a kulturní výstavy v Mladé Vožici 1926 (s čl. Jos. Kubů, Český Salcburk, Z dějin mladovožických).
- O staré škole v Mladé Vožici. Kraj kalicha IV, 1927, 2.
- R. Hrdlička, K dějinám Mladé Vožici. Staré i nové letopisy tábořské 1927, sv. 13.
- R. Hrdlička, Když projížděl první vlak Mladou Vožicí. Tamže.
- R. Hrdlička, Vzácny případ obětavosti a nezištnosti. (Z r. 1841). Tábor 1930, 48.
- R. Hrdlička, Když ve Vožici verbovali. (1788.) Tábor 1931.
- R. Hrdlička, Spor obce mladovožické s hrnčíři. (1788). Tábor 1931, 1.
- R. Hrdlička, Výbuch prachu a velký požár ve Vožici r. 1787. Tábor 1930, 49.
- Jos. Kubů, Mladá Vožice — Český Solnohrad. Tábor 1930, 1.
- R. Hrdlička, Prostranství před zámek vožickým. Tábor 1932, 33.
- R. Hrdlička, Z místopisu města Mladé Vožice. (Dějiny domů čp. 222, 219, 82). Tábor 1933, 30; 1940, 27—28.
- R. Hrdlička, Jak draho stavělo se v Mladé Vožici před 100 lety. Tábor 1933, 7.
- R. Hrdlička, Obecní rozpočet města Mladé Vožice roku 1708. Tábor 1933, 10.
- Památník Spolku divadelních ochotníků v Mladé Vožici. Red: V. Vanke v Ml. Vožici 1935.
- R. Hrdlička, Spor o cestu. Náš kraj 1935, 52.
- R. Hrdlička, Divadelní ochotníci v Mladé Vožici r. 1797. Tábor 1935, 6—7.
- R. Hrdlička, O požárech v Mladé Vožici. Památník hasičského sboru 1935.
- J. Kamenický, Navštivte Mladou Vožici a její okolí. Národní politika 1935, 151—152.
- V. Krch, Mladá Vožice a údolí Blanické. Časopis turistů XXXVII, 318.
- E. K. Rosol-M. Kršková, Průvodce Mladou Vožicí a okolím. V Praze.
- R. Hrdlička, O zaniklém mlýně u Mladé Vožice. Staré i nové letopisy tábořské 1937, seš. 29.
- R. Hrdlička, K dějinám školy v Mladé Vožici. Tamže.
- R. Hrdlička, Kšaft nebožtíka Jana Pekárka z roku 1607. (Z Ml. Vožice). Střed 1937, 23.
- R. Hrdlička, Kurážná měštiníka. (V Ml. Vožici r. 1787). Tábor 1937, 36.
- R. Hrdlička, Kdo uteče, vyhraje. (Příběh z Ml. Vožice ok. 1730). Tábor 1937, 14.

- R. Hrdlička, Stoleté jubileum vozické pošty. (1836). Tábor 1937, 1.
R. Hrdlička, Něco o šenkýřích. (Z Ml. Vožice). Střed 1938, 9—10.
R. Hrdlička, Oděv měšťanů a měšťanek v Ml. Vožici před 150 lety. Český jih 1938, 8.
R. Hrdlička, Jména obyvatelů v Ml. Vožici v letech 1580—1684. Časopis Rodopisné společnosti 1939, 134.
R. Hrdlička, Privilegia města Mladé Vožice. Český jih 1940, 16, 17, 19.
R. Hrdlička, Jméno »Gerstner« v Ml. Vožici. Český jih 1940, 22.
R. Hrdlička, Soudnictví v Mladé Vožici. Český jih 1940, 26.
R. Hrdlička, Jak řádila cholera v Mladé Vožici. Český jih 1940, 27.
R. C., Původ jména Mladé Vožice. (Ke zprávě A-Zetu 1943, 143).
Náš kraj 1943, 33.

Mladá Vožice.

Kostel sv. Martina, barokní, má jednu zeď z původního gotického kostela, stavěného v l. 1581—1583, ale v l. 1790—1794 zbořeného a od pilíře sv. Barbory zcela přestavěného. R. 1900 byl kostel opraven. Na hlavním oltáři je obraz pasovského umělce Jana Perglera „Umírající Kristus poroučí svou matku sv. Janu“ (asi z r. 1780). Jiný obraz, „Ježíš podává sv. Františku ruku s křížem“ je dílo děkana Bedř. Kamaryta. Křtitelnice je z r.

1637. Povšimnutí zaslouží mosazný krucifix, přivezený r. 1817 Marianou z Kuenburgu z Brasílie. V hornické *kapli sv. Barbory* je mramorový *náhrobek* Václava Paběna Voračického z Paběnic († 1565) se znakem a nápisem: „Léta od narození Syna Božího 1565 v sobotu na den památky třech králův prostředkem tělesné smrti usnul jest v Pánu Kristu urozený a statečný rytíř pan Václav Paběň Voračický z Paběnic a na Polánce, v tomto místě kolatury své pochován jest očekávaje veselého z mrtvých vzkříšení v den poslední“. — Týž rytíř daroval kostelu vozickému zvon (1564). Pod kaplí je *hrobka*, v níž nalezeny byly kostry s hornickými kahany a bronzovými sekyrkami, snad horních úředníků starovožických. R. 1943 pořízeny do kostela nové varhany.

Čtverhranná *věž* při kostele bývala původně solnicí. Později byl v ní obecní úřad a váha, načež přistavěna zvonice. Ukazuje se tu „Žižkova síň“, kde podle místní tradice Žižka po dobytí Vožice (1420) se ubytoval. Při solnici bývala do r. 1853 šatlava. Tehdy zrušena a do věže byl učiněn nový vchod. R. 1905 byla věž nově upravena péčí řed. Karla Kavky.

Děkanství s mansardovou střechou je z r. 1666. Matriky počinají r. 1650.

V museu, založeném zásluhou prof. Václ. Krcha († 1935), chová se mimo jiné dvojsečný meč, nalezený na děkanské zahradě, zvaný „Bzdinkův“, jako by pocházel od tohoto vůdce z doby dobývání Ml. Vožice r. 1425. Také je tu síň místního rodáka Aug. Sedláčka se souborem jeho prací.

Barokový zámek zbudován byl r. 1735 Ferdinandem z Kuenburga na místě dřívější tvrze, jež tu vznikla před r. 1579. Pozoruhodná jsou krásná vyřezávaná vrata, tepaná mříž na balkoně a umělecké schodiště. V zámku je kaple sv. Karla Borom.

R. 1946 bylo panství konfiskováno a v zámku zřízena r. 1946 městská galerie.

Nová *budova škol* je z r. 1913—1914.

Rodný dům historika Augusta Sedláčka (čp. 190) označen byl r. 1910 pamětní deskou. Jiná pamětní deska s bustou zasazená byla na rodném domě pedagoga řed. *Antonína Janů* (čp. 93) v ulici Jana Jeníka z Bratřic. Na domě čp. 99 na Husově náměstí byla r. 1939 zasazena *pamětní deska* připomínající, že v tom domě přednášel r. 1912 poslanec prof. T. G. Masaryk.

Na Husově náměstí byl postaven r. 1938 *pomník* obětem první světové války se 49 jmény, na sokolském cvičišti pak postavena r. 1928 mohyla, na níž na desce jmenováno 11 Sokolů. R. 1946 pak postaven památníček při silnici z Ml. Vožice do Zhoře pěti občanům, na tomto místě r. 1945 Němci postříleným.

Na místě, kde bývala dřevěná kašna, stojí *socha sv. Václava* od Ant. Poppa, darovaná radou K. Kavkou.

Na náměstí „Pondělku“,⁴⁹⁾ jinak Husově, je starší budova, zvaná „zámeček“, v Šelmsberské ulici pak je bývalý *allodní dům*, nyní náležející Sociální péči.

Na vrchu „Hradu“ (505 m) nad městem je *kaple Nanebevzetí Panny Marie* vystavěná r. 1646 Kryštofem Karlem Přehořovským z Kvasejovic z trosek původního vožického *hradu*, r. 1827 od hrab. Karla z Kuenburga († 1832) přestavěná a zvětšená a r. 1929 opravená. V kapli je pomník tohoto pána i jeho choti Mariany roz z Kufsteinu († 1824) s postavami obou manželů. Na oltáři je obraz neznámého mistra, na stěnách pěkné nové malby apoštolů. Z hradu spatřuje se nedáleko kaple zbytek zdi 160 cm tlusté a níže zbytek nějaké bašty (?).

U kaple je spodní část *lipy Štefánikovy*, asi 500 let staré, sražené vichřicí r. 1942. Níže pod kaplí je *lípa Rašín*, označená nápisem, mající u země 3.15 m v objemu, asi 540 let stará. U mlýna Obecniho (Žahourova) je *lípa* asi 200 let stará s objemem 4.10 m u země.

V úvozu vedoucím k Podhradnímu mlýnu je *Husova studánka* s nápisem vytesaným v kameni r. 1915.

Mimo město je hřbitovní *kostel sv. Mikuláše*, připomenutý již ve 14. stol., který zůstával prý vždy katolickým. Naproti tomu místní tradice praví, že byl v době třicetileté války protestantskou modlitebnou. Později prý při něm sídlil poustevník.

Při stezce „Struhami“ k Šelmberku spatřujeme mohutné *duby a olše*. Na hrázi rybníka u sv. Mikuláše stojí dva mohutné *topoly černé*.

⁴⁹⁾ Nazváno odtud, že v pondělí 16. dubna 1697 po celé jedné straně vyhořelo. Předměstí Pavlov (Pavlova Hora) založeno bylo jako osada teprve r. 1821. »Hora Pavlova«, tehdy pouhý vrch, přikoupěna byla již r. 1318 od panství šelmsberského k panství vožickému.

V Mladé Vožici se narodili: slavný historik dr. August Sedláček (1843), průmyslník František Wiesner (1833, syn panského ovčáka), virtuos Badřich Váška (1879), spisovatelé Hynek Vilém Burian (1851), Jindřich Jakubička (1861), Richard Hrdlička (1868), Antonín Hartmann (1864), Karel Neudörfl (1846), Josef Václ. Neudörfl (1843), Antonín Kubec (1857), Frant. Pigl-Vožičký (1867), od něhož máme vožické povídky „Z doby krinoliny“, pedagog Antonín Janů (1852), malíř Karel Fišera (1876) a j.

VOŽICE STARÁ.

Jos. Vrkoč, Památky na dolování u Staré Vožice. Kraj kalicha VI, 1929, 110.

Jos. Vrkoč, Ze starých časů. (Z vypravování Frant. Kotrče ze St. Vožice). Kraj kalicha VII, 1930, 93.

V polích u vsi v pásu asi 3 km dlouhém táhnou se *haldy* počtem asi 40, s nálevkovitou prohlubní, jež ukazuje vchod do někdejší šachty. Ve vsi posud jsou některá hornická obydlí: *dům čp. I*, který býval bytem posledního bergmistra Černaje a šichtmistra J. Blovského, chalupy „V sedničkách“ a na návsi pustá bývalá hornická kovárna. Dvě obecní studně, 16 m hluboké, zřízeny jsou na štolách, odvádějících vodu z bývalých dolů. Těžilo se stříbro a olovo.

Staré pojmenování „Na cechu“ zachovalo pamět někdejšího jednopatrového domu, v němž se horníci scházeli, s kaplí sv. Barbory, v níž konali pobožnost. Zmiňuje se o něm také Sommer ve své Topographii (X, 294).

VRAŽNÁ, Vražný, Vražné, také Vraždný.

R. Cikhart, Sádlové z Vražného »Tábor« 1907 č. 12.

Ve dvoře, jenž r. 1894 vyhořel, bylo v 15. a 16. stol. *vladycké sídlo*.

Vrch *Kůstkovec* (550 m n. m.) dostal prý jméno od smrti kteréhos generála švédského. Spíše se zdá, že jméno bylo odvozeno od nálezu četných lidských kostí. Možná, že se tu nouzově pohřbívaly za moru r. 1680 anebo v době sedmileté války, kdy v blízkém dvoře Červeném Záhoří byla vojenská nemocnice.⁵⁰⁾

⁵⁰⁾ R. 1927 nalezena byla u Vražné neolitická sekerka ze šedo-zelené břidlice, zcela hladká.

VRCHOLTOVICE, pův. Rchútovice.

Fr. Heyduk, Vrcholtovice. »Tábor« 1883 č. 9.

Václ. Krch, Chrám Vrcholtovický. (Se 3 obr.). Method XX, 1894 č. 1.

Fr. Teplý, Vrcholtovice. Český jih 1897 č. 19 a d.; 1898 č. 2 a d.

Fr. Teplý, Vrcholtovice. Sborník histor. kroužku 1898, 121—133.

Farní kostel Nejsvětější Trojice je gotický, hlavní vchod má na krakorcích kamenný přístřešek. Presbytář má primitivní ráz stavby 14. věku, žebra z 5 úhlů sbíhají se v jediném svorníku. R. 1837 byla vytlučena a rozšířena okna, rovněž portál. V kostele je barokový obraz Sv. rodiny z 18. stol. a stříbrný barokový kalich asi z r. 1696. Dále jsou tu *náhrobní kameny*: Jáchyma Špulíře z Jiter († 1624), mramorový malý Mariany Vítové ze Rzávého z r. 1615, žulový Jiřího Štěpána Špulíře z Jiter (s nápisem: Zdetky odpocíwá urozený a stateczný rytíř Jan Girzy Steffan Spulirz z Giter, pán na Witanowicích, Wrchołtowiczích a Tuczapech. Żiwot dokonal 2. dubna Leta 1678. Pán Buch raez dussi geho milostiw beyti a weselého z mrtwých wstání poprzíti), pískovcový Zuzany Běšínové z Malovic z r. 1695 a Norberta barona Sauera na Vyšetících z r. 1711. Vzácnou památkou byl *votivní obraz*, představující skupinu 8 osob kolem Krista ve hrobě položeného, vypoukle řezaný, darovaný původně Bohuslavem Těmínem z Těmic a jeho chotí Esterou z Vlčkovice pro hlavní oltář.

Na věži novějšího původu je zvon „Marie“ s nápisem: „Slit gest zwon we gm(e)no Bozie 1444“ a „Václav“ z r. 1566, ulitý od Brikcího v Praze, s českou legendou: „Setříž a zruš, Hospodine, moc přeukrutnou nepřátel Církve Tvé svatě křesťanské a rač je dáti v rozptýlení, aby poznali, že jsi Ty sám, jediný, který bojuješ za nás, Pane Bože náš Všemohoucí. Auxilis divimó me fecit civis Pragensis Bryxi L. P. 1566“. — Na místě fary bývala *tvrzka*, jež se připomíná r. 1659.

U kostela vrcholtovického dobíjeli Švédové po porážce císařského vojska u Jankova v březnu 1645 část bránících se císařských.

Původní *školní budova* byla r. 1826 nově vystavěna, nynější je z r. 1891.

U čp. 4 ve vsi je posud *stará stodola*.

Pomník padlých ve světové válce, dílo sochaře Jana Klímy († 1945), z r. 1939 vysvěcen teprve r. 1946, po smrti autorově, kdy vysazeny také lipky „9. května 1945“ a „Rudé armády“.

Grunt *Kabátovský* u Vrcholtovic, jmenovaný v berní rolli 1654, byl podle Schallera (Topogr. Böhm. XIV, 30) r. 1790 již neobydlený.

Po stranách vchodu na hřbitov jsou dva staré mohutné *jirovce*. Na návsi u špýcharu J. Lískovce je *lípa malolistá*. Jiná stojí u kapličky na rozcestí k Jiřeticům.

VŘESCE.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 297.

Václ. Gregora, Registra statku vřeseckého z r. 1626. Jihoč. sborník historický I, 1928, 70.

Tvrz zanikla po připojení zboží k panství chýnovskému (1627), „avšak starodávná vrata vedoucí do dvora, jakož i některé stavení ve dvoře zajisté ještě staré držitele tvrze pamatují“ (Sedláček). Ukazuje se tu staré zdivo tvrze.

Schaller ve své topografii píše, že jest tu posud (1790) hluboká *štola* po někdeším dolování pod jménem Sv. Jan.⁵¹⁾

VÝREC, V e j r e c.

F. A. Heber, Böhmens Burgen, Vesten u, Bergschlösser III, 190.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 358.

R. Cikhart, Výrec. Jihočes. sborník historický VIII, 1935, 97.

Zámeček, jenž tu povstal v 16. stol., stával na místě pozdějšího stavení sýpek. Při něm bývala *víska*, jež zanikla za třicetileté války. Ještě před 120 lety bývalo prý viděti sklep u cesty od Balkovy Lhoty k Veselce⁵²⁾

VYŠETIČE.

R. Cikhart, Tábořsko IV, 1922, str. 179.

Ve 14. stol. bylo ve vsi *vladycké sídlo*. Nyní je ve vsi *zámek* s parkem a zahradou. V parku stojí čtyři mohutné tisy.

Ve Vyšeticích se narodil (1859) církevní spisovatel Karel *Vondruška*.

⁵¹⁾ U stavení J. Pletichy nalezeny byly r. 1901 dva hrnky s groši králů Václava II., Václava III., Karla IV. a Zikmunda.

⁵²⁾ Na poli za železniční tratí vlevo od cesty k Dražicům nalezen byl r. 1912 zlatý dukát krále Ladislava Pohrobka.

ZÁHOŘÍ BENDOVO.

R. Cikhart, Bendovo Záhoří. »Tábor« 1908 č. 26, 1909 č. 52.

V starší době bylo snad ve vsi *vladycké sídlo* Sulka ze Záhoří (1388).

Ve vsi zachovaly se dřevěné osmiboké *stodoly* s trémovým ozdobně vyřezávaným.

ZÁHOŘÍ ČERVENÉ.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 353.

R. Ez. Cikhardt, Osada chotovinská, 28 a d., 41, 44, 48 a d., 59.

Tvrz (1747 „zámek“) bývala ve dvoře, stavení o 1 poschodí se světnicemi a komorou. Za války sedmileté byla v ní zřízena nemocnice a tehdy zpusla, že (podle Schallerovy Topographie XIV, 20) sotva za obydlí myslivcovo mohlo jí býti užito. Bývala tu také kaple.

ZÁHOŘÍ NĚMECKÉ, Záhoří pod Miličínem, 1653 Záhori Knížatovo, od 1945 České Záhori.

Nález t. zv. husitských haléřů. Jihočeský sborník historický I, 1928, 37.

Popl. dvůr byl od 16. stol. samostatným statkem, přikoupeným r. 1686 k panství mladovožickému. Po první světové válce přešel jako zbytkový statek v majetek rodu Křemenův.

U mlýna Hataše je posud dřevěná osmihranná *stodola*.⁵³⁾

Na hrázi Panského rybníka stojí starý *dub*, mající u země 5 m v objemu.

ZÁHOŘÍČKO u Nemyšle, Malá Záhoriice.

R. Ez. Cikhardt, Osada chotovinská, str. 99.

V 15. stol. byl tu *vladycký statek*, od 16. stol. svobodný dvůr Šišků z Jamolice a Holubů z Radíče.⁵⁴⁾

⁵³⁾ Na pozemcích téhož mlýna v jednoduché nepolované hliněné nádobce nalezeny byly četné mince, uložené nyní v tábořském museu, počtem více než 1300 kusů, mezi nimi 27 grošů Václava IV., ostatní jsou haléře a feniky domácího i cizího původu. Podle doby ražby mincí byl poklad zakopán nedlouho před r. 1460.

⁵⁴⁾ Před lety bylo tu nalezeno hladidlo ze zaostřené polovice přeražené neolitické sekerky.

ZAHRÁDKA,

ves příslušná k Polánce, r. 1572 již pustá, snad dnešní Zahrádky (Kakanov) u Jedlan.

ZAHRÁDKA u Tábora.

- A. Sedláček, Paměti Kvěčovského mlýna pod Zahrádkou. V Táboře 1906.
 Doplněk Paměti Kvěčovského mlýna pod Zahrádkou. V Táboře 1906.
 R. Cikhart, Inventář selského gruntu v Zahrádce z r. 1762. Jihoč. sborník historický VII, 1934, 90.
 R. Cikhart, Spor pana otce Kvěcha s obcí tábořskou (1758—1764). Český jih 1940 č. 14—15.
 R. Cikhart, Rod Kvěchův v Zahrádce. Jihoč. sbor. hist. XIII, 1940, 27.
 R. C., K rodokmenu rodu Kvěchova. Tamže, 89.
 R. C., Příspěvky k dějinám Kvěchova mlýna. Tamže, 131.
 Fr. Lískovec, Hradiště Ohraženice. Jihoč. sbor. historický XIV, 1941, 21.
 R. Cikhart, Jak vznikly Sedláčkovy Paměti Kvěčovského mlýna. Jihočeská jednota 1943, 35.

Hned nad mlýnem Kvěchovým nad cestou a potokem od Zahrádky tekoucím je Jesnatá výšina Ohraženice (jak se nazývala již r. 1373), staré předhistorické *hradiště*. Vybíhá v ostroh, na němž jsou zbytky kamenných valů ze suchého kamene, a rozkládá se na východ a na sever až k lomu, nad nímž lze stopovati místo (dřevěné?), bašty, od níž k východu směřoval kamenný val. Na tomto místě našli snad útočiště adamité po svém vypuzení z Příhonic, kteří podle Starých letopisů českých bydleli „proti Dražicóm nad řekú“.

ZÁLUŽÍ u Budislavě.

A. Sedláček, Hrady a zámky IV, 92.

Ve dvoře bývalo již ve 14. stol. *vlastické sídlo*, na jehož místě v druhé polovici 16. stol. vybudoval Jan Tučap z Tučap rytířskou *tvrz*.

ZÁLUŽÍ u Vlastiboře, Zálužičko.

Em. Smrž, Záluží u Vlastiboře. Kraj kalicha VI, 1929, 127.

Selský statek Hrubých jako typická stavba vyobrazen je v díle „Die oesterr.-ungar. Monarchie in Wort und Bild“, Böhmen I, 429 (obr. A. Lewého).

Statky čp. 3, 5 a 8 mají pěkné *blatské štíty*, rovněž sýpky při čp. 8 a 9. (Vyobr. sýpky a obytného stavení čp. 8 v Jubil. sborníku měst. musea v Soběslavi 1947).

ZÁLUŽÍ u Vilic.

O zašlé vsi Záluží. Jihoč. sborník historický XII, 1939, 29.

R. Cikhart, Zašlá ves na Záluží na Mladovožicku. Náš kraj 1944 č. 31.

Na místě židovského hřbitova býval *popl. dvůr* Záluží, svedený ze svodobnické vsi, z níž tu byly ještě r. 1745 čtyři usedlosti. R. 1541 držel ves celou Záluží Matěj Oustojovec z Radvanova spolu s *popl. dvorem* v Ústojově.

ZÁŘÍČÍ u Ml. Vožice.

Ve 14. stol. bylo ve vsi *vladycké sídlo*.

Narodil se zde spisovatel František Jaroslav *Mančal* (1866).

ZÁSKALÍ, Nuzov.

Myslivna Nuzov, Nouzov u Třetuzele stojí na místě *dvorce Záskalí*, který příslušel k Miličínu. Dvorec později byl rozdělen na dvě selské usedlosti, ale ve třicetileté válce víska zašla.

V lesích okolo myslivny roste *dřípatka horní*.

ZHOŘ u Plané nad Lužnicí.

M. Schönbaum, Zhoř, obec v okr. táborském. Český lid 1902, 348.

Fil. kaple Nanebevzetí Panny Marie vystavěna byla r. 1890.

Samostatná *škola* je od r. 1939, budova vystavěna r. 1938.

R. 1936 byl založen *hřbitov*, na němž je deska se jmény obětí z první světové války.

Na samotě Mučírně (u Vošťů čp. 31) u vnější strany stodoly stojí *mezník* panství želečského se znakem perušejnským (z r. 1690).

ZHOR u Ml. Vožice.

J. Matoušek, Jak staří umírali naši předkové. Vesmír XX, 1941, 1.

U čp. 15 je dřevěné obytné stavení, u statků čp. 3 a 16 sroubené špýchary.

ZVĚROTICE.

R. Cikhart, Z dějin Zvěrotic. Soběslavské Zvěsti 1909 č. 6.

V 17. stol. byl tu *popl. dvůr*, sídlo samostatného statečku. přikoupeného r. 1613 obcí soběslavskou.

ŽALAVEC.

viska (nebo jednota) příslušná r. 1390 k Chýnovu. V 16. stol. již se nevědělo o její poloze.

ŽELEČ, obecně Zelč.

M. Kolář, O dějinách býv. panství zelečského. (Hospodářská beseda v Želči). Český jih 1872, str. 211.

A. Sedláček, Zeleč před 300 lety. Český jih 1877, 9

A. Sedláček, Hrady a zámky VII, 78.

Jos. Boháč, Podkůvky, hra karetní na Zelečsku. Český lid 1904, 252.

J. Zelecký, Vzpouora sedláků na panství Zelečském proti vrchnosti. Tábořský kraj 1904, 52.

Ferd. Pátek, Julius Zeyer v Želči. Kraj kalicha IV, 1927, 40.

Em. Smrž, Zeleč. Kraj kalicha V, 1928, 40.

J. Durych, Vzpomínky na Zeleč. (Otisk stati »Zelč« z »Cesty« roč. IX, seš. 18). Kraj kalicha IV, 1927, 128, 144.

Turz stávala nejspíše na místě stavení sýpky. R. 1596 měla klenuté pokoje pod cihelnou střechou a vůkol příkop, po němž není ani stopy.

Zámek obnoven byl r. 1879 ve slohu barokovém. R. 1883 žil v něm jako hraběcí vychovatel Julius Zeyer. R. 1927 zámek vyhořel a potom obnoven.

Školní budova je z r. 1878.

V obci je syenitový *pomník padlých* z první světové války. Statek čp. 4 má pěkný štít.

Nad lesním úřadem v lese u cesty jižně ode vsi je skupina asi 10 *mohyl*. Prokopány r. 1896 a nalezeny tu spálená kost lebeční, střep a kousek železa.⁵⁵⁾

V Želči narodil se (1859) vynálezce sázecího a secího stroje pro lesní školky Rudolf *Hacker*.

ŽIBKOV.

Ve vsi zachována je osmiboká stodola, jakož i dřevěná stavení čp. 1 a 7. Ve 14. stol. bylo tu *vladycké sídlo*.

⁵⁵⁾ Pod hrází Želečského rybníka, kde je domek »ve mlýnku« se zbytkem zdi a mlýnské stoky, býval mlýn. Pod čp. 6 bývala pazderna. Na tom místě je nyní kaplička. U nynějšího bytu panského zahradníka býval ovčín, rovněž zaniklý.

OPRAVY A DOPLŇKY.

Str. 16: Poslední 2 řádky patří na str. 24. (Srv. tamže řád. 15.)

Str. 25: V řád. 10 zdola místo J. V. Duška má stát: Františka Bílka.

Str. 32: Za řádek 21 budiž přidáno: Na sokolovně zasazeny byly letos (1947) desky s reliefy J. V. Duška a jmény 10 obětí z řad sokolských z první světové války a z doby okupace 30. Na schodišti v budově krajského soudu zasazeny jsou pamětní desky rovněž práce J. V. Duška (1947), věnované obětem nacistické persekuce z řad soudců v obvodu krajského soudu (dr. K. Evaldovi, dr. Jos. Hrubešovi a dr. Janu Pavelkovi), vězeňských dozorců (Jar. Vackovi a St. Svěrákovi) a advokátů (dr. Jar. Dvorskému, dr. Vil. Glücklichovi, dr. Jar. Mayerovi, dr. Oskaru Sternovi, dr. Jos. Vegerovi a JUC. Konr. Listopadovi).

Str. 92: K poslednímu řádku budiž přidáno: Na Kozím. (S plánem a vyobr.). 1947.

Str. 119: K řád. 10 budiž přidáno: Frant. Lískovec, Pohnání. Kraj kalicha X, 1947 č. 4.

Autor: R. Cikhart.
Titul: Popis Táborska.
Nakladatel: Okresní rada osvětová.
Tisk: „Autografia“, Tábor.
Rok vydání: 1947.
Cena: Kčs 70.—.

Okresní
záložna
hospodářská
v Táboře.

Vondrášková lékárna

»U Anděla Strážce«
nájemce Ph. Mr. M. Kralert
Tábor 656.

Spořitelna města Tábora.

Přijímá vklady.

Poskytuje zápůjčky.

ODĚL VÝVOZ SLADOVNY WODIČKA & RUDOLF

Vyrábí:

Pivovarské slady všech typů - Táborskou žitnou
kávu - Sladové přípravky *Maltogen*.

At. Prny
Značka
jakostního
nánského prádla

Skorpil a Skalický
TÁBOR

RECORD

továrna
na konzervy
a požívatinu
akc. spol.,
TÁBOR.

Telefon č. 36.

Lékárna „**U sv. Anny**“
náj. Ph. Mr. Pruner Fr.,
Tábor, Wilsonova tř. 1440.

Občanská záložna v Táboře

se sběrnou a platebnou v Táboře na N. městě a filiálkami v Bechyni,
Soběslavi a Třeboni

požívá již **85 let** důvěry Tábořského kraje.

Přijímá vklady, poskytuje půjčky všeho druhu. Porady ve věcech peněžních
udílí všem zájemcům.

**ŽELEZO
DOBŘE
DODÁVÁ
DVOŘÁK**

FRANT. DVOŘÁK A SYN - TÁBOR

obchod železem a železářským zbožím.
Palackého tř. Telefon 103. Sklad u nádraží.

Ph. Mr. K. SVOBODA

lékárna „U bílého jednorožce“, TÁBOR, okresní dům.

NENAJDETE
VE SVĚTĚ SÝRY JAKO V

 Madetě

RUDOLF PERKOUS,
mechanická továrna na oděvy,
SOBĚSLAV.

Vyrábí: Pracovní oděvy,
sportovní oděvy,
chlapecké oděvy.

Založeno roku 1925.

Spisy Romana Cikharta.

- Město Soběslav. 1907.
 Svatopluk Čech. 1908.
 Chotoviny. 1908.
 Malovice v Táborsku. 1908.
 Když duše sní . . . (Verše). 1908.
 Stručné dějiny panování J. V. císaře a krále Františka Josefa I. 1908.
 Okres tábořský. 1908-1910.
 Borotín. 1909.
 Čtyři obrázky. (Feuilletony). 1909.
 Radkov. 1910.
 Když srdce hovoří . . . (Verše). 1910.
 Podolský Kostelec. 1911.
 Minulost městečka Borotína. 1917.
 Petr Hromádka z Jistebnice, zakladatel města Tábora a Jan z Borotína, obhájce kompakťát. 1920.
 Táborsko, I. 1921, III. 1921, IV. 1922.
 Pověsti a zázky z Táborska. 1922, 2. vyd. 1932.
 Soustava pravopisná o správném psaní i-y. 1925, 2. vyd.
 Sochař J. V. Dušek. (Album prací). 1925.
 Minulost města Jistebnice. 1925.
 Občanská nauka ve stručném přehledu. 1925, II. vyd. 1930, III. vyd. 1932.
 Tábor. 1929, II. vyd. 1932.
 Lideřovice, rodná tvrz hejtmána Petra Aksamita. 1931.
 Mluvnické "a pravopisné přehledy. 1932.
 Padesát let Zemského ústředního spolku jednot učitelů v Čechách 1880-1930. 1932.
 Poznámky z národního hospodářství pro žáky živnostenských škol pokračovacích a odborných. 1932, II. vyd. 1933.
 Tvrz Polánka v Táborsku. 1934.
 Krajem božích bojovníků. 1935.
 Zmizelý svět. (Ličení života v rodném mlýně). Příl. Sedlčanského kraje 1935.
 Památce Karla Hynka Máchy. 1936.
 President Dr. Edvard Beneš. 1936.
 Po stezkách našich dějin. 1936.
 Cestickami dětství. (S Růženou Cikhartovou). 1936.
 Pět set let města Tábora 1437-1937. 1937.
 Malíř Táborska. (Richard Lauda). 1939.
 Z minulosti Čelkovic. 1941.
 Paměti mlýna Veselých v Táboře. 1945.
 Minulost Táborska. 1946.
 Z minulosti Radkova na Táborsku. 1947.
 Průvodce Táborem. 1947.
 Popis Táborska. 1947.

Edice.

Z deníku hudebního skladatele Jana Kypty. (Připojeno: Život a dílo Jana Kypty). Příl. „Sedlčanského kraje“ 1936.

Frant. Chalupský: Dějiny osady Nové Vsi (Lazice). S vlastními doplňky a poznámkami. 1938.

Rud. Ez. Cikhardt: Historický místopis Borotína. (S úvodem: Borotín v minulosti). 1946.

Redakce.

Věstník jihočeských museí. 1913. (V I. 1910-1912 spolured.)

Krajem Táborů. (Vlastivědná čítanka). 1922.

Kraj kalicha. 1923-1931. (Od 1946 předs. red. rady).

Jihočeský sborník historický. Od 1928.

Český jih. 1938.

Táborsko v minulosti i přítomnosti. 1940.